PHILIP MORRIS OPERATIONS A.D. NIŠ

Godišnji izveštaj javnog društva
za godinu završenu 31. decembra 2022. godine

Sadržaj **Strana**

Bilans uspeha 1
Bilans stanja - aktiva 4
Bilans stanja - pasiva 6
Izveštaj o ostalom rezultatu 10
Izveštaj o tokovima gotovine 12
Izveštaj o promenama na kapitalu 14
Napomene uz finansijske izveštaje 15
Godišnji izveštaj o poslovanju Društva 54

Bilans uspeha za period od 01.01. do 31.12.2022. godine

-u hiljadama dinara-

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	
				Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	A. POSLOVNI PRIHODI (1002 + 1005 + 1008 + 1009 - 1010 + 1011 + 1012)	1001	5	**28.897.912**	**25.702.542**
60	I. PRIHODI OD PRODAJE ROBE (1003 + 1004)	1002	5	20.599.947	17.795.395
600, 602 i 604	1. Prihodi od prodaje robe na domaćem tržištu	1003	5	19.967.141	17.285.064
601, 603 i 605	2. Prihodi od prodaje roba na inostranom tržištu	1004	5	632.806	510.331
61	II. PRIHODI OD PRODAJE PROIZVODA I USLUGA (1006 + 1007)	1005	5	8.295.278	7.899.201
610, 612 i 614	1. Prihodi od prodaje proizvoda i usluga na domaćem tržištu	1006		-	-
611, 613 i 615	2. Prihodi od prodaje proizvoda i usluga na inostranom tržištu	1007	5	8.295.278	7.899.201
62	III. PRIHODI OD AKTIVIRANJA UČINAKA I ROBE	1008		-	-
630	IV. POVEĆANJE VREDNOSTI ZALIHA NEDOVRŠENIH I GOTOVIH PROIZVODA	1009		-	-
631	V. SMANJENJE VREDNOSTI ZALIHA NEDOVRŠENIH I GOTOVIH PROIZVODA	1010		-	-
64 i 65	VI. OSTALI POSLOVNI PRIHODI	1011	5	2.687	3.051
68, osim 683, 685 i 686	VII. PRIHODI OD USKLAĐIVANJA VREDNOSTI IMOVINE (OSIM FINANSIJSKE)	1012	5	-	4.895
	B. POSLOVNI RASHODI (1014 + 1015 + 1016 + 1020 + 1021 + 1022 + 1023 + 1024)	1013	6	**21.689.204**	**19.342.413**
50	I. NABAVNA VREDNOST PRODATE ROBE	1014	6	9.194.924	7.497.173
51	II. TROŠKOVI MATERIJALA, GORIVA I ENERGIJE	1015	6	1.222.879	1.152.505
52	III. TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI (1017 + 1018 + 1019)	1016	6, 7	1.985.120	1.880.186
520	1. Troškovi zarada i naknada zarada	1017		1.431.154	1.271.825
521	2. Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada	1018		232.406	213.079
52 osim 520 i 521	3. Ostali lični rashodi i naknade	1019		321.560	395.282
540	IV. TROŠKOVI AMORTIZACIJE	1020	6	1.194.295	1.421.728
58, osim 583, 585 i 586	V. RASHODI OD USKLAĐIVANJA VREDNOSTI IMOVINE (OSIM FINANSIJSKE)	1021	6	40.416	9.633
53	VI. TROŠKOVI PROIZVODNIH USLUGA	1022	6, 8	3.758.100	3.447.546
54, osim 540	VII. TROŠKOVI REZERVISANJA	1023	6, 31	12.168	38.355
55	VIII. NEMATERIJALNI TROŠKOVI	1024	6, 9	4.281.302	3.895.287
	V. POSLOVNI DOBITAK (1001 - 1013) ≥ 0	1025		**7.208.708**	**6.360.129**
	G. POSLOVNI GUBITAK (1013 - 1001) ≥ 0	1026		-	-
	D. FINANSIJSKI PRIHODI (1028 + 1029 + 1030 + 1031)	1027	10	**324.706**	**90.193**
660 i 661	I. FINANSIJSKI PRIHODI IZ ODNOSA SA MATIČNIM, ZAVISNIM I OSTALIM POVEZANIM LICIMA	1028		-	-
662	II. PRIHODI OD KAMATA	1029	10	209.961	29.456

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	
				Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
663 i 664	III. POZITIVNE KURSNE RAZLIKE I POZITIVNI EFEKTI VALUTNE KLAUZULE	1030	10	114.745	60.737
665 i 669	IV. OSTALI FINANSIJSKI PRIHODI	1031		-	-
	Đ. FINANSIJSKI RASHODI (1033 + 1034 + 1035 + 1036)	1032	11	**152.171**	**125.990**
560 i 561	I. FINANSIJSKI RASHODI IZ ODNOSA SA MATIČNIM, ZAVISNIM I OSTALIM POVEZANIM LICIMA	1033		-	-
562	II. RASHODI KAMATA	1034	11	15.730	17.813
563 i 564	III. NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE I NEGATIVNI EFEKTI VALUTNE KLAUZULE	1035	11	136.441	108.177
565 i 569	IV. OSTALI FINANSIJSKI RASHODI	1036		-	-
	E. DOBITAK IZ FINANSIRANJA (1027 - 1032) ≥ 0	1037		**172.535**	-
	Ž. GUBITAK IZ FINANSIRANJA (1032 - 1027) ≥ 0	1038		-	**35.797**
683, 685 i 686	**Z. PRIHODI OD USKLAĐIVANJA VREDNOSTI FINANSIJSKE IMOVINE KOJA SE ISKAZUJE PO FER VREDNOSTI KROZ BILANS USPEHA**	1039		428	2.293
583, 585 i 586	**I. RASHODI OD USKLAĐIVANJA VREDNOSTI FINANSIJSKE IMOVINE KOJA SE ISKAZUJE PO FER VREDNOSTI KROZ BILANS USPEHA**	1040		585	1.035
67	**J. OSTALI PRIHODI**	1041	12	132.948	161.360
57	**K. OSTALI RASHODI**	1042	13	137.987	126.043
	L. UKUPNI PRIHODI (1001 + 1027 + 1039 + 1041)	1043		**29.355.994**	**25.956.388**
	LJ. UKUPNI RASHODI (1013 + 1032 + 1040 + 1042)	1044		**21.979.947**	**19.595.481**
	M. DOBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA (1043 - 1044) ≥ 0	1045	14	**7.376.047**	**6.360.907**
	N. GUBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA (1044 - 1043) ≥ 0	1046		-	-
69-59	**NJ. POZITIVAN NETO EFEKAT NA REZULTAT PO OSNOVU DOBITKA POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA, PROMENA RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I ISPRAVKI GREŠAKA IZ RANIJIH PERIODA**	1047		-	-
59- 69	**O. NEGATIVAN NETO EFEKAT NA REZULTAT PO OSNOVU GUBITKA POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA, PROMENA RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I ISPRAVKI GREŠAKA IZ RANIJIH PERIODA**	1048		-	-
	P. DOBITAK PRE OPOREZIVANJA (1045 - 1046 + 1047 - 1048) ≥ 0	1049	14	**7.376.047**	**6.360.907**
	R. GUBITAK PRE OPOREZIVANJA (1046 - 1045 + 1048 - 1047) ≥ 0	1050		-	-
	S. POREZ NA DOBITAK				
721	I. PORESKI RASHOD PERIODA	1051	14	1.168.848	1.034.434
722 dug. saldo	II. ODLOŽENI PORESKI RASHODI PERIODA	1052		-	-
722 pot. saldo	III. ODLOŽENI PORESKI PRIHODI PERIODA	1053	14, 15	14.032	61.244
723	**T. ISPLAĆENA LIČNA PRIMANJA POSLODAVCA**	1054		-	-
	Ć. NETO DOBITAK (1049 - 1050 -1051 - 1052 + 1053 - 1054) ≥ 0	1055		**6.221.231**	**5.387.717**

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	
				Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	U. NETO GUBITAK (1050 - 1049 + 1051 + 1052 - 1053 + 1054) ≥ 0	1056		-	-
	I. NETO DOBITAK KOJI PRIPADA UČEŠĆIMA BEZ PRAVA KONTROLE	1057		-	-
	II. NETO DOBITAK KOJI PRIPADA MATIČNOM PRAVNOM LICU	1058		-	-
	III. NETO GUBITAK KOJI PRIPADA UČEŠĆIMA BEZ PRAVA KONTROLE	1059		-	-
	IV. NETO GUBITAK KOJI PRIPADA MATIČNOM PRAVNOM LICU	1060		-	-
	V. ZARADA PO AKCIJI				
	1. Osnovna zarada po akciji	1061	16	524,77	464,17
	2. Umanjena (razvodnjena) zarada po akciji	1062		-	-

Niš, 27. mart 2023. godine

Marija Stefanović

Lice odgovorno za sastavljanje izveštaja

PHILIP MORRIS OPERATIONS A.D. Niš F2

Aleksandar Jakovljević

Zakonski zastupnik

Bilans stanja na dan 31.12.2022. godine

-u hiljadama dinara-

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	Iznos	
					Prethodna godina	
				Tekuća godina	Krajnje stanje 31.12.2021	Početno stanje 01.01.2021.
1	2	3	4	5	6	7
	AKTIVA					
00	**A. UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL**	0001		-	-	
	B. STALNA IMOVINA (0003 + 0009 + 0017 + 0018 + 0028)	0002		**6.236.101**	**6.497.467**	
01	I. NEMATERIJALNA IMOVINA (0004 + 0005 + 0006 + 0007 + 0008)	0003	18	472.228	471.195	
010	1. Ulaganja u razvoj	0004		-	-	
011, 012 i 014	2. Koncesije, patenti, licence, robne i uslužne marke, softver i ostala nematerijalna imovina	0005	18	469.295	471.195	
013	3. Gudvil	0006		-	-	
015 i 016	4. Nematerijalna imovina uzeta u lizing i nematerijalna imovina u pripremi	0007	18	2.933	-	
017	5. Avansi za nematerijalnu imovinu	0008		-	-	
02	II. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA (0010 + 0011 + 0012 + 0013 + 0014 + 0015 + 0016)	0009	19, 20	5.729.827	5.993.939	
020, 021 i 022	1. Zemljište i građevinski objekti	0010	19	1.164.073	1.275.459	
023	2. Postrojenja i oprema	0011	19	3.852.160	4.238.389	
024	3. Investicione nekretnine	0012		-	-	
025 i 027	4. Nekretnine, postrojenja i oprema uzeti u lizing i nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi	0013	19, 20	673.648	460.625	
026 i 028	5. Ostale nekretnine, postrojenja i oprema i ulaganja na tuđim nekretninama, postrojenjima i opremi	0014	19	16.790	19.466	
029 (deo)	6. Avansi za nekretnine, postrojenja i opremu u zemlji	0015		-	-	
029 (deo)	7. Avansi za nekretnine, postrojenja i opremu u inostranstvu	0016	19	23.156	-	
03	III. BIOLOŠKA SREDSTVA	0017		-	-	
04 i 05	IV. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI I DUGOROČNA POTRAŽIVANJA (0019 + 0020 + 0021 + 0022 + 0023 + 0024 + 0025 + 0026 + 0027)	0018		34.046	32.333	
040 (deo), 041 (deo) i 042 (deo)	1. Učešća u kapitalu pravnih lica (osim učešća u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća)	0019	21, 23	2.577	2.577	
040 (deo), 041 (deo), 042 (deo)	2. Učešća u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća	0020		-	-	
043, 050 (deo) i 051 (deo)	3. Dugoročni plasmani matičnom, zavisnim i ostalim povezanim licima i dugoročna potraživanja od tih lica u zemlji	0021		-	-	
044, 050 (deo), 051 (deo)	4. Dugoročni plasmani matičnom, zavisnim i ostalim povezanim licima i	0022		-	-	

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	Iznos	
					Prethodna godina	
				Tekuća godina	Krajnje stanje 31.12.2021	Početno stanje 01.01.2021.
1	2	3	4	5	6	7
	dugoročna potraživanja od tih lica u inostranstvu					
045 (deo) i 053 (deo)	5. Dugoročni plasmani (dati krediti i zajmovi) u zemlji	0023		-	-	
045 (deo) i 053 (deo)	6. Dugoročni plasmani (dati krediti i zajmovi) u inostranstvu	0024		-	-	
046	7. Dugoročna finansijska ulaganja (hartije od vrednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrednosti)	0025		-	-	
047	8. Otkupljene sopstvene akcije i otkupljeni sopstveni udeli	0026		-	-	
048, 052, 054, 055 i 056	9. Ostali dugoročni finansijski plasmani i ostala dugoročna potraživanja	0027	22	31.469	29.756	
28 (deo), osim 288	V. DUGOROČNA AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	0028		-	-	
288	**V. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA**	0029	15	**294.647**	**283.998**	
	G. OBRTNA IMOVINA (0031 + 0037 + 0038 + 0044 + 0048 + 0057+ 0058)	0030		**25.296.509**	**22.608.498**	
Klasa 1, osim grupe računa 14	I. ZALIHE (0032 + 0033 + 0034 + 0035 + 0036)	0031	24	3.981.313	1.932.993	
10	1. Materijal, rezervni delovi, alat i sitan inventar	0032	24	166.684	138.586	
11 i 12	2. Nedovršena proizvodnja i gotovi proizvodi	0033		-	-	
13	3. Roba	0034	24	3.779.969	1.791.067	
150, 152 i 154	4. Plaćeni avansi za zalihe i usluge u zemlji	0035	24	34.660	3.340	
151, 153 i 155	5. Plaćeni avansi za zalihe i usluge u inostranstvu	0036		-	-	
14	II. STALNA IMOVINA KOJA SE DRŽI ZA PRODAJU I PRESTANAK POSLOVANJA	0037		-	-	
20	III. POTRAŽIVANJA PO OSNOVU PRODAJE (0039 + 0040 + 0041 + 0042 + 0043)	0038	23, 25	5.303.286	6.401.557	
204	1. Potraživanja od kupaca u zemlji	0039	25	4.957.215	4.542.219	
205	2. Potraživanja od kupaca u inostranstvu	0040	25	38.117	24.767	
200 i 202	3. Potraživanja od matičnog, zavisnih i ostalih povezanih lica u zemlji	0041		-	-	
201 i 203	4. Potraživanja od matičnog, zavisnih i ostalih povezanih lica u inostranstvu	0042	25	307.954	1.834.571	
206	5. Ostala potraživanja po osnovu prodaje	0043		-	-	
21, 22 i 27	IV. OSTALA KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA (0045 + 0046 + 0047)	0044	23, 25	1.197.718	1.291.997	
21, 22 osim 223 i 224, i 27	1. Ostala potraživanja	0045	23, 25	1.197.718	1.291.997	

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	Iznos	
					Prethodna godina	
				Tekuća godina	Krajnje stanje 31.12.2021	Početno stanje 01.01.2021.
1	2	3	4	5	6	7
223	2. Potraživanja za više plaćen porez na dobitak	0046		-	-	
224	3. Potraživanja po osnovu preplaćenih ostalih poreza i doprinosa	0047		-	-	
23	V. KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (0049 + 0050 + 0051 + 0052 + 0053 + 0054 + 0055 + 0056)	0048		162.500	161.678	
230	1. Kratkoročni krediti i plasmani - matično i zavisna pravna lica	0049		-	-	
231	2. Kratkoročni krediti i plasmani - ostala povezana lica	0050		-	-	
232, 234 (deo)	3. Kratkoročni krediti, zajmovi i plasmani u zemlji	0051		-	-	
233, 234 (deo)	4. Kratkoročni krediti, zajmovi i plasmani u inostranstvu	0052		-	-	
235	5. Hartije od vrednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrednosti	0053		-	-	
236 (deo)	6. Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrednosti kroz Bilans uspeha	0054		-	-	
237	7. Otkupljene sopstvene akcije i otkupljeni sopstveni udeli	0055		145.750	145.750	
236 (deo), 238 i 239	8. Ostali kratkoročni finansijski plasmani	0056		16.750	15.928	
24	VI. GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALENTI	0057	23, 26	8.913.755	6.830.232	
28 (deo), osim 288	VII. KRATKOROČNA AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	0058	27	5.737.937	5.990.041	
	D. UKUPNA AKTIVA = POSLOVNA IMOVINA (0001 + 0002 + 0029 + 0030)	0059		**31.827.257**	**29.389.963**	
88	**Đ. VANBILANSNA AKTIVA**	0060	36	**16.661.541**	**15.120.890**	
	PASIVA					
	A. KAPITAL (0402 + 0403 + 0404 + 0405 + 0406 - 0407 + 0408 + 0411 - 0412) ≥ 0	0401	28	**17.729.716**	**16.872.589**	
30, osim 306	I. OSNOVNI KAPITAL	0402	28	11.461.033	11.461.033	
31	II. UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	0403		-	-	
306	III. EMISIONA PREMIJA	0404		-	-	
32	IV. REZERVE	0405		-	-	
330 i potražni saldo računa 331,332, 333, 334, 335, 336 i 337	V. POZITIVNE REVALORIZACIONE REZERVE I NEREALIZOVANI DOBICI PO OSNOVU FINANSIJSKIH SREDSTAVA I DRUGIH KOMPONENTI OSTALOG SVEOBUHVATNOG REZULTATA	0406	28, 29	47.452	23.839	

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	Iznos	
				Tekuća godina	Prethodna godina	
					Krajnje stanje 31.12.2021	Početno stanje 01.01.2021.
1	2	3	4	5	6	7
dugovni saldo računa 331, 332, 333, 334, 335, 336 i 337	VI. NEREALIZOVANI GUBICI PO OSNOVU FINANSIJSKIH SREDSTAVA I DRUGIH KOMPONENTI OSTALOG SVEOBUHVATNOG REZULTATA	0407		-	-	
34	VII. NERASPOREĐENI DOBITAK (0409 + 0410)	0408	28, 30	6.221.231	5.387.717	
340	1. Neraspoređeni dobitak ranijih godina	0409		-	-	
341	2. Neraspoređeni dobitak tekuće godine	0410	28, 30	6.221.231	5.387.717	
	VIII. UČEŠĆE BEZ PRAVA KONTROLE	0411		-	-	
35	IX. GUBITAK (0413 + 0414)	0412		-	-	
350	1. Gubitak ranijih godina	0413		-	-	
351	2. Gubitak tekuće godine	0414		-	-	
	B. DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE (0416 + 0420 + 0428)	0415		**316.860**	**416.825**	
40	I. DUGOROČNA REZERVISANJA (0417+0418+0419)	0416	31	194.211	225.164	
404	1. Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih	0417	31	169.901	189.598	
400	2. Rezervisanja za troškove u garantnom roku	0418		-	-	
40, osim 400 i 404	3. Ostala dugoročna rezervisanja	0419	31	24.310	35.566	
41	II. DUGOROČNE OBAVEZE (0421 + 0422 + 0423 + 0424 + 0425 + 0426 + 0427)	0420	32	122.649	191.661	
410	1. Obaveze koje se mogu konvertovati u kapital	0421		-	-	
411 (deo) i 412 (deo)	2. Dugoročni krediti i ostale dugoročne obaveze prema matičnom, zavisnim i ostalim povezanim licima u zemlji	0422		-	-	
411 (deo) i 412 (deo)	3. Dugoročni krediti i ostale dugoročne obaveze prema matičnom, zavisnim i ostalim povezanim licima u inostranstvu	0423		-	-	
414 i 416 (deo)	4. Dugoročni krediti, zajmovi i obaveze po osnovu lizinga u zemlji	0424	32	122.649	191.661	
415 i 416 (deo)	5. Dugoročni krediti, zajmovi i obaveze po osnovu lizinga u inostranstvu	0425		-	-	
413	6. Obaveze po emitovanim hartijama od vrednosti	0426		-	-	
419	7. Ostale dugoročne obaveze	0427		-	-	
49 (deo), osim 498 i 495 (deo)	III. DUGOROČNA PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	0428		-	-	
498	**V. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE**	0429		-	-	
495 (deo)	**G. DUGOROČNI ODLOŽENI PRIHODI I PRIMLJENE DONACIJE**	0430		-	-	
	D. KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE	0431		**13.780.681**	**12.100.549**	

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	Iznos	
					Prethodna godina	
				Tekuća godina	Krajnje stanje 31.12.2021	Početno stanje 01.01.2021.
1	2	3	4	5	6	7
	(0432 + 0433 + 0441 + 0442 + 0449 + 0453 + 0454)					
467	I. KRATKOROČNA REZERVISANJA	0432	34	72.894	52.854	
42, osim 427	II. KRATKOROČNE FINANSIJSKE OBAVEZE (0434 + 0435 + 0436 + 0437 + 0438 + 0439 + 0440)	0433	32	108.843	129.983	
420 (deo) i 421 (deo)	1. Obaveze po osnovu kredita prema matičnom, zavisnim i ostalim povezanim licima u zemlji	0434		-	-	
420 (deo) i 421 (deo)	2. Obaveze po osnovu kredita prema matičnom, zavisnim i ostalim povezanim licima u inostranstvu	0435		-	-	
422 (deo), 424 (deo), 425 (deo), i 429 (deo)	3. Obaveze po osnovu kredita i zajmova od lica koja nisu domaće banke	0436	32	108.843	129.983	
422 (deo), 424 (deo), 425 (deo) i 429 (deo)	4. Obaveze po osnovu kredita od domaćih banaka	0437		-	-	
423, 424 (deo), 425 (deo) i 429 (deo)	5. Krediti, zajmovi i obaveze iz inostranstva	0438		-	-	
426	6. Obaveze po kratkoročnim hartijama od vrednosti	0439		-	-	
428	7. Obaveze po osnovu finansijskih derivata	0440		-	-	
430	III. PRIMLJENI AVANSI, DEPOZITI I KAUCIJE	0441		-	-	
43, osim 430	IV. OBAVEZE IZ POSLOVANJA (0443 + 0444 + 0445 + 0046 + 0447 + 0448)	0442	33	7.180.267	5.614.167	
431 i 433	1. Obaveze prema dobavljačima - matična, zavisna pravna lica i ostala povezana lica u zemlji	0443	33	216.961	289.166	
432 i 434	2. Obaveze prema dobavljačima - matična, zavisna pravna lica i ostala povezana lica u inostranstvu	0444	33	4.822.510	3.338.521	
435	3. Obaveze prema dobavljačima u zemlji	0445	33	1.798.728	1.728.603	
436	4. Obaveze prema dobavljačima u inostranstvu	0446	33	342.068	257.877	
439 (deo)	5. Obaveze po menicama	0447		-	-	
439 (deo)	6. Ostale obaveze iz poslovanja	0448		-	-	
44,45,46, osim 467, 47 i 48	V. OSTALE KRATKOROČNE OBAVEZE (0450 + 0451 + 0452)	0449		5.383.175	5.318.134	
44, 45 i 46 osim 467	1. Ostale kratkoročne obaveze	0450	34	209.747	204.840	
47,48 osim 481	2. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih prihoda	0451	35	4.950.561	4.939.792	
481	3. Obaveze po osnovu poreza na dobitak	0452	35	222.867	173.502	

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	Iznos	
					Prethodna godina	
				Tekuća godina	Krajnje stanje 31.12.2021	Početno stanje 01.01.2021.
1	2	3	4	5	6	7
427	VI. OBAVEZE PO OSNOVU SREDSTAVA NAMENJENIH PRODAJI I SREDSTAVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO	0453		-	-	
49 (deo) osim 498	VII. KRATKOROČNA PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	0454	35	1.035.502	985.411	
	Đ. GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA (0415 + 0429 + 0430 + 0431 - 0059) ≥ 0 = 0407 + 0412 - 0402 - 0403 - 0404 - 0405 - 0406 - 0408 - 0411) ≥ 0	0455		-	-	
	E. UKUPNA PASIVA (0401 + 0415 + 0429 + 0430 + 0431 - 0455)	0456		**31.827.257**	**29.389.963**	
89	**Ž. VANBILANSNA PASIVA**	0457	36	16.661.541	15.120.890	

Niš, 27. mart 2023. godine

Marija Stefanović
Lice odgovorno za sastavljanje izveštaja

PHILIP MORRIS OPERATIONS A.D. Niš F2

Aleksandar Jakovljević
Zakonski zastupnik

Izveštaj o ostalom rezultatu za period od 01.01. do 31.12.2022. godine

-u hiljadama dinara-

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	
				Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	A. NETO REZULTAT IZ POSLOVANJA				
	I. NETO DOBITAK (AOP 1055)	2001	30	6.221.231	5.387.717
	II. NETO GUBITAK (AOP 1056)	2002		-	-
	B. OSTALI SVEOBUHVATNI DOBITAK ILI GUBITAK				
	a) Stavke koje neće biti reklasifikovane u Bilans uspeha u budućim periodima				
330	1. Promene revalorizacije nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme				
	a) povećanje revalorizacionih rezervi	2003		-	-
	b) smanjenje revalorizacionih rezervi	2004		-	-
331	2. Aktuarski dobici ili gubici po osnovu planova definisanih primanja				
	a) dobici	2005	28, 29	19.172	-
	b) gubici	2006	28, 29	-	3.128
333	3. Dobici ili gubici po osnovu udela u ostalom sveobuhvatnom dobitku ili gubitku pridruženih društava				
	a) dobici	2007		-	-
	b) gubici	2008		-	-
	b) Stavke koje naknadno mogu biti reklasifikovane u Bilans uspeha u budućim periodima				
332	1. Dobici ili gubici po osnovu ulaganja u vlasničke instrumente kapitala				
	a) dobici	2009	28, 29	4.441	3.135
	b) gubici	2010		-	-
334	2. Dobici ili gubici po osnovu preračuna finansijskih izveštaja inostranog poslovanja				
	a) dobici	2011		-	-
	b) gubici	2012		-	-
335	3. Dobici ili gubici od instrumenata zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje				
	a) dobici	2013		-	-
	b) gubici	2014		-	-
336	4. Dobici ili gubici po osnovu instrumenata zaštite rizika (hedžinga) novčanog toka				
	a) dobici	2015		-	-
	b) gubici	2016		-	-
337	5. Dobici ili gubici po osnovu hartija od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali ukupan rezultat				
	a) dobici	2017		-	-
	b) gubici	2018		-	-
	I. OSTALI BRUTO SVEOBUHVATNI DOBITAK (2003 + 2005 + 2007 + 2009 + 2011 + 2013 + 2015 + 2017) - (2004 + 2006 + 2008 + 2010 + 2012 + 2014 + 2016 + 2018) ≥ 0	2019		23.613	7

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	
				Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	II. OSTALI BRUTO SVEOBUHVATNI GUBITAK (2004 + 2006 + 2008 + 2010 + 2012 + 2014 + 2016 + 2018) - (2003 + 2005 + 2007 + 2009 + 2011 + 2013 + 2015 + 2017) ≥ 0	2020		-	-
	III. ODLOŽENI PORESKI RASHOD NA OSTALI SVEOBUHVATNI DOBITAK ILI GUBITAK PERIODA	2021		-	-
	IV. ODLOŽENI PORESKI PRIHOD NA OSTALI SVEOBUHVATNI DOBITAK ILI GUBITAK PERIODA	2022		-	-
	V. NETO OSTALI SVEOBUHVATNI DOBITAK (2019 - 2020 - 2021 + 2022) ≥ 0	2023		23.613	7
	VI. NETO OSTALI SVEOBUHVATNI GUBITAK (2020 - 2019 + 2021 - 2022) ≥ 0	2024		-	-
	V. UKUPAN NETO SVEOBUHVATNI REZULTAT PERIODA				
	I. UKUPAN NETO SVEOBUHVATNI DOBITAK (2001 - 2002 + 2023 - 2024) ≥ 0	2025		6.244.844	5.387.724
	II. UKUPAN NETO SVEOBUHVATNI GUBITAK (2002 - 2001 + 2024 - 2023) ≥ 0	2026		-	-
	G. UKUPAN NETO SVEOBUHVATNI DOBITAK ILI GUBITAK (2028 + 2029) = AOP 2025 ≥ 0 ili AOP 2026 > 0	2027		-	-
	1. Pripisan matičnom pravnom licu	2028		-	-
	2. Pripisan učešćima bez prava kontrole	2029		-	-

Niš, 27. mart 2023. godine

Marija Stefanović

Lice odgovorno za sastavljanje izveštaja

PHILIP MORRIS OPERATIONS A.D. Niš F2

Aleksandar Jakovljević

Zakonski zastupnik

Izveštaj o tokovima gotovine za period od 01.01. do 31.12.2022. godine

-u hiljadama dinara-

POZICIJA	AOP	Iznos	
		Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4
A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI **I. Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 4)**	3001	**80.905.713**	**72.673.900**
1. Prodaja i primljeni avansi u zemlji	3002	70.411.287	64.514.935
2. Prodaja i primljeni avansi u inostranstvu	3003	10.428.070	8.065.818
3. Primljene kamate iz poslovnih aktivnosti	3004	-	-
4. Ostali prilivi iz redovnog poslovanja	3005	66.356	93.147
II. Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 8)	3006	**72.733.555**	**64.623.731**
1. Isplate dobavljačima i dati avansi u zemlji	3007	7.636.381	6.961.453
2. Isplate dobavljačima i dati avansi u inostranstvu	3008	12.090.064	9.167.406
3. Zarade, naknade zarada i ostali lični rashodi	3009	1.981.407	1.853.439
4. Plaćene kamate u zemlji	3010	688	1.499
5. Plaćene kamate u inostranstvu	3011	-	-
6. Porez na dobitak	3012	1.119.624	992.517
7. Odlivi po osnovu ostalih javnih prihoda	3013	49.625.140	45.456.423
8. Ostali odlivi iz poslovnih aktivnosti	3014	280.251	190.994
III. Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti (I - II)	3015	**8.172.158**	**8.050.169**
IV. Neto odliv gotovine iz poslovnih aktivnosti (II - I)	3016	-	-
B. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA **I. Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 5)**	3017	**184.741**	**52.059**
1. Prodaja akcija i udela	3018	-	-
2. Prodaja nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	3019	1.008	27.457
3. Ostali finansijski plasmani	3020	-	-
4. Primljene kamate iz aktivnosti investiranja	3021	183.733	24.602
5. Primljene dividende	3022	-	-
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 3)	3023	**819.681**	**1.573.033**
1. Kupovina akcija i udela	3024	-	-
2. Kupovina nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	3025	819.681	1.573.033
3. Ostali finansijski plasmani	3026	-	-
III. Neto priliv gotovine iz aktivnosti investiranja (I - II)	3027	-	-
IV. Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja (II - I)	3028	**634.940**	**1.520.974**
V. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA **I. Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 7)**	3029	-	-
1. Uvećanje osnovnog kapitala	3030	-	-
2. Dugoročni krediti u zemlji	3031	-	-
3. Dugoročni krediti u inostranstvu	3032	-	-
4. Kratkoročni krediti u zemlji	3033	-	-
5. Kratkoročni krediti u inostranstvu	3034	-	-
6. Ostale dugoročne obaveze	3035	-	-
7. Ostale kratkoročne obaveze	3036	-	-
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 8)	3037	**5.385.804**	**4.856.953**

POZICIJA	AOP	Iznos	
		Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4
1. Otkup sopstvenih akcija i udela	3038	-	-
2. Dugoročni krediti u zemlji	3039	-	-
3. Dugoročni krediti u inostranstvu	3040	-	-
4. Kratkoročni krediti u zemlji	3041	-	-
5. Kratkoročni krediti u inostranstvu	3042	-	-
6. Ostale obaveze	3043	-	-
7. Finansijski lizing	3044	-	-
8. Isplaćene dividende	3045	5.385.804	4.856.953
III. Neto priliv gotovine iz aktivnosti finansiranja (I - II)	3046	-	-
IV. Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja (II - I)	3047	**5.385.804**	**4.856.953**
G. SVEGA PRILIV GOTOVINE (3001 + 3017 + 3029)	3048	81.090.454	72.725.959
D. SVEGA ODLIV GOTOVINE (3006 + 3023 + 3037)	3049	78.939.040	71.053.717
Đ. NETO PRILIV GOTOVINE (3048 - 3049) ≥ 0	3050	**2.151.414**	**1.672.242**
E. NETO ODLIV GOTOVINE (3049 - 3048) ≥ 0	3051	-	-
Ž. GOTOVINA NA POČETKU OBRAČUNSKOG PERIODA	3052	**6.830.232**	**5.160.971**
Z. POZITIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	3053	95.994	76.237
I. NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	3054	163.885	79.218
J. GOTOVINA NA KRAJU OBRAČUNSKOG PERIODA (3050 - 3051 + 3052 + 3053 - 3054)	3055	**8.913.755**	**6.830.232**

Niš, 27. mart 2023. godine

Marija Stefanović

Lice odgovorno za sastavljanje izveštaja

PHILIP MORRIS OPERATIONS A.D. Niš F2

Aleksandar Jakovljević

Zakonski zastupnik

Izveštaj o promenama na kapitalu za period od 01.01. do 31.12.2022. godine

-u hiljadama dinara-

Pozicija	Osnovni kapital	Revalorizacione rezerve	Neraspoređena dobit	Ukupno
Stanje na dan 1. januar 2021. godine	**11.461.033**	**23.832**	**4.861.423**	**16.346.288**
Ukupno povećanje u 2021. godini	-	3.135	5.387.717	5.390.852
Ukupno smanjenje u 2021. godini	-	(3.128)	(4.861.423)	(4.864.551)
Stanje na dan 31. decembar 2021. godine	**11.461.033**	**23.839**	**5.387.717**	**16.872.589**
Ukupno povećanje u 2022. godini	-	23.613	6.221.231	6.244.844
Ukupno smanjenje u 2022. godini	-	-	(5.387.717)	**(5.387.717)**
Stanje na dan 31. decembar 2022. godine	**11.461.033**	**47.452**	**6.221.231**	**17.729.716**

Niš, 27. mart 2023. godine

Marija Stefanović

Lice odgovorno za sastavljanje izveštaja

PHILIP MORRIS OPERATIONS A.D. Niš F2

Aleksandar Jakovljević

Zakonski zastupnik

Napomene uz finansijske izveštaje

1. Opšte informacije

Osnovna delatnost Philip Morris Operations a.d. Niš ("Društvo") je proizvodnja i prodaja duvanskih proizvoda. Sedište Društva se nalazi u Nišu, Bulevar 12. februar br. 74.

Philip Morris Holland Holdings BV je vlasnik 87,52% ukupnog kapitala Društva na dan 31. decembar 2022. godine. "Matično Društvo" Philip Morris Holland Holdings BV i Društva je Philip Morris International Inc, New York, USA („PMI Inc.").

Akcijama Društva se javno trguje na Beogradskoj berzi. Ovi finansijski izveštaji su odobreni od strane Odbora Direktora Društva 27. marta 2023. godine.

U toku 2022. godine prosečan broj zaposlenih u Društvu na osnovu stanja krajem svakog meseca bio je 606 zaposlenih (u toku 2021. godine: 558 zaposlenih).

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika

Osnovne računovodstvene politike primenjene za sastavljanje ovih finansijskih izveštaja navedene su u daljem tekstu. Ove politike su dosledno primenjene na sve prikazane godine, osim ukoliko nije naznačeno drugačije.

2.1 Osnov za sastavljanje finansijskih izveštaja

Društvo je sastavilo ove finansijske izveštaje u skladu sa važećim Zakonom o računovodstvu Republike Srbije (u daljem tekstu "Zakon"), kao i drugim propisima izdatim od strane Ministarstva finansija Republike Srbije. Propisi Republike Srbije koji se primenjuju na finansijske izveštaje Društva na dan i za godinu koja se završila 31. decembra 2022. godine odstupaju od MSFI i MRS u sledećim aspektima finansijskog izveštavanja:

- Društvo je ove finansijske izveštaje sastavilo u skladu sa zahtevima Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, zadruge i preduzetnike (Službeni glasnik Republike Srbije broj 89/2020) i formatu propisanom Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja i sadržini i formi obrasca statističkog izveštaja za privredna društva, zadruge i preduzetnike („Službeni glasnik RS", br. 89/2020), koji odstupa od formata definisanog u MRS 1 (revidiran) – „Prikazivanje finansijskih izveštaja" i MRS 7 – „Izveštaj o tokovima gotovine".
- Rešenje Ministarstva finansija Republike Srbije br. 401-00-4980/2019-16 od 21. novembra 2019. godine (Službeni glasnik Republike Srbije br. 92/2019) utvrđuje da zvanične standarde čine zvanični prevodi Međunarodnih standarda finansijskog izveštavanja koji uključuju Konceptualni okvir za finansijsko izveštavanje, osnovne tekstove Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS), osnovne tekstove MSFI izdate od Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, kao i tumačenja izdata od Komiteta za tumačenje računovodstvenih standarda u obliku u kojem su izdati, odnosno usvojeni i koji ne uključuju osnove za zaključivanje, ilustrujuće primere, smernice, komentare, suprotna mišljenja, razrađene primere i drugi dopunski objašnjavajući materijal koji može da se usvoji u vezi sa standardima, odnosno tumačenjima, osim ako se izričito ne navodi da je on sastavni deo standarda, odnosno tumačenja.
- Rešenjem Ministarstva finansija Republike Srbije br. 401-00-4351/2020-16 od 10. septembra 2020. godine (Službeni glasnik Republike Srbije br. 123/20 125/20) od novih prevedenih standarda objavljeni su MSFI 16: Lizing i tumačenje IFRIC 23 - Neizvesnost u vezi sa tretmanom poreza na dobitak. Ovi prevodi počinju da se primenjuju na finansijske izveštaje koji su sastavljani na dan 31. decembra 2021. godine, uz mogućnost primene i prilikom sastavljanja finansijskih izveštaja na dan 31.decembra 2020. godine. Društvo je primenilo ovu mogućnost u ranijim periodima. Za više detalja pogledati napomenu 2.23.

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

2.1 Osnov za sastavljanje finansijskih izveštaja (nastavak)

Shodno navedenom, a imajući u vidu potencijalno materijalne efekte koje odstupanja računovodstvenih propisa Republike Srbije od MSFI i MRS mogu da imaju na realnost i objektivnost finansijskih izveštaja Društva, priloženi finansijski izveštaji se ne mogu smatrati finansijskim izveštajima sastavljenim u saglasnosti sa MSFI i MRS.

Sastavljanje finansijskih izveštaja u skladu sa Zakonom o računovodstvu Republike Srbije zahteva primenu izvesnih ključnih računovodstvenih procena. Ono, takođe, zahteva da rukovodstvo koristi svoje prosuđivanje u primeni računovodstvenih politika Društva. Oblasti koje zahtevaju prosuđivanje većeg stepena ili veće složenosti, odnosno oblasti u kojima pretpostavke i procene imaju materijalni značaj za finansijske izveštaje obelodanjeni su u napomeni 3.

Osnove računovodstva

Ovi finansijski izveštaji su pripremljeni na bazi istorijskog troška. Pomenuti finansijski izveštaji su prikazani u dinarima Republike Srbije („RSD"), a sve vrednosti su zaokružene na najbližu hiljadu (RSD'000), osim ako je drugačije naznačeno.

Osnovne računovodstvene politike primenjene prilikom sastavljanja ovih finansijskih izveštaja su navedene u napomenama u nastavku.

2.1.1 Usvajanje novih i izmenjenih Međunarodnih standarda finansijskog izveštavanja

Usvojeni standardi i računovodstvene politike su u skladu s onima iz prethodne finansijske godine.

2.2 Koncept nastavka poslovanja

Ovi finansijski izveštaji su sastavljeni u skladu sa konceptom nastavka poslovanja, koji podrazumeva da će Društvo nastaviti da posluje u neograničenom periodu u predvidljivoj budućnosti.

Nije bilo vidljivog uticaja COVID-19 na poslovanje Društva u 2022. godini. Rukovodstvo Društva nastavlja da prati potencijalni uticaj na Društvo i preduzima sve potrebne mere kako bi potencijalne efekte svelo na minimum.

Početkom 2022. godine došlo je do povećane nestabilnosti na finansijskom i robnom tržištu usled eskalacije političkih tenzija u Ukrajini, praćenih međunarodnim sankcijama određenim ruskim kompanijama. Društvo je sagledalo uticaj sukoba između Ukrajine i Rusije na poslovanje Društva uzimajući u obzir:

(i) finansijsku poziciju i rezultate poslovanja,
(ii) kapital i finansijska sredstva, uključujući likvidnost Društva,
(iii) potražnju za proizvodima i uslugama,
(iv) lanac snabdevanja i distribuciju proizvoda.

Do dana objavljivanja ovih finansijskih izveštaja nije bilo značajnog uticaja pomenutog sukoba na poslovanje Društva, međutim, buduće efekte je teško predvideti.

Rukovodstvo Društva intenzivno prati i procenjuje potencijalne efekte izazvane ovom situacijom i preduzima sve neophodne mere kako bi održalo sposobnost Društva da nastavi da posluje u neograničenom periodu u predvidljivoj budućnosti, a kako bi akcionarima obezbedilo dividende i očuvalo optimalnu strukturu kapitala.

2.3 Izveštavanje o segmentima

Društvo ima samo jedan poslovni segment, proizvodnju i prodaju duvanskih proizvoda.

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

2.4 Preračunavanje stranih valuta

a) Funkcionalna i valuta prikazivanja

Stavke uključene u finansijske izveštaje Društva se odmeravaju i prikazuju u dinarima (RSD) bez obzira na to da li RSD predstavlja funkcionalnu valutu Društva.

b) Transakcije i stanja

Transakcije u stranoj valuti se preračunavaju u funkcionalnu valutu primenom srednjeg kursa Narodne banke Srbije na dan transakcije. Pozitivne i negativne kursne razlike nastale iz i) izmirenja takvih transakcija i iz ii) preračuna monetarnih sredstava i obaveza izraženih u stranim valutama na dan bilansa stanja, priznaju se u bilansu uspeha u periodu kada nastanu.

Pozitivne i negativne kursne razlike prikazuju se u bilansu uspeha u okviru pozicije „Finansijski prihodi / rashodi".

2.5 Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja se inicijalno priznaju po ceni koštanja. Nematerijalna ulaganja se amortizuju na sistematskoj osnovi tokom korisnog veka trajanja, osim ukoliko imaju neograničen korisni vek trajanja. Obračun amortizacije počinje od momenta kada je sredstvo raspoloživo za upotrebu i prestaje u momentu ranijem od momenta kada je sredstvo klasifikovano kao sredstvo raspoloživo za prodaju i momenta kada je sredstvo povučeno iz upotrebe ili otuđeno. Rezidualna vrednost nematerijalnih ulaganja sa ograničenim korisnim vekom trajanja je nula.

Društvo prepoznaje kao nematerijalna ulaganja sledeća sredstva:

- Pravo na korišćenje zemljišta dobijeno od trećih lica, sa neograničenim korisnim vekom trajanja. Vrednost prava na korišćenje zemljišta se godišnje testira na obezvređenje i vodi se po vrednosti umanjenoj za akumulirane troškove obezvređenja;
- Stečene licence računarskih softvera u iznosu troškova nastalih u sticanju i stavljanju u upotrebu softvera. Ovi troškovi se amortizuju primenom proporcionalne metode u toku njihovog procenjenog korisnog veka upotrebe, koji varira od 3 do 5 godina;
- Troškovi koji su vezani za razvoj ili održavanje računarskog softvera se priznaju u bilansu uspeha u periodu kada nastanu. Direktni troškovi koji se mogu povezati sa razvojem jedinstvenih softverskih proizvoda, a koje kontroliše Društvo i koji će generisati ekonomsku korist veću od nastalih troškova u toku jedne godine, priznaju se kao nematerijalna ulaganja. Direktni troškovi obuhvataju troškove rada tima koji je razvio softver, kao i odgovarajući deo relevantnih režijskih troškova, direktno vezanih za pripremu interno razvijenog sredstva za upotrebu. Troškovi razvoja računarskog softvera priznati kao sredstvo amortizuju se tokom njihovog procenjenog korisnog veka upotrebe (ne duže od pet godina).

Istraživanje i razvoj

Izdaci po osnovu istraživanja priznaju se kao trošak u periodu u kome nastanu. Troškovi nastali na razvoju nekog projekta (koje se odnose na projektovanje i testiranje novih ili unapređenih proizvoda) priznaju se kao nematerijalna ulaganja ukoliko su ispunjeni sledeći kriterijumi:

- tehnički je izvodljivo kompletiranje nematerijalanog ulaganja tako da bude raspoloživo za upotrebu ili prodaju;
- postoji namera rukovodstva da kompletira nematerijalno ulaganje i da isto koristi ili proda;
- postoji mogućnost korišćenja ili prodaje nematerijalnog ulaganja;
- može se demonstrirati kako će nematerijalno ulaganje generisati verovatne ekonomske koristi u budućnosti;

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

2.5 Nematerijalna ulaganja (nastavak)

- adekvatni tehnički, finansijski i drugi resursi su raspoloživi za potrebe finalizacije razvoja, upotrebe ili prodaje nematerijalnog ulaganja i
- trošak koji se pripisuje nematerijalnom ulaganju se može pouzdano utvrditi.

Ostali troškovi razvoja koji ne ispunjavaju gore navedene kriterijume priznaju se kao trošak u periodu kada nastanu. Troškovi razvoja koji su prvobitno priznati kao troškovi ne mogu se priznati kao sredstvo u narednom periodu. Kapitalizovani troškovi razvoja se iskazuju kao nematerijalna ulaganja i amortizuju od momenta kada je sredstvo osposobljeno za upotrebu primenom proporcionalne metode tokom njihovog korisnog veka upotrebe, ne duže od pet godina.

Sredstva razvoja se testiraju na umanjenje vrednosti jednom godišnje, prema MRS 36 – „Umanjenje vrednosti imovine".

Računarski softver

Izdaci vezani za razvoj ili održavanje kompjuterskih softverskih programa priznaju se kao rashod kada nastanu. Troškovi razvoja koji se mogu direktno pripisati razvoju dizajna i testiranju identifikovanih i unikatnih softverskih proizvoda koje kontroliše Društvo i koji će verovatno generisati ekonomsku korist veću od troškova razvoja u toku godinu dana, priznaju se kao nematerijalna ulaganja, kada su kriterijumi navedeni u paragrafu gore ispunjeni.

Direktni troškovi koji se kapitalizuju kao deo ovog softverskog proizvoda uključuju troškove zaposlenih na razvoju softvera kao i odgovarajući deo režijskih troškova.

Ostali troškovi razvoja koji ne ispunjavaju ove kriterijume se priznaju kao rashod kada nastanu. Troškovi razvoja prethodno priznati kao rashod se ne priznaju kao sredstvo u narednom periodu.

Troškovi razvoja računarskog softvera priznati kao sredstvo se amortizuju tokom njihovog procenjenog korisnog veka koji ne prelazi pet godina.

2.6 Nekretnine, postrojenja i oprema (NPO)

Nekretnine, postrojenja i oprema se iskazuju po nabavnoj vrednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrednosti i gubitaka po osnovu umanjenja vrednosti, u slučaju da umanjenje postoji.

Nabavna vrednost uključuje izdatke direktno pripisive nabavljenom sredstvu. Nabavna vrednost sredstva se uvećava za sve nastale troškove koji su direktno vezani za stavljanje novog sredstva na lokaciju i u stanje neophodno da sredstvo obavlja svoju namenu na način definisan od strane Društva.

Naknadni troškovi se uključuju u nabavnu vrednost sredstva ili se priznaju kao posebno sredstvo, u zavisnosti od toga šta je primenljivo, samo kada je verovatno da će Društvo u budućnosti imati ekonomsku korist od tog sredstva i ako se njegova vrednost može pouzdano utvrditi. Knjigovodstvena vrednost zamenjenog sredstva se isknjižava. Svi drugi troškovi tekućeg održavanja terete bilans uspeha perioda u kome su nastali.

Obračun amortizacije osnovnih sredstava nabavljenih tokom godine počinje u sledećem mesecu nakon nabavke osnovnog sredstva ili u momentu stavljanja sredstva u upotrebu, prema nabavnoj vrednosti sredstva.

Na dan bilansa stanja, rukovodstvo Društva revidira i po potrebi koriguje rezidualnu vrednost i korisni vek upotrebe sredstva.

Troškovi tekućeg održavanja terete bilans uspeha perioda u kome su nastali.

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

2.6 Nekretnine, postrojenja i oprema (nastavak)

Zemljište se ne amortizuje. Amortizacija drugih sredstava se obračunava primenom proporcionalne metode kako bi se rasporedila njihova nabavna ili revalorizovana vrednost do njihove rezidualne vrednosti tokom njihovog procenjenog veka trajanja.

	Godina
Poboljšanja na zemljištu	30
Građevinska oprema i objekti	15 - 40
Postrojenja i oprema	3 - 15
Računarski softver	3 - 5
Informaciona i kancelarijska oprema	3 - 5
Prevozna sredstva	3 - 8
Poboljšanja zakupljenih objekata	kraće od perioda zakupa ili veka trajanja

Knjigovodstvena vrednost sredstva svodi se odmah na njegovu nadoknadivu vrednost ukoliko je knjigovodstvena vrednost veća od njegove procenjene nadoknadive vrednosti (Napomena 2.7).

Dobici i gubici po osnovu otuđenja sredstva utvrđuju se kao razlika između novčanog priliva i knjigovodstvene vrednosti i iskazuju se u bilansu uspeha u okviru „Ostalih prihoda/(rashoda)" (Napomene 12 i 13).

2.7 Umanjenje vrednosti nefinansijskih sredstava

Sredstva sa neograničenim korisnim vekom upotrebe ne podležu amortizaciji i testiraju se na umanjenje vrednosti jednom godišnje. Za sredstva koja podležu amortizaciji testiranje na umanjenje njihove vrednosti vrši se kada događaji ili izmenjene okolnosti ukažu da knjigovodstvena vrednost možda neće biti nadoknadiva. Gubitak zbog umanjenja vrednosti se priznaje u visini iznosa za koji je knjigovodstvena vrednost sredstva veća od njegove nadoknadive vrednosti.

Nadoknadiva vrednost je vrednost veća od fer vrednosti sredstva umanjene za troškove prodaje i vrednosti u upotrebi. Za svrhu procene umanjenja vrednosti, sredstva se grupišu na najnižim nivoima na kojima mogu da se utvrde odvojeni prepoznatljivi novčani tokovi (jedinice koje generišu gotovinu). Nefinansijska sredstva, osim goodwill-a, kod kojih je došlo do umanjenja vrednosti se revidiraju na svaki izveštajni period zbog mogućeg ukidanja efekata umanjenja vrednosti.

2.8 Investicione nekretnine

Investicione nekretnine su nekretnine koje se drže radi zarade od zakupnina ili porasta vrednosti kapitala, ili radi i jednog i drugog. Investicione nekretnine drže se radi dugoročnih prinosa od zakupa i ne koriste se od strane Društva.

Investicione nekretnine se iskazuju po nabavnoj vrednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrednosti i rezervisanje za umanjenje vrednosti, ako je potrebno. Ako postoje bilo kakve indicije, da je došlo do umanjenja vrednosti investicione nekretnine, Društvo procenjuje nadoknadivu vrednost kao veću od upotrebne vrednosti i fer vrednosti umanjene za troškove prodaje. Knjigovodstvena vrednost investicione nekretnine se otpisuje do njene nadoknadive vrednosti kroz bilans uspeha. Gubitak zbog umanjenja vrednosti priznat u prethodnim godinama se stornira ukoliko je bilo naknadne promene u pretpostavkama korišćenim u utvrđivanju nadoknadive vrednosti sredstva. Naknadni izdaci se kapitalizuju samo kada je verovatno da će buduće ekonomske koristi povezane sa tim izdacima pripasti Društvu i da može pouzdano da se izmeri. Svi ostali troškovi tekućeg održavanja terete troškove perioda u kome nastanu. Kada investicionu nekretninu koristi njen vlasnik, ona se reklasifikuje na nekretnine, postrojenja i opremu i njena knjigovodstvena vrednost na dan reklasifikacije postaje njena zatečena vrednost koja će se nadalje amortizovati.

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

2.9 Finansijska sredstva

Rukovodstvo vrši klasifikaciju svojih finansijskih plasmana u momentu inicijalnog priznavanja i preispituje datu klasifikaciju na dan izveštavanja. Društvo klasifikuje svoja dugoročna finansijska sredstva u sledeće kategorije: zajmovi i potraživanja, finansijska sredstva raspoloživa za prodaju i otkupljene sopstvene akcije.

a) Zajmovi i potraživanja

Zajmovi i potraživanja predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili utvrdivim rokovima plaćanja koja se ne kotiraju ni na jednom aktivnom tržištu. Uključuju se u tekuća sredstva, osim ukoliko su im rokovi dospeća duži od 12 meseci nakon datuma bilansa stanja. U tom slučaju se klasifikuju kao dugoročna sredstva. U bilansu stanja Društva zajmovi i potraživanja obuhvataju „ostala dugoročna finansijska sredstva", „potraživanja" i „gotovinu i gotovinske ekvivalente" (Napomene 22, 25 i 26).

b) Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su sredstva kod kojih je namera da se zadrže na neodređeni period vremena ili sredstva koja se ne mogu svrstati ni u jednu od navedenih kategorija. Uključuju se u dugoročna sredstva, osim ukoliko rukovodstvo ima izrazitu nameru da sredstva otuđi u roku od 12 meseci od datuma bilansa stanja.

c) Otkupljene sopstvene akcije

U 2010. i 2011. godini Društvo je otkupilo 56.975 preferencijalnih akcija I klase od akcionara nesaglasnih sa odlukama skupštine čime je steklo sopstvene akcije. Ukupna plaćena suma za sticanje ovih akcija iznosi RSD 145.750. Akcije imaju tretman sopstvenih akcija.

2.9.1 Priznavanje i merenje

Redovna kupovina i prodaja finansijskih sredstava se priznaje na datum trgovanja - datum kada se Društvo obavezalo da će kupiti ili prodati finansijsko sredstvo. Finansijska sredstva se inicijalno priznaju po fer vrednosti uvećanoj za transakcione troškove za sva finansijska sredstva koja se ne iskazuju po fer vrednosti čiji se efekti promena u fer vrednosti iskazuju u bilansu uspeha. Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju iskazuju se po fer vrednosti. Zajmovi i potraživanja i ulaganja koja se drže do dospeća se iskazuju po amortizovanoj vrednosti korišćenjem metode efektivne kamatne stope. Finansijska sredstva se ukidaju kada prava na gotovinske prilive po osnovu ulaganja isteknu ili se prenesu na Društvo kada Društvo shodno tome preuzme sve rizike i koristi od vlasništva.

Promene u fer vrednosti monetarnih hartija od vrednosti izraženih u stranoj valuti koje su klasifikovane kao raspoložive za prodaju se iskazuju ili kao kursne razlike po osnovu promena u amortizovanim vrednostima hartije od vrednosti ili kao ostale promene u knjigovodstvenoj vrednosti hartije od vrednosti. Kursne razlike na monetarnim hartijama od vrednosti se priznaju u bilansu uspeha, a kursne razlike na nemonetarnim hartijama od vrednosti se iskazuju u okviru kapitala. Promene u fer vrednosti monetarnih i nemonetarnih hartija od vrednosti koje su klasifikovane kao raspoložive za prodaju priznaju se u bilansu uspeha u okviru pozicije Prihodi/Rashodi od usklađivanja vrednosti ostale imovine koja se iskazuje po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

Kada su hartije od vrednosti klasifikovane kao hartije od vrednosti raspoložive za prodaju ili kada su obezvređene, kumulirane korekcije fer vrednosti priznate u kapitalu uključuju se u bilans uspeha kao „dobici ili gubici od ulaganja u hartije od vrednosti".

Kamata na hartije od vrednosti raspoložive za prodaju obračunata metodom efektivne kamatne stope priznaje se u bilansu uspeha kao deo ostalih prihoda. Dividende na hartije od vrednosti raspoložive za prodaju se priznaju u bilansu uspeha kao deo „ostalih prihoda" kada se utvrdi pravo Društva na naplatu.

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

2.9 Finansijska sredstva (nastavak)

2.9.1 Priznavanje i merenje (nastavak)

Fer vrednost hartija od vrednosti koje se kotiraju na berzi zasniva se na tekućim cenama ponude. Ukoliko tržište nekog finansijskog sredstva nije aktivno (i za hartije od vrednosti koje ne kotiraju), Društvo utvrđuje fer vrednost tehnikama procene. To uključuje primenu nedavnih transakcija između nezavisnih stranaka, pozivanje na druge instrumente koji su suštinski isti, analizu diskontovanih novčanih tokova i opciju modela formiranja cena maksimalnim korišćenjem informacija sa tržišta, a uz što je manje moguće oslanjanje na informacije karakteristične za samo Društvo.

2.9.2 "Netiranje" finansijskih instrumenata

Finansijska sredstva i obaveze se netiraju i iskazuju u neto iznosu u bilansu stanja kada postoji zakonski osnov da se netiraju priznati iznosi i namera da se obaveze poravnaju na neto osnovi ili da se istovremeno realizuju sredstva i izmire obaveze.

2.9.3 Umanjenje vrednosti finansijskih sredstava

(a) Sredstva koja se iskazuju po amortizovanoj vrednosti

Na svaki datum bilansa stanja Društvo procenjuje da li postoji objektivan dokaz da je umanjena vrednost nekog finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava.

Finansijsko sredstvo ili grupa finansijskih sredstava je obezvređeno i gubici po osnovu obezvređenja nastaju samo ako postoji objektivan dokaz o obezvređenju kao rezultat jednog ili više događaja koji su nastali nakon početnog priznavanja sredstava („nastanak gubitka") i kada taj nastanak gubitka (odnosno nastanci gubitaka) utiče na procenjene buduće novčane tokove finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava koji mogu biti pouzdano procenjeni.

Kriterijumi koje Društvo koristi da odredi da li postoji objektivan dokaz o gubitku usled umanjenja vrednosti uključuju:

- Značajne finansijske teškoće emitenta ili dužnika;
- Kršenje ugovora, kao što je kašnjenje u plaćanju ili neplaćanje kamate ili glavnice;
- Društvo, iz ekonomskih ili pravnih razloga koji se odnose na finansijske teškoće zajmoprimca, odobri zajmoprimcu garancije/povlastice koje inače ne bi odobrilo;
- Verovatnoća stečaja ili druge finansijske reorganizacije dužnika;
- Nestanak aktivnog finansijskog tržišta za to finansijsko sredstvo zbog finansijskih poteškoća; ili dostupni podaci koji ukazuju da postoji merljivo smanjenje u predviđenim budućim tokovima gotovine iz portfelja finansijskih sredstava nakon njihovog inicijalnog priznavanja, iako se pomenuto smanjenje još uvek ne može povezati sa pojedinačnim finansijskim sredstvima iz portfelja, uključujući:
  (i) Nepovoljna promena kreditne sposobnosti dužnika i
  (ii) Nacionalne ili lokalne ekonomske prilike koje su uzajamno povezane sa kašnjenjem u naplati potraživanja iz portfelja.

Društvo prvo procenjuje da li postoji objektivan dokaz o obezvređenju.

Iznos gubitka se odmerava kao razlika između knjigovodstvene vrednosti sredstva i sadašnje vrednost procenjenih budućih tokova gotovine (isključujući buduće kreditne gubitke koji nisu nastali) diskontovanih po prvobitnoj efektivnoj kamatnoj stopi za to finansijsko sredstvo. Iznos knjigovodstvene vrednosti sredstva se umanjuje i iznos gubitka se priznaje u bilansu uspeha.

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

2.9 Finansijska sredstva (nastavak)

2.9.3 Umanjenje vrednosti finansijskih sredstava (nastavak)

Ako kredit ili ulaganje koje se drži do dospeća ima varijabilnu kamatnu stopu, diskontna stopa za odmeravanje svakog gubitka zbog umanjenja vrednosti je trenutna kamatna stopa utvrđena ugovorom, Društvo može da odmerava umanjenje vrednosti na osnovu fer vrednosti finansijskog instrumenta korišćenjem tržišnih cena koje su dostupne javnosti.

Ako se u narednom periodu iznos gubitka zbog umanjenja vrednosti smanji i to smanjenje se može objektivno pripisati nekom događaju nastalom nakon priznavanja obezvređenja (npr. poboljšanju kreditne sposobnosti dužnika), ukidanje prethodno priznatog gubitka po osnovu umanjenja vrednosti priznaje se u bilansu uspeha.

(b) Sredstva klasifikovana kao raspoloživa za prodaju

Na kraju svakog izveštajnog perioda Društvo procenjuje da li postoji objektivan dokaz da je umanjena vrednost nekog finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava. Za procenu umanjenja vrednosti dužničkih hartija od vrednosti Društvo koristi kriterijume navedene u tački (a) gore. U slučaju vlasničkih hartija od vrednosti klasifikovanih kao raspoložive za prodaju, značajan ili prolongiran pad fer vrednosti ispod njihove nabavne vrednosti smatra se indikatorom da je došlo do umanjenja njihove vrednosti.

Ako se u narednom periodu fer vrednosti dužničkih hartija od vrednosti klasifikovanih kao raspoložive za prodaju poveća i to povećanje se može objektivno pripisati nekom događaju nastalom nakon priznavanja gubitka po osnovu umanjenja vrednosti u bilansu uspeha, gubitak po osnovu umanjenja vrednosti se ukida u bilansu uspeha.

Test obezvređivanja potraživanja od kupaca je opisan u Napomeni broj 2.12.

2.10 Zalihe

Zalihe se vrednuju po nižoj od cene koštanja i neto prodajne vrednosti. Troškovi zaliha obuhvataju troškove nabavke, troškove konverzije i ostale troškove nastale sa ciljem dovođenja zaliha do određene lokacije i određenog stanja.

Cena koštanja gotovih proizvoda, robe i repromaterijala utvrđuje se primenom metode „prva ulazna – prva izlazna" (FIFO). Cena koštanja duvana i rezervnih delova utvrđuje se primenom ponderisanog prosečnog troška. Cena koštanja gotovih proizvoda i proizvodnje u toku obuhvata utrošene sirovine, direktnu radnu snagu, ostale direktne troškove i pripadajuće režijske troškove proizvodnje (zasnovane na normalnom korišćenju proizvodnog kapaciteta). Ona isključuje troškove pozajmljivanja.

Društvo testira vrednost svojih zaliha na kraju svakog perioda na osnovu procene neto prodajne vrednosti svojih zaliha. Neto prodajna vrednost je procenjena prodajna cena u uobičajenom toku poslovanja, umanjena za pripadajuće varijabilne troškove prodaje. U slučaju obezvređenja zaliha, knjigovodstvena vrednost zaliha umanjuje se do neto prodajne vrednosti i razlika se priznaje kao rashod u periodu u kome je obezvređenje zaliha nastalo.

2.11 Stalna sredstva namenjena prodaji

Stalna sredstva (ili grupe za otuđenje) su klasifikovana kao sredstva koja se drže radi prodaje ako se njihova knjigovodstvena vrednost prvenstveno nadoknađuje kroz transakciju prodaje i ako se prodaja smatra izvesnom. Ova sredstva se iskazuju po nižoj od knjigovodstvene i fer vrednosti umanjene za troškove prodaje, ako se njihova knjigovodstvena vrednost prvenstveno nadoknađuje kroz transakciju prodaje, a ne kroz nastavak korišćenja.

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

2.12 Potraživanja od kupaca

Potraživanja od kupaca su iznosi koje duguju kupci za prodatu robu ili izvršene usluge u okviru redovnog ciklusa poslovanja. Ukoliko se očekuje da potraživanja budu naplaćena u roku od godinu dana ili kraćem (ili u okviru redovnog ciklusa poslovanja ako je duži), potraživanja od kupaca se klasifikuju kao kratkoročna. U suprotnom, potraživanja od kupaca se iskazuju kao dugoročna. Potraživanja od kupaca se inicijalno priznaju po fer vrednosti, a naknadno se odmeravaju po amortizovanoj vrednosti, primenom metode efektivne kamatne stope, umanjene za rezervisanja po osnovu umanjenja vrednosti. Rezervisanje za umanjenje vrednosti potraživanja se utvrđuje kada postoji objektivan dokaz da Društvo neće biti u mogućnosti da naplati sve iznose koje potražuje u skladu sa prvobitnim uslovima. Značajne finansijske poteškoće kupca, verovatnoća da će kupac biti likvidiran ili finansijski reorganizovan, propust ili kašnjenje u izvršenju plaćanja *(više od 60 dana od datuma dospeća)* se smatraju indikatorima da je vrednost potraživanja umanjena.

Iznos rezervisanja predstavlja razliku između knjigovodstvene vrednosti potraživanja i sadašnje vrednosti očekivanih budućih novčanih tokova diskontovanih prvobitnom efektivnom kamatnom stopom. Knjigovodstvena vrednost potraživanja umanjuje se preko ispravke vrednosti, a iznos umanjenja se priznaje u bilansu uspeha u okviru pozicije Rashodi od usklađivanja vrednosti ostale imovine koja se iskazuje po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

Kada je potraživanje nenaplativo, otpisuje se na teret ispravke vrednosti potraživanja. Naknadna naplata iznosa koji je prethodno bio otpisan, iskazuje se u bilansu uspeha u okviru pozicije Prihodi od usklađivanja vrednosti ostale imovine koja se iskazuje po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

Društvo je primenilo MSFI 9 Finansijski instrumenti od 01. januara 2020. godine. Primena pomenutog standarda nema materijalno značajne efekte na Finansijske izveštaje društva.

2.13 Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Gotovina i gotovinski ekvivalenti obuhvataju: novac na računima, depozite po viđenju kod banaka, druga kratkoročna visoko likvidna ulaganja sa prvobitnim rokom dospeća do tri meseca ili kraće i prekoračenja po tekućem računu. Prekoračenja po tekućem računu uključena su u obaveze po kreditima u okviru tekućih obaveza, u bilansu stanja.

2.14 Vanbilansna aktiva i pasiva

Vanbilansna sredstva i obaveze uključuju garancije dobijene od banaka, sredstva uplaćena fondu za dodatno penziono osiguranje, kao i zalihe koje se drže u ime trećih lica.

2.15 Osnovni kapital

Osnovni kapital se sastoji iz običnih i preferencijalnih akcija. Troškovi direktno pripisivi emisiji novih akcija prikazuju se u okviru kapitala kao odbitak od priliva po osnovu emitovanih akcija. Svaki priliv sredstava čija je fer vrednost iznad nominalne vrednosti emitovanih akcija priznaje se kao emisiona premija.

Ukoliko Društvo otkupi sopstvene akcije, plaćena naknada, uključujući sve direktno pripisive dodatne troškove (bez poreza na dobit), odbija se od kapitala koji se pripisuje vlasnicima, sve dok se akcije ne ponište, reemituju ili otuđe. Ako se takve akcije kasnije reemituju, sve primljene naknade, bez direktno pripisivih dodatnih troškova transakcije i efekata poreza na dobit, uključuju se u kapital koji se pripisuje vlasnicima kapitala.

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

2.16 Rezerve

Revalorizacione rezerve uključuju aktuarske dobitke ili gubitke proistekle iz penzionih planova a u skladu sa MRS 19 „Primanja zaposlenih" kao i beneficije za plaćanje u akcijama u skladu sa MSFI 2.

Ostale dugoročne obaveze prema zaposlenima

Društvo je odložilo efekat aktuarskih dobitaka/gubitaka kroz poziciju ostalog sveobuhvatnog rezultata a u skladu sa MRS 19 „Primanja zaposlenih" i priznaće ih kao prihod u bilansu uspeha tokom prosečnog perioda u kome će pravo na sticanje beneficija biti ostvareno.

Aktuarski dobici i gubici koji proističu iz iskustvenih korekcija i promena u aktuarskim pretpostavkama knjiže se na teret ili u korist kapitala u okviru ostalog finansijskog rezultata u periodu u kome su nastali. Troškovi minulog rada priznaju se odmah u okviru bilansa uspeha.

Plaćanje akcijama

U okviru PMI Inc. postoji poseban plan beneficija za rukovodioce koji obuhvata sve PMI afilijale. Ovi planovi se odnose na akcije PMI Inc. Plan podrazumeva naknadu rukovodiocima u akcijama nakon ispunjenja određenih uslova i primljene akcije predstavljaju kompenzaciju u vidu učešća u kapitalu PMI Inc. nakon trogodišnjeg perioda službe (Napomena 2.21).

2.17 Obaveze po kreditima

Obaveze po kreditima se inicijalno priznaju po fer vrednosti priliva, bez nastalih transakcionih troškova. U narednim periodima obaveze po kreditima se iskazuju po amortizovanoj vrednosti; sve razlike između ostvarenog priliva (umanjenog za transakcione troškove) i iznosa otplata, priznaju se u bilansu uspeha u periodu korišćenja kredita primenom metode efektivne kamatne stope.

Naknade plaćene pri pribavljanju kredita priznaju se kao transakcioni troškovi do iznosa za koji je verovatno da će deo ili ceo kredit biti povučen. U tom slučaju, naknada se razgraničava do konačnog povlačenja kredita. U slučaju da ne postoji dokaz da je delimično ili ukupno povlačenje kredita verovatno, naknada se kapitalizuje kao avans za likvidnost i amortizuje se u toku perioda na koji se kredit odnosi.

Obaveze po kreditima se klasifikuju kao tekuće, osim ukoliko Društvo nema bezuslovno pravo da odloži izmirenje obaveza za najmanje 12 meseci nakon datuma bilansa stanja.

2.18 Rezervisanja

Rezervisanja su obaveze sa neizvesnim rokom dospeća ili iznosom i priznaju se jedino kada:

- Društvo ima postojeću (zakonsku ili ugovorenu) obavezu, koja je rezultat prošlih događaja,
- je verovatno da će za namirenje date obaveze biti potreban odliv sredstava i
- može da se napravi pouzdana procena iznosa date obaveze.

Kada postoji određeni broj sličnih obaveza, verovatnoća da će podmirenje obaveza iziskivati odliv sredstava se utvrđuje na nivou tih kategorija kao celine. Rezervisanje se priznaje čak i onda kada je ta verovatnoća, u odnosu na bilo koju od obaveza u istoj kategoriji, niska.

Rezervisanje se odmerava po sadašnjoj vrednosti izdatka potrebnog za izmirenje obaveze, primenom diskontne stope pre poreza koja odražava tekuću tržišnu procenu vrednosti za novac i rizike povezane sa obavezom. Povećanje rezervisanja zbog isteka vremena se iskazuje kao trošak kamata (Napomena 11).

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

2.19 Tekući i odloženi porez na dobit

Troškovi poreza za period uključuju tekući i odloženi porez. Poreska obaveza se priznaje u bilansu uspeha, izuzev iznosa koji se odnosi na stavke direktno priznate u kapitalu.

Tekući porez na dobit se obračunava na datum bilansa stanja na osnovu važeće zakonske poreske regulative Republike Srbije gde Društvo posluje i ostvaruje oporezivu dobit. Rukovodstvo periodično vrši procenu stavki sadržanih u poreskoj prijavi sa stanovišta okolnosti u kojima primenjiva poreska regulativa podleže tumačenju i vrši rezervisanje, ako je primereno, na osnovu iznosa za koje se očekuje da će biti plaćen poreskim organima.

Odloženi porez na dobit se priznaje korišćenjem metode obaveza, za privremene razlike koje nastanu između poreske osnovice sredstava i obaveza i njihovih knjigovodstvenih iznosa u finansijskim izveštajima. Međutim, ukoliko odloženi porez na dobit, pod uslovom da nije računovodstveno obuhvaćen, proistekne iz inicijalnog priznavanja sredstva ili obaveze u nekoj drugoj transakciji osim poslovne kombinacije koja u trenutku transakcije ne utiče ni na računovodstvenu ni na oporezivu dobit ili gubitak, tada se on računovodstveno ne obuhvata.

Odloženi porez na dobit se odmerava prema poreskim stopama (i zakonu) koje su na snazi do datuma bilansa stanja i za koje se očekuje da će biti primenjene u periodu u kome će se odložena poreska sredstva realizovati ili odložene poreske obaveze izmiriti.

Odloženo poresko sredstvo se priznaje samo do iznosa za koji je verovatno da će buduća dobit za oporezivanje biti raspoloživa i da će se privremene razlike izmiriti na teret te dobiti.

Odloženi porez na dobit se utvrđuje iz privremenih razlika nastalih na ulaganjima u zavisna i pridružena Društva, osim u slučaju kada sinhronizaciju poništenja privremenih razlika kontroliše Društvo i gde je verovatno da se privremene razlike neće poništiti u doglednoj budućnosti.

Odložena poreska sredstva i obaveze se netiraju kada postoji zakonski osnov da se netiraju tekuća poreska sredstva sa tekućim poreskim obavezama i kada se odložena poreska sredstva i obaveze odnose na porez na dobit koji propisuje isti poreski organ jednom ili većem broju poreskih obveznika i kada postoji namera da se računi izmire na neto osnovi.

2.20 Primanja zaposlenih

a) Obaveze za penzije

Društvo izdvaja doprinose u državni penzioni fond na obaveznoj osnovi. Kada su doprinosi uplaćeni, Društvo nema više obavezu plaćanja po ovom osnovu. Doprinosi se priznaju kao troškovi primanja zaposlenih onda kada dospeju za plaćanje. Više plaćeni doprinosi se priznaju kao sredstvo u iznosu koji je moguće refundirati ili u iznosu za koji se smanjuje buduće plaćanje obaveza.

b) Ostala primanja zaposlenih

Društvo obezbeđuje jubilarne nagrade, primanja naknade prilikom odlaska u penziju i invalidnine. Pravo na ove naknade je obično uslovljeno ostajanjem zaposlenog lica u službi do starosne granice određene za penzionisanje i/ili do ostvarenja minimalnog radnog staža. Očekivani troškovi za pomenute naknade se akumuliraju tokom perioda trajanja zaposlenja.

Definisana obaveza u pogledu primanja zaposlenih prilikom odlaska u penziju procenjuje se svake druge godine od strane nezavisnih, kvalifikovanih aktuara, primenom metode projektovane kreditne jedinice. Sadašnja vrednost obaveze po osnovu definisanih primanja utvrđuje se diskontovanjem očekivanih budućih gotovinskih isplata primenom kamatnih stopa visokokvalitetnih obveznica koje su iskazane u RSD u kojima će obaveze prilikom odlaska u penziju biti plaćene i koje imaju rok dospeća koji približno odgovara rokovima dospeća obaveze za penzije (Napomena 31).

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

2.20 Primanja zaposlenih (nastavak)

Aktuarski dobici i gubici koji proističu iz iskustvenih korekcija i promena u aktuarskim pretpostavkama knjiže se na teret ili u korist kapitala u okviru izveštaja o ukupnom ostalom finansijskom rezultatu u periodu u kome su nastali. Troškovi minulog rada priznaju se odmah u okviru bilansa uspeha.

c) Otpremnine

Otpremnine se isplaćuju u slučajevima predviđenim zakonom i/ili Kolektivnim ugovorom o radu kod Poslodavca/Društva. Otpremnine koje dospevaju u razdoblju dužem od 12 meseci nakon datuma bilansa stanja svode se na sadašnju vrednost.

2.21 Plaćanja akcijama

Društvo ima plan izmirivanja obaveza iz kapitala ili kompenzacijom na bazi akcija prema kome Društvo prima usluge od zaposlenih u zamenu za njihovo pravo da prime vlasničke instrumente kapitala (akcije Matičnog Društva). Fer vrednost primljenih usluga zaposlenog dobijena u zamenu za pravo da primi vlasničke instrumente kapitala odnosno akcije priznaje se kao trošak (Napomena 9). Ukupan iznos koji će se nadoknaditi na teret troškova u toku radnog veka utvrđuje se u odnosu na fer vrednost prava da primi vlasničke instrumente kapitala odnosno akcije, uključujući i bilo koji tržišni faktor poslovanja, a isključujući uticaj bilo kog netržišnog faktora i uslova sticanja na osnovu rezultata poslovanja (npr. profitabilnost, ciljevi rasta prodaje i zadržavanje zaposlenog u Društvu tokom određenog perioda) i isključujući uticaj bilo kog uslova sticanja (npr. zahtev da zaposleni štede). Netržišni uslovi sticanja su uključeni u pretpostavke o broju opcija za koje se očekuje da će biti iskorišćene. Ukupan iznos koji će se nadoknaditi na teret troškova se priznaje u toku trajanja radnog veka, a koji predstavlja period tokom kojeg bi svi navedeni faktori trebalo da budu ispunjeni. Primljene akcije predstavljaju kompenzaciju menadžmentu u vidu učešća u kapitalu PMI Inc. nakon trogodišnjeg perioda službe.

Na svaki datum bilansa stanja Društvo revidira svoje procene broja opcija za koje se očekuje da će se iskoristiti. Društvo priznaje efekte revidiranih procena u odnosu na prvobitne, ukoliko ih ima, u bilansu uspeha, uz odgovarajuće korekcije kapitala.

Kada predviđene beneficije dospeju, Društvo dostavlja akcije Matičnog Društva zaposlenima.

2.22 Priznavanje prihoda

Prihod uključuje fer vrednost primljenog iznosa ili potraživanja po osnovu prodaje roba i usluga u toku redovnog poslovanja Društva. Prihod se iskazuje bez PDV-a, akcize, povraćaja robe, rabata i popusta.

Društvo priznaje prihod kada se iznos prihoda može pouzdano izmeriti, kada je verovatno da će u budućnosti Društvo imati ekonomske koristi i kada su ispunjeni posebni kriterijumi za svaku od aktivnosti Društva kao što je u daljem tekstu opisano. Iznos prihoda se ne smatra pouzdano merljivim sve dok se ne reše sve potencijalne obaveze koje mogu nastati u vezi sa prodajom. Svoje procene Društvo zasniva na rezultatima iz prethodnog poslovanja, uzimajući u obzir tip kupca, vrstu transakcije i specifičnosti svakog posla.

Društvo je primenilo MSFI 15 Prihodi od ugovora sa kupcima od 01. januara 2019. godine. Primena standarda nema efekata na Finansijske izveštaje Društva.

a) Prihod od prodaje robe - veleprodaja

Društvo prodaje robu na tržištu veleprodaje. Prihodi od prodaje robe priznaju se u momentu kada su svi rizici i koristi vlasništva nad dobrima preneti na kupca.

Smatra se da ne postoje elementi finansiranja pošto se prodaja vrši uz kreditne uslove koji su u skladu sa tržišnom praksom.

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

2.22 Priznavanje prihoda (nastavak)

b) Prihod od prodaje usluga

Društvo pruža usluge proizvodnje, prodaje, marketinga i administracije povezanim pravnim licima u okviru grupe Philip Morris International. Ove usluge se pružaju na bazi ugovora sa fiksnom cenom.

c) Prihod od kamata

Prihod od kamata se priznaje na vremenski proporcionalnoj osnovi primenom metode efektivne kamatne stope. U slučaju umanjenja vrednosti potraživanja, Društvo umanjuje knjigovodstvenu vrednost potraživanja do nadoknadivog iznosa, koji predstavlja procenjeni budući novčani tok diskontovan po prvobitnoj efektivnoj kamatnoj stopi finansijskog instrumenta i nastavlja da prikazuje promene diskonta kao prihod od kamate. Prihod od kamate na zajmove čija je vrednost umanjena utvrđuje se primenom metode prvobitne efektivne kamatne stope.

d) Prihod od dividendi

Prihod od dividendi se priznaje kada se utvrdi pravo da se dividenda primi.

2.23 Zakupi

a) Računovodstveno obuhvatanje kod zakupca

U skladu sa izmenama Međunarodnog računovodstvenog standarda finansijskog izveštavanja (MSFI 16) koji propisuje principe priznavanja, merenja, prezentacije i obelodanjivanja zakupa, Društvo je primenilo MSFI 16 od 01. januara 2019. godine.

Društvo uzima u zakup pojedine nekretnine, postrojenja i opremu. Zakup nekretnina, postrojenja i opreme, gde Društvo ima pravo korišćenja, klasifikuje se kao lizing i kapitalizuje se na početku zakupa po vrednosti nižoj od fer vrednosti zakupljene nekretnine i sadašnje vrednosti minimalnih plaćanja zakupnine (vrednosti jednakoj obavezi za lizing uvećanoj za sve unapred plaćene ili obračunate isplate koje se odnose na zakup). Društvo primenjuje modifikovani pristup primene MSFI 16 standarda prilikom obelodanjivanja sredstava sa pravom korišćenja.

Svaka zakupnina se raspoređuje na obaveze i finansijske rashode. Odgovarajuće obaveze za zakupnine, umanjene za finansijske rashode, uključuju se u ostale kratkoročne i u ostale dugoročne obaveze. Kamate kao deo finansijskih rashoda iskazuju se u bilansu uspeha u toku perioda trajanja zakupa (Napomena 11).

Nekretnine, postrojenja i oprema stečeni na bazi lizinga amortizuju se tokom perioda kraćeg od korisnog veka trajanja sredstva i perioda zakupa.

Prilikom prve primene MSFI 16, Društvo je koristilo sledeće mogućnosti praktične primene i izuzetke dozvoljene standardom, gde primenom novog standarda nisu obuhvaćene sledeće kategorije:

- Priznavanje operativnog lizinga čiji je rok trajanja 12 meseci ili kraći, kao kratkoročni lizing;
- Priznavanje operativnog lizinga za sredstva male vrednosti, u skladu sa definisanom politikom Društva.

Varijabilna lizing plaćanja, koja nisu uključena u iznos obaveze po osnovu lizinga, iskazuju se u bilansu uspeha u toku perioda trajanja zakupa (Napomena 32).

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

2.23 Zakupi (nastavak)

b) Računovodstveno obuhvatanje kod zakupodavca

Lizing je ugovor kojim davalac lizinga prenosi na korisnika lizinga u zamenu za plaćanje ili serije plaćanja, pravo na korišćenje sredstva za dogovoreni vremenski period.

Kada se sredstva daju u zakup po osnovu finansijskog zakupa, sadašnja vrednost zakupnina se priznaje kao potraživanje. Razlika između bruto iznosa potraživanja i sadašnje vrednosti potraživanja se iskazuje kao nezarađeni finansijski prihod.

Prihod od zakupa se priznaje tokom perioda trajanja zakupa primenom metode neto ulaganja, koja odražava konstantnu periodičnu stopu povraćaja.

Kada je sredstvo dato u operativni zakup to sredstvo se iskazuje u bilansu stanja zavisno od vrste sredstva. Prihod od zakupnine priznaje se na proporcionalnoj metodi tokom perioda trajanja zakupa.

c) Pravo na korišćenje zemljišta

Pravo na korišćenje zemljišta stečeno u postupku pripajanja ili/i kao odvojena transakcija kroz isplatu trećoj strani se iskazuje kao nematerijalno ulaganje. Nematerijalno ulaganje ima neograničen korisni vek upotrebe i podleže revidiranju u pogledu umanjenja vrednosti na godišnjem nivou.

2.24 Obaveze prema dobavljačima

Obaveze prema dobavljačima su obaveze plaćanja dobavljaču za preuzetu robu ili primljene usluge u redovnom toku poslovanja. Obaveze prema dobavljačima se klasifikuju kao tekuće ukoliko dospevaju za plaćanje u roku od 1 godine ili kraćem (odnosno u okviru redovnog ciklusa poslovanja ukoliko je duži). U suprotnom, ove obaveze se iskazuju kao dugoročne. Obaveze prema dobavljačima se inicijalno iskazuju po fer vrednosti, a naknadno se odmeravaju prema amortizovanoj vrednosti korišćenjem metoda efektivne kamatne stope.

2.25 Raspodela dividendi

Raspodela dividendi akcionarima Društva se priznaje kao obaveza u periodu u kojem su nadležni organi Društva odobrili dividende.

2.26 Zarada po akciji

Osnovna zarada po akciji izračunava se deljenjem dobiti koja pripada običnim akcionarima Društva sa ponderisanim prosečnim brojem običnih akcija u opticaju za period, isključujući obične akcije koje je Društvo otkupilo i koje se drže kao otkupljene sopstvene akcije.

3. Ključne računovodstvene procene i prosuđivanja

Procene i prosuđivanja se kontinuirano vrednuju i zasnivaju se na istorijskom iskustvu i drugim faktorima, uključujući očekivanja budućih događaja za koje se veruje da su razumni u datim okolnostima.

3.1 Ključne računovodstvene procene i pretpostavke

Društvo pravi procene i pretpostavke koje se odnose na budućnost. Rezultirajuće računovodstvene procene će, po definiciji, retko biti jednake ostvarenim rezultatima. Procene i pretpostavke koje imaju značajan rizik i dovode do materijalnih usaglašavanja knjigovodstvene vrednosti sredstava i obaveza u narednoj finansijskoj godini se nalaze u nastavku:

3. Ključne računovodstvene procene i prosuđivanja (nastavak)

3.1 Ključne računovodstvene procene i pretpostavke (nastavak)

a) Odložena poreska sredstva

Potrebne su značajne procene od strane rukovodstva u cilju utvrđivanja iznosa odloženih poreskih sredstava koja se mogu priznati, na osnovu verovatnog vremena nastanka i nivoa budućih oporezivih prihoda i strategije planiranja poreske politike. Na dan 31. decembar 2022. godine odložena poreska sredstva su priznata u iznosu od RSD 294.647 (31. decembar 2021: 283.998). Dodatni detalji se nalaze u Napomeni 15.

b) Tehnološki vek upotrebe postrojenja i opreme

Rukovodstvo Društva utvrđuje procenjeni korisni vek upotrebe i pripadajuće troškove amortizacije svojih postrojenja i opreme. Ova procena se zasniva na projektovanom životnom ciklusu proizvoda. Taj ciklus se može značajno promeniti usled tehničkih inovacija i konkurentskih poteza kao reakcije na značajne industrijske cikluse. Rukovodstvo će povećati troškove amortizacije ukoliko je vek trajanja kraći od prethodno procenjenih rokova ili će otpisati tehnički zastarela ili nestrateška sredstva koja se ne koriste ili su prodata.

c) Ostala primanja zaposlenih

Sadašnja vrednost obaveza zavisi od brojnih faktora zasnovanih na aktuarskoj osnovi uz primenu brojnih pretpostavki. Pretpostavke koje se koriste pri utvrđivanju neto troškova (prihoda) po osnovu ostalih primanja zaposlenih obuhvataju očekivanu diskontnu stopu. Svaka izmena u ovim pretpostavkama uticaće na knjigovodstvenu vrednost obaveza za ostala primanja zaposlenih.

Društvo utvrđuje odgovarajuću diskontnu stopu svake druge godine. To je kamatna stopa koja treba da se primeni pri utvrđivanju sadašnje vrednosti procenjenih budućih novčanih tokova za koje se očekuje da će biti potrebni za izmirenje obaveza za ostala primanja zaposlenih. Pri utvrđivanju odgovarajuće diskontne stope, Društvo uzima u obzir kamatne stope visokokvalitetnih obveznica koje su izražene u valuti u kojoj će ostala primanja zaposlenih biti isplaćena i čiji rok dospeća približno odgovara roku plaćanja odnosnih obaveza.

Ostale ključne obaveze za penzije su bazirane na trenutnim tržišnim uslovima. Dodatne informacije su prikazane u Napomeni 31.

d) Umanjenje vrednosti finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju

Umanjenje vrednosti finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju zahteva značajno prosuđivanje. Prilikom prosuđivanja Društvo, među ostalim faktorima, procenjuje: trajanje i obim do kojeg je fer vrednost ulaganja manja od nabavne vrednosti ulaganja, finansijsko stanje primaoca ulaganja i izglede za okončanje posla u skoroj budućnosti, uključujući faktore kao što su učinak industrije i sektora, promene u tehnologiji i tokove gotovine iz poslovanja i finansiranja.

Društvo je primenilo MSFI 9 Finansijski instrumenti od 01. januara 2020. godine. Primena standarda nema materijalno značajne efekte na Finansijske izveštaje društva.

Društvo ne bi imalo značajan dodatni gubitak ukoliko bi pad u fer vrednosti ispod nabavne vrednosti bio smatran materijalno značajnim ili produženim, s obzirom na to da je izvršen prenos kumuliranih korekcija fer vrednosti po osnovu umanjenja vrednosti finansijskih sredstava namenjenih prodaji priznatih u kapitalu u bilans uspeha.

3.2 Ključna mišljenja u primeni računovodstvenih politika entiteta

Rukovodstvo preduzima sve neophodne mere kako bi podržalo opstanak i razvoj poslovanja Društva u tekućim okolnostima.

Društvo iskazuje prihod po fer vrednosti primljenog iznosa ili potraživanja po osnovu prodaje roba i usluga u toku redovnog poslovanja. Prihod se iskazuje bez PDV-a, akcize, povraćaja robe, rabata i popusta.

Računovodstveno obuhvatanje akcize je oblast koja zahteva značajne računovodstvene procene i prosuđivanja. Rukovodstvo je razmotrilo uslove MRS 18, zahteve Zakona o akcizi i uslove u kojima Društvo posluje, te je na osnovu toga zaključilo da je priznavanje akcize neto od prihoda opcija koja je primenljiva na Društvo.

Društvo nema značajnu koncentraciju kreditnog rizika. Društvo ima utvrđene politike koje obezbeđuju da se prodaja roba i usluga vrši kupcima koji imaju odgovarajuću kreditnu istoriju.

Društvo ima utvrđene politike koje obezbeđuju da se prodaja robe i usluga osigura bankarskim garancijama i menicama izdatim od banaka. Društvo nije iskusilo teškoće u naplati potraživanja u rokovima dospelosti nakon datuma bilansa stanja.

Društvo deponuje gotovinu kod tri renomirane banke u Srbiji i trudi se da podjednako distribuira gotovinu kod ovih banaka, kao sredstvo diversifikacije rizika.

Društvo vrednuje nekretnine, postrojenja i opremu po nabavnoj vrednosti. Društvo je izvršilo procenu vrednosti NPO (nekretnina, postrojenja i opreme) i nije identifikovalo sredstva čija je nadoknadiva vrednost niža od knjigovodstvene vrednosti.

Društvo vrednuje svoje investicione nekretnine po nabavnoj vrednosti.

4. Upravljanje finansijskim rizikom

4.1 Faktori finansijskog rizika

Poslovanje Društva izloženo je različitim finansijskim rizicima. Upravljanje rizicima u Društvu je usmereno na nastojanje da se u situaciji nepredvidivosti finansijskih tržišta potencijalni negativni uticaji na finansijsko poslovanje Društva svedu na minimum.

Rizikom se upravlja u sklopu politika koje je odobrilo Matično Društvo. Politike Matičnog Društva daju pisane principe za opšte upravljanje rizikom kao i pisane politike koje pokrivaju specifične oblasti kao što je rizik od promene kurseva, rizik od promene kamatne stope, kreditni rizik, upotreba derivativnih i nederivatnih finansijskih instrumenata i investiranje većih sredstava.

a) Tržišni rizik

(i) Valutni rizik

Društvo posluje u međunarodnim okvirima i izloženo je riziku od promena kurseva stranih valuta, u prvom redu EUR, USD i CHF.

Ukoliko bi na dan 31. decembar 2022. godine dinar oslabio/ojačao za 5%, a sve druge promenljive ostale konstantne, profit bi se smanjio/povećao za RSD 249.940 (2021: RSD 137.782), a kao rezultat negativnih/pozitivnih kursnih razlika koje bi nastale po osnovu preračuna potraživanja i obaveza u stranoj valuti iskazanih u bilansu stanja na dan 31. decembar 2022. godine (odnosno na dan 31. decembar 2021. godine).

4. Upravljanje finansijskim rizikom (nastavak)

4.1 Faktori finansijskog rizika (nastavak)

(ii) Rizik kamatne stope

Sredstva koja donose prihod od kamate uključuju depozite kod banaka. Budući da Društvo nije zaduženo, rizik od promene kamatne stope ne postoji.

b) Kreditni rizik

Društvo nema značajnu koncentraciju kreditnog rizika. Društvo ima utvrđene politike koje obezbeđuju da se prodaja robe i usluga vrši kupcima koji imaju odgovarajuću kreditnu istoriju. Društvo ima utvrđene politike koje ograničavaju nivo kreditne izloženosti prema svakoj pojedinačnoj finansijskoj instituciji.

Finansijska sredstva, koja potencijalno mogu izložiti Društvo kreditnom riziku sastoje se uglavnom od potraživanja od kupaca. Knjigovodstvena vrednost potraživanja, umanjena za ispravke vrednosti potraživanja, predstavlja maksimalan nivo izloženosti kreditnom riziku. Gotovina se plasira u finansijske institucije, za koje se smatra da u momentu deponovanja sredstava imaju minimalan rizik od neispunjenja obaveza.

Ukupno potraživanje od kupaca u zemlji koji duguju Društvu na dan 31. decembar 2022. godine iznosi RSD 4.974.953 što čini oko 93% (31. decembar 2021: 71%) ukupnog iznosa potraživanja od kupaca.

Kao što je obelodanjeno u Napomeni 25, Društvo je pregledalo sva svoja potraživanja i procenilo njihovu naplativost.

Društvo je primenilo MSFI 9 Finansijski instrumenti od 01. januara 2020. godine i konstatovalo da nema materijalno značajne efekte koji bi zahtevali dodatno prilagođavanje.

c) Rizik likvidnosti

Društvo generiše dovoljno likvidnih sredstava kroz ostvarene novčane tokove iz poslovanja. U tabeli niže analizirane su finansijske obaveze Društva i neto izmirene izvedene finansijske obaveze koje su grupisane prema datumu dospeća na osnovu perioda preostalog do ugovornog datuma dospeća, a na datum bilansa stanja.

Uporedni podaci su u skladu sa izmenama i dopunama MSFI 7 koje se odnose na obelodanjivanje rizika likvidnosti.

Iznosi prikazani u tabeli predstavljaju ugovorne nediskontovane novčane tokove. Iznosi koji dospevaju na naplatu u roku od 12 meseci jednaki su njihovim knjigovodstvenim iznosima, budući da efekat diskontovanja nije materijalno značajan.

Na dan 31. decembar 2021. godine	**Manje od 1 godine**	**Između 1 i 2 godine**	**Između 2 i 5 godina**
Ugovori o garanciji (Napomena 36)	7.630.000	-	-
Obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze (Napomena 33)	5.614.167	-	-
Na dan 31. decembar 2022. godine			
Ugovori o garanciji (Napomena 36)	8.100.000	-	-
Obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze (Napomena 33)	7.180.267	-	-

4.2 Upravljanje rizikom kapitala

Cilj Društva kroz upravljanje kapitalom jeste da zadrži sposobnost Društva da nastavi da posluje u neograničenom periodu u predvidljivoj budućnosti kako bi akcionarima obezbedilo dividende, a ostalim interesnim stranama povoljnosti i da bi očuvalo optimalnu strukturu kapitala sa ciljem da smanji troškove kapitala.

Da bi očuvalo odnosno korigovalo strukturu kapitala, Društvo može da izvrši korekciju isplata dividendi akcionarima, vrati kapital akcionarima, izda nove akcije ili može da proda sredstva kako bi smanjilo dugovanje.

4.3 Procena fer vrednosti

Fer vrednost finansijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnom tržištu (kao što su hartije od vrednosti kojima se trguje i hartije od vrednosti raspoložive za prodaju) zasniva se na kotiranim tržišnim cenama na dan bilansa stanja.

Fer vrednost finansijskih instrumenata kojima se ne trguje na aktivnom tržištu (na primer derivati kojima se trguje na nezvaničnoj berzi) utvrđuje se različitim tehnikama procene. Društvo primenjuje različite metode i utvrđuje pretpostavke koje se zasnivaju na tržišnim uslovima koji postoje na datum bilansa stanja.

Pretpostavlja se da nominalna vrednost, umanjena za gubitke zbog umanjenja vrednosti potraživanja i obaveza, približno odražava njihovu fer vrednost.

5. Poslovni prihodi

	2022	2021
Prihodi od prodaje robe na domaćem tržištu	19.967.141	17.285.064
Prihodi od prodaje proizvoda i usluga na inostranom tržištu	8.295.278	7.899.201
Prihodi od prodaje robe na inostranom tržištu	632.806	510.331
Prihodi od zakupa	2.687	3.051
Prihodi od usklađivanja vrednosti imovine	-	4.895
	28.897.912	**25.702.542**

U gornjoj tabeli je uključena prodaja povezanim licima: naknada za usluge na inostranom tržištu u ukupnom neto iznosu od RSD 8.295.278 i izvoz robe na inostranom tržištu u ukupnom neto iznosu od RSD 3.673 koji je prikazan u okviru Prihoda od prodaje robe na inostranom tržištu u 2022. godini (2021. godine: Naknada za usluge RSD 7.899.201, izvoz robe RSD 17.713). Uslovi i vrsta odnosa povezanih pravnih lica iskazani su u Napomeni 38.

6. Poslovni rashodi

	2022	2021
Nabavna vrednost prodate robe	9.194.924	7.497.173
Nematerijalni troškovi (Napomena 9)	4.281.302	3.895.287
Troškovi proizvodnih usluga (Napomena 8)	3.758.100	3.447.546
Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični izdaci (Napomena 7)	1.985.120	1.880.186
Troškovi materijala, goriva i energije	1.222.879	1.152.505
Troškovi amortizacije i rezervisanja (Napomene 18, 19, 20 i 31)	1.206.463	1.460.083
Rashodi od usklađivanja vrednosti imovine (Napomena 24)	40.416	9.633
	21.689.204	**19.342.413**

	2022	2021
Amortizacija NPO (Napomena 19)	1.063.783	1.290.227
Amortizacija NPO uzetih u lizing (Napomene 20, 32)	128.612	124.869
Dodatna rezervisanja (Napomena 31)	12.168	38.355
Amortizacija nematerijalnih ulaganja (Napomena 18)	1.900	6.632
	1.206.463	**1.460.083**

7. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi

	2022	2021
Bruto zarade i naknade	1.639.184	1.461.856
Troškovi zaposlenih preko agencija i ugovora o delu	124.632	135.909
Neiskorišćeni odmori	69.090	51.170
Troškovi otpremnina	52.819	136.969
Dodatni dobrovoljni penzijski doprinosi	40.116	37.015
Ostale naknade zaposlenih	27.537	29.627
Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	17.278	21.240
Troškovi poslovnih putovanja	9.515	2.694
Ostalo	4.949	3.706
	1.985.120	**1.880.186**

8. Troškovi proizvodnih usluga

	2022	2021
Licence za autorska prava	1.447.555	1.276.298
Troškovi usluga marketinga	1.158.331	889.119
Troškovi uslužne podrške u proizvodnji	544.268	441.740
Troškovi održavanja	315.482	254.735
Transportni i distributivni troškovi	124.951	436.314
Troškovi zakupa	104.867	83.115
Troškovi obezbeđenja	49.340	45.797
Ostali rashodi	13.306	20.428
	3.758.100	**3.447.546**

9. Nematerijalni troškovi

	2022	2021
Usluge marketinga i upravljanja	3.093.123	2.771.456
Nedobrotvorne donacije	202.887	177.993
Troškovi podrške kupcima	197.608	304.503
Troškovi konsultanskih usluga	139.418	111.347
Troškovi čišćenja	128.866	12.076
Troškovi licenci za softver	114.060	90.750
Troškovi reprezentacije	95.794	67.822
Troškovi upravljanja otpadom	77.867	76.564
Troškovi premije osiguranja	42.527	43.769
Troškovi poreza (bez troškova poreza na dobit)	41.029	38.025
Ostali nematerijalni troškovi	148.123	200.982
	4.281.302	**3.895.287**

10. Finansijski prihodi

	2022	2021
Prihodi od kamata	209.961	29.456
Pozitivne kursne razlike	114.745	60.737
	324.706	**90.193**

11. Finansijski rashodi

	2022	2021
Negativne kursne razlike	136.441	108.177
Troškovi kamata - lizing	15.653	16.243
Troškovi kamata	77	1.570
	152.171	**125.990**

12. Ostali prihodi

	2022	2021
Prihodi od ukidanja rezervisanja	55.268	47.375
Prihodi od prodaje otpada i ostalog materijala	39.644	34.373
Naplaćena otpisana potraživanja	2.534	3.107
Prihodi od prodaje sredstava	1.008	27.457
Ostali prihodi	34.494	49.048
	132.948	**161.360**

13. Ostali rashodi

	2022	2021
Rashodovanje osnovnih sredstava	30.567	54.455
Dobrotvorne donacije	350	-
Ostali rashodi	107.070	71.588
	137.987	**126.043**

14. Porez na dobit

	2022	2021
Porez na dobit	1.168.848	1.034.434
Odloženi porez na dobit (Napomena 15)	(14.032)	(61.244)
	1.154.816	**973.190**

Dobitak pre oporezivanja se usaglašava sa troškovima poreza kao što sledi:

	2022	2021
Dobitak pre oporezivanja	7.376.047	6.360.907
Teorijski trošak po propisanoj stopi od 15%	1.106.407	954.136
Poreski efekat stavki koje nisu odbitne ili oporezive:		
Neposlovni troškovi	31.023	27.351
Obezvređivanje sredstava, materijala, rezervnih delova i odbitno obezvređivanje iz prethodne godine	5.942	(4.491)
Rezervisanje za naknade zaposlenima	1.825	6.425
Nedokumentovani troškovi	49	35
Razlike u periodu priznavanja i plaćanja javnih prihoda	13	4
Otpis potraživanja	-	2
Poreske kazne i kamate, ugovorne kazne i penali	-	1
Rezervisanja za sudske sporove	(656)	(2.693)
Plaćanja po osnovu izgubljenih sudskih sporova	(1.033)	(1.182)
Neisplaćene/(Plaćene) naknade po prestanku radnog odnosa	(1.496)	(2.166)
Poreski efekat privremenih razlika		
Prilagodjavanje vrednosti osnovnih sredstava	12.357	(1.348)
Neisplaćene /(Plaćene) naknade po prestanku radnog odnosa	537	2.140
Rezervisanja za naknade zaposlenima	(152)	(5.024)
Porez na dobit	**1.154.816**	**973.190**

Prosečna ponderisana efektivna poreska stopa je bila 15,7% (2021: 15,3%).

15. Odložena poreska sredstva i obaveze

Odložena poreska sredstva i obaveze se netiraju kada postoji zakonski izvršivo pravo da se netiraju tekuća poreska sredstva sa tekućim poreskim obavezama i kada se odložena poreska sredstva i obaveze odnose na poreze na dobit uvedene od strane istog poreskog organa bilo entitetu koji podleže obavezi plaćanja poreza ili različitim entitetima koji podležu obavezi plaćanja poreza onda kada postoji namera da se obaveze poravnaju na neto osnovi. Netirani iznosi su sledeći:

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Odložena poreska sredstva:		
- Nadoknadiva u roku dužem od 12 meseci	294.647	283.998
Odložena poreska sredstva	**294.647**	**283.998**

Odložena poreska sredstva/obaveze iskazuju se po efektivnoj poreskoj stopi od 15% na dan 31. decembar 2022. godine.

Promene odloženih poreskih sredstava/obaveza su prikazane u tabeli:

	Razlika knjigovodstvene i poreske vrednosti NPO	Obaveze za penzije i jubilarne nagrade	Kratkoročna rezervisanja	Revalorizacione rezerve	Tržišna vrednost akcija	Ukupno
Stanje 01. januar 2021. godine	**194.159**	**26.981**	**3.622**	**(2.830)**	**270**	**222.202**
Na (teret) / u korist bilansa uspeha	58.363	5.022	(2.141)	-	-	**61.244**
Direktno na teret kapitala	-	-	-	552	-	**552**
Stanje 31. decembar 2021. godine	**252.522**	**32.003**	**1.481**	**(2.278)**	**270**	**283.998**
Na (teret) / u korist bilansa uspeha	14.417	152	(537)	-	-	**14.032**
Direktno na teret kapitala	-	-	-	(3.383)	-	**(3.383)**
Stanje 31. decembar 2022. godine	**266.939**	**32.155**	**944**	**(5.661)**	**270**	**294.647**

16. Zarada po akciji

Osnovna zarada po akciji izražava se tako što se dobit koja pripada akcionarima Društva koji poseduju obične akcije podeli ponderisanim prosečnim brojem običnih akcija u opticaju za period, isključujući obične akcije koje je Društvo otkupilo i koje drži kao otkupljene sopstvene akcije.

	2022	2021
Neto dobit za godinu	6.221.231	5.387.717
Ponderisani prosečan broj običnih akcija (u hiljadama)	6.510	6.510
Osnovna zarada po akciji (RSD po akciji)	**524,77**	**464,17**

17. Dividenda po akciji

Dana 20. maja 2022. godine Skupština akcionara je usvojila Odluku o isplati dividende u iznosu od RSD 5.387.717 za finansijsku 2021. godinu. Pomenutnom Odlukom, Skupština akcionara je odobrila isplatu i to: vlasnicima I klase preferencijalnih akcija iznos od RSD 483,8650 po akciji, akcionarima vlasnicima II klase preferencijalnih akcija iznos od RSD 484,1650 po akciji, akcionarima vlasnicima III klase preferencijalnih akcija iznos od RSD 479,1650 po akciji, a akcionarima vlasnicima običnih akcija iznos od RSD 464,1650 (iznos dividende po akciji iskazan je u RSD, a ne u '000 RSD). Dana 14. jula 2022. godine, Društvo je izvršilo isplatu dividende svim manjinskim akcionarima koji su imali svojstvo akcionara na dan dividende, odnosno 31. decembar 2021. godine i koji su Društvu dostavili validne podatke o broju svog tekućeg računa. Dana 27. jula 2022. godine, Društvo je izvršilo isplatu dividende većinskom akcionaru Philip Morris Holland Holdings BV.

18. Nematerijalna ulaganja

	Pravo na korišćenje zemljišta	Kompjuterski softver i licence	Interno generisan softver	Nematerijalna ulaganja u pripremi	Ukupno
Na dan 01. januar 2021. godine					
Neotpisana vrednost	**467.744**	**1.095**	**8.988**	**-**	**477.827**
Povećanja u toku godine	-	-	-	-	-
Prenos na nem. osn. sred.	-	-	-	-	-
Prenos na osnovna sredstva	-	-	-	-	-
Otpis – Nabav. vred.	-	(24.916)	(53.647)	-	(78.563)
Otpis – Akumu.amort.	-	24.916	53.647	-	78.563
Amortizacija (Napomena 6)	-	(1.095)	(5.537)	-	(6.632)
	467.744	**-**	**3.451**	**-**	**471.195**
Na dan 31. decembar 2021. godine					
Nabavna vrednost	467.744	7.593	490.810	-	966.147
Akumulirana amortizacija	-	(7.593)	(487.359)	-	(494.952)
Neotpisana vrednost	**467.744**	**-**	**3.451**	**-**	**471.195**
Na dan 01. januar 2022. godine					
Neotpisana vrednost	**467.744**	**-**	**3.451**	**-**	**471.195**
Povećanja u toku godine	-	-	-	2.933	2.933
Prenos na nem. osn. sred.	-	-	-	-	-
Prenos na osnovna sredstva	-	-	-	-	-
Otpis – Nabav. vred.	-	-	-	-	-
Otpis – Akumu.amort.	-	-	-	-	-
Amortizacija (Napomena 6)	-	-	(1.900)	-	(1.900)
	467.744	**-**	**1.551**	**2.933**	**472.228**
Na dan 31. decembar 2022. godine					
Nabavna vrednost	467.744	7.593	490.810	2.933	969.080
Akumulirana amortizacija	-	(7.593)	(489.259)	-	(496.852)
Neotpisana vrednost	**467.744**	**-**	**1.551**	**2.933**	**472.228**

Amortizacija nematerijalnih ulaganja za 2022. godinu u iznosu od RSD 1.900 (2021 RSD 6.632) je uključena u "Troškove amortizacije i rezervisanja" u bilansu uspeha Društva (Napomena 6).

Interno generisani troškovi uključuju troškove ulaganja u razvoj softvera i ostale interno stvorene troškove koji ispunjavaju kriterijume za priznavanje nematerijalnih ulaganja. Korisni vek ovih sredstava je od 3 do 5 godina.

19. Nekretnine, postrojenja i oprema

Na dan 01. januar 2021. godine	Zemljište i unapredjenja na zemljištu	Zgrade	Postrojenja i oprema	Ulaganje u tuđe nekretnine	Ostalo NPO	NP&O u pripremi	Avansi za NPO	Ukupno
Neotpisana vrednost	**78.764**	**1.290.163**	**4.380.961**	**686**	**7.201**	**728.577**	**3.582**	**6.489.934**
Povećanje NPO u pripremi	-	-	-	-	-	524.011	37.645	561.656
Prenos sa avansa na NPO u pripremi	-	-	-	-	-	41.227	(41.227)	-
Povećanje na NPO sa NPO u pripremi	-	18.410	1.093.318	13.298	-	(1.125.026)	-	-
Godišnja amortizacija (Napomena 6)	(4.349)	(107.529)	(1.176.844)	(1.505)	-	-	-	(1.290.227)
Otpis – Nabavna vrednost	-	-	(271.531)	(23.292)	-	-	-	(294.823)
Otpis - Akum.amort.	-	-	212.485	23.078	-	-	-	235.563
Reklasifikacija na nematerijalna ulaganja	-	-	-	-	-	-	-	-
Na dan 31. decembar 2021. godine	**74.415**	**1.201.044**	**4.238.389**	**12.265**	**7.201**	**168.789**	**-**	**5.702.103**
Nabavna vrednost	130.915	3.293.384	13.395.145	13.299	7.201	**168.789**	-	17.008.733
Akumulirana amort.	(56.500)	(2.092.340)	(9.156.756)	(1.034)	-	-	-	(11.306.630)
Neotpisana vrednost	**74.415**	**1.201.044**	**4.238.389**	**12.265**	**7.201**	**168.789**	**-**	**5.702.103**
Na dan 01. januar 2022. godine								
Neotpisana vrednost	**74.415**	**1.201.044**	**4.238.389**	**12.265**	**7.201**	**168.789**	**-**	**5.702.103**
Povećanje NPO u pripremi	-	-	-	-	-	879.482	40.574	920.056
Prenos sa avansa na NPO u pripremi	-	-	-	-	-	17.418	(17.418)	-
Povećanje na NPO sa NPO u pripremi	-	1.706	603.025	-	-	(604.731)	-	-
Godišnja amortizacija (Napomena 6)	(4.348)	(108.744)	(948.015)	(2.676)	-	-	-	(1.063.783)
Otpis – Nabavna vrednost	-	-	(458.023)	-	-	-	-	(458.023)
Otpis - Akum.amort.	-	-	416.784	-	-	-	-	416.784
Reklasifikacija na nematerijalna ulaganja	-	-	-	-	-	-	-	-
Na dan 31. decembar 2022. godine	**70.067**	**1.094.006**	**3.852.160**	**9.589**	**7.201**	**460.958**	**23.156**	**5.517.137**
Nabavna vrednost	130.915	3.295.090	13.540.147	13.299	7.201	**460.958**	**23.156**	17.470.766
Akumulirana amort.	(60.848)	(2.201.084)	(9.687.987)	(3.710)	-	-	-	(11.953.629)
Neotpisana vrednost	**70.067**	**1.094.006**	**3.852.160**	**9.589**	**7.201**	**460.958**	**23.156**	**5.517.137**

Društvo nije davalo založna prava na nekretnine, postrojenja i opremu na dan 31. decembar 2022. godine.

Amortizacija NPO u iznosu od RSD 1.063.783 (2021 RSD 1.290.227) je uključena u „Troškove amortizacije i rezervisanja" u bilansu uspeha (Napomena 6).

Povećanje NPO sa NPO u pripremi u iznosu od RSD 604.731 se odnosi na povećanje proizvodnih kapaciteta u iznosu od RSD 603.025 i povećanje vrednosti zgrada od RSD 1.706.

Ukupan iznos od RSD 458.023 odnosi se na otpis mašina i opreme.

20. Nekretnine, postrojenja i oprema uzeti u lizing

Na dan 01. januar 2021. godine	Zgrade	Postrojenja i oprema	Ukupno
Neotpisana vrednost	**35.661**	**117.724**	**153.385**
Povećanje	119.886	147.698	267.584
Amortizacija (Napomena 6)	(46.148)	(78.721)	(124.869)
Otpis – Nabavna vrednost	(19.609)	(59.249)	(78.858)
Otpis – Akumulirana amortizacija	16.615	57.979	74.594
Na dan 31. decembar 2021. godine	**106.405**	**185.431**	**291.836**
Nabavna vrednost	175.657	342.209	517.866
Akumulirana amortizacija	(69.252)	(156.778)	(226.030)
Neotpisana vrednost	**106.405**	**185.431**	**291.836**

Na dan 01. januar 2022. godine			
Neotpisana vrednost	**106.405**	**185.431**	**291.836**
Povećanje	14.850	36.854	51.704
Amortizacija (Napomena 6)	(52.596)	(76.016)	(128.612)
Otpis – Nabavna vrednost	(24.534)	(57.101)	(81.635)
Otpis – Akumulirana amortizacija	23.585	55.812	79.397
Na dan 31. decembar 2022. godine	**67.710**	**144.980**	**212.690**
Nabavna vrednost	165.973	321.962	487.935
Akumulirana amortizacija	(98.263)	(176.982)	(275.245)
Neotpisana vrednost	**67.710**	**144.980**	**212.690**

Amortizacija Nekretnina, postrojenja i opreme uzeti u lizing u iznosu od RSD 128.612 (2021: RSD 124.869) je uključena u Napomeni 6 u okviru "Troškova amortizacije i rezervisanja".

21. Dugoročna finansijska sredstva

	% učešća	31-Dec-2022	% učešća	31-Dec-2021
1. Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju				
Novosadski Sajam	< 5%	2.577	< 5%	2.577
Neto finansijska sredstva raspoloživa za prodaju		**2.577**		**2.577**
Ukupno dugoročna finansijska sredstva		**2.577**		**2.577**

Ulaganja

Fer vrednost finansijskih sredstava Novosadskog sajma je utvrđena tržišnom cenom na dan 31. decembar 2022. godine.

Promene na finansijskim sredstvima Novosadskog sajma raspoloživim za prodaju su prikazane u tabeli ispod:

	2022	2021
Na početku perioda	**2.577**	**2.379**
Usklađivanje vrednosti	-	198
Povećanje broja akcija	-	-
Povećanje nominalne vrednosti akcija	-	-
Na kraju perioda	**2.577**	**2.577**

22. Ostala dugoročna finansijska sredstva i ostala dugoročna potraživanja

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Zajmovi proizvođačima duvana	81.884	82.001
Dugoročni stambeni krediti zaposlenima	22.220	24.917
Rezervisanja za dugoročna finansijska sredstva	(100.570)	(101.027)
Ostala dugoročna potraživanja	27.935	23.865
	31.469	**29.756**

23. Finansijski instrumenti po kategorijama

Finansijska sredstva i obaveze koja se odnose na finansijske instrumente primenjene su na stavke prikazane u tabeli ispod:

(i) Na dan 31. decembar 2021. godine

	Zajmovi i potraživanja	Raspoloživo za prodaju	Ukupno
Sredstva prema bilansu stanja			
Potraživanja po osnovu prodaje i druga potraživanja (Napomena 25)	7.693.554	-	7.693.554
Gotovina i gotovinski ekvivalenti (Napomena 26)	6.830.232	-	6.830.232
Dugoročni krediti zaposlenima (Napomena 22)	24.917	-	24.917
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju (Napomena 21)	-	2.577	2.577
Ukupno	**14.548.703**	**2.577**	**14.551.280**

	Ostale finansijske obaveze
Obaveze prema bilansu stanja	
Obaveze prema dobavljačima bez avansa (Napomena 33)	5.614.167
Ostale kratkoročne obaveze (Napomena 34)	257.694
	5.871.861

(ii) Na dan 31. decembar 2022. godine

	Zajmovi i potraživanja	Raspoloživo za prodaju	Ukupno
Sredstva prema bilansu stanja			
Gotovina i gotovinski ekvivalenti (Napomena 26)	8.913.755	-	8.913.755
Potraživanja po osnovu prodaje i druga potraživanja (Napomena 25)	6.501.004	-	6.501.004
Dugoročni krediti zaposlenima (Napomena 22)	22.220	-	22.220
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju (Napomena 21)	-	2.577	2.577
Ukupno	**15.436.979**	**2.577**	**15.439.556**

	Ostale finansijske obaveze
Obaveze prema bilansu stanja	
Obaveze prema dobavljačima bez avansa (Napomena 33)	7.180.267
Ostale kratkoročne obaveze (Napomena 34)	282.641
	7.462.908

24. Zalihe

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Roba	3.823.303	1.800.700
Rezervni delovi	210.402	164.903
Dati avansi za usluge i materijal	34.660	3.340
Materijal	2.695	14.107
Gotovi proizvodi	-	145
Ispravka vrednosti – gotovi proizvodi	-	(145)
Ispravka vrednosti – roba	(43.334)	(9.633)
Ispravka vrednosti – materijal i rezervni delovi	(46.413)	(40.424)
	3.981.313	**1.932.993**

Promene na ispravci vrednosti gotovih proizvoda prikazane su u tabeli ispod:

	2022	2021
Na početku perioda	**145**	**511**
Dodatno umanjenje vrednosti (Napomena 6)	-	-
Otpis	(145)	(366)
Ostalo	-	-
Na kraju perioda	**-**	**145**

Promene na ispravci vrednosti robe prikazane su u tabeli ispod:

	2022	2021
Na početku perioda	**9.633**	**-**
Dodatno umanjenje vrednosti (Napomena 6)	34.354	9.633
Otpis	(653)	-
Ostalo	-	-
Na kraju perioda	**43.334**	**9.633**

Promene na ispravci vrednosti zaliha materijala i rezervnih delova prikazane su u tabeli ispod:

	2022	2021
Na početku perioda	**40.424**	**84.528**
Dodatno umanjenje vrednosti (Napomena 6)	6.062	-
Otpis	(73)	(39.209)
Ostalo	-	(4.895)
Na kraju perioda	**46.413**	**40.424**

25. Potraživanja

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Potraživanja od kupaca – na domaćem tržištu	4.974.953	4.559.957
Potraživanja od kupaca – povezana lica na inostranom tržištu	307.954	1.831.536
Potraživanja od kupaca – na inostranom tržištu	38.117	24.767
Potraživanja od kupaca – matično pravno lice	-	3.035
Potraživanja po osnovu prodaje – bruto	**5.321.024**	**6.419.295**
Ispravka vrednosti potraživanja od kupaca	(17.738)	(17.738)
Potraživanja po osnovu prodaje – neto	**5.303.286**	**6.401.557**
Ostala potraživanja	131.075	117.461
Ispravka vrednosti ostalih potraživanja	(23.103)	(22.719)
Ostala potraživanja – neto	**107.972**	**94.742**
Porez na dodatu vrednost	**1.089.746**	**1.197.255**
Ukupno potraživanja	**6.501.004**	**7.693.554**

Društvo na mesečnom nivou vrši ispravku vrednosti potraživanja od trećih lica starijih od 60 dana od datuma dospeća. U donjoj tabeli je prikazana starosna analiza potraživanja od kupaca (uključujući i povezana pravna lica):

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Do 30 dana	5.286.952	6.321.953
Od 30 do 180 dana	7.826	63.587
Preko 180 dana	26.246	33.755
	5.321.024	**6.419.295**

Knjigovodstvene vrednosti potraživanja (u RSD protivvrednosti) Društva od kupaca (uključujući potraživanja od povezanih pravnih lica) iskazane su u sledećim valutama:

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Dinar (RSD)	4.974.953	4.559.957
Euro (EUR)	329.802	1.853.273
Američki dolar (USD)	16.269	6.065
	5.321.024	**6.419.295**

Knjigovodstvena vrednost potraživanja po dospelosti prikazana su u tabeli ispod:

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Nedospela potraživanja	5.294.734	6.317.129
Dospela potraživanja od trećih lica	17.738	17.738
Dospela potraživanja od povezanih pravnih lica	8.552	84.428
Ukupno potraživanja bruto	**5.321.024**	**6.419.295**

Za dospela potraživanja od trećih lica izvršeno je umanjenje vrednosti u iznosu od RSD 17.738.

25. Potraživanja (nastavak)

Promene na poziciji ispravke vrednosti potraživanja su prikazane u sledećoj tabeli:

	2022	2021
Na početku perioda	**17.738**	**17.738**
Ukinuta neiskorišćena rezervisanja	-	-
Potraživanja otpisana tokom godine kao nenaplativa	-	-
Na kraju perioda	**17.738**	**17.738**

Promene na ispravci vrednosti ostalih potraživanja su prikazane u sledećoj tabeli:

	2022	2021
Na početku perioda	**22.719**	**22.965**
Dodatno rezervisanje	585	1.214
Kursne razlike	(6)	-
Ukinuta neiskorišćena rezervisanja	(195)	(1.460)
Na kraju perioda	**23.103**	**22.719**

Povećanje i smanjenje ispravke vrednosti potraživanja iskazuje se u okviru Rashoda/Prihoda od usklađivanja vrednosti finansijske imovine koja se iskazuje po fer vrednosti kroz bilans uspeha. Iznosi prethodno ispravljeni, otpisuju se ukoliko se ne očekuje da će biti naplaćeni.

26. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Gotovina u banci	8.882.225	6.824.930
Razgraničeni prihodi od kamata na kratkoročne depozite	31.530	5.302
Ukupno	**8.913.755**	**6.830.232**

27. Aktivna vremenska razgraničenja

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Unapred plaćena akciza	5.711.727	5.945.905
Ostali unapred plaćeni troškovi	26.210	44.136
	5.737.937	**5.990.041**

28. Kapital

Na dan 31. decembar 2022. godine, kapital Društva se sastoji od 11.461.033 akcija, vrednosti od RSD 1.000 po akciji, od čega 6.510.054 običnih akcija sa pravom glasa i pravom na dividende i 4.950.979 preferencijalnih akcija bez prava glasa.

Vlasnici preferencijalnih akcija I klase imaju pravo na prioritetnu dividendu čiji je iznos najmanje jednak prosečnoj kamatnoj stopi na oročene dinarske depozite preko dvanaest meseci koju priznaje banka kod koje Društvo ima najveći dinarski depozit. U toku 2022. godine ova kamata iznosila je 6,35% kod OTP banke kod koje je Društvo imalo najveće dinarske depozite u 2022. godini.

Vlasnici preferencijalnih akcija II klase imaju pravo na prioritetnu dividendu u godišnjem iznosu od 2% nominalne vrednosti akcija.

Vlasnici preferencijalnih akcija III klase imaju pravo na prioritetnu dividendu u godišnjem iznosu od 1,5% nominalne vrednosti akcija.

Dodatno, vlasnici svih preferencijalnih akcija imaju pravo na dividendu koja se raspodeljuje vlasnicima običnih akcija.

Vlasnička struktura običnih akcija na dan 31. decembar 2022. godine, kao i na dan 31. decembar 2021. godine je prikazana u sledećoj tabeli (% vlasništva):

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Philip Morris Holland Holdings B.V.	83,6	83,6
Akcionarski fond	16,2	16,2
Manjinski akcionari	0,2	0,2
	100,0	**100,0**

Promene na kapitalu su prikazane na sledeći način:

	Akcijski kapital	Ostali sveobuhvatni rezultat	Neraspoređena dobit	Ukupno
Na dan 01. januar 2021. godine	**11.461.033**	**23.832**	**4.861.423**	**16.346.288**
Povećanje beneficija zaposlenima i isplate akcija	-	3.135	-	3.135
Beneficije zaposlenima	-	(3.128)	-	(3.128)
Dobit za godinu	-	-	5.387.717	5.387.717
Dividenda za 2020. godinu	-	-	(4.861.423)	(4.861.423)
Na dan 31. decembar 2021. godine	**11.461.033**	**23.839**	**5.387.717**	**16.872.589**
Povećanje beneficija zaposlenima i isplate akcija	-	4.441	-	4.441
Beneficije zaposlenima	-	19.172	-	19.172
Dobit za period	-	-	6.221.231	6.221.231
Dividenda za 2021. godinu	-	-	(5.387.717)	(5.387.717)
Na dan 31. decembar 2022. godine	**11.461.033**	**47.452**	**6.221.231**	**17.729.716**

29. Revalorizacione rezerve

Revalorizacione rezerve predstavljaju rezerve formirane po osnovu rezervi za penzije i kompenzacije na osnovu plaćanja akcijama.

	2022	2021
Stanje na dan 1. januar	**23.839**	**23.832**
Povećanje/(Smanjenje) beneficija zaposlenima	4.441	3.135
Beneficije za penzije	19.172	(3.128)
Na kraju perioda	**47.452**	**23.839**

Revalorizacione rezerve uključuju i aktuarske dobitke/gubitke proistekle iz penzionih planova a u skladu sa MRS 19 "Primanja zaposlenih" kao i beneficije za plaćanje u akcijama u skladu sa MSFI 2.

Penzioni planovi

Društvo je odložilo efekat aktuarskih dobitaka/gubitaka kroz poziciju ostalog sveobuhvatnog rezultata a u skladu sa MRS 19 „Primanja zaposlenih" i priznaće ih kao prihod u bilansu uspeha tokom prosečnog perioda u kome će pravo na sticanje beneficija biti ostvareno.

Aktuarski dobici i gubici koji proističu iz iskustvenih korekcija i promena u aktuarskim pretpostavkama knjiže se na teret ili u korist kapitala u okviru ostalog finansijskog rezultata u periodu u kome su nastali. Troškovi minulog rada priznaju se odmah u okviru bilansa uspeha.

Plaćanje akcijama

Na nivou Matičnog Društva postoji poseban plan naknada za rukovodioce koji se primenjuje u svim Društvima koja posluju u sastavu Matičnog Društva. Plan podrazumeva naknadu rukovodiocima u akcijama PMI Inc. nakon ispunjenja određenih uslova i primljene akcije predstavljaju dugoročnu kompenzaciju u vidu učešća u kapitalu Matičnog Društva nakon trogodišnjeg perioda službe.

Troškovi kompenzacije u akcijama su ustanovljeni pozivanjem na fer vrednost datih instrumenata kapitala odmerene na datum dodeljivanja. Fer vrednost se poziva na tržišnu cenu običnih akcija Matičnog Društva na datum dodeljivanja prava na naknadu zaposlenom. Troškovi se priznaju ravnomerno tokom celog perioda izvršenja kao trošak beneficija zaposlenih sa odgovarajućim rezervisanjima na kapitalu.

30. Neraspoređena dobit

Promene na računu neraspoređene dobiti su bile kao što sledi:

	2022	2021
Na početku perioda	**5.387.717**	**4.861.423**
Dobit za period	6.221.231	5.387.717
Dividenda iz prethodne godine (Napomena 17)	(5.387.717)	(4.861.423)
Na kraju perioda	**6.221.231**	**5.387.717**

31. Dugoročna rezervisanja

Promene na računu su bile kao što sledi:

	Jubilarne nagrade	Naknade po odlasku u penziju	Sudski sporovi i ostala rezervisanja	Ukupno
Na dan 01. januar 2021. godine	**61.055**	**82.784**	**50.853**	**194.692**
Prenos na kratkoročna rezervisanja i plaćeno	(8.678)	-	(7.885)	**(16.563)**
Dodatna rezervisanja (Napomena 6)	31.670	6.685	-	**38.355**
Ostalo	14.448	-	-	**14.448**
Troškovi minulog rada	-	3.680	-	**3.680**
Ukidanje rezervisanja	-	(2.046)	(7.402)	**(9.448)**
Prenos aktuarskog dobitka na rezerve	-	-	-	**-**
Revalorizacija	-	-	-	**-**
Na dan 31. decembar 2021. godine	**98.495**	**91.103**	**35.566**	**225.164**
Prenos na kratkoročna rezervisanja i plaćeno	(8.687)	(623)	(6.884)	**(16.194)**
Dodatna rezervisanja (Napomena 6)	4.016	8.152	-	**12.168**
Troškovi minulog rada	-	426	-	**426**
Ukidanje rezervisanja	-	-	(4.372)	**(4.372)**
Prenos aktuarskog dobitka na rezerve	-	(22.981)	-	**(22.981)**
Revalorizacija	-	-	-	**-**
Na dan 31. decembar 2022. godine	**93.824**	**76.077**	**24.310**	**194.211**

Rezervisanja izvršena u 2022. godini prikazana su u okviru Troškova amortizacije i rezervisanja u bilansu uspeha Društva (Napomena 6).

Dugoročna rezervisanja za jubilarne nagrade i nadoknade za odlazak u penziju procenjuju se od strane eksternog nezavisnog aktuara svake druge godine. Osnovne aktuarske pretpostavke za jubilarne nagrade i nadoknade za odlazak u penziju prikazane su kao što sledi:

	2022	2021
Diskontna stopa	7,50%	3,60%
Buduće povećanje zarada	4,00%	3,00%
Smrtnost	EVK90	EVK90
Godine starosti za odlazak u penziju	Po sticanju jednog od uslova za penziju	

32. Obaveze i rashodi po osnovu lizinga

Prilikom primene MSFI 16, Društvo je priznalo obaveze po osnovu lizinga koji je prethodno bio klasifikovan kao "Operativni lizing" po principima MRS 17 "Lizing". Ove obaveze su odmerene po osnovu preostalih rata plaćanja za lizing, diskontovanih korišćenjem inkrementalne kamatne stope zaduživanja Društva na dan 01. januar 2019. godine.

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Dugoročne obaveze po osnovu lizinga u zemlji	122.649	191.661
Kratkoročne obaveze po osnovu lizinga u zemlji	108.843	129.983
	231.492	**321.644**

32. Obaveze i rashodi po osnovu lizinga (nastavak)

Rashodi po osnovu lizinga priznati u okviru bilansa uspeha

	2022	2021
Amortizacija prava na korišćenje osnovnih sredstava (Napomene 6, 20)	128.612	124.869
Troškovi koji se odnose na kratkoročni lizing	68.325	61.904
Troškovi koji se odnose na lizing sredstava male vrednosti koja nisu prikazana kao kratkoročni lizing	40.297	24.395
Troškovi kamata po osnovu lizinga (Napomena 11)	15.653	16.243
Troškovi koji se odnose na varijabilna plaćanja lizinga koja nisu uključena u obaveze za lizing	4.304	2.975
	257.191	**230.386**

33. Obaveze iz poslovanja

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Dobavljači – povezana pravna lica na inostranom tržištu	4.822.510	3.338.521
Dobavljači – na domaćem tržištu	1.798.728	1.728.603
Dobavljači – na inostranom tržištu	342.068	257.877
Dobavljači – povezana pravna lica na domaćem tržištu	216.961	289.166
	7.180.267	**5.614.167**

Uslovi i vrsta odnosa povezanih pravnih lica iskazani su u Napomeni 38.

34. Ostale kratkoročne obaveze

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Obaveze za zarade i ostale kratkoročne obaveze	186.157	183.163
Obaveze za neiskorišćene godišnje odmore i ostale obaveze	72.894	52.854
Obaveze za dividendu	23.590	21.677
	282.641	**257.694**

35. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost, ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgraničenja

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Obaveza za akcizu	4.896.004	4.856.035
Razgraničeni troškovi	1.035.502	985.411
Obaveza za porez na dobit	222.867	173.502
Ostali porezi i doprinosi	54.557	83.757
	6.208.930	**6.098.705**

35. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost, ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgraničenja (nastavak)

Razgraničeni troškovi u iznosu od RSD 1.035.502 (2021: RSD 985.411) obuhvataju:

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Podsticaji za trgovinu	374.383	420.082
Direktni troškovi marketinga	264.450	131.371
Obezbedjenje, čišćenje i pomoćno osoblje	73.674	80.723
Troškovi održavanja	69.683	48.110
Troškovi komunalnih usluga	51.150	30.436
Agencijske, konsultantske, revizorske i pravne usluge	33.295	40.437
Primanja zaposlenih (uključujući poreze)	27.643	24.778
Troškovi zaposlenih preko agencija	17.958	17.302
Transport i špedicija	12.904	16.734
Troškovi licenci za softver	2.913	75.651
Ostalo	107.449	99.787
	1.035.502	**985.411**

36. Vanbilansna sredstva i obaveze

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Garancije za akcizu, carine i PDV	8.100.000	7.630.000
Materijali, poluproizvodi i roba u tuđem vlasništvu	7.928.156	6.897.640
Dodatno penziono osiguranje	633.385	593.250
	16.661.541	**15.120.890**

37. Usaglašavanje potraživanja i obaveza

Društvo usaglašava potraživanja i obaveze sa svojim poslovnim partnerima u 2022. godini sa stanjima na kontima ili zapisnika o poređenju. Rezultati usaglašavanja izvršenih u izveštajnom periodu su zadovoljavajući.

38. Transakcije sa povezanim pravnim licima

Za svrhe ovih finansijskih izveštaja, pravna lica se tretiraju kao povezana ukoliko jedno pravno lice ima mogućnost kontrolisanja drugog pravnog lica ili vrši značajan uticaj na finansijske i poslovne odluke drugog lica, što je definisano u MRS 24 "Obelodanjivanja povezanih strana". Prilikom razmatranja svih mogućih vrsta odnosa između povezanih pravnih lica, pažnja se usmerava na suštinu odnosa, a ne samo na pravnu formu.

Društvo je kontrolisano od strane Društva Philip Morris Holland Holdings BV, koje poseduje 87,52% akcija Društva. Akcije Društva se kotiraju na Beogradskoj berzi. Krajnje matično Društvo je Društvo Philip Morris International Inc, New York, SAD.

Salda na dan 31. decembar 2022. godine i 31. decembar 2021. godine, kao i transakcije sa povezanim pravnim licima Društva sastoje se iz sledećeg:

38. Transakcije sa povezanim pravnim licima (nastavak)

a) Salda sa povezanim pravnim licima	Odnos	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Potraživanja od kupaca, bruto (Napomena 25)	povezano	307.954	1.831.536
Potraživanja od kupaca, bruto (Napomena 25)	matično	-	3.035
Potraživanja od kupaca, bruto	zavisno	-	-
Obaveze prema dobavljačima (Napomena 33)	povezano	(5.039.471)	(3.627.687)
Obaveze prema dobavljačima	zavisno	-	-
Obaveze prema dobavljačima	matično	-	-
Ukupno		**(4.731.517)**	**(1.793.116)**

Salda potraživanja sa povezanim pravnim licima prikazana su u tabeli ispod:

i) Povezano pravno lice	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Philip Morris Products S.A.	296.000	1.700.238
Philip Morris Tutunski Kombinat Skoplje	7.340	662
Philip Morris Services S.A.	4.082	3.612
Tabaqueira - Empresa Industrial de Tabacos, S.A.	180	32
UAB Philip Morris Lietuva	99	115
Philip Morris Products S.A. Manufacturing	84	-
Papastratos Cigarette Manufacturing	69	23
Philip Morris CR A.S.	68	-
Philip Morris Polska S.A.	22	108
Philip Morris Manufacturing Senegal	10	-
AO Philip Morris Izhora	-	126.438
PM Investments B.V.	-	3.035
Philip Morris Romania S.R.L. Otopeni	-	222
Philip Morris BH d.o.o. Sarajevo	-	80
Philip Morris Manufacturing and Technology Bologna SPA	-	6
Ukupno	**307.954**	**1.834.571**

Salda obaveza prema povezanim pravnim licima prikazana su u tabeli ispod:

ii) Povezano pravno lice	31-Dec-2022	31-Dec-2021
AO Philip Morris Izhora	(2.593.682)	(527.720)
Philip Morris Products S.A.	(1.686.793)	(1.999.584)
Philip Morris Services d.o.o. Beograd	(216.961)	(289.166)
Philip Morris Global Brands INC.	(191.584)	(317.998)
Philip Morris Products S.A. OC Division	(121.032)	(109.287)
Philip Morris CR A.S.	(100.612)	(449)
Philip Morris International IT	(79.466)	(296.825)
PMI Service Center Europe	(26.883)	(38.229)
Philip Morris Services S.A.	(11.664)	(9.728)
Philip Morris Montenegro LTD	(9.258)	(9.818)
Tabaqueira - Empresa Industrial de Tabacos, S.A.	(538)	(126)
UAB Philip Morris Lietuva	(469)	-
Philip Morris Polska S.A.	(317)	(286)

38. Transakcije sa povezanim pravnim licima (nastavak)

ii) Povezano pravno lice	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Philip Morris Romania SRL	(147)	(353)
Philip Morris Manufacturing and Technology Bologna SPA	(65)	-
Philip Morris Ukraine	-	(25.756)
Philip Morris Indonesia PT	-	(1.681)
Philip Morris Pakistan Limited	-	(572)
Philip Morris Manufacturing GMBH	-	(92)
Philsa Philip Morris Sabanci	-	(17)
Ukupno	**(5.039.471)**	**(3.627.687)**

b) Transakcije sa povezanim pravnim licima	Odnos	2022	2021
Nabavke	povezano	11.736.385	7.472.003
Prodaja	povezano/matično	8.536.823	8.142.839
Isplaćena dividenda	matično	4.507.240	4.067.575
Ostali troškovi poslovanja	povezano	4.306.322	3.852.574

Nabavke od povezanih pravnih lica prikazane su u tabeli ispod:

i) Povezano pravno lice	2022	2021
AO Philip Morris Izhora	6.274.249	3.500.237
Philip Morris Products S.A.	5.113.192	3.877.083
Philip Morris CR A.S	99.399	516
Philip Morris Products S.A. Manufacturing	97.504	-
Philip Morris Ukraine	57.305	17.427
UAB Philip Morris Lietuva	49.233	-
Tabaqueira - Empresa Industrial de Tabacos, S.A.	39.894	333
Papastratos Cigarette Manufacturing	4.655	-
Philip Morris Manufacturing GMBH	431	52.050
Philip Morris Polska S.A.	299	84
Philip Morris Romania SRL	177	395
Philip Morris Manufacturing and Technology Bologna SPA	47	-
Philip Morris Pakistan Limited	-	22.197
Philip Morris Indonesia PT	-	1.681
Ukupno	**11.736.385**	**7.472.003**

38. Transakcije sa povezanim pravnim licima (nastavak)

Prodaja povezanim pravnim licima prikazana je u tabeli ispod:

ii) Povezano pravno lice	2022	2021
Philip Morris Products S.A.	8.521.106	7.961.230
Philip Morris Tutunski Kombinat Skoplje	8.080	662
PMFTC, INC.	3.893	-
Philip Morris Polska S.A.	2.040	2.487
Tabaqueira - Empresa Industrial de Tabacos, S.A.	589	1.009
Philip Morris Manufacturing GMBH	268	149
UAB Philip Morris Lietuva	217	727
Philip Morris CR A.S.	210	1.441
AO Philip Morris Izhora	126	126.440
Philip Morris Products S.A. Manufacturing	111	1.141
Philip Morris Romania S.R.L	91	573
Papastratos Cigarette Manufacturing	74	23
Philip Morris Manufacturing Senegal	18	-
PT Hanjaya Mandala Sampoerna TBK.	-	33.690
Philip Morris BH d.o.o. Sarajevo	-	10.226
PM Investments B.V.	-	3.035
Philip Morris Manufacturing and Technology Bologna SPA	-	6
Ukupno	**8.536.823**	**8.142.839**

Ostali troškovi poslovanja iz transakcija sa povezanim pravnim licima prikazani su u tabeli ispod:

iii) Povezano pravno lice	2022	2021
Philip Morris Services d.o.o. Beograd	1.483.061	1.340.593
Philip Morris International IT	834.990	727.012
Philip Morris Global Brands INC.	803.165	737.974
Philip Morris Products S.A. OC Division	517.208	448.692
Philip Morris Products S.A.	431.566	372.459
PMI Service Center Europe	113.180	109.418
Philip Morris Montenegro LTD	65.973	57.524
Philip Morris Services S.A.	53.261	55.129
CTPM International SA	1.733	2.803
Philip Morris International INC.	1.155	970
Philip Morris Products S.A. Manufacturing	1.048	-
Philsa Philip Morris Sabanci	(18)	-
Ukupno	**4.306.322**	**3.852.574**

Naknade ključnom rukovodstvu

Naknada koja se isplaćuje ključnom rukovodstvu za njihove usluge, bilo da su ostvarili puno radno vreme ili honorarni rad, obuhvata platu po ugovoru. Dodatne naknade i kompenzacije mogu se isplatiti rukovodstvu za usluge u tom svojstvu, a takođe i za prisustvo sednicama Odbora direktora.

Ukupna naknada za ključno rukovodstvo za 2022. godinu uključena u bilans uspeha iznosi RSD 8.827 (2021: RSD 9.099).

39. Potencijalne obaveze

i) Pitanja zaštite životne sredine

Propisi o životnoj sredini u Republici Srbiji su u procesu razvoja i Društvo nije iskazalo obaveze na dan 31. decembar 2022. godine za bilo koji predviđeni trošak uključujući naknade za pravne i konsultantske usluge, proučavanje lokacije, dizajn i primenu korektivnih planova, koji se odnose na pitanja zaštite životne sredine. Efikasno upravljanje zaštitom životne sredine u okviru Društva je na visokom nivou i Društvo je posvećeno stalnom unapređenju poslovnih aktivnosti kako bi postiglo najviše standarde održivosti.

ii) Sudski sporovi

Na dan 31. decembar 2022. godine protiv Društva se vodi više sudskih sporova čija visina tužbenih zahteva iznosi RSD 99.531. Prema instrukcijama dobijenih od advokata koji zastupaju Društvo u tim sporovima, a na osnovu procene svakog pojedinačnog sudskog spora, Društvo je izvršilo rezervisanje iznosa za sudske sporove od RSD 24.310 (Napomena 31). Rukovodstvo Društva procenjuje da će preostali deo tekućih sporova od RSD 75.221, biti rešen u korist Društva, pa je stoga procenilo da ne treba da vrši rezervisanje za te sporove.

40. Poreski rizici

Poreski zakoni Republike Srbije podležu različitim tumačenjima i čestim izmenama i dopunama. Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti, može da se razlikuje od onih koje je izvršilo rukovodstvo Društva. Kao rezultat, neke transakcije mogu biti dovedene u pitanje od strane poreskih vlasti i Društvo može biti obavezno da plati dodatne poreze, kazne i kamate. Krajnji rok dospeća poreskih obaveza je pet godina. To znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neplaćene poreske obaveze u roku od pet godina od datuma transakcije. Rukovodstvo je ocenilo da Društvo nema nepriznatih poreskih obaveza koje su nastale zaključno sa 31. decembrom 2022. godine.

41. Naknade ovlašćenim revizorskim društvima

Reviziju finansijskih izveštaja za 2022. godinu odradila je revizorska kuća PricewaterhouseCoopers d.o.o. Beograd. Naknada za pruženu uslugu iznosi RSD 4.342. Za pružanje usluga savetovanja rukovodstva o strateškim pitanjima poreske i akcizne politike, carinskih propisa i ostalih usluga tokom 2022. godine, angažovana je revizorska kuća KPMG d.o.o. Beograd. Ukupna naknada za pružene usluge iznosi RSD 2.075.

42. Događaji posle datuma bilansa stanja

Nije bilo događaja koji su nastali posle datuma bilansa stanja do datuma odobrenja finansijskih izveštaja od strane Odbora direktora Društva 27. marta 2023. godine koji bi zahtevali izmene ili obelodanjivanje u napomenama uz priložene finansijske izveštaje.

Niš, 27. mart 2023. godine

Marija Stefanović

Lice odgovorno za sastavljanje izveštaja

PHILIP MORRIS OPERATIONS A.D. Niš F2

Aleksandar Jakovljević

Zakonski zastupnik

Дигитално потписано
Bogovac Biljana
издавалац сертификата:
Privredna Komora Srbije
31.03.2023. 13:59:27

PHILIP MORRIS OPERATIONS A.D. NIŠ

FINANSIJSKI IZVEŠTAJI
ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2022.
I IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Sadržaj

Izveštaj nezavisnog revizora	1-5
Bilans stanja	
Bilans uspeha	
Izveštaj o ostalom rezultatu	
Izveštaj o promenama na kapitalu	
Izveštaj o tokovima gotovine	
Napomene uz finansijske izveštaje	15-53

Izveštaj nezavisnog revizora

Akcionarima i Odboru direktora Philip Morris Operations a.d., Niš

Mišljenje

Po našem mišljenju, finansijski izveštaji daju istinit i objektivan prikaz, po svim materijalno značajnim aspektima, finansijske pozicije društva Philip Morris Operations a.d. Niš (u daljem tekstu „Društvo“) na dan 31. decembra 2022. godine, i njegove finansijske uspešnosti i tokova gotovine za godinu završenu na taj dan u skladu sa Zakonom o računovodstvu važećim u Republici Srbiji.

Predmet revizije

Finansijski izveštaji Društva uključuju:

- Bilans stanja društva sa stanjem na dan 31. decembra 2022. godine;
- Bilans uspeha za godinu završenu na taj dan;
- Izveštaj o ostalom rezultatu za godinu završenu na taj dan;
- Izveštaj o promenama na kapitalu za godinu završenu na taj dan;
- Izveštaj o tokovima gotovine za godinu završenu na taj dan; i
- Napomene uz finansijske izveštaje, koje sadrže pregled značajnih računovodstvenih politika i druge napomene uz finansijske izveštaje.

Osnova za mišljenje

Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji i važećom regulativom Republike Srbije. Naše odgovornosti u skladu sa tom regulativom su detaljnije opisane u odeljku izveštaja koji je naslovljen Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izveštaja.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i adekvatni da nam pruže osnovu za naše mišljenje.

Nezavisnost

Mi smo nezavisni u odnosu na Društvo u skladu sa Međunarodnim Kodeksom Etike za Profesionalne Računovođe (uključujući Međunarodne Standarde Nezavisnosti) izdatim od strane Odbora za Međunarodne Etičke Standarde za Računovođe (IESBA Kodeks) i etičkim zahtevima Zakona o reviziji Republike Srbije koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izveštaja u Republici Srbiji. Ispunili smo naše druge etičke odgovornosti u skladu sa IESBA Kodeksom i etičkim zahtevima Zakona o reviziji Republike Srbije.

Naš pristup reviziji

Pregled	
Materijalnost	• Materijalnost Društva: RSD 368.800 hiljada, što predstavlja 5% dobiti pre oporezivanja.
Ključna revizijska pitanja	• Priznavanje prihoda

Pri koncipiranju revizije utvrdili smo nivo materijalnosti i procenili rizike od materijalno značajnih grešaka u finansijskim izveštajima. Posebnu pažnju posvetili smo slučajevima koji predviđaju subjektivnu procenu rukovodstva, kao što su npr. materijalno značajne računovodstvene procene koje uključuju utvrđivanje pretpostavki i uzimanje u obzir neizvesnih budućih događaja od strane rukovodstva. Kao i kod svake revizije, pažnju smo posvetili riziku od zaobilaženja interne kontrole od strane rukovodstva, što između ostalog uključuje, razmatranje da li postoje dokazi o pristrasnosti koji predstavljaju rizik od postojanja materijalno značajnih grešaka nastalih usled pronevere. Prilagodili smo obim revizije sa ciljem da obezbedimo primenu dovoljnih postupaka za potrebe izražavanja mišljenja o finansijskim izveštajima, uzetim u celini, pri čemu smo vodili računa o strukturi Društva, računovodstvenim procesima i sistemima kontrola, kao i sektoru privrede u kome Društvo posluje.

Materijalnost

Na obim naše revizije uticala je primena nivoa materijalnosti. Revizija je koncipirana na način da se stekne razumno uverenje da finansijski izveštaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze. Pogrešni iskazi mogu nastati usled pronevere ili greške. Pogrešni iskazi se smatraju materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donete na osnovu finansijskih izveštaja.

Na osnovu našeg profesionalnog prosuđivanja, definisali smo određene kvantitativne kriterijume materijalnosti, kao i nivo materijalnosti za finansijske izveštaje, uzete u celini, kao što je prikazano u tabeli niže. Pomenuto nam je, uz kvalitativne faktore, pomoglo da definišemo obim revizijskog angažovanja, kao i prirodu, vremenski okvir i opseg revizijskih postupaka, kao i da izvršimo procenu efekata pogrešnih iskaza, ukoliko postoje, pojedinačno ili zbirno, na finansijske izveštaje, uzete u celini.

Nivo materijalnosti	RSD 368.800 hiljada
Kako smo odredili materijalnost	5% dobiti pre oporezivanja
Obrazloženje za primenjenu osnovu za određivanje materijalnosti	Odlučili smo da materijalnost treba da bude određena na osnovu dobiti pre oporezivanja jer po našem mišljenju ono predstavlja najrelevantnije merilo za ocenu poslovanja društva i najviše odgovara poslovnom modelu društva. Za stopu od 5% smo se opredelili jer je unutar prihvatljivih kvantitativnih kriterijuma koji se koriste za profitno orijentisana društva u ovom industrijskom sektoru.

Sa licima ovlašćenim za upravljanje Društva postigli smo dogovor o obaveštavanju o svim pogrešnim iskazima većim od RSD 18.440 hiljada identifikovanim u toku revizije, kao i o pogrešnim iskazima manjim od navedenog iznosa koji, prema našem mišljenju, zahtevaju izveštavanje.

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su pitanja koja su, po našem profesionalnom prosuđivanju, bila od najvećeg značaja u našoj reviziji finansijskih izveštaja za tekući period. Ova pitanja su razmatrana u kontekstu revizije finansijskih izveštaja u celini i u formiranju našeg mišljenja o njima, i mi nismo izneli izdvojeno mišljenje o ovim pitanjima.

Ključna revizijska pitanja	Kako smo pristupili ključnim revizijskim pitanjima
Priznavanje prihoda Videti napomenu 2.22 (Priznavanje prihoda) i napomenu 5 (Poslovni prihodi). U Bilansu uspeha Društva za godinu završenu 31. decembra 2022. godine iskazan je Poslovni prihod od RSD 28.897.912 hiljada. Prihodi su odabrani za ključno revizijsko pitanje, jer pozicija prihoda čini najznačajniju stavku Bilansa uspeha, a iznosi evidentirani u sistemima Društva podležu inherentnom riziku zbog sledećih faktora: - proces priznavanja prihoda Društva je složen jer uključuje nekoliko različitih transakcija uključujući obračun rabata i popusta, kao i obračun akcize; - postoji rizik da bi transakcioni prihodi mogli biti pogrešno iskazani zbog grešaka u obradi podataka; - postoji rizik da se neovlašćene promene mogu izvršiti u relevantnim sistemima, što može dovesti do pogrešnih podataka o prihodima.	Procenili smo procese i kontrole Društva vezane za priznavanje prihoda kao deo naših revizijskih procedura. Procenili smo relevantni IT sistem, kao i dizajn kontrola i testirali operativnu efektivnost opštih IT kontrola za: - evidentiranje transakcija prihoda; - sprečavanje kreiranje duplih računa; - obračun iznosa fakturisanih kupcima na osnovu odobrenog cenovnika; - automatski obračun akcize. Kao deo revizorskih procedura procenili smo prikladnost računovodstvenih politika za priznavanje prihoda. Takođe, na uzorku smo testirali prodajne transakcije evidentirane tokom finansijske godine kako bi potvrdili da odražavaju stvarne prodajne transakcije, na način što smo ih uporedili sa pratećom dokumentacijom (npr. Ugovorima sa kupcima, porudžbenicama i otpremnicama gde je to bilo primenjivo) i naplaćenom gotovinom. Nadalje, kombinacijom testova kontrola i testova detalja procenili smo razumnost računovodstvenih procena i pretpostavki u vezi sa priznavanjem prihoda. Ove procedure uključuju testove rabata i popusta, povraćaja robe, tačno vreme priznavanja prihoda evidentiranih pred kraj finansijskog perioda, i slanje konfirmacija za odabrani uzorak kupaca.

Izveštavanje o ostalim informacijama uključujući Godišnji izveštaj o poslovanju

Rukovodstvo je odgovorno za ostale informacije. Ostale informacije obuhvataju Godišnji izveštaj o poslovanju (koji ne uključuje finansijske izveštaje i izveštaj revizora o njima).

Naše mišljenje o finansijskim izveštajima se ne odnosi na ostale informacije.

U vezi sa našom revizijom finansijskih izveštaja, naša odgovornost je da pročitamo ostale informacije navedene gore, i pri tome razmotrimo da li postoji materijalna nedoslednost između njih i finansijskih izveštaja ili naših saznanja stečenih tokom revizije, ili na drugi način predstavljaju materijalno pogrešna iskazivanja.

U vezi sa Godišnjim izveštajem o poslovanju, sproveli smo takođe procedure u skladu sa Zakonom o računovodstvu Republike Srbije. Ove procedure uključuju razmatranje da li Godišnji izveštaj o poslovanju sadrži obelodanjivanja koja se zahtevaju Zakonom o računovodstvu Republike Srbije.

Na osnovu procedura sprovedenih tokom revizije, po našem mišljenju:

- Godišnji izveštaj o poslovanju sastavljen je u skladu sa zahtevima Zakona o računovodstvu Republike Srbije; i
- informacije navedene u Godišnjem izveštaju o poslovanju, za finansijsku godinu za koju se pripremaju finansijski izveštaji, su konzistentne sa finansijskim izveštajima.

Dodatno, na osnovu znanja i razumevanja poslovanja Društva i njegovog poslovnog okruženja, stečenog tokom obavljanja revizije, od nas se zahteva da saopštimo u izveštaju ukoliko zaključimo da postoji materijalno pogrešno prikazivanje u Godišnjem izveštaju o poslovanju. U tom smislu, ne postoji ništa što bi trebalo da saopštimo u izveštaju.

Odgovornosti rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje za finansijske izveštaje

Rukovodstvo je odgovorno za pripremu i fer prezentaciju ovih finansijskih izveštaja u skladu sa Zakonom o računovodstvu važećim u Republici Srbiji, i za one interne kontrole za koje odredi da su potrebne za pripremu finansijskih izveštaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale bilo usled pronevere ili greške.

Pri sastavljanju finansijskih izveštaja, rukovodstvo je odgovorno za procenu sposobnosti Društva da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti, obelodanjujući, po potrebi, pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i primenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namerava da likvidira Društvo ili da obustavi poslovanje ili nema drugu realnu mogućnost osim da to uradi.

Lica ovlašćena za upravljanje su odgovorna za nadgledanje procesa finansijskog izveštavanja Društva.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izveštaja

Naš cilj je sticanje uveravanja u razumnoj meri o tome da finansijski izveštaji, uzeti u celini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastalo usled pronevere ili greške, i izdavanje revizorskog izveštaja koji sadrži mišljenje revizora. Uveravanje u razumnoj meri označava visok nivo uverenja ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa Zakonom o reviziji Republike Srbije uvek otkriti materijalno pogrešne iskaze, ako takvi iskazi postoje. Pogrešni iskazi mogu da nastanu usled pronevere ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donete na osnovu finansijskih izveštaja.

Kao deo revizije koju obavljamo u skladu sa Zakonom o reviziji važećim u Republici Srbiji, mi primenjujemo profesionalno prosuđivanje i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Isto tako, mi:

Vršimo identifikaciju i procenu rizika od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izveštajima, nastalih usled pronevere ili greške, osmišljavamo i obavljamo revizijske postupke koji su prikladni za te rizike i pribavljamo dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza da obezbede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat pronevere je veći nego za pogrešne iskaze nastale usled greške, zato što pronevera može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilaženje interne kontrole.

Stičemo razumevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja efikasnosti sistema interne kontrole Društva.

Donosimo zaključak o prikladnosti primene načela stalnosti kao računovodstvene osnove od strane rukovodstva i, na osnovu prikupljenih revizijskih dokaza, donosimo zaključak o tome da li postoji materijalna neizvesnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti Društva da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvesnost, dužni smo da u svom izveštaju skrenemo pažnju na povezana obelodanjivanja u finansijskim izveštajima ili, ako takva obelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo svoje mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima prikupljenim do datuma izveštaja revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu za posledicu da imaju da Društvo prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.

Vršimo procenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja finansijskih izveštaja, uključujući obelodanjivanja, kao i da li su u finansijskim izveštajima prikazane osnovne transakcije i događaji na takav način da se postigne fer prezentacija.

Saopštavamo licima ovlašćenim za upravljanje, između ostalog, planirani obim i vreme revizije i značajne revizijske nalaze, uključujući sve značajne nedostatke interne kontrole koje smo identifikovali tokom revizije.

Takođe, dostavljamo licima ovlašćenim za upravljanje izjavu da smo usklađeni sa relevantnim etičkim zahtevima u pogledu nezavisnosti i da ćemo ih obavestiti o svim odnosima i ostalim pitanjima za koja može razumno da se pretpostavi da utiču na našu nezavisnost, i gde je to moguće, o povezanim merama zaštite.

Od pitanja koja su saopštena licima ovlašćenim za upravljanje, mi određujemo koja pitanja su bila od najveće važnosti u reviziji finansijskih izveštaja za tekući period i stoga su ključna revizijska pitanja. Mi opisujemo ova pitanja u izveštaju revizora, osim ako zakon ili regulativa isključuje javno obelodanjivanje o tom pitanju ili kada, u izuzetno retkim okolnostima, utvrdimo da pitanje ne treba da bude uključeno u izveštaj revizora, zato što je razumno očekivati da negativne posledice budu veće nego koristi od takve komunikacije.

Partner na projektu revizije, nakon koje revizor izdaje Izveštaj nezavisnog revizora je Biljana Bogovac.

BBogovac

Biljana Bogovac
Licencirani revizor

PricewaterhouseCoopers d.o.o.

PricewaterhouseCoopers d.o.o., Beograd

Beograd, 31. mart 2023.

PHILIP MORRIS OPERATIONS A.D.NIŠ

Finansijski izveštaj
za godinu završenu 31. decembra 2022. godine

Bilans stanja na dan 31.12.2022. godine

-u hiljadama dinara-

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	Iznos	
					Prethodna godina	
				Tekuća godina	Krajnje stanje 31.12.2021	Početno stanje 01.01.2021.
1	2	3	4	5	6	7
	AKTIVA					
00	**A. UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL**	0001		-	-	
	B. STALNA IMOVINA (0003 + 0009 + 0017 + 0018 + 0028)	0002		**6.236.101**	**6.497.467**	
01	I. NEMATERIJALNA IMOVINA (0004 + 0005 + 0006 + 0007 + 0008)	0003	18	472.228	471.195	
010	1. Ulaganja u razvoj	0004		-	-	
011, 012 i 014	2. Koncesije, patenti, licence, robne i uslužne marke, softver i ostala nematerijalna imovina	0005	18	469.295	471.195	
013	3. Gudvil	0006		-	-	
015 i 016	4. Nematerijalna imovina uzeta u lizing i nematerijalna imovina u pripremi	0007	18	2.933	-	
017	5. Avansi za nematerijalnu imovinu	0008		-	-	
02	II. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA (0010 + 0011 + 0012 + 0013 + 0014 + 0015 + 0016)	0009	19, 20	5.729.827	5.993.939	
020, 021 i 022	1. Zemljište i građevinski objekti	0010	19	1.164.073	1.275.459	
023	2. Postrojenja i oprema	0011	19	3.852.160	4.238.389	
024	3. Investicione nekretnine	0012		-	-	
025 i 027	4. Nekretnine, postrojenja i oprema uzeti u lizing i nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi	0013	19, 20	673.648	460.625	
026 i 028	5. Ostale nekretnine, postrojenja i oprema i ulaganja na tuđim nekretninama, postrojenjima i opremi	0014	19	16.790	19.466	
029 (deo)	6. Avansi za nekretnine, postrojenja i opremu u zemlji	0015		-	-	
029 (deo)	7. Avansi za nekretnine, postrojenja i opremu u inostranstvu	0016	19	23.156	-	
03	III. BIOLOŠKA SREDSTVA	0017		-	-	
04 i 05	IV. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI I DUGOROČNA POTRAŽIVANJA (0019 + 0020 + 0021 + 0022 + 0023 + 0024 + 0025 + 0026 + 0027)	0018		34.046	32.333	
040 (deo), 041 (deo) i 042 (deo)	1. Učešća u kapitalu pravnih lica (osim učešća u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća)	0019	21, 23	2.577	2.577	
040 (deo), 041 (deo), 042 (deo)	2. Učešća u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća	0020		-	-	
043, 050 (deo) i 051 (deo)	3. Dugoročni plasmani matičnom, zavisnim i ostalim povezanim licima i dugoročna potraživanja od tih lica u zemlji	0021		-	-	
044, 050 (deo), 051 (deo)	4. Dugoročni plasmani matičnom, zavisnim i ostalim povezanim licima i dugoročna potraživanja od tih lica u inostranstvu	0022		-	-	

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	Iznos	
					Prethodna godina	
				Tekuća godina	Krajnje stanje 31.12.2021	Početno stanje 01.01.2021.
1	2	3	4	5	6	7
045 (deo) i 053 (deo)	5. Dugoročni plasmani (dati krediti i zajmovi) u zemlji	0023		-	-	
045 (deo) i 053 (deo)	6. Dugoročni plasmani (dati krediti i zajmovi) u inostranstvu	0024		-	-	
046	7. Dugoročna finansijska ulaganja (hartije od vrednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrednosti)	0025		-	-	
047	8. Otkupljene sopstvene akcije i otkupljeni sopstveni udeli	0026		-	-	
048, 052, 054, 055 i 056	9. Ostali dugoročni finansijski plasmani i ostala dugoročna potraživanja	0027	22	31.469	29.756	
28 (deo), osim 288	V. DUGOROČNA AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	0028		-	-	
288	**V. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA**	0029	15	**294.647**	**283.998**	
	G. OBRTNA IMOVINA (0031 + 0037 + 0038 + 0044 + 0048 + 0057+ 0058)	0030		**25.296.509**	**22.608.498**	
Klasa 1, osim grupe računa 14	I. ZALIHE (0032 + 0033 + 0034 + 0035 + 0036)	0031	24	3.981.313	1.932.993	
10	1. Materijal, rezervni delovi, alat i sitan inventar	0032	24	166.684	138.586	
11 i 12	2. Nedovršena proizvodnja i gotovi proizvodi	0033		-	-	
13	3. Roba	0034	24	3.779.969	1.791.067	
150, 152 i 154	4. Plaćeni avansi za zalihe i usluge u zemlji	0035	24	34.660	3.340	
151, 153 i 155	5. Plaćeni avansi za zalihe i usluge u inostranstvu	0036		-	-	
14	II. STALNA IMOVINA KOJA SE DRŽI ZA PRODAJU I PRESTANAK POSLOVANJA	0037		-	-	
20	III. POTRAŽIVANJA PO OSNOVU PRODAJE (0039 + 0040 + 0041 + 0042 + 0043)	0038	23, 25	5.303.286	6.401.557	
204	1. Potraživanja od kupaca u zemlji	0039	25	4.957.215	4.542.219	
205	2. Potraživanja od kupaca u inostranstvu	0040	25	38.117	24.767	
200 i 202	3. Potraživanja od matičnog, zavisnih i ostalih povezanih lica u zemlji	0041		-	-	
201 i 203	4. Potraživanja od matičnog, zavisnih i ostalih povezanih lica u inostranstvu	0042	25	307.954	1.834.571	
206	5. Ostala potraživanja po osnovu prodaje	0043		-	-	
21, 22 i 27	IV. OSTALA KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA (0045 + 0046 + 0047)	0044	23, 25	1.197.718	1.291.997	
21, 22 osim 223 i 224, i 27	1. Ostala potraživanja	0045	23, 25	1.197.718	1.291.997	
223	2. Potraživanja za više plaćen porez na dobitak	0046		-	-	

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	Iznos	
					Prethodna godina	
				Tekuća godina	Krajnje stanje 31.12.2021	Početno stanje 01.01.2021.
1	2	3	4	5	6	7
224	3. Potraživanja po osnovu preplaćenih ostalih poreza i doprinosa	0047		-	-	
23	V. KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (0049 + 0050 + 0051 + 0052 + 0053 + 0054 + 0055 + 0056)	0048		162.500	161.678	
230	1. Kratkoročni krediti i plasmani - matično i zavisna pravna lica	0049		-	-	
231	2. Kratkoročni krediti i plasmani - ostala povezana lica	0050		-	-	
232, 234 (deo)	3. Kratkoročni krediti, zajmovi i plasmani u zemlji	0051		-	-	
233, 234 (deo)	4. Kratkoročni krediti, zajmovi i plasmani u inostranstvu	0052		-	-	
235	5. Hartije od vrednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrednosti	0053		-	-	
236 (deo)	6. Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrednosti kroz Bilans uspeha	0054		-	-	
237	7. Otkupljene sopstvene akcije i otkupljeni sopstveni udeli	0055		145.750	145.750	
236 (deo), 238 i 239	8. Ostali kratkoročni finansijski plasmani	0056		16.750	15.928	
24	VI. GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALENTI	0057	23, 26	8.913.755	6.830.232	
28 (deo), osim 288	VII. KRATKOROČNA AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	0058	27	5.737.937	5.990.041	
	D. UKUPNA AKTIVA = POSLOVNA IMOVINA (0001 + 0002 + 0029 + 0030)	0059		**31.827.257**	**29.389.963**	
88	**Đ. VANBILANSNA AKTIVA**	0060	36	**16.661.541**	**15.120.890**	
	PASIVA					
	A. KAPITAL (0402 + 0403 + 0404 + 0405 + 0406 - 0407 + 0408 + 0411 - 0412) ≥ 0	0401	28	**17.729.716**	**16.872.589**	
30, osim 306	I. OSNOVNI KAPITAL	0402	28	11.461.033	11.461.033	
31	II. UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	0403		-	-	
306	III. EMISIONA PREMIJA	0404		-	-	
32	IV. REZERVE	0405		-	-	
330 i potražni saldo računa 331,332, 333, 334, 335, 336 i 337	V. POZITIVNE REVALORIZACIONE REZERVE I NEREALIZOVANI DOBICI PO OSNOVU FINANSIJSKIH SREDSTAVA I DRUGIH KOMPONENTI OSTALOG SVEOBUHVATNOG REZULTATA	0406	28, 29	47.452	23.839	
dugovni saldo računa 331, 332, 333, 334, 335, 336 i 337	VI. NEREALIZOVANI GUBICI PO OSNOVU FINANSIJSKIH SREDSTAVA I DRUGIH KOMPONENTI OSTALOG SVEOBUHVATNOG REZULTATA	0407		-	-	
34	VII. NERASPOREĐENI DOBITAK (0409 + 0410)	0408	28, 30	6.221.231	5.387.717	

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	Iznos	
					Prethodna godina	
				Tekuća godina	Krajnje stanje 31.12.2021	Početno stanje 01.01.2021.
1	2	3	4	5	6	7
340	1. Neraspoređeni dobitak ranijih godina	0409		-	-	
341	2. Neraspoređeni dobitak tekuće godine	0410	28, 30	6.221.231	5.387.717	
	VIII. UČEŠĆE BEZ PRAVA KONTROLE	0411		-	-	
35	IX. GUBITAK (0413 + 0414)	0412		-	-	
350	1. Gubitak ranijih godina	0413		-	-	
351	2. Gubitak tekuće godine	0414		-	-	
	B. DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE (0416 + 0420 + 0428)	0415		**316.860**	**416.825**	
40	I. DUGOROČNA REZERVISANJA (0417+0418+0419)	0416	31	194.211	225.164	
404	1. Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih	0417	31	169.901	189.598	
400	2. Rezervisanja za troškove u garantnom roku	0418		-	-	
40, osim 400 i 404	3. Ostala dugoročna rezervisanja	0419	31	24.310	35.566	
41	II. DUGOROČNE OBAVEZE (0421 + 0422 + 0423 + 0424 + 0425 + 0426 + 0427)	0420	32	122.649	191.661	
410	1. Obaveze koje se mogu konvertovati u kapital	0421		-	-	
411 (deo) i 412 (deo)	2. Dugoročni krediti i ostale dugoročne obaveze prema matičnom, zavisnim i ostalim povezanim licima u zemlji	0422		-	-	
411 (deo) i 412 (deo)	3. Dugoročni krediti i ostale dugoročne obaveze prema matičnom, zavisnim i ostalim povezanim licima u inostranstvu	0423		-	-	
414 i 416 (deo)	4. Dugoročni krediti, zajmovi i obaveze po osnovu lizinga u zemlji	0424	32	122.649	191.661	
415 i 416 (deo)	5. Dugoročni krediti, zajmovi i obaveze po osnovu lizinga u inostranstvu	0425		-	-	
413	6. Obaveze po emitovanim hartijama od vrednosti	0426		-	-	
419	7. Ostale dugoročne obaveze	0427		-	-	
49 (deo), osim 498 i 495 (deo)	III. DUGOROČNA PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	0428		-	-	
498	**V. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE**	0429		-	-	
495 (deo)	**G. DUGOROČNI ODLOŽENI PRIHODI I PRIMLJENE DONACIJE**	0430		-	-	
	D. KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE (0432 + 0433 + 0441 + 0442 + 0449 + 0453 + 0454)	0431		**13.780.681**	**12.100.549**	
467	I. KRATKOROČNA REZERVISANJA	0432	34	72.894	52.854	
42, osim 427	II. KRATKOROČNE FINANSIJSKE OBAVEZE (0434 + 0435 + 0436 + 0437 + 0438 + 0439 + 0440)	0433	32	108.843	129.983	
420 (deo) i 421 (deo)	1. Obaveze po osnovu kredita prema matičnom, zavisnim i ostalim povezanim licima u zemlji	0434		-	-	

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	Iznos	
					Prethodna godina	
				Tekuća godina	Krajnje stanje 31.12.2021	Početno stanje 01.01.2021.
1	2	3	4	5	6	7
420 (deo) i 421 (deo)	2. Obaveze po osnovu kredita prema matičnom, zavisnim i ostalim povezanim licima u inostranstvu	0435		-	-	
422 (deo), 424 (deo), 425 (deo), i 429 (deo)	3. Obaveze po osnovu kredita i zajmova od lica koja nisu domaće banke	0436	32	108.843	129.983	
422 (deo), 424 (deo), 425 (deo) i 429 (deo)	4. Obaveze po osnovu kredita od domaćih banaka	0437		-	-	
423, 424 (deo), 425 (deo) i 429 (deo)	5. Krediti, zajmovi i obaveze iz inostranstva	0438		-	-	
426	6. Obaveze po kratkoročnim hartijama od vrednosti	0439		-	-	
428	7. Obaveze po osnovu finansijskih derivata	0440		-	-	
430	III. PRIMLJENI AVANSI, DEPOZITI I KAUCIJE	0441		-	-	
43, osim 430	IV. OBAVEZE IZ POSLOVANJA (0443 + 0444 + 0445 + 0046 + 0447 + 0448)	0442	33	7.180.267	5.614.167	
431 i 433	1. Obaveze prema dobavljačima - matična, zavisna pravna lica i ostala povezana lica u zemlji	0443	33	216.961	289.166	
432 i 434	2. Obaveze prema dobavljačima - matična, zavisna pravna lica i ostala povezana lica u inostranstvu	0444	33	4.822.510	3.338.521	
435	3. Obaveze prema dobavljačima u zemlji	0445	33	1.798.728	1.728.603	
436	4. Obaveze prema dobavljačima u inostranstvu	0446	33	342.068	257.877	
439 (deo)	5. Obaveze po menicama	0447		-	-	
439 (deo)	6. Ostale obaveze iz poslovanja	0448		-	-	
44,45,46, osim 467, 47 i 48	V. OSTALE KRATKOROČNE OBAVEZE (0450 + 0451 + 0452)	0449		5.383.175	5.318.134	
44, 45 i 46 osim 467	1. Ostale kratkoročne obaveze	0450	34	209.747	204.840	
47,48 osim 481	2. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih prihoda	0451	35	4.950.561	4.939.792	
481	3. Obaveze po osnovu poreza na dobitak	0452	35	222.867	173.502	
427	VI. OBAVEZE PO OSNOVU SREDSTAVA NAMENJENIH PRODAJI I SREDSTAVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO	0453		-	-	
49 (deo) osim 498	VII. KRATKOROČNA PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	0454	35	1.035.502	985.411	
	Đ. GUBI TAKI ZNADVI SNE KAPI TALA (0415 + 0429 + 0430 + 0431 - 0059) ≥ 0 = 0407 + 0412 - 0402 - 0403 - 0404 - 0405 - 0406 - 0408 - 0411) ≥ 0	0455		-	-	

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	Iznos	
				Tekuća godina	Prethodna godina	
					Krajnje stanje 31.12.2021	Početno stanje 01.01.2021.
1	2	3	4	5	6	7
	E. UKUPNA PASIVA (0401 + 0415 + 0429 + 0430 + 0431 - 0455)	0456		**31.827.257**	**29.389.963**	
89	**Ž. VANBILANSNA PASIVA**	0457	36	16.661.541	15.120.890	

Niš, 27. mart 2023. godine

Marija Stefanović
Lice odgovorno za sastavljanje izveštaja

PHILIP MORRIS OPERATIONS A.D. Niš F2

Aleksandar Jakovljević
Zakonski zastupnik

Bilans uspeha za period od 01.01. do 31.12.2022. godine

-u hiljadama dinara-

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	
				Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	A. POSLOVNI PRIHODI (1002 + 1005 + 1008 + 1009 - 1010 + 1011 + 1012)	1001	5	**28.897.912**	**25.702.542**
60	I. PRIHODI OD PRODAJE ROBE (1003 + 1004)	1002	5	20.599.947	17.795.395
600, 602 i 604	1. Prihodi od prodaje robe na domaćem tržištu	1003	5	19.967.141	17.285.064
601, 603 i 605	2. Prihodi od prodaje roba na inostranom tržištu	1004	5	632.806	510.331
61	II. PRIHODI OD PRODAJE PROIZVODA I USLUGA (1006 + 1007)	1005	5	8.295.278	7.899.201
610, 612 i 614	1. Prihodi od prodaje proizvoda i usluga na domaćem tržištu	1006		-	-
611, 613 i 615	2. Prihodi od prodaje proizvoda i usluga na inostranom tržištu	1007	5	8.295.278	7.899.201
62	III. PRIHODI OD AKTIVIRANJA UČINAKA I ROBE	1008		-	-
630	IV. POVEĆANJE VREDNOSTI ZALIHA NEDOVRŠENIH I GOTOVIH PROIZVODA	1009		-	-
631	V. SMANJENJE VREDNOSTI ZALIHA NEDOVRŠENIH I GOTOVIH PROIZVODA	1010		-	-
64 i 65	VI. OSTALI POSLOVNI PRIHODI	1011	5	2.687	3.051
68, osim 683, 685 i 686	VII. PRIHODI OD USKLAĐIVANJA VREDNOSTI IMOVINE (OSIM FINANSIJSKE)	1012	5	-	4.895
	B. POSLOVNI RASHODI (1014 + 1015 + 1016 + 1020 + 1021 + 1022 + 1023 + 1024)	1013	6	**21.689.204**	**19.342.413**
50	I. NABAVNA VREDNOST PRODATE ROBE	1014	6	9.194.924	7.497.173
51	II. TROŠKOVI MATERIJALA, GORIVA I ENERGIJE	1015	6	1.222.879	1.152.505
52	III. TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI (1017 + 1018 + 1019)	1016	6, 7	1.985.120	1.880.186
520	1. Troškovi zarada i naknada zarada	1017		1.431.154	1.271.825
521	2. Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada	1018		232.406	213.079
52 osim 520 i 521	3. Ostali lični rashodi i naknade	1019		321.560	395.282
540	IV. TROŠKOVI AMORTIZACIJE	1020	6	1.194.295	1.421.728
58, osim 583, 585 i 586	V. RASHODI OD USKLAĐIVANJA VREDNOSTI IMOVINE (OSIM FINANSIJSKE)	1021	6	40.416	9.633
53	VI. TROŠKOVI PROIZVODNIH USLUGA	1022	6, 8	3.758.100	3.447.546
54, osim 540	VII. TROŠKOVI REZERVISANJA	1023	6, 31	12.168	38.355
55	VIII. NEMATERIJALNI TROŠKOVI	1024	6, 9	4.281.302	3.895.287
	V. POSLOVNI DOBITAK (1001 - 1013) ≥ 0	1025		**7.208.708**	**6.360.129**
	G. POSLOVNI GUBITAK (1013 - 1001) ≥ 0	1026		**-**	**-**
	D. FINANSIJSKI PRIHODI (1028 + 1029 + 1030 + 1031)	1027	10	**324.706**	**90.193**
660 i 661	I. FINANSIJSKI PRIHODI IZ ODNOSA SA MATIČNIM, ZAVISNIM I OSTALIM POVEZANIM LICIMA	1028		-	-
662	II. PRIHODI OD KAMATA	1029	10	209.961	29.456

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	
				Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
663 i 664	III. POZITIVNE KURSNE RAZLIKE I POZITIVNI EFEKTI VALUTNE KLAUZULE	1030	10	114.745	60.737
665 i 669	IV. OSTALI FINANSIJSKI PRIHODI	1031		-	-
	Đ. FINANSIJSKI RASHODI (1033 + 1034 + 1035 + 1036)	1032	11	**152.171**	**125.990**
560 i 561	I. FINANSIJSKI RASHODI IZ ODNOSA SA MATIČNIM, ZAVISNIM I OSTALIM POVEZANIM LICIMA	1033		-	-
562	II. RASHODI KAMATA	1034	11	15.730	17.813
563 i 564	III. NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE I NEGATIVNI EFEKTI VALUTNE KLAUZULE	1035	11	136.441	108.177
565 i 569	IV. OSTALI FINANSIJSKI RASHODI	1036		-	-
	E. DOBITAK IZ FINANSIRANJA (1027 - 1032) ≥ 0	1037		**172.535**	**-**
	Ž. GUBITAK IZ FINANSIRANJA (1032 - 1027) ≥ 0	1038		**-**	**35.797**
683, 685 i 686	**Z. PRIHODI OD USKLAĐIVANJA VREDNOSTI FINANSIJSKE IMOVINE KOJA SE ISKAZUJE PO FER VREDNOSTI KROZ BILANS USPEHA**	1039		428	2.293
583, 585 i 586	**I. RASHODI OD USKLAĐIVANJA VREDNOSTI FINANSIJSKE IMOVINE KOJA SE ISKAZUJE PO FER VREDNOSTI KROZ BILANS USPEHA**	1040		585	1.035
67	**J. OSTALI PRIHODI**	1041	12	132.948	161.360
57	**K. OSTALI RASHODI**	1042	13	137.987	126.043
	L. UKUPNI PRIHODI (1001 + 1027 + 1039 + 1041)	1043		**29.355.994**	**25.956.388**
	LJ. UKUPNI RASHODI (1013 + 1032 + 1040 + 1042)	1044		**21.979.947**	**19.595.481**
	M. DOBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA (1043 - 1044) ≥ 0	1045	14	**7.376.047**	**6.360.907**
	N. GUBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA (1044 - 1043) ≥ 0	1046		**-**	**-**
69-59	**NJ. POZITIVAN NETO EFEKAT NA REZULTAT PO OSNOVU DOBITKA POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA, PROMENA RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I ISPRAVKI GREŠAKA IZ RANIJIH PERIODA**	1047		-	-
59- 69	**O. NEGATIVAN NETO EFEKAT NA REZULTAT PO OSNOVU GUBITKA POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA, PROMENA RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I ISPRAVKI GREŠAKA IZ RANIJIH PERIODA**	1048		-	-
	P. DOBITAK PRE OPOREZIVANJA (1045 - 1046 + 1047 - 1048) ≥ 0	1049	14	**7.376.047**	**6.360.907**
	R. GUBITAK PRE OPOREZIVANJA (1046 - 1045 + 1048 - 1047) ≥ 0	1050		-	-
	S. POREZ NA DOBITAK				
721	I. PORESKI RASHOD PERIODA	1051	14	1.168.848	1.034.434
722 dug. saldo	II. ODLOŽENI PORESKI RASHODI PERIODA	1052		-	-
722 pot. saldo	III. ODLOŽENI PORESKI PRIHODI PERIODA	1053	14, 15	14.032	61.244
723	**T. ISPLAĆENA LIČNA PRIMANJA POSLODAVCA**	1054		-	-
	Ć. NETO DOBITAK (1049 - 1050 -1051 - 1052 + 1053 - 1054) ≥ 0	1055		**6.221.231**	**5.387.717**

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	
				Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	U. NETO GUBITAK (1050 - 1049 + 1051 + 1052 - 1053 + 1054) ≥ 0	1056		-	-
	I. NETO DOBITAK KOJI PRIPADA UČEŠĆIMA BEZ PRAVA KONTROLE	1057		-	-
	II. NETO DOBITAK KOJI PRIPADA MATIČNOM PRAVNOM LICU	1058		-	-
	III. NETO GUBITAK KOJI PRIPADA UČEŠĆIMA BEZ PRAVA KONTROLE	1059		-	-
	IV. NETO GUBITAK KOJI PRIPADA MATIČNOM PRAVNOM LICU	1060		-	-
	V. ZARADA PO AKCIJI				
	1. Osnovna zarada po akciji	1061	16	524,77	464,17
	2. Umanjena (razvodnjena) zarada po akciji	1062		-	-

Niš, 27. mart 2023. godine

Marija Stefanović

Lice odgovorno za sastavljanje izveštaja

PHILIP MORRIS OPERATIONS A.D. Niš F2

Aleksandar Jakovljević

Zakonski zastupnik

Izveštaj o ostalom rezultatu za period od 01.01. do 31.12.2022. godine

-u hiljadama dinara-

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	
				Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	A. NETO REZULTAT IZ POSLOVANJA				
	I. NETO DOBITAK (AOP 1055)	2001	30	6.221.231	5.387.717
	II. NETO GUBITAK (AOP 1056)	2002		-	-
	B. OSTALI SVEOBUHVATNI DOBITAK ILI GUBITAK				
	a) Stavke koje neće biti reklasifikovane u Bilans uspeha u budućim periodima				
330	1. Promene revalorizacije nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme				
	a) povećanje revalorizacionih rezervi	2003		-	-
	b) smanjenje revalorizacionih rezervi	2004		-	-
331	2. Aktuarski dobici ili gubici po osnovu planova definisanih primanja				
	a) dobici	2005	28, 29	19.172	-
	b) gubici	2006	28, 29	-	3.128
333	3. Dobici ili gubici po osnovu udela u ostalom sveobuhvatnom dobitku ili gubitku pridruženih društava				
	a) dobici	2007		-	-
	b) gubici	2008		-	-
	b) Stavke koje naknadno mogu biti reklasifikovane u Bilans uspeha u budućim periodima				
332	1. Dobici ili gubici po osnovu ulaganja u vlasničke instrumente kapitala				
	a) dobici	2009	28, 29	4.441	3.135
	b) gubici	2010		-	-
334	2. Dobici ili gubici po osnovu preračuna finansijskih izveštaja inostranog poslovanja				
	a) dobici	2011		-	-
	b) gubici	2012		-	-
335	3. Dobici ili gubici od instrumenata zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje				
	a) dobici	2013		-	-
	b) gubici	2014		-	-
336	4. Dobici ili gubici po osnovu instrumenata zaštite rizika (hedžinga) novčanog toka				
	a) dobici	2015		-	-
	b) gubici	2016		-	-
337	5. Dobici ili gubici po osnovu hartija od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali ukupan rezultat				
	a) dobici	2017		-	-
	b) gubici	2018		-	-
	I. OSTALI BRUTO SVEOBUHVATNI DOBITAK (2003 + 2005 + 2007 + 2009 + 2011 + 2013 + 2015 + 2017) - (2004 + 2006 + 2008 + 2010 + 2012 + 2014 + 2016 + 2018) ≥ 0	2019		23.613	7

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	
				Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	II. OSTALI BRUTO SVEOBUHVATNI GUBITAK (2004 + 2006 + 2008 + 2010 + 2012 + 2014 + 2016 + 2018) - (2003 + 2005 + 2007 + 2009 + 2011 + 2013 + 2015 + 2017) ≥ 0	2020		-	-
	III. ODLOŽENI PORESKI RASHOD NA OSTALI SVEOBUHVATNI DOBITAK ILI GUBITAK PERIODA	2021		-	-
	IV. ODLOŽENI PORESKI PRIHOD NA OSTALI SVEOBUHVATNI DOBITAK ILI GUBITAK PERIODA	2022		-	-
	V. NETO OSTALI SVEOBUHVATNI DOBITAK (2019 - 2020 - 2021 + 2022) ≥ 0	2023		23.613	7
	VI. NETO OSTALI SVEOBUHVATNI GUBITAK (2020 - 2019 + 2021 - 2022) ≥ 0	2024		-	-
	V. UKUPAN NETO SVEOBUHVATNI REZULTAT PERIODA				
	I. UKUPAN NETO SVEOBUHVATNI DOBITAK (2001 - 2002 + 2023 - 2024) ≥ 0	2025		6.244.844	5.387.724
	II. UKUPAN NETO SVEOBUHVATNI GUBITAK (2002 - 2001 + 2024 - 2023) ≥ 0	2026		-	-
	G. UKUPAN NETO SVEOBUHVATNI DOBITAK ILI GUBITAK (2028 + 2029) = AOP 2025 ≥ 0 ili AOP 2026 > 0	2027		-	-
	1. Pripisan matičnom pravnom licu	2028		-	-
	2. Pripisan učešćima bez prava kontrole	2029		-	-

Niš, 27. mart 2023. godine

PHILIP MORRIS OPERATIONS A.D. Niš F2

Marija Stefanović

Lice odgovorno za sastavljanje izveštaja

Aleksandar Jakovljević

Zakonski zastupnik

Izveštaj o tokovima gotovine za period od 01.01. do 31.12.2022. godine

-u hiljadama dinara-

POZICIJA	AOP	Iznos	
		Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4
A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI **I. Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 4)**	3001	**80.905.713**	**72.673.900**
1. Prodaja i primljeni avansi u zemlji	3002	70.411.287	64.514.935
2. Prodaja i primljeni avansi u inostranstvu	3003	10.428.070	8.065.818
3. Primljene kamate iz poslovnih aktivnosti	3004	-	-
4. Ostali prilivi iz redovnog poslovanja	3005	66.356	93.147
II. Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 8)	3006	**72.733.555**	**64.623.731**
1. Isplate dobavljačima i dati avansi u zemlji	3007	7.636.381	6.961.453
2. Isplate dobavljačima i dati avansi u inostranstvu	3008	12.090.064	9.167.406
3. Zarade, naknade zarada i ostali lični rashodi	3009	1.981.407	1.853.439
4. Plaćene kamate u zemlji	3010	688	1.499
5. Plaćene kamate u inostranstvu	3011	-	-
6. Porez na dobitak	3012	1.119.624	992.517
7. Odlivi po osnovu ostalih javnih prihoda	3013	49.625.140	45.456.423
8. Ostali odlivi iz poslovnih aktivnosti	3014	280.251	190.994
III. Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti (I - II)	3015	**8.172.158**	**8.050.169**
IV. Neto odliv gotovine iz poslovnih aktivnosti (II - I)	3016	-	-
B. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA **I. Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 5)**	3017	**184.741**	**52.059**
1. Prodaja akcija i udela	3018	-	-
2. Prodaja nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	3019	1.008	27.457
3. Ostali finansijski plasmani	3020	-	-
4. Primljene kamate iz aktivnosti investiranja	3021	183.733	24.602
5. Primljene dividende	3022	-	-
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 3)	3023	**819.681**	**1.573.033**
1. Kupovina akcija i udela	3024	-	-
2. Kupovina nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	3025	819.681	1.573.033
3. Ostali finansijski plasmani	3026	-	-
III. Neto priliv gotovine iz aktivnosti investiranja (I - II)	3027	-	-
IV. Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja (II - I)	3028	**634.940**	**1.520.974**
V. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA **I. Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 7)**	3029	-	-
1. Uvećanje osnovnog kapitala	3030	-	-
2. Dugoročni krediti u zemlji	3031	-	-
3. Dugoročni krediti u inostranstvu	3032	-	-
4. Kratkoročni krediti u zemlji	3033	-	-
5. Kratkoročni krediti u inostranstvu	3034	-	-
6. Ostale dugoročne obaveze	3035	-	-
7. Ostale kratkoročne obaveze	3036	-	-
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 8)	3037	**5.385.804**	**4.856.953**
1. Otkup sopstvenih akcija i udela	3038	-	-

POZICIJA	AOP	Iznos	
		Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4
2. Dugoročni krediti u zemlji	3039	-	-
3. Dugoročni krediti u inostranstvu	3040	-	-
4. Kratkoročni krediti u zemlji	3041	-	-
5. Kratkoročni krediti u inostranstvu	3042	-	-
6. Ostale obaveze	3043	-	-
7. Finansijski lizing	3044	-	-
8. Isplaćene dividende	3045	5.385.804	4.856.953
III. Neto priliv gotovine iz aktivnosti finansiranja (I - II)	3046	**-**	**-**
IV. Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja (II - I)	3047	**5.385.804**	**4.856.953**
G. SVEGA PRILIV GOTOVINE (3001 + 3017 + 3029)	3048	81.090.454	72.725.959
D. SVEGA ODLIV GOTOVINE (3006 + 3023 + 3037)	3049	78.939.040	71.053.717
Đ. NETO PRILIV GOTOVINE (3048 - 3049) ≥ 0	3050	**2.151.414**	**1.672.242**
E. NETO ODLIV GOTOVINE (3049 - 3048) ≥ 0	3051	**-**	**-**
Ž. GOTOVINA NA POČETKU OBRAČUNSKOG PERIODA	3052	**6.830.232**	**5.160.971**
Z. POZITIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	3053	95.994	76.237
I. NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	3054	163.885	79.218
J. GOTOVINA NA KRAJU OBRAČUNSKOG PERIODA (3050 - 3051 + 3052 + 3053 - 3054)	3055	**8.913.755**	**6.830.232**

Niš, 27. mart 2023. godine

PHILIP MORRIS OPERATIONS A.D. Niš F2

Marija Stefanović

Lice odgovorno za sastavljanje izveštaja

Aleksandar Jakovljević

Zakonski zastupnik

Izveštaj o promenama na kapitalu za period od 01.01. do 31.12.2022. godine

-u hiljadama dinara-

Pozicija	Osnovni kapital	Revalorizacione rezerve	Neraspoređena dobit	Ukupno
Stanje na dan 1. januar 2021. godine	**11.461.033**	**23.832**	**4.861.423**	**16.346.288**
Ukupno povećanje u 2021. godini	-	3.135	5.387.717	5.390.852
Ukupno smanjenje u 2021. godini	-	(3.128)	(4.861.423)	(4.864.551)
Stanje na dan 31. decembar 2021. godine	**11.461.033**	**23.839**	**5.387.717**	**16.872.589**
Ukupno povećanje u 2022. godini	-	23.613	6.221.231	6.244.844
Ukupno smanjenje u 2022. godini	-	-	(5.387.717)	**(5.387.717)**
Stanje na dan 31. decembar 2022. godine	**11.461.033**	**47.452**	**6.221.231**	**17.729.716**

Niš, 27. mart 2023. godine

PHILIP MORRIS OPERATIONS A.D. Niš F2

Marija Stefanović

Lice odgovorno za sastavljanje izveštaja

Aleksandar Jakovljević

Zakonski zastupnik

Napomene uz finansijske izveštaje

1. Opšte informacije

Osnovna delatnost Philip Morris Operations a.d. Niš ("Društvo") je proizvodnja i prodaja duvanskih proizvoda. Sedište Društva se nalazi u Nišu, Bulevar 12. februar br. 74.

Philip Morris Holland Holdings BV je vlasnik 87,52% ukupnog kapitala Društva na dan 31. decembar 2022. godine. "Matično Društvo" Philip Morris Holland Holdings BV i Društva je Philip Morris International Inc, New York, USA („PMI Inc.").

Akcijama Društva se javno trguje na Beogradskoj berzi. Ovi finansijski izveštaji su odobreni od strane Odbora Direktora Društva 27. marta 2023. godine.

U toku 2022. godine prosečan broj zaposlenih u Društvu na osnovu stanja krajem svakog meseca bio je 606 zaposlenih (u toku 2021. godine: 558 zaposlenih).

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika

Osnovne računovodstvene politike primenjene za sastavljanje ovih finansijskih izveštaja navedene su u daljem tekstu. Ove politike su dosledno primenjene na sve prikazane godine, osim ukoliko nije naznačeno drugačije.

2.1 Osnov za sastavljanje finansijskih izveštaja

Društvo je sastavilo ove finansijske izveštaje u skladu sa važećim Zakonom o računovodstvu Republike Srbije (u daljem tekstu "Zakon"), kao i drugim propisima izdatim od strane Ministarstva finansija Republike Srbije. Propisi Republike Srbije koji se primenjuju na finansijske izveštaje Društva na dan i za godinu koja se završila 31. decembra 2022. godine odstupaju od MSFI i MRS u sledećim aspektima finansijskog izveštavanja:

- Društvo je ove finansijske izveštaje sastavilo u skladu sa zahtevima Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, zadruge i preduzetnike (Službeni glasnik Republike Srbije broj 89/2020) i formatu propisanom Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja i sadržini i formi obrasca statističkog izveštaja za privredna društva, zadruge i preduzetnike („Službeni glasnik RS", br. 89/2020), koji odstupa od formata definisanog u MRS 1 (revidiran) – „Prikazivanje finansijskih izveštaja" i MRS 7 – „Izveštaj o tokovima gotovine".
- Rešenje Ministarstva finansija Republike Srbije br. 401-00-4980/2019-16 od 21. novembra 2019. godine (Službeni glasnik Republike Srbije br. 92/2019) utvrđuje da zvanične standarde čine zvanični prevodi Međunarodnih standarda finansijskog izveštavanja koji uključuju Konceptualni okvir za finansijsko izveštavanje, osnovne tekstove Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS), osnovne tekstove MSFI izdate od Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, kao i tumačenja izdata od Komiteta za tumačenje računovodstvenih standarda u obliku u kojem su izdati, odnosno usvojeni i koji ne uključuju osnove za zaključivanje, ilustrujuće primere, smernice, komentare, suprotna mišljenja, razrađene primere i drugi dopunski objašnjavajući materijal koji može da se usvoji u vezi sa standardima, odnosno tumačenjima, osim ako se izričito ne navodi da je on sastavni deo standarda, odnosno tumačenja.
- Rešenjem Ministarstva finansija Republike Srbije br. 401-00-4351/2020-16 od 10. septembra 2020. godine (Službeni glasnik Republike Srbije br. 123/20 125/20) od novih prevedenih standarda objavljeni su MSFI 16: Lizing i tumačenje IFRIC 23 - Neizvesnost u vezi sa tretmanom poreza na dobitak. Ovi prevodi počinju da se primenjuju na finansijske izveštaje koji su sastavljani na dan 31. decembra 2021. godine, uz mogućnost primene i prilikom sastavljanja finansijskih izveštaja na dan 31.decembra 2020. godine. Društvo je primenilo ovu mogućnost u ranijim periodima. Za više detalja pogledati napomenu 2.23.

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

2.1 Osnov za sastavljanje finansijskih izveštaja (nastavak)

Shodno navedenom, a imajući u vidu potencijalno materijalne efekte koje odstupanja računovodstvenih propisa Republike Srbije od MSFI i MRS mogu da imaju na realnost i objektivnost finansijskih izveštaja Društva, priloženi finansijski izveštaji se ne mogu smatrati finansijskim izveštajima sastavljenim u saglasnosti sa MSFI i MRS.

Sastavljanje finansijskih izveštaja u skladu sa Zakonom o računovodstvu Republike Srbije zahteva primenu izvesnih ključnih računovodstvenih procena. Ono, takođe, zahteva da rukovodstvo koristi svoje prosuđivanje u primeni računovodstvenih politika Društva. Oblasti koje zahtevaju prosuđivanje većeg stepena ili veće složenosti, odnosno oblasti u kojima pretpostavke i procene imaju materijalni značaj za finansijske izveštaje obelodanjeni su u napomeni 3.

Osnove računovodstva

Ovi finansijski izveštaji su pripremljeni na bazi istorijskog troška. Pomenuti finansijski izveštaji su prikazani u dinarima Republike Srbije („RSD"), a sve vrednosti su zaokružene na najbližu hiljadu (RSD'000), osim ako je drugačije naznačeno.

Osnovne računovodstvene politike primenjene prilikom sastavljanja ovih finansijskih izveštaja su navedene u napomenama u nastavku.

2.1.1 Usvajanje novih i izmenjenih Međunarodnih standarda finansijskog izveštavanja

Usvojeni standardi i računovodstvene politike su u skladu s onima iz prethodne finansijske godine.

2.2 Koncept nastavka poslovanja

Ovi finansijski izveštaji su sastavljeni u skladu sa konceptom nastavka poslovanja, koji podrazumeva da će Društvo nastaviti da posluje u neograničenom periodu u predvidljivoj budućnosti.

Nije bilo vidljivog uticaja COVID-19 na poslovanje Društva u 2022. godini. Rukovodstvo Društva nastavlja da prati potencijalni uticaj na Društvo i preduzima sve potrebne mere kako bi potencijalne efekte svelo na minimum.

Početkom 2022. godine došlo je do povećane nestabilnosti na finansijskom i robnom tržištu usled eskalacije političkih tenzija u Ukrajini, praćenih međunarodnim sankcijama određenim ruskim kompanijama. Društvo je sagledalo uticaj sukoba između Ukrajine i Rusije na poslovanje Društva uzimajući u obzir:

(i) finansijsku poziciju i rezultate poslovanja,
(ii) kapital i finansijska sredstva, uključujući likvidnost Društva,
(iii) potražnju za proizvodima i uslugama,
(iv) lanac snabdevanja i distribuciju proizvoda.

Do dana objavljivanja ovih finansijskih izveštaja nije bilo značajnog uticaja pomenutog sukoba na poslovanje Društva, međutim, buduće efekte je teško predvideti.

Rukovodstvo Društva intenzivno prati i procenjuje potencijalne efekte izazvane ovom situacijom i preduzima sve neophodne mere kako bi održalo sposobnost Društva da nastavi da posluje u neograničenom periodu u predvidljivoj budućnosti, a kako bi akcionarima obezbedilo dividende i očuvalo optimalnu strukturu kapitala.

2.3 Izveštavanje o segmentima

Društvo ima samo jedan poslovni segment, proizvodnju i prodaju duvanskih proizvoda.

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

2.4 Preračunavanje stranih valuta

a) Funkcionalna i valuta prikazivanja

Stavke uključene u finansijske izveštaje Društva se odmeravaju i prikazuju u dinarima (RSD) bez obzira na to da li RSD predstavlja funkcionalnu valutu Društva.

b) Transakcije i stanja

Transakcije u stranoj valuti se preračunavaju u funkcionalnu valutu primenom srednjeg kursa Narodne banke Srbije na dan transakcije. Pozitivne i negativne kursne razlike nastale iz i) izmirenja takvih transakcija i iz ii) preračuna monetarnih sredstava i obaveza izraženih u stranim valutama na dan bilansa stanja, priznaju se u bilansu uspeha u periodu kada nastanu.

Pozitivne i negativne kursne razlike prikazuju se u bilansu uspeha u okviru pozicije „Finansijski prihodi / rashodi".

2.5 Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja se inicijalno priznaju po ceni koštanja. Nematerijalna ulaganja se amortizuju na sistematskoj osnovi tokom korisnog veka trajanja, osim ukoliko imaju neograničen korisni vek trajanja. Obračun amortizacije počinje od momenta kada je sredstvo raspoloživo za upotrebu i prestaje u momentu ranijem od momenta kada je sredstvo klasifikovano kao sredstvo raspoloživo za prodaju i momenta kada je sredstvo povučeno iz upotrebe ili otuđeno. Rezidualna vrednost nematerijalnih ulaganja sa ograničenim korisnim vekom trajanja je nula.

Društvo prepoznaje kao nematerijalna ulaganja sledeća sredstva:

- Pravo na korišćenje zemljišta dobijeno od trećih lica, sa neograničenim korisnim vekom trajanja. Vrednost prava na korišćenje zemljišta se godišnje testira na obezvređenje i vodi se po vrednosti umanjenoj za akumulirane troškove obezvređenja;
- Stečene licence računarskih softvera u iznosu troškova nastalih u sticanju i stavljanju u upotrebu softvera. Ovi troškovi se amortizuju primenom proporcionalne metode u toku njihovog procenjenog korisnog veka upotrebe, koji varira od 3 do 5 godina;
- Troškovi koji su vezani za razvoj ili održavanje računarskog softvera se priznaju u bilansu uspeha u periodu kada nastanu. Direktni troškovi koji se mogu povezati sa razvojem jedinstvenih softverskih proizvoda, a koje kontroliše Društvo i koji će generisati ekonomsku korist veću od nastalih troškova u toku jedne godine, priznaju se kao nematerijalna ulaganja. Direktni troškovi obuhvataju troškove rada tima koji je razvio softver, kao i odgovarajući deo relevantnih režijskih troškova, direktno vezanih za pripremu interno razvijenog sredstva za upotrebu. Troškovi razvoja računarskog softvera priznati kao sredstvo amortizuju se tokom njihovog procenjenog korisnog veka upotrebe (ne duže od pet godina).

Istraživanje i razvoj

Izdaci po osnovu istraživanja priznaju se kao trošak u periodu u kome nastanu. Troškovi nastali na razvoju nekog projekta (koje se odnose na projektovanje i testiranje novih ili unapređenih proizvoda) priznaju se kao nematerijalna ulaganja ukoliko su ispunjeni sledeći kriterijumi:

- tehnički je izvodljivo kompletiranje nematerijalanog ulaganja tako da bude raspoloživo za upotrebu ili prodaju;
- postoji namera rukovodstva da kompletira nematerijalno ulaganje i da isto koristi ili proda;
- postoji mogućnost korišćenja ili prodaje nematerijalnog ulaganja;
- može se demonstrirati kako će nematerijalno ulaganje generisati verovatne ekonomske koristi u budućnosti;

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

2.5 Nematerijalna ulaganja (nastavak)

- adekvatni tehnički, finansijski i drugi resursi su raspoloživi za potrebe finalizacije razvoja, upotrebe ili prodaje nematerijalnog ulaganja i
- trošak koji se pripisuje nematerijalnom ulaganju se može pouzdano utvrditi.

Ostali troškovi razvoja koji ne ispunjavaju gore navedene kriterijume priznaju se kao trošak u periodu kada nastanu. Troškovi razvoja koji su prvobitno priznati kao troškovi ne mogu se priznati kao sredstvo u narednom periodu. Kapitalizovani troškovi razvoja se iskazuju kao nematerijalna ulaganja i amortizuju od momenta kada je sredstvo osposobljeno za upotrebu primenom proporcionalne metode tokom njihovog korisnog veka upotrebe, ne duže od pet godina.

Sredstva razvoja se testiraju na umanjenje vrednosti jednom godišnje, prema MRS 36 – „Umanjenje vrednosti imovine".

Računarski softver

Izdaci vezani za razvoj ili održavanje kompjuterskih softverskih programa priznaju se kao rashod kada nastanu. Troškovi razvoja koji se mogu direktno pripisati razvoju dizajna i testiranju identifikovanih i unikatnih softverskih proizvoda koje kontroliše Društvo i koji će verovatno generisati ekonomsku korist veću od troškova razvoja u toku godinu dana, priznaju se kao nematerijalna ulaganja, kada su kriterijumi navedeni u paragrafu gore ispunjeni.

Direktni troškovi koji se kapitalizuju kao deo ovog softverskog proizvoda uključuju troškove zaposlenih na razvoju softvera kao i odgovarajući deo režijskih troškova.

Ostali troškovi razvoja koji ne ispunjavaju ove kriterijume se priznaju kao rashod kada nastanu. Troškovi razvoja prethodno priznati kao rashod se ne priznaju kao sredstvo u narednom periodu.

Troškovi razvoja računarskog softvera priznati kao sredstvo se amortizuju tokom njihovog procenjenog korisnog veka koji ne prelazi pet godina.

2.6 Nekretnine, postrojenja i oprema (NPO)

Nekretnine, postrojenja i oprema se iskazuju po nabavnoj vrednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrednosti i gubitaka po osnovu umanjenja vrednosti, u slučaju da umanjenje postoji.

Nabavna vrednost uključuje izdatke direktno pripisive nabavljenom sredstvu. Nabavna vrednost sredstva se uvećava za sve nastale troškove koji su direktno vezani za stavljanje novog sredstva na lokaciju i u stanje neophodno da sredstvo obavlja svoju namenu na način definisan od strane Društva.

Naknadni troškovi se uključuju u nabavnu vrednost sredstva ili se priznaju kao posebno sredstvo, u zavisnosti od toga šta je primenljivo, samo kada je verovatno da će Društvo u budućnosti imati ekonomsku korist od tog sredstva i ako se njegova vrednost može pouzdano utvrditi. Knjigovodstvena vrednost zamenjenog sredstva se isknjižava. Svi drugi troškovi tekućeg održavanja terete bilans uspeha perioda u kome su nastali.

Obračun amortizacije osnovnih sredstava nabavljenih tokom godine počinje u sledećem mesecu nakon nabavke osnovnog sredstva ili u momentu stavljanja sredstva u upotrebu, prema nabavnoj vrednosti sredstva.

Na dan bilansa stanja, rukovodstvo Društva revidira i po potrebi koriguje rezidualnu vrednost i korisni vek upotrebe sredstva.

Troškovi tekućeg održavanja terete bilans uspeha perioda u kome su nastali.

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

2.6 Nekretnine, postrojenja i oprema (nastavak)

Zemljište se ne amortizuje. Amortizacija drugih sredstava se obračunava primenom proporcionalne metode kako bi se rasporedila njihova nabavna ili revalorizovana vrednost do njihove rezidualne vrednosti tokom njihovog procenjenog veka trajanja.

	Godina
Poboljšanja na zemljištu	30
Građevinska oprema i objekti	15 - 40
Postrojenja i oprema	3 - 15
Računarski softver	3 - 5
Informaciona i kancelarijska oprema	3 - 5
Prevozna sredstva	3 - 8
Poboljšanja zakupljenih objekata	kraće od perioda zakupa ili veka trajanja

Knjigovodstvena vrednost sredstva svodi se odmah na njegovu nadoknadivu vrednost ukoliko je knjigovodstvena vrednost veća od njegove procenjene nadoknadive vrednosti (Napomena 2.7).

Dobici i gubici po osnovu otuđenja sredstva utvrđuju se kao razlika između novčanog priliva i knjigovodstvene vrednosti i iskazuju se u bilansu uspeha u okviru „Ostalih prihoda/(rashoda)" (Napomene 12 i 13).

2.7 Umanjenje vrednosti nefinansijskih sredstava

Sredstva sa neograničenim korisnim vekom upotrebe ne podležu amortizaciji i testiraju se na umanjenje vrednosti jednom godišnje. Za sredstva koja podležu amortizaciji testiranje na umanjenje njihove vrednosti vrši se kada događaji ili izmenjene okolnosti ukažu da knjigovodstvena vrednost možda neće biti nadoknadiva. Gubitak zbog umanjenja vrednosti se priznaje u visini iznosa za koji je knjigovodstvena vrednost sredstva veća od njegove nadoknadive vrednosti.

Nadoknadiva vrednost je vrednost veća od fer vrednosti sredstva umanjene za troškove prodaje i vrednosti u upotrebi. Za svrhu procene umanjenja vrednosti, sredstva se grupišu na najnižim nivoima na kojima mogu da se utvrde odvojeni prepoznatljivi novčani tokovi (jedinice koje generišu gotovinu). Nefinansijska sredstva, osim goodwill-a, kod kojih je došlo do umanjenja vrednosti se revidiraju na svaki izveštajni period zbog mogućeg ukidanja efekata umanjenja vrednosti.

2.8 Investicione nekretnine

Investicione nekretnine su nekretnine koje se drže radi zarade od zakupnina ili porasta vrednosti kapitala, ili radi i jednog i drugog. Investicione nekretnine drže se radi dugoročnih prinosa od zakupa i ne koriste se od strane Društva.

Investicione nekretnine se iskazuju po nabavnoj vrednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrednosti i rezervisanje za umanjenje vrednosti, ako je potrebno. Ako postoje bilo kakve indicije, da je došlo do umanjenja vrednosti investicione nekretnine, Društvo procenjuje nadoknadivu vrednost kao veću od upotrebne vrednosti i fer vrednosti umanjene za troškove prodaje. Knjigovodstvena vrednost investicione nekretnine se otpisuje do njene nadoknadive vrednosti kroz bilans uspeha. Gubitak zbog umanjenja vrednosti priznat u prethodnim godinama se stornira ukoliko je bilo naknadne promene u pretpostavkama korišćenim u utvrđivanju nadoknadive vrednosti sredstva. Naknadni izdaci se kapitalizuju samo kada je verovatno da će buduće ekonomske koristi povezane sa tim izdacima pripasti Društvu i da može pouzdano da se izmeri. Svi ostali troškovi tekućeg održavanja terete troškove perioda u kome nastanu. Kada investicionu nekretninu koristi njen vlasnik, ona se reklasifikuje na nekretnine, postrojenja i opremu i njena knjigovodstvena vrednost na dan reklasifikacije postaje njena zatečena vrednost koja će se nadalje amortizovati.

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

2.9 Finansijska sredstva

Rukovodstvo vrši klasifikaciju svojih finansijskih plasmana u momentu inicijalnog priznavanja i preispituje datu klasifikaciju na dan izveštavanja. Društvo klasifikuje svoja dugoročna finansijska sredstva u sledeće kategorije: zajmovi i potraživanja, finansijska sredstva raspoloživa za prodaju i otkupljene sopstvene akcije.

a) Zajmovi i potraživanja

Zajmovi i potraživanja predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili utvrdivim rokovima plaćanja koja se ne kotiraju ni na jednom aktivnom tržištu. Uključuju se u tekuća sredstva, osim ukoliko su im rokovi dospeća duži od 12 meseci nakon datuma bilansa stanja. U tom slučaju se klasifikuju kao dugoročna sredstva. U bilansu stanja Društva zajmovi i potraživanja obuhvataju „ostala dugoročna finansijska sredstva", „potraživanja" i „gotovinu i gotovinske ekvivalente" (Napomene 22, 25 i 26).

b) Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su sredstva kod kojih je namera da se zadrže na neodređeni period vremena ili sredstva koja se ne mogu svrstati ni u jednu od navedenih kategorija. Uključuju se u dugoročna sredstva, osim ukoliko rukovodstvo ima izrazitu nameru da sredstva otuđi u roku od 12 meseci od datuma bilansa stanja.

c) Otkupljene sopstvene akcije

U 2010. i 2011. godini Društvo je otkupilo 56.975 preferencijalnih akcija I klase od akcionara nesaglasnih sa odlukama skupštine čime je steklo sopstvene akcije. Ukupna plaćena suma za sticanje ovih akcija iznosi RSD 145.750. Akcije imaju tretman sopstvenih akcija.

2.9.1 Priznavanje i merenje

Redovna kupovina i prodaja finansijskih sredstava se priznaje na datum trgovanja - datum kada se Društvo obavezalo da će kupiti ili prodati finansijsko sredstvo. Finansijska sredstva se inicijalno priznaju po fer vrednosti uvećanoj za transakcione troškove za sva finansijska sredstva koja se ne iskazuju po fer vrednosti čiji se efekti promena u fer vrednosti iskazuju u bilansu uspeha. Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju iskazuju se po fer vrednosti. Zajmovi i potraživanja i ulaganja koja se drže do dospeća se iskazuju po amortizovanoj vrednosti korišćenjem metode efektivne kamatne stope. Finansijska sredstva se ukidaju kada prava na gotovinske prilive po osnovu ulaganja isteknu ili se prenesu na Društvo kada Društvo shodno tome preuzme sve rizike i koristi od vlasništva.

Promene u fer vrednosti monetarnih hartija od vrednosti izraženih u stranoj valuti koje su klasifikovane kao raspoložive za prodaju se iskazuju ili kao kursne razlike po osnovu promena u amortizovanim vrednostima hartije od vrednosti ili kao ostale promene u knjigovodstvenoj vrednosti hartije od vrednosti. Kursne razlike na monetarnim hartijama od vrednosti se priznaju u bilansu uspeha, a kursne razlike na nemonetarnim hartijama od vrednosti se iskazuju u okviru kapitala. Promene u fer vrednosti monetarnih i nemonetarnih hartija od vrednosti koje su klasifikovane kao raspoložive za prodaju priznaju se u bilansu uspeha u okviru pozicije Prihodi/Rashodi od usklađivanja vrednosti ostale imovine koja se iskazuje po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

Kada su hartije od vrednosti klasifikovane kao hartije od vrednosti raspoložive za prodaju ili kada su obezvređene, kumulirane korekcije fer vrednosti priznate u kapitalu uključuju se u bilans uspeha kao „dobici ili gubici od ulaganja u hartije od vrednosti".

Kamata na hartije od vrednosti raspoložive za prodaju obračunata metodom efektivne kamatne stope priznaje se u bilansu uspeha kao deo ostalih prihoda. Dividende na hartije od vrednosti raspoložive za prodaju se priznaju u bilansu uspeha kao deo „ostalih prihoda" kada se utvrdi pravo Društva na naplatu. Fer vrednost hartija od vrednosti koje se kotiraju na berzi zasniva se na tekućim cenama ponude. Ukoliko tržište nekog finansijskog sredstva nije aktivno (i za hartije od vrednosti koje ne kotiraju),

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

2.9 Finansijska sredstva (nastavak)

2.9.1 Priznavanje i merenje (nastavak)

Društvo utvrđuje fer vrednost tehnikama procene. To uključuje primenu nedavnih transakcija između nezavisnih stranaka, pozivanje na druge instrumente koji su suštinski isti, analizu diskontovanih novčanih tokova i opciju modela formiranja cena maksimalnim korišćenjem informacija sa tržišta, a uz što je manje moguće oslanjanje na informacije karakteristične za samo Društvo.

2.9.2 "Netiranje" finansijskih instrumenata

Finansijska sredstva i obaveze se netiraju i iskazuju u neto iznosu u bilansu stanja kada postoji zakonski osnov da se netiraju priznati iznosi i namera da se obaveze poravnaju na neto osnovi ili da se istovremeno realizuju sredstva i izmire obaveze.

2.9.3 Umanjenje vrednosti finansijskih sredstava

(a) Sredstva koja se iskazuju po amortizovanoj vrednosti

Na svaki datum bilansa stanja Društvo procenjuje da li postoji objektivan dokaz da je umanjena vrednost nekog finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava.

Finansijsko sredstvo ili grupa finansijskih sredstava je obezvređeno i gubici po osnovu obezvređenja nastaju samo ako postoji objektivan dokaz o obezvređenju kao rezultat jednog ili više događaja koji su nastali nakon početnog priznavanja sredstava („nastanak gubitka") i kada taj nastanak gubitka (odnosno nastanci gubitaka) utiče na procenjene buduće novčane tokove finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava koji mogu biti pouzdano procenjeni.

Kriterijumi koje Društvo koristi da odredi da li postoji objektivan dokaz o gubitku usled umanjenja vrednosti uključuju:

- Značajne finansijske teškoće emitenta ili dužnika;
- Kršenje ugovora, kao što je kašnjenje u plaćanju ili neplaćanje kamate ili glavnice;
- Društvo, iz ekonomskih ili pravnih razloga koji se odnose na finansijske teškoće zajmoprimca, odobri zajmoprimcu garancije/povlastice koje inače ne bi odobrilo;
- Verovatnoća stečaja ili druge finansijske reorganizacije dužnika;
- Nestanak aktivnog finansijskog tržišta za to finansijsko sredstvo zbog finansijskih poteškoća; ili dostupni podaci koji ukazuju da postoji merljivo smanjenje u predviđenim budućim tokovima gotovine iz portfelja finansijskih sredstava nakon njihovog inicijalnog priznavanja, iako se pomenuto smanjenje još uvek ne može povezati sa pojedinačnim finansijskim sredstvima iz portfelja, uključujući:
  (i) Nepovoljna promena kreditne sposobnosti dužnika i
  (ii) Nacionalne ili lokalne ekonomske prilike koje su uzajamno povezane sa kašnjenjem u naplati potraživanja iz portfelja.

Društvo prvo procenjuje da li postoji objektivan dokaz o obezvređenju.

Iznos gubitka se odmerava kao razlika između knjigovodstvene vrednosti sredstva i sadašnje vrednost procenjenih budućih tokova gotovine (isključujući buduće kreditne gubitke koji nisu nastali) diskontovanih po prvobitnoj efektivnoj kamatnoj stopi za to finansijsko sredstvo. Iznos knjigovodstvene vrednosti sredstva se umanjuje i iznos gubitka se priznaje u bilansu uspeha.

Ako kredit ili ulaganje koje se drži do dospeća ima varijabilnu kamatnu stopu, diskontna stopa za odmeravanje svakog gubitka zbog umanjenja vrednosti je trenutna kamatna stopa utvrđena ugovorom, Društvo može da odmerava umanjenje vrednosti na osnovu fer vrednosti finansijskog instrumenta korišćenjem tržišnih cena koje su dostupne javnosti.

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

2.9 Finansijska sredstva (nastavak)

2.9.3 Umanjenje vrednosti finansijskih sredstava (nastavak)

Ako se u narednom periodu iznos gubitka zbog umanjenja vrednosti smanji i to smanjenje se može objektivno pripisati nekom događaju nastalom nakon priznavanja obezvređenja (npr. poboljšanju kreditne sposobnosti dužnika), ukidanje prethodno priznatog gubitka po osnovu umanjenja vrednosti priznaje se u bilansu uspeha.

(b) Sredstva klasifikovana kao raspoloživa za prodaju

Na kraju svakog izveštajnog perioda Društvo procenjuje da li postoji objektivan dokaz da je umanjena vrednost nekog finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava. Za procenu umanjenja vrednosti dužničkih hartija od vrednosti Društvo koristi kriterijume navedene u tački (a) gore. U slučaju vlasničkih hartija od vrednosti klasifikovanih kao raspoložive za prodaju, značajan ili prolongiran pad fer vrednosti ispod njihove nabavne vrednosti smatra se indikatorom da je došlo do umanjenja njihove vrednosti.

Ako se u narednom periodu fer vrednosti dužničkih hartija od vrednosti klasifikovanih kao raspoložive za prodaju poveća i to povećanje se može objektivno pripisati nekom događaju nastalom nakon priznavanja gubitka po osnovu umanjenja vrednosti u bilansu uspeha, gubitak po osnovu umanjenja vrednosti se ukida u bilansu uspeha.

Test obezvređivanja potraživanja od kupaca je opisan u Napomeni broj 2.12.

2.10 Zalihe

Zalihe se vrednuju po nižoj od cene koštanja i neto prodajne vrednosti. Troškovi zaliha obuhvataju troškove nabavke, troškove konverzije i ostale troškove nastale sa ciljem dovođenja zaliha do određene lokacije i određenog stanja.

Cena koštanja gotovih proizvoda, robe i repromaterijala utvrđuje se primenom metode „prva ulazna – prva izlazna" (FIFO). Cena koštanja duvana i rezervnih delova utvrđuje se primenom ponderisanog prosečnog troška. Cena koštanja gotovih proizvoda i proizvodnje u toku obuhvata utrošene sirovine, direktnu radnu snagu, ostale direktne troškove i pripadajuće režijske troškove proizvodnje (zasnovane na normalnom korišćenju proizvodnog kapaciteta). Ona isključuje troškove pozajmljivanja.

Društvo testira vrednost svojih zaliha na kraju svakog perioda na osnovu procene neto prodajne vrednosti svojih zaliha. Neto prodajna vrednost je procenjena prodajna cena u uobičajenom toku poslovanja, umanjena za pripadajuće varijabilne troškove prodaje. U slučaju obezvređenja zaliha, knjigovodstvena vrednost zaliha umanjuje se do neto prodajne vrednosti i razlika se priznaje kao rashod u periodu u kome je obezvređenje zaliha nastalo.

2.11 Stalna sredstva namenjena prodaji

Stalna sredstva (ili grupe za otuđenje) su klasifikovana kao sredstva koja se drže radi prodaje ako se njihova knjigovodstvena vrednost prvenstveno nadoknađuje kroz transakciju prodaje i ako se prodaja smatra izvesnom. Ova sredstva se iskazuju po nižoj od knjigovodstvene i fer vrednosti umanjene za troškove prodaje, ako se njihova knjigovodstvena vrednost prvenstveno nadoknađuje kroz transakciju prodaje, a ne kroz nastavak korišćenja.

2.12 Potraživanja od kupaca

Potraživanja od kupaca su iznosi koje duguju kupci za prodatu robu ili izvršene usluge u okviru redovnog ciklusa poslovanja. Ukoliko se očekuje da potraživanja budu naplaćena u roku od godinu dana ili kraćem (ili u okviru redovnog ciklusa poslovanja ako je duži), potraživanja od kupaca se klasifikuju kao kratkoročna. U suprotnom, potraživanja od kupaca se iskazuju kao dugoročna.

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

2.12 Potraživanja od kupaca (nastavak)

Potraživanja od kupaca se inicijalno priznaju po fer vrednosti, a naknadno se odmeravaju po amortizovanoj vrednosti, primenom metode efektivne kamatne stope, umanjene za rezervisanja po osnovu umanjenja vrednosti. Rezervisanje za umanjenje vrednosti potraživanja se utvrđuje kada postoji objektivan dokaz da Društvo neće biti u mogućnosti da naplati sve iznose koje potražuje u skladu sa prvobitnim uslovima. Značajne finansijske poteškoće kupca, verovatnoća da će kupac biti likvidiran ili finansijski reorganizovan, propust ili kašnjenje u izvršenju plaćanja *(više od 60 dana od datuma dospeća)* se smatraju indikatorima da je vrednost potraživanja umanjena.

Iznos rezervisanja predstavlja razliku između knjigovodstvene vrednosti potraživanja i sadašnje vrednosti očekivanih budućih novčanih tokova diskontovanih prvobitnom efektivnom kamatnom stopom. Knjigovodstvena vrednost potraživanja umanjuje se preko ispravke vrednosti, a iznos umanjenja se priznaje u bilansu uspeha u okviru pozicije Rashodi od usklađivanja vrednosti ostale imovine koja se iskazuje po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

Kada je potraživanje nenaplativo, otpisuje se na teret ispravke vrednosti potraživanja. Naknadna naplata iznosa koji je prethodno bio otpisan, iskazuje se u bilansu uspeha u okviru pozicije Prihodi od usklađivanja vrednosti ostale imovine koja se iskazuje po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

Društvo je primenilo MSFI 9 Finansijski instrumenti od 01. januara 2020. godine. Primena pomenutog standarda nema materijalno značajne efekte na Finansijske izveštaje društva.

2.13 Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Gotovina i gotovinski ekvivalenti obuhvataju: novac na računima, depozite po viđenju kod banaka, druga kratkoročna visoko likvidna ulaganja sa prvobitnim rokom dospeća do tri meseca ili kraće i prekoračenja po tekućem računu. Prekoračenja po tekućem računu uključena su u obaveze po kreditima u okviru tekućih obaveza, u bilansu stanja.

2.14 Vanbilansna aktiva i pasiva

Vanbilansna sredstva i obaveze uključuju garancije dobijene od banaka, sredstva uplaćena fondu za dodatno penziono osiguranje, kao i zalihe koje se drže u ime trećih lica.

2.15 Osnovni kapital

Osnovni kapital se sastoji iz običnih i preferencijalnih akcija. Troškovi direktno pripisivi emisiji novih akcija prikazuju se u okviru kapitala kao odbitak od priliva po osnovu emitovanih akcija. Svaki priliv sredstava čija je fer vrednost iznad nominalne vrednosti emitovanih akcija priznaje se kao emisiona premija.

Ukoliko Društvo otkupi sopstvene akcije, plaćena naknada, uključujući sve direktno pripisive dodatne troškove (bez poreza na dobit), odbija se od kapitala koji se pripisuje vlasnicima, sve dok se akcije ne ponište, reemituju ili otuđe. Ako se takve akcije kasnije reemituju, sve primljene naknade, bez direktno pripisivih dodatnih troškova transakcije i efekata poreza na dobit, uključuju se u kapital koji se pripisuje vlasnicima kapitala.

2.16 Rezerve

Revalorizacione rezerve uključuju aktuarske dobitke ili gubitke proistekle iz penzionih planova a u skladu sa MRS 19 „Primanja zaposlenih" kao i beneficije za plaćanje u akcijama u skladu sa MSFI 2.

Ostale dugoročne obaveze prema zaposlenima

Društvo je odložilo efekat aktuarskih dobitaka/gubitaka kroz poziciju ostalog sveobuhvatnog rezultata a u skladu sa MRS 19 „Primanja zaposlenih" i priznaće ih kao prihod u bilansu uspeha tokom prosečnog perioda u kome će pravo na sticanje beneficija biti ostvareno.

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

2.16 Rezerve (nastavak)

Aktuarski dobici i gubici koji proističu iz iskustvenih korekcija i promena u aktuarskim pretpostavkama knjiže se na teret ili u korist kapitala u okviru ostalog finansijskog rezultata u periodu u kome su nastali. Troškovi minulog rada priznaju se odmah u okviru bilansa uspeha.

Plaćanje akcijama

U okviru PMI Inc. postoji poseban plan beneficija za rukovodioce koji obuhvata sve PMI afilijale. Ovi planovi se odnose na akcije PMI Inc. Plan podrazumeva naknadu rukovodiocima u akcijama nakon ispunjenja određenih uslova i primljene akcije predstavljaju kompenzaciju u vidu učešća u kapitalu PMI Inc. nakon trogodišnjeg perioda službe (Napomena 2.21).

2.17 Obaveze po kreditima

Obaveze po kreditima se inicijalno priznaju po fer vrednosti priliva, bez nastalih transakcionih troškova. U narednim periodima obaveze po kreditima se iskazuju po amortizovanoj vrednosti; sve razlike između ostvarenog priliva (umanjenog za transakcione troškove) i iznosa otplata, priznaju se u bilansu uspeha u periodu korišćenja kredita primenom metode efektivne kamatne stope.

Naknade plaćene pri pribavljanju kredita priznaju se kao transakcioni troškovi do iznosa za koji je verovatno da će deo ili ceo kredit biti povučen. U tom slučaju, naknada se razgraničava do konačnog povlačenja kredita. U slučaju da ne postoji dokaz da je delimično ili ukupno povlačenje kredita verovatno, naknada se kapitalizuje kao avans za likvidnost i amortizuje se u toku perioda na koji se kredit odnosi.

Obaveze po kreditima se klasifikuju kao tekuće, osim ukoliko Društvo nema bezuslovno pravo da odloži izmirenje obaveza za najmanje 12 meseci nakon datuma bilansa stanja.

2.18 Rezervisanja

Rezervisanja su obaveze sa neizvesnim rokom dospeća ili iznosom i priznaju se jedino kada:

- Društvo ima postojeću (zakonsku ili ugovorenu) obavezu, koja je rezultat prošlih događaja,
- je verovatno da će za namirenje date obaveze biti potreban odliv sredstava i
- može da se napravi pouzdana procena iznosa date obaveze.

Kada postoji određeni broj sličnih obaveza, verovatnoća da će podmirenje obaveza iziskivati odliv sredstava se utvrđuje na nivou tih kategorija kao celine. Rezervisanje se priznaje čak i onda kada je ta verovatnoća, u odnosu na bilo koju od obaveza u istoj kategoriji, niska.

Rezervisanje se odmerava po sadašnjoj vrednosti izdatka potrebnog za izmirenje obaveze, primenom diskontne stope pre poreza koja odražava tekuću tržišnu procenu vrednosti za novac i rizike povezane sa obavezom. Povećanje rezervisanja zbog isteka vremena se iskazuje kao trošak kamata (Napomena 11).

2.19 Tekući i odloženi porez na dobit

Troškovi poreza za period uključuju tekući i odloženi porez. Poreska obaveza se priznaje u bilansu uspeha, izuzev iznosa koji se odnosi na stavke direktno priznate u kapitalu.

Tekući porez na dobit se obračunava na datum bilansa stanja na osnovu važeće zakonske poreske regulative Republike Srbije gde Društvo posluje i ostvaruje oporezivu dobit. Rukovodstvo periodično vrši procenu stavki sadržanih u poreskoj prijavi sa stanovišta okolnosti u kojima primenjiva poreska regulativa podleže tumačenju i vrši rezervisanje, ako je primereno, na osnovu iznosa za koje se očekuje da će biti plaćen poreskim organima.

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

2.19 Tekući i odloženi porez na dobit (nastavak)

Odloženi porez na dobit se priznaje korišćenjem metode obaveza, za privremene razlike koje nastanu između poreske osnovice sredstava i obaveza i njihovih knjigovodstvenih iznosa u finansijskim izveštajima. Međutim, ukoliko odloženi porez na dobit, pod uslovom da nije računovodstveno obuhvaćen, proistekne iz inicijalnog priznavanja sredstva ili obaveze u nekoj drugoj transakciji osim poslovne kombinacije koja u trenutku transakcije ne utiče ni na računovodstvenu ni na oporezivu dobit ili gubitak, tada se on računovodstveno ne obuhvata.

Odloženi porez na dobit se odmerava prema poreskim stopama (i zakonu) koje su na snazi do datuma bilansa stanja i za koje se očekuje da će biti primenjene u periodu u kome će se odložena poreska sredstva realizovati ili odložene poreske obaveze izmiriti.

Odloženo poresko sredstvo se priznaje samo do iznosa za koji je verovatno da će buduća dobit za oporezivanje biti raspoloživa i da će se privremene razlike izmiriti na teret te dobiti.

Odloženi porez na dobit se utvrđuje iz privremenih razlika nastalih na ulaganjima u zavisna i pridružena Društva, osim u slučaju kada sinhronizaciju poništenja privremenih razlika kontroliše Društvo i gde je verovatno da se privremene razlike neće poništiti u doglednoj budućnosti.

Odložena poreska sredstva i obaveze se netiraju kada postoji zakonski osnov da se netiraju tekuća poreska sredstva sa tekućim poreskim obavezama i kada se odložena poreska sredstva i obaveze odnose na porez na dobit koji propisuje isti poreski organ jednom ili većem broju poreskih obveznika i kada postoji namera da se računi izmire na neto osnovi.

2.20 Primanja zaposlenih

a) Obaveze za penzije

Društvo izdvaja doprinose u državni penzioni fond na obaveznoj osnovi. Kada su doprinosi uplaćeni, Društvo nema više obavezu plaćanja po ovom osnovu. Doprinosi se priznaju kao troškovi primanja zaposlenih onda kada dospeju za plaćanje. Više plaćeni doprinosi se priznaju kao sredstvo u iznosu koji je moguće refundirati ili u iznosu za koji se smanjuje buduće plaćanje obaveza.

b) Ostala primanja zaposlenih

Društvo obezbeđuje jubilarne nagrade, primanja naknade prilikom odlaska u penziju i invalidnine. Pravo na ove naknade je obično uslovljeno ostajanjem zaposlenog lica u službi do starosne granice određene za penzionisanje i/ili do ostvarenja minimalnog radnog staža. Očekivani troškovi za pomenute naknade se akumuliraju tokom perioda trajanja zaposlenja.

Definisana obaveza u pogledu primanja zaposlenih prilikom odlaska u penziju procenjuje se svake druge godine od strane nezavisnih, kvalifikovanih aktuara, primenom metode projektovane kreditne jedinice. Sadašnja vrednost obaveze po osnovu definisanih primanja utvrđuje se diskontovanjem očekivanih budućih gotovinskih isplata primenom kamatnih stopa visokokvalitetnih obveznica koje su iskazane u RSD u kojima će obaveze prilikom odlaska u penziju biti plaćene i koje imaju rok dospeća koji približno odgovara rokovima dospeća obaveze za penzije (Napomena 31).

Aktuarski dobici i gubici koji proističu iz iskustvenih korekcija i promena u aktuarskim pretpostavkama knjiže se na teret ili u korist kapitala u okviru izveštaja o ukupnom ostalom finansijskom rezultatu u periodu u kome su nastali. Troškovi minulog rada priznaju se odmah u okviru bilansa uspeha.

c) Otpremnine

Otpremnine se isplaćuju u slučajevima predviđenim zakonom i/ili Kolektivnim ugovorom o radu kod Poslodavca/Društva. Otpremnine koje dospevaju u razdoblju dužem od 12 meseci nakon datuma bilansa stanja svode se na sadašnju vrednost.

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

2.21 Plaćanja akcijama

Društvo ima plan izmirivanja obaveza iz kapitala ili kompenzacijom na bazi akcija prema kome Društvo prima usluge od zaposlenih u zamenu za njihovo pravo da prime vlasničke instrumente kapitala (akcije Matičnog Društva). Fer vrednost primljenih usluga zaposlenog dobijena u zamenu za pravo da primi vlasničke instrumente kapitala odnosno akcije priznaje se kao trošak (Napomena 9). Ukupan iznos koji će se nadoknaditi na teret troškova u toku radnog veka utvrđuje se u odnosu na fer vrednost prava da primi vlasničke instrumente kapitala odnosno akcije, uključujući i bilo koji tržišni faktor poslovanja, a isključujući uticaj bilo kog netržišnog faktora i uslova sticanja na osnovu rezultata poslovanja (npr. profitabilnost, ciljevi rasta prodaje i zadržavanje zaposlenog u Društvu tokom određenog perioda) i isključujući uticaj bilo kog uslova sticanja (npr. zahtev da zaposleni štede). Netržišni uslovi sticanja su uključeni u pretpostavke o broju opcija za koje se očekuje da će biti iskorišćene. Ukupan iznos koji će se nadoknaditi na teret troškova se priznaje u toku trajanja radnog veka, a koji predstavlja period tokom kojeg bi svi navedeni faktori trebalo da budu ispunjeni. Primljene akcije predstavljaju kompenzaciju menadžmentu u vidu učešća u kapitalu PMI Inc. nakon trogodišnjeg perioda službe.

Na svaki datum bilansa stanja Društvo revidira svoje procene broja opcija za koje se očekuje da će se iskoristiti. Društvo priznaje efekte revidiranih procena u odnosu na prvobitne, ukoliko ih ima, u bilansu uspeha, uz odgovarajuće korekcije kapitala.

Kada predviđene beneficije dospeju, Društvo dostavlja akcije Matičnog Društva zaposlenima.

2.22 Priznavanje prihoda

Prihod uključuje fer vrednost primljenog iznosa ili potraživanja po osnovu prodaje roba i usluga u toku redovnog poslovanja Društva. Prihod se iskazuje bez PDV-a, akcize, povraćaja robe, rabata i popusta.

Društvo priznaje prihod kada se iznos prihoda može pouzdano izmeriti, kada je verovatno da će u budućnosti Društvo imati ekonomske koristi i kada su ispunjeni posebni kriterijumi za svaku od aktivnosti Društva kao što je u daljem tekstu opisano. Iznos prihoda se ne smatra pouzdano merljivim sve dok se ne reše sve potencijalne obaveze koje mogu nastati u vezi sa prodajom. Svoje procene Društvo zasniva na rezultatima iz prethodnog poslovanja, uzimajući u obzir tip kupca, vrstu transakcije i specifičnosti svakog posla.

Društvo je primenilo MSFI 15 Prihodi od ugovora sa kupcima od 01. januara 2019. godine. Primena standarda nema efekata na Finansijske izveštaje Društva.

a) Prihod od prodaje robe - veleprodaja

Društvo prodaje robu na tržištu veleprodaje. Prihodi od prodaje robe priznaju se u momentu kada su svi rizici i koristi vlasništva nad dobrima preneti na kupca.

Smatra se da ne postoje elementi finansiranja pošto se prodaja vrši uz kreditne uslove koji su u skladu sa tržišnom praksom.

b) Prihod od prodaje usluga

Društvo pruža usluge proizvodnje, prodaje, marketinga i administracije povezanim pravnim licima u okviru grupe Philip Morris International. Ove usluge se pružaju na bazi ugovora sa fiksnom cenom.

c) Prihod od kamata

Prihod od kamata se priznaje na vremenski proporcionalnoj osnovi primenom metode efektivne kamatne stope. U slučaju umanjenja vrednosti potraživanja, Društvo umanjuje knjigovodstvenu vrednost potraživanja do nadoknadivog iznosa, koji predstavlja procenjeni budući novčani tok diskontovan po prvobitnoj efektivnoj kamatnoj stopi finansijskog instrumenta i nastavlja da prikazuje promene diskonta

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

2.22 Priznavanje prihoda (nastavak)

kao prihod od kamate. Prihod od kamate na zajmove čija je vrednost umanjena utvrđuje se primenom metode prvobitne efektivne kamatne stope.

d) Prihod od dividendi

Prihod od dividendi se priznaje kada se utvrdi pravo da se dividenda primi.

2.23 Zakupi

a) Računovodstveno obuhvatanje kod zakupca

U skladu sa izmenama Međunarodnog računovodstvenog standarda finansijskog izveštavanja (MSFI 16) koji propisuje principe priznavanja, merenja, prezentacije i obelodanjivanja zakupa, Društvo je primenilo MSFI 16 od 01. januara 2019. godine.

Društvo uzima u zakup pojedine nekretnine, postrojenja i opremu. Zakup nekretnina, postrojenja i opreme, gde Društvo ima pravo korišćenja, klasifikuje se kao lizing i kapitalizuje se na početku zakupa po vrednosti nižoj od fer vrednosti zakupljene nekretnine i sadašnje vrednosti minimalnih plaćanja zakupnine (vrednosti jednakoj obavezi za lizing uvećanoj za sve unapred plaćene ili obračunate isplate koje se odnose na zakup). Društvo primenjuje modifikovani pristup primene MSFI 16 standarda prilikom obelodanjivanja sredstava sa pravom korišćenja.

Svaka zakupnina se raspoređuje na obaveze i finansijske rashode. Odgovarajuće obaveze za zakupnine, umanjene za finansijske rashode, uključuju se u ostale kratkoročne i u ostale dugoročne obaveze. Kamate kao deo finansijskih rashoda iskazuju se u bilansu uspeha u toku perioda trajanja zakupa (Napomena 11).

Nekretnine, postrojenja i oprema stečeni na bazi lizinga amortizuju se tokom perioda kraćeg od korisnog veka trajanja sredstva i perioda zakupa.

Prilikom prve primene MSFI 16, Društvo je koristilo sledeće mogućnosti praktične primene i izuzetke dozvoljene standardom, gde primenom novog standarda nisu obuhvaćene sledeće kategorije:

- Priznavanje operativnog lizinga čiji je rok trajanja 12 meseci ili kraći, kao kratkoročni lizing;
- Priznavanje operativnog lizinga za sredstva male vrednosti, u skladu sa definisanom politikom Društva.

Varijabilna lizing plaćanja, koja nisu uključena u iznos obaveze po osnovu lizinga, iskazuju se u bilansu uspeha u toku perioda trajanja zakupa (Napomena 32).

b) Računovodstveno obuhvatanje kod zakupodavca

Lizing je ugovor kojim davalac lizinga prenosi na korisnika lizinga u zamenu za plaćanje ili serije plaćanja, pravo na korišćenje sredstva za dogovoreni vremenski period.

Kada se sredstva daju u zakup po osnovu finansijskog zakupa, sadašnja vrednost zakupnina se priznaje kao potraživanje. Razlika između bruto iznosa potraživanja i sadašnje vrednosti potraživanja se iskazuje kao nezarađeni finansijski prihod.

Prihod od zakupa se priznaje tokom perioda trajanja zakupa primenom metode neto ulaganja, koja odražava konstantnu periodičnu stopu povraćaja.

Kada je sredstvo dato u operativni zakup to sredstvo se iskazuje u bilansu stanja zavisno od vrste sredstva. Prihod od zakupnine priznaje se na proporcionalnoj metodi tokom perioda trajanja zakupa.

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

2.23 Zakupi (nastavak)

c) Pravo na korišćenje zemljišta

Pravo na korišćenje zemljišta stečeno u postupku pripajanja ili/i kao odvojena transakcija kroz isplatu trećoj strani se iskazuje kao nematerijalno ulaganje. Nematerijalno ulaganje ima neograničen korisni vek upotrebe i podleže revidiranju u pogledu umanjenja vrednosti na godišnjem nivou.

2.24 Obaveze prema dobavljačima

Obaveze prema dobavljačima su obaveze plaćanja dobavljaču za preuzetu robu ili primljene usluge u redovnom toku poslovanja. Obaveze prema dobavljačima se klasifikuju kao tekuće ukoliko dospevaju za plaćanje u roku od 1 godine ili kraćem (odnosno u okviru redovnog ciklusa poslovanja ukoliko je duži). U suprotnom, ove obaveze se iskazuju kao dugoročne. Obaveze prema dobavljačima se inicijalno iskazuju po fer vrednosti, a naknadno se odmeravaju prema amortizovanoj vrednosti korišćenjem metoda efektivne kamatne stope.

2.25 Raspodela dividendi

Raspodela dividendi akcionarima Društva se priznaje kao obaveza u periodu u kojem su nadležni organi Društva odobrili dividende.

2.26 Zarada po akciji

Osnovna zarada po akciji izračunava se deljenjem dobiti koja pripada običnim akcionarima Društva sa ponderisanim prosečnim brojem običnih akcija u opticaju za period, isključujući obične akcije koje je Društvo otkupilo i koje se drže kao otkupljene sopstvene akcije.

3. Ključne računovodstvene procene i prosuđivanja

Procene i prosuđivanja se kontinuirano vrednuju i zasnivaju se na istorijskom iskustvu i drugim faktorima, uključujući očekivanja budućih događaja za koje se veruje da su razumni u datim okolnostima.

3.1 Ključne računovodstvene procene i pretpostavke

Društvo pravi procene i pretpostavke koje se odnose na budućnost. Rezultirajuće računovodstvene procene će, po definiciji, retko biti jednake ostvarenim rezultatima. Procene i pretpostavke koje imaju značajan rizik i dovode do materijalnih usaglašavanja knjigovodstvene vrednosti sredstava i obaveza u narednoj finansijskoj godini se nalaze u nastavku:

a) Odložena poreska sredstva

Potrebne su značajne procene od strane rukovodstva u cilju utvrđivanja iznosa odloženih poreskih sredstava koja se mogu priznati, na osnovu verovatnog vremena nastanka i nivoa budućih oporezivih prihoda i strategije planiranja poreske politike. Na dan 31. decembar 2022. godine odložena poreska sredstva su priznata u iznosu od RSD 294.647 (31. decembar 2021: 283.998). Dodatni detalji se nalaze u Napomeni 15.

b) Tehnološki vek upotrebe postrojenja i opreme

Rukovodstvo Društva utvrđuje procenjeni korisni vek upotrebe i pripadajuće troškove amortizacije svojih postrojenja i opreme. Ova procena se zasniva na projektovanom životnom ciklusu proizvoda. Taj ciklus se može značajno promeniti usled tehničkih inovacija i konkurentskih poteza kao reakcije na značajne industrijske cikluse. Rukovodstvo će povećati troškove amortizacije ukoliko je vek trajanja kraći od prethodno procenjenih rokova ili će otpisati tehnički zastarela ili nestrateška sredstva koja se ne koriste ili su prodata.

3. Ključne računovodstvene procene i prosuđivanja (nastavak)

3.1 Ključne računovodstvene procene i pretpostavke (nastavak)

c) Ostala primanja zaposlenih

Sadašnja vrednost obaveza zavisi od brojnih faktora zasnovanih na aktuarskoj osnovi uz primenu brojnih pretpostavki. Pretpostavke koje se koriste pri utvrđivanju neto troškova (prihoda) po osnovu ostalih primanja zaposlenih obuhvataju očekivanu diskontnu stopu. Svaka izmena u ovim pretpostavkama uticaće na knjigovodstvenu vrednost obaveza za ostala primanja zaposlenih.

Društvo utvrđuje odgovarajuću diskontnu stopu svake druge godine. To je kamatna stopa koja treba da se primeni pri utvrđivanju sadašnje vrednosti procenjenih budućih novčanih tokova za koje se očekuje da će biti potrebni za izmirenje obaveza za ostala primanja zaposlenih. Pri utvrđivanju odgovarajuće diskontne stope, Društvo uzima u obzir kamatne stope visokokvalitetnih obveznica koje su izražene u valuti u kojoj će ostala primanja zaposlenih biti isplaćena i čiji rok dospeća približno odgovara roku plaćanja odnosnih obaveza.

Ostale ključne obaveze za penzije su bazirane na trenutnim tržišnim uslovima. Dodatne informacije su prikazane u Napomeni 31.

d) Umanjenje vrednosti finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju

Umanjenje vrednosti finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju zahteva značajno prosuđivanje. Prilikom prosuđivanja Društvo, među ostalim faktorima, procenjuje: trajanje i obim do kojeg je fer vrednost ulaganja manja od nabavne vrednosti ulaganja, finansijsko stanje primaoca ulaganja i izglede za okončanje posla u skoroj budućnosti, uključujući faktore kao što su učinak industrije i sektora, promene u tehnologiji i tokove gotovine iz poslovanja i finansiranja.

Društvo je primenilo MSFI 9 Finansijski instrumenti od 01. januara 2020. godine. Primena standarda nema materijalno značajne efekte na Finansijske izveštaje društva.

Društvo ne bi imalo značajan dodatni gubitak ukoliko bi pad u fer vrednosti ispod nabavne vrednosti bio smatran materijalno značajnim ili produženim, s obzirom na to da je izvršen prenos kumuliranih korekcija fer vrednosti po osnovu umanjenja vrednosti finansijskih sredstava namenjenih prodaji priznatih u kapitalu u bilans uspeha.

3.2 Ključna mišljenja u primeni računovodstvenih politika entiteta

Rukovodstvo preduzima sve neophodne mere kako bi podržalo opstanak i razvoj poslovanja Društva u tekućim okolnostima.

Društvo iskazuje prihod po fer vrednosti primljenog iznosa ili potraživanja po osnovu prodaje roba i usluga u toku redovnog poslovanja. Prihod se iskazuje bez PDV-a, akcize, povraćaja robe, rabata i popusta.

Računovodstveno obuhvatanje akcize je oblast koja zahteva značajne računovodstvene procene i prosuđivanja. Rukovodstvo je razmotrilo uslove MRS 18, zahteve Zakona o akcizi i uslove u kojima Društvo posluje, te je na osnovu toga zaključilo da je priznavanje akcize neto od prihoda opcija koja je primenljiva na Društvo.

Društvo nema značajnu koncentraciju kreditnog rizika. Društvo ima utvrđene politike koje obezbeđuju da se prodaja roba i usluga vrši kupcima koji imaju odgovarajuću kreditnu istoriju.

Društvo ima utvrđene politike koje obezbeđuju da se prodaja robe i usluga osigura bankarskim garancijama i menicama izdatim od banaka. Društvo nije iskusilo teškoće u naplati potraživanja u rokovima dospelosti nakon datuma bilansa stanja.

3. Ključne računovodstvene procene i prosuđivanja (nastavak)

3.2 Ključna mišljenja u primeni računovodstvenih politika entiteta (nastavak)

Društvo deponuje gotovinu kod tri renomirane banke u Srbiji i trudi se da podjednako distribuira gotovinu kod ovih banaka, kao sredstvo diversifikacije rizika.

Društvo vrednuje nekretnine, postrojenja i opremu po nabavnoj vrednosti. Društvo je izvršilo procenu vrednosti NPO (nekretnina, postrojenja i opreme) i nije identifikovalo sredstva čija je nadoknadiva vrednost niža od knjigovodstvene vrednosti.

Društvo vrednuje svoje investicione nekretnine po nabavnoj vrednosti.

4. Upravljanje finansijskim rizikom

4.1 Faktori finansijskog rizika

Poslovanje Društva izloženo je različitim finansijskim rizicima. Upravljanje rizicima u Društvu je usmereno na nastojanje da se u situaciji nepredvidivosti finansijskih tržišta potencijalni negativni uticaji na finansijsko poslovanje Društva svedu na minimum.

Rizikom se upravlja u sklopu politika koje je odobrilo Matično Društvo. Politike Matičnog Društva daju pisane principe za opšte upravljanje rizikom kao i pisane politike koje pokrivaju specifične oblasti kao što je rizik od promene kurseva, rizik od promene kamatne stope, kreditni rizik, upotreba derivativnih i nederivatnih finansijskih instrumenata i investiranje većih sredstava.

a) Tržišni rizik

(i) Valutni rizik

Društvo posluje u međunarodnim okvirima i izloženo je riziku od promena kurseva stranih valuta, u prvom redu EUR, USD i CHF.

Ukoliko bi na dan 31. decembar 2022. godine dinar oslabio/ojačao za 5%, a sve druge promenljive ostale konstantne, profit bi se smanjio/povećao za RSD 249.940 (2021: RSD 137.782), a kao rezultat negativnih/pozitivnih kursnih razlika koje bi nastale po osnovu preračuna potraživanja i obaveza u stranoj valuti iskazanih u bilansu stanja na dan 31. decembar 2022. godine (odnosno na dan 31. decembar 2021. godine).

(ii) Rizik kamatne stope

Sredstva koja donose prihod od kamate uključuju depozite kod banaka. Budući da Društvo nije zaduženo, rizik od promene kamatne stope ne postoji.

b) Kreditni rizik

Društvo nema značajnu koncentraciju kreditnog rizika. Društvo ima utvrđene politike koje obezbeđuju da se prodaja robe i usluga vrši kupcima koji imaju odgovarajuću kreditnu istoriju. Društvo ima utvrđene politike koje ograničavaju nivo kreditne izloženosti prema svakoj pojedinačnoj finansijskoj instituciji.

Finansijska sredstva, koja potencijalno mogu izložiti Društvo kreditnom riziku sastoje se uglavnom od potraživanja od kupaca. Knjigovodstvena vrednost potraživanja, umanjena za ispravke vrednosti potraživanja, predstavlja maksimalan nivo izloženosti kreditnom riziku. Gotovina se plasira u finansijske institucije, za koje se smatra da u momentu deponovanja sredstava imaju minimalan rizik od neispunjenja obaveza.

Ukupno potraživanje od kupaca u zemlji koji duguju Društvu na dan 31. decembar 2022. godine iznosi RSD 4.974.953 što čini oko 93% (31. decembar 2021: 71%) ukupnog iznosa potraživanja od kupaca.

4. Upravljanje finansijskim rizikom (nastavak)

4.1 Faktori finansijskog rizika (nastavak)

Kao što je obelodanjeno u Napomeni 25, Društvo je pregledalo sva svoja potraživanja i procenilo njihovu naplativost.

Društvo je primenilo MSFI 9 Finansijski instrumenti od 01. januara 2020. godine i konstatovalo da nema materijalno značajne efekte koji bi zahtevali dodatno prilagođavanje.

c) Rizik likvidnosti

Društvo generiše dovoljno likvidnih sredstava kroz ostvarene novčane tokove iz poslovanja. U tabeli niže analizirane su finansijske obaveze Društva i neto izmirene izvedene finansijske obaveze koje su grupisane prema datumu dospeća na osnovu perioda preostalog do ugovornog datuma dospeća, a na datum bilansa stanja.

Uporedni podaci su u skladu sa izmenama i dopunama MSFI 7 koje se odnose na obelodanjivanje rizika likvidnosti.

Iznosi prikazani u tabeli predstavljaju ugovorne nediskontovane novčane tokove. Iznosi koji dospevaju na naplatu u roku od 12 meseci jednaki su njihovim knjigovodstvenim iznosima, budući da efekat diskontovanja nije materijalno značajan.

Na dan 31. decembar 2021. godine	**Manje od 1 godine**	**Između 1 i 2 godine**	**Između 2 i 5 godina**
Ugovori o garanciji (Napomena 36)	7.630.000	-	-
Obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze (Napomena 33)	5.614.167	-	-
Na dan 31. decembar 2022. godine			
Ugovori o garanciji (Napomena 36)	8.100.000	-	-
Obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze (Napomena 33)	7.180.267	-	-

4.2 Upravljanje rizikom kapitala

Cilj Društva kroz upravljanje kapitalom jeste da zadrži sposobnost Društva da nastavi da posluje u neograničenom periodu u predvidljivoj budućnosti kako bi akcionarima obezbedilo dividende, a ostalim interesnim stranama povoljnosti i da bi očuvalo optimalnu strukturu kapitala sa ciljem da smanji troškove kapitala.

Da bi očuvalo odnosno korigovalo strukturu kapitala, Društvo može da izvrši korekciju isplata dividendi akcionarima, vrati kapital akcionarima, izda nove akcije ili može da proda sredstva kako bi smanjilo dugovanje.

4.3 Procena fer vrednosti

Fer vrednost finansijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnom tržištu (kao što su hartije od vrednosti kojima se trguje i hartije od vrednosti raspoložive za prodaju) zasniva se na kotiranim tržišnim cenama na dan bilansa stanja.

Fer vrednost finansijskih instrumenata kojima se ne trguje na aktivnom tržištu (na primer derivati kojima se trguje na nezvaničnoj berzi) utvrđuje se različitim tehnikama procene. Društvo primenjuje različite

4. Upravljanje finansijskim rizikom (nastavak)

4.3 Procena fer vrednosti (nastavak)

metode i utvrđuje pretpostavke koje se zasnivaju na tržišnim uslovima koji postoje na datum bilansa stanja.

Pretpostavlja se da nominalna vrednost, umanjena za gubitke zbog umanjenja vrednosti potraživanja i obaveza, približno odražava njihovu fer vrednost.

5. Poslovni prihodi

	2022	2021
Prihodi od prodaje robe na domaćem tržištu	19.967.141	17.285.064
Prihodi od prodaje proizvoda i usluga na inostranom tržištu	8.295.278	7.899.201
Prihodi od prodaje robe na inostranom tržištu	632.806	510.331
Prihodi od zakupa	2.687	3.051
Prihodi od usklađivanja vrednosti imovine	-	4.895
	28.897.912	**25.702.542**

U gornjoj tabeli je uključena prodaja povezanim licima: naknada za usluge na inostranom tržištu u ukupnom neto iznosu od RSD 8.295.278 i izvoz robe na inostranom tržištu u ukupnom neto iznosu od RSD 3.673 koji je prikazan u okviru Prihoda od prodaje robe na inostranom tržištu u 2022. godini (2021. godine: Naknada za usluge RSD 7.899.201, izvoz robe RSD 17.713). Uslovi i vrsta odnosa povezanih pravnih lica iskazani su u Napomeni 38.

6. Poslovni rashodi

	2022	2021
Nabavna vrednost prodate robe	9.194.924	7.497.173
Nematerijalni troškovi (Napomena 9)	4.281.302	3.895.287
Troškovi proizvodnih usluga (Napomena 8)	3.758.100	3.447.546
Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični izdaci (Napomena 7)	1.985.120	1.880.186
Troškovi materijala, goriva i energije	1.222.879	1.152.505
Troškovi amortizacije i rezervisanja (Napomene 18, 19, 20 i 31)	1.206.463	1.460.083
Rashodi od usklađivanja vrednosti imovine (Napomena 24)	40.416	9.633
	21.689.204	**19.342.413**

	2022	2021
Amortizacija NPO (Napomena 19)	1.063.783	1.290.227
Amortizacija NPO uzetih u lizing (Napomene 20, 32)	128.612	124.869
Dodatna rezervisanja (Napomena 31)	12.168	38.355
Amortizacija nematerijalnih ulaganja (Napomena 18)	1.900	6.632
	1.206.463	**1.460.083**

7. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi

	2022	2021
Bruto zarade i naknade	1.639.184	1.461.856
Troškovi zaposlenih preko agencija i ugovora o delu	124.632	135.909
Neiskorišćeni odmori	69.090	51.170
Troškovi otpremnina	52.819	136.969
Dodatni dobrovoljni penzijski doprinosi	40.116	37.015
Ostale naknade zaposlenih	27.537	29.627
Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	17.278	21.240
Troškovi poslovnih putovanja	9.515	2.694
Ostalo	4.949	3.706
	1.985.120	**1.880.186**

8. Troškovi proizvodnih usluga

	2022	2021
Licence za autorska prava	1.447.555	1.276.298
Troškovi usluga marketinga	1.158.331	889.119
Troškovi uslužne podrške u proizvodnji	544.268	441.740
Troškovi održavanja	315.482	254.735
Transportni i distributivni troškovi	124.951	436.314
Troškovi zakupa	104.867	83.115
Troškovi obezbeđenja	49.340	45.797
Ostali rashodi	13.306	20.428
	3.758.100	**3.447.546**

9. Nematerijalni troškovi

	2022	2021
Usluge marketinga i upravljanja	3.093.123	2.771.456
Nedobrotvorne donacije	202.887	177.993
Troškovi podrške kupcima	197.608	304.503
Troškovi konsultanskih usluga	139.418	111.347
Troškovi čišćenja	128.866	12.076
Troškovi licenci za softver	114.060	90.750
Troškovi reprezentacije	95.794	67.822
Troškovi upravljanja otpadom	77.867	76.564
Troškovi premije osiguranja	42.527	43.769
Troškovi poreza (bez troškova poreza na dobit)	41.029	38.025
Ostali nematerijalni troškovi	148.123	200.982
	4.281.302	**3.895.287**

10. Finansijski prihodi

	2022	2021
Prihodi od kamata	209.961	29.456
Pozitivne kursne razlike	114.745	60.737
	324.706	**90.193**

11. Finansijski rashodi

	2022	2021
Negativne kursne razlike	136.441	108.177
Troškovi kamata - lizing	15.653	16.243
Troškovi kamata	77	1.570
	152.171	**125.990**

12. Ostali prihodi

	2022	2021
Prihodi od ukidanja rezervisanja	55.268	47.375
Prihodi od prodaje otpada i ostalog materijala	39.644	34.373
Naplaćena otpisana potraživanja	2.534	3.107
Prihodi od prodaje sredstava	1.008	27.457
Ostali prihodi	34.494	49.048
	132.948	**161.360**

13. Ostali rashodi

	2022	2021
Rashodovanje osnovnih sredstava	30.567	54.455
Dobrotvorne donacije	350	-
Ostali rashodi	107.070	71.588
	137.987	**126.043**

14. Porez na dobit

	2022	2021
Porez na dobit	1.168.848	1.034.434
Odloženi porez na dobit (Napomena 15)	(14.032)	(61.244)
	1.154.816	**973.190**

Dobitak pre oporezivanja se usaglašava sa troškovima poreza kao što sledi:

	2022	2021
Dobitak pre oporezivanja	7.376.047	6.360.907
Teorijski trošak po propisanoj stopi od 15%	1.106.407	954.136
Poreski efekat stavki koje nisu odbitne ili oporezive:		
Neposlovni troškovi	31.023	27.351
Obezvređivanje sredstava, materijala, rezervnih delova i odbitno obezvređivanje iz prethodne godine	5.942	(4.491)
Rezervisanje za naknade zaposlenima	1.825	6.425
Nedokumentovani troškovi	49	35
Razlike u periodu priznavanja i plaćanja javnih prihoda	13	4
Otpis potraživanja	-	2
Poreske kazne i kamate, ugovorne kazne i penali	-	1
Rezervisanja za sudske sporove	(656)	(2.693)
Plaćanja po osnovu izgubljenih sudskih sporova	(1.033)	(1.182)
Neisplaćene/(Plaćene) naknade po prestanku radnog odnosa	(1.496)	(2.166)
Poreski efekat privremenih razlika		
Prilagodjavanje vrednosti osnovnih sredstava	12.357	(1.348)
Neisplaćene /(Plaćene) naknade po prestanku radnog odnosa	537	2.140
Rezervisanja za naknade zaposlenima	(152)	(5.024)
Porez na dobit	**1.154.816**	**973.190**

Prosečna ponderisana efektivna poreska stopa je bila 15,7% (2021: 15,3%).

15. Odložena poreska sredstva i obaveze

Odložena poreska sredstva i obaveze se netiraju kada postoji zakonski izvršivo pravo da se netiraju tekuća poreska sredstva sa tekućim poreskim obavezama i kada se odložena poreska sredstva i obaveze odnose na poreze na dobit uvedene od strane istog poreskog organa bilo entitetu koji podleže obavezi plaćanja poreza ili različitim entitetima koji podležu obavezi plaćanja poreza onda kada postoji namera da se obaveze poravnaju na neto osnovi. Netirani iznosi su sledeći:

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Odložena poreska sredstva:		
- Nadoknadiva u roku dužem od 12 meseci	294.647	283.998
Odložena poreska sredstva	**294.647**	**283.998**

Odložena poreska sredstva/obaveze iskazuju se po efektivnoj poreskoj stopi od 15% na dan 31. decembar 2022. godine.

Promene odloženih poreskih sredstava/obaveza su prikazane u tabeli:

	Razlika knjigovodstvene i poreske vrednosti NPO	Obaveze za penzije i jubilarne nagrade	Kratkoročna rezervisanja	Revalorizacione rezerve	Tržišna vrednost akcija	Ukupno
Stanje 01. januar 2021. godine	**194.159**	**26.981**	**3.622**	**(2.830)**	**270**	**222.202**
Na (teret) / u korist bilansa uspeha	58.363	5.022	(2.141)	-	-	**61.244**
Direktno na teret kapitala	-	-	-	552	-	**552**
Stanje 31. decembar 2021. godine	**252.522**	**32.003**	**1.481**	**(2.278)**	**270**	**283.998**
Na (teret) / u korist bilansa uspeha	14.417	152	(537)	-	-	**14.032**
Direktno na teret kapitala	-	-	-	(3.383)	-	**(3.383)**
Stanje 31. decembar 2022. godine	**266.939**	**32.155**	**944**	**(5.661)**	**270**	**294.647**

16. Zarada po akciji

Osnovna zarada po akciji izražava se tako što se dobit koja pripada akcionarima Društva koji poseduju obične akcije podeli ponderisanim prosečnim brojem običnih akcija u opticaju za period, isključujući obične akcije koje je Društvo otkupilo i koje drži kao otkupljene sopstvene akcije.

	2022	2021
Neto dobit za godinu	6.221.231	5.387.717
Ponderisani prosečan broj običnih akcija (u hiljadama)	6.510	6.510
Osnovna zarada po akciji (RSD po akciji)	**524,77**	**464,17**

17. Dividenda po akciji

Dana 20. maja 2022. godine Skupština akcionara je usvojila Odluku o isplati dividende u iznosu od RSD 5.387.717 za finansijsku 2021. godinu. Pomenutnom Odlukom, Skupština akcionara je odobrila isplatu i to: vlasnicima I klase preferencijalnih akcija iznos od RSD 483,8650 po akciji, akcionarima vlasnicima II klase preferencijalnih akcija iznos od RSD 484,1650 po akciji, akcionarima vlasnicima III klase preferencijalnih akcija iznos od RSD 479,1650 po akciji, a akcionarima vlasnicima običnih akcija iznos od RSD 464,1650 (iznos dividende po akciji iskazan je u RSD, a ne u '000 RSD). Dana 14. jula 2022. godine, Društvo je izvršilo isplatu dividende svim manjinskim akcionarima koji su imali svojstvo akcionara na dan dividende, odnosno 31. decembar 2021. godine i koji su Društvu dostavili validne podatke o broju svog tekućeg računa. Dana 27. jula 2022. godine, Društvo je izvršilo isplatu dividende većinskom akcionaru Philip Morris Holland Holdings BV.

18. Nematerijalna ulaganja

	Pravo na korišćenje zemljišta	Kompjuterski softver i licence	Interno generisan softver	Nematerijalna ulaganja u pripremi	Ukupno
Na dan 01. januar 2021. godine					
Neotpisana vrednost	**467.744**	**1.095**	**8.988**	**-**	**477.827**
Povećanja u toku godine	-	-	-	-	-
Prenos na nem. osn. sred.	-	-	-	-	-
Prenos na osnovna sredstva	-	-	-	-	-
Otpis – Nabav. vred.	-	(24.916)	(53.647)	-	(78.563)
Otpis – Akumu.amort.	-	24.916	53.647	-	78.563
Amortizacija (Napomena 6)	-	(1.095)	(5.537)	-	(6.632)
	467.744	**-**	**3.451**	**-**	**471.195**
Na dan 31. decembar 2021. godine					
Nabavna vrednost	467.744	7.593	490.810	-	966.147
Akumulirana amortizacija	-	(7.593)	(487.359)	-	(494.952)
Neotpisana vrednost	**467.744**	**-**	**3.451**	**-**	**471.195**
Na dan 01. januar 2022. godine					
Neotpisana vrednost	**467.744**	**-**	**3.451**	**-**	**471.195**
Povećanja u toku godine	-	-	-	2.933	2.933
Prenos na nem. osn. sred.	-	-	-	-	-
Prenos na osnovna sredstva	-	-	-	-	-
Otpis – Nabav. vred.	-	-	-	-	-
Otpis – Akumu.amort.	-	-	-	-	-
Amortizacija (Napomena 6)	-	-	(1.900)	-	(1.900)
	467.744	**-**	**1.551**	**2.933**	**472.228**
Na dan 31. decembar 2022. godine					
Nabavna vrednost	467.744	7.593	490.810	2.933	969.080
Akumulirana amortizacija	-	(7.593)	(489.259)	-	(496.852)
Neotpisana vrednost	**467.744**	**-**	**1.551**	**2.933**	**472.228**

Amortizacija nematerijalnih ulaganja za 2022. godinu u iznosu od RSD 1.900 (2021 RSD 6.632) je uključena u "Troškove amortizacije i rezervisanja" u bilansu uspeha Društva (Napomena 6).

Interno generisani troškovi uključuju troškove ulaganja u razvoj softvera i ostale interno stvorene troškove koji ispunjavaju kriterijume za priznavanje nematerijalnih ulaganja. Korisni vek ovih sredstava je od 3 do 5 godina.

19. Nekretnine, postrojenja i oprema

Na dan 01. januar 2021. godine	Zemljište i unapredjenja na zemljištu	Zgrade	Postrojenja i oprema	Ulaganje u tuđe nekretnine	Ostalo NPO	NP&O u pripremi	Avansi za NPO	Ukupno
Neotpisana vrednost	**78.764**	**1.290.163**	**4.380.961**	**686**	**7.201**	**728.577**	**3.582**	**6.489.934**
Povećanje NPO u pripremi	-	-	-	-	-	524.011	37.645	561.656
Prenos sa avansa na NPO u pripremi	-	-	-	-	-	41.227	(41.227)	-
Povećanje na NPO sa NPO u pripremi	-	18.410	1.093.318	13.298	-	(1.125.026)	-	-
Godišnja amortizacija (Napomena 6)	(4.349)	(107.529)	(1.176.844)	(1.505)	-	-	-	(1.290.227)
Otpis – Nabavna vrednost	-	-	(271.531)	(23.292)	-	-	-	(294.823)
Otpis - Akum.amort.	-	-	212.485	23.078	-	-	-	235.563
Reklasifikacija na nematerijalna ulaganja	-	-	-	-	-	-	-	-
Na dan 31. decembar 2021. godine	**74.415**	**1.201.044**	**4.238.389**	**12.265**	**7.201**	**168.789**	**-**	**5.702.103**
Nabavna vrednost	130.915	3.293.384	13.395.145	13.299	7.201	**168.789**	-	17.008.733
Akumulirana amort.	(56.500)	(2.092.340)	(9.156.756)	(1.034)	-	-	-	(11.306.630)
Neotpisana vrednost	**74.415**	**1.201.044**	**4.238.389**	**12.265**	**7.201**	**168.789**	**-**	**5.702.103**
Na dan 01. januar 2022. godine								
Neotpisana vrednost	**74.415**	**1.201.044**	**4.238.389**	**12.265**	**7.201**	**168.789**	**-**	**5.702.103**
Povećanje NPO u pripremi	-	-	-	-	-	879.482	40.574	920.056
Prenos sa avansa na NPO u pripremi	-	-	-	-	-	17.418	(17.418)	-
Povećanje na NPO sa NPO u pripremi	-	1.706	603.025	-	-	(604.731)	-	-
Godišnja amortizacija (Napomena 6)	(4.348)	(108.744)	(948.015)	(2.676)	-	-	-	(1.063.783)
Otpis – Nabavna vrednost	-	-	(458.023)	-	-	-	-	(458.023)
Otpis - Akum.amort.	-	-	416.784	-	-	-	-	416.784
Reklasifikacija na nematerijalna ulaganja	-	-	-	-	-	-	-	-
Na dan 31. decembar 2022. godine	**70.067**	**1.094.006**	**3.852.160**	**9.589**	**7.201**	**460.958**	**23.156**	**5.517.137**
Nabavna vrednost	130.915	3.295.090	13.540.147	13.299	7.201	**460.958**	**23.156**	17.470.766
Akumulirana amort.	(60.848)	(2.201.084)	(9.687.987)	(3.710)	-	-	-	(11.953.629)
Neotpisana vrednost	**70.067**	**1.094.006**	**3.852.160**	**9.589**	**7.201**	**460.958**	**23.156**	**5.517.137**

Društvo nije davalo založna prava na nekretnine, postrojenja i opremu na dan 31. decembar 2022. godine.

Amortizacija NPO u iznosu od RSD 1.063.783 (2021 RSD 1.290.227) je uključena u „Troškove amortizacije i rezervisanja" u bilansu uspeha (Napomena 6).

Povećanje NPO sa NPO u pripremi u iznosu od RSD 604.731 se odnosi na povećanje proizvodnih kapaciteta u iznosu od RSD 603.025 i povećanje vrednosti zgrada od RSD 1.706.

Ukupan iznos od RSD 458.023 odnosi se na otpis mašina i opreme.

20. Nekretnine, postrojenja i oprema uzeti u lizing

Na dan 01. januar 2021. godine	Zgrade	Postrojenja i oprema	Ukupno
Neotpisana vrednost	**35.661**	**117.724**	**153.385**
Povećanje	119.886	147.698	267.584
Amortizacija (Napomena 6)	(46.148)	(78.721)	(124.869)
Otpis – Nabavna vrednost	(19.609)	(59.249)	(78.858)
Otpis – Akumulirana amortizacija	16.615	57.979	74.594
Na dan 31. decembar 2021. godine	**106.405**	**185.431**	**291.836**
Nabavna vrednost	175.657	342.209	517.866
Akumulirana amortizacija	(69.252)	(156.778)	(226.030)
Neotpisana vrednost	**106.405**	**185.431**	**291.836**

Na dan 01. januar 2022. godine			
Neotpisana vrednost	**106.405**	**185.431**	**291.836**
Povećanje	14.850	36.854	51.704
Amortizacija (Napomena 6)	(52.596)	(76.016)	(128.612)
Otpis – Nabavna vrednost	(24.534)	(57.101)	(81.635)
Otpis – Akumulirana amortizacija	23.585	55.812	79.397
Na dan 31. decembar 2022. godine	**67.710**	**144.980**	**212.690**
Nabavna vrednost	165.973	321.962	487.935
Akumulirana amortizacija	(98.263)	(176.982)	(275.245)
Neotpisana vrednost	**67.710**	**144.980**	**212.690**

Amortizacija Nekretnina, postrojenja i opreme uzeti u lizing u iznosu od RSD 128.612 (2021: RSD 124.869) je uključena u Napomeni 6 u okviru "Troškova amortizacije i rezervisanja".

21. Dugoročna finansijska sredstva

	% učešća	31-Dec-2022	% učešća	31-Dec-2021
1. Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju				
Novosadski Sajam	< 5%	2.577	< 5%	2.577
Neto finansijska sredstva raspoloživa za prodaju		**2.577**		**2.577**
Ukupno dugoročna finansijska sredstva		**2.577**		**2.577**

Ulaganja

Fer vrednost finansijskih sredstava Novosadskog sajma je utvrđena tržišnom cenom na dan 31. decembar 2022. godine.

Promene na finansijskim sredstvima Novosadskog sajma raspoloživim za prodaju su prikazane u tabeli ispod:

	2022	2021
Na početku perioda	**2.577**	**2.379**
Usklađivanje vrednosti	-	198
Povećanje broja akcija	-	-
Povećanje nominalne vrednosti akcija	-	-
Na kraju perioda	**2.577**	**2.577**

22. Ostala dugoročna finansijska sredstva i ostala dugoročna potraživanja

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Zajmovi proizvođačima duvana	81.884	82.001
Dugoročni stambeni krediti zaposlenima	22.220	24.917
Rezervisanja za dugoročna finansijska sredstva	(100.570)	(101.027)
Ostala dugoročna potraživanja	27.935	23.865
	31.469	**29.756**

23. Finansijski instrumenti po kategorijama

Finansijska sredstva i obaveze koja se odnose na finansijske instrumente primenjene su na stavke prikazane u tabeli ispod:

(i) Na dan 31. decembar 2021. godine

	Zajmovi i potraživanja	Raspoloživo za prodaju	Ukupno
Sredstva prema bilansu stanja			
Potraživanja po osnovu prodaje i druga potraživanja (Napomena 25)	7.693.554	-	7.693.554
Gotovina i gotovinski ekvivalenti (Napomena 26)	6.830.232	-	6.830.232
Dugoročni krediti zaposlenima (Napomena 22)	24.917	-	24.917
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju (Napomena 21)	-	2.577	2.577
Ukupno	**14.548.703**	**2.577**	**14.551.280**

	Ostale finansijske obaveze
Obaveze prema bilansu stanja	
Obaveze prema dobavljačima bez avansa (Napomena 33)	5.614.167
Ostale kratkoročne obaveze (Napomena 34)	257.694
	5.871.861

(ii) Na dan 31. decembar 2022. godine

	Zajmovi i potraživanja	Raspoloživo za prodaju	Ukupno
Sredstva prema bilansu stanja			
Gotovina i gotovinski ekvivalenti (Napomena 26)	8.913.755	-	8.913.755
Potraživanja po osnovu prodaje i druga potraživanja (Napomena 25)	6.501.004	-	6.501.004
Dugoročni krediti zaposlenima (Napomena 22)	22.220	-	22.220
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju (Napomena 21)	-	2.577	2.577
Ukupno	**15.436.979**	**2.577**	**15.439.556**

	Ostale finansijske obaveze
Obaveze prema bilansu stanja	
Obaveze prema dobavljačima bez avansa (Napomena 33)	7.180.267
Ostale kratkoročne obaveze (Napomena 34)	282.641
	7.462.908

24. Zalihe

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Roba	3.823.303	1.800.700
Rezervni delovi	210.402	164.903
Dati avansi za usluge i materijal	34.660	3.340
Materijal	2.695	14.107
Gotovi proizvodi	-	145
Ispravka vrednosti – gotovi proizvodi	-	(145)
Ispravka vrednosti – roba	(43.334)	(9.633)
Ispravka vrednosti – materijal i rezervni delovi	(46.413)	(40.424)
	3.981.313	**1.932.993**

Promene na ispravci vrednosti gotovih proizvoda prikazane su u tabeli ispod:

	2022	2021
Na početku perioda	**145**	**511**
Dodatno umanjenje vrednosti (Napomena 6)	-	-
Otpis	(145)	(366)
Ostalo	-	-
Na kraju perioda	**-**	**145**

Promene na ispravci vrednosti robe prikazane su u tabeli ispod:

	2022	2021
Na početku perioda	**9.633**	**-**
Dodatno umanjenje vrednosti (Napomena 6)	34.354	9.633
Otpis	(653)	-
Ostalo	-	-
Na kraju perioda	**43.334**	**9.633**

Promene na ispravci vrednosti zaliha materijala i rezervnih delova prikazane su u tabeli ispod:

	2022	2021
Na početku perioda	**40.424**	**84.528**
Dodatno umanjenje vrednosti (Napomena 6)	6.062	-
Otpis	(73)	(39.209)
Ostalo	-	(4.895)
Na kraju perioda	**46.413**	**40.424**

25. Potraživanja

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Potraživanja od kupaca – na domaćem tržištu	4.974.953	4.559.957
Potraživanja od kupaca – povezana lica na inostranom tržištu	307.954	1.831.536
Potraživanja od kupaca – na inostranom tržištu	38.117	24.767
Potraživanja od kupaca – matično pravno lice	-	3.035
Potraživanja po osnovu prodaje – bruto	**5.321.024**	**6.419.295**
Ispravka vrednosti potraživanja od kupaca	(17.738)	(17.738)
Potraživanja po osnovu prodaje – neto	**5.303.286**	**6.401.557**
Ostala potraživanja	131.075	117.461
Ispravka vrednosti ostalih potraživanja	(23.103)	(22.719)
Ostala potraživanja – neto	**107.972**	**94.742**
Porez na dodatu vrednost	**1.089.746**	**1.197.255**
Ukupno potraživanja	**6.501.004**	**7.693.554**

Društvo na mesečnom nivou vrši ispravku vrednosti potraživanja od trećih lica starijih od 60 dana od datuma dospeća. U donjoj tabeli je prikazana starosna analiza potraživanja od kupaca (uključujući i povezana pravna lica):

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Do 30 dana	5.286.952	6.321.953
Od 30 do 180 dana	7.826	63.587
Preko 180 dana	26.246	33.755
	5.321.024	**6.419.295**

Knjigovodstvene vrednosti potraživanja (u RSD protivvrednosti) Društva od kupaca (uključujući potraživanja od povezanih pravnih lica) iskazane su u sledećim valutama:

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Dinar (RSD)	4.974.953	4.559.957
Euro (EUR)	329.802	1.853.273
Američki dolar (USD)	16.269	6.065
	5.321.024	**6.419.295**

Knjigovodstvena vrednost potraživanja po dospelosti prikazana su u tabeli ispod:

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Nedospela potraživanja	5.294.734	6.317.129
Dospela potraživanja od trećih lica	17.738	17.738
Dospela potraživanja od povezanih pravnih lica	8.552	84.428
Ukupno potraživanja bruto	**5.321.024**	**6.419.295**

Za dospela potraživanja od trećih lica izvršeno je umanjenje vrednosti u iznosu od RSD 17.738.

25. Potraživanja (nastavak)

Promene na poziciji ispravke vrednosti potraživanja su prikazane u sledećoj tabeli:

	2022	2021
Na početku perioda	**17.738**	**17.738**
Ukinuta neiskorišćena rezervisanja	-	-
Potraživanja otpisana tokom godine kao nenaplativa	-	-
Na kraju perioda	**17.738**	**17.738**

Promene na ispravci vrednosti ostalih potraživanja su prikazane u sledećoj tabeli:

	2022	2021
Na početku perioda	**22.719**	**22.965**
Dodatno rezervisanje	585	1.214
Kursne razlike	(6)	-
Ukinuta neiskorišćena rezervisanja	(195)	(1.460)
Na kraju perioda	**23.103**	**22.719**

Povećanje i smanjenje ispravke vrednosti potraživanja iskazuje se u okviru Rashoda/Prihoda od usklađivanja vrednosti finansijske imovine koja se iskazuje po fer vrednosti kroz bilans uspeha. Iznosi prethodno ispravljeni, otpisuju se ukoliko se ne očekuje da će biti naplaćeni.

26. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Gotovina u banci	8.882.225	6.824.930
Razgraničeni prihodi od kamata na kratkoročne depozite	31.530	5.302
Ukupno	**8.913.755**	**6.830.232**

27. Aktivna vremenska razgraničenja

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Unapred plaćena akciza	5.711.727	5.945.905
Ostali unapred plaćeni troškovi	26.210	44.136
	5.737.937	**5.990.041**

28. Kapital

Na dan 31. decembar 2022. godine, kapital Društva se sastoji od 11.461.033 akcija, vrednosti od RSD 1.000 po akciji, od čega 6.510.054 običnih akcija sa pravom glasa i pravom na dividende i 4.950.979 preferencijalnih akcija bez prava glasa.

Vlasnici preferencijalnih akcija I klase imaju pravo na prioritetnu dividendu čiji je iznos najmanje jednak prosečnoj kamatnoj stopi na oročene dinarske depozite preko dvanaest meseci koju priznaje banka kod koje Društvo ima najveći dinarski depozit. U toku 2022. godine ova kamata iznosila je 6,35% kod OTP banke kod koje je Društvo imalo najveće dinarske depozite u 2022. godini.

Vlasnici preferencijalnih akcija II klase imaju pravo na prioritetnu dividendu u godišnjem iznosu od 2% nominalne vrednosti akcija.

Vlasnici preferencijalnih akcija III klase imaju pravo na prioritetnu dividendu u godišnjem iznosu od 1,5% nominalne vrednosti akcija.

Dodatno, vlasnici svih preferencijalnih akcija imaju pravo na dividendu koja se raspodeljuje vlasnicima običnih akcija.

Vlasnička struktura običnih akcija na dan 31. decembar 2022. godine, kao i na dan 31. decembar 2021. godine je prikazana u sledećoj tabeli (% vlasništva):

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Philip Morris Holland Holdings B.V.	83,6	83,6
Akcionarski fond	16,2	16,2
Manjinski akcionari	0,2	0,2
	100,0	**100,0**

Promene na kapitalu su prikazane na sledeći način:

	Akcijski kapital	Ostali sveobuhvatni rezultat	Neraspoređena dobit	Ukupno
Na dan 01. januar 2021. godine	**11.461.033**	**23.832**	**4.861.423**	**16.346.288**
Povećanje beneficija zaposlenima i isplate akcija	-	3.135	-	3.135
Beneficije zaposlenima	-	(3.128)	-	(3.128)
Dobit za godinu	-	-	5.387.717	5.387.717
Dividenda za 2020. godinu	-	-	(4.861.423)	(4.861.423)
Na dan 31. decembar 2021. godine	**11.461.033**	**23.839**	**5.387.717**	**16.872.589**
Povećanje beneficija zaposlenima i isplate akcija	-	4.441	-	4.441
Beneficije zaposlenima	-	19.172	-	19.172
Dobit za period	-	-	6.221.231	6.221.231
Dividenda za 2021. godinu	-	-	(5.387.717)	(5.387.717)
Na dan 31. decembar 2022. godine	**11.461.033**	**47.452**	**6.221.231**	**17.729.716**

29. Revalorizacione rezerve

Revalorizacione rezerve predstavljaju rezerve formirane po osnovu rezervi za penzije i kompenzacije na osnovu plaćanja akcijama.

	2022	2021
Stanje na dan 1. januar	**23.839**	**23.832**
Povećanje/(Smanjenje) beneficija zaposlenima	4.441	3.135
Beneficije za penzije	19.172	(3.128)
Na kraju perioda	**47.452**	**23.839**

Revalorizacione rezerve uključuju i aktuarske dobitke/gubitke proistekle iz penzionih planova a u skladu sa MRS 19 "Primanja zaposlenih" kao i beneficije za plaćanje u akcijama u skladu sa MSFI 2.

Penzioni planovi

Društvo je odložilo efekat aktuarskih dobitaka/gubitaka kroz poziciju ostalog sveobuhvatnog rezultata a u skladu sa MRS 19 „Primanja zaposlenih" i priznaće ih kao prihod u bilansu uspeha tokom prosečnog perioda u kome će pravo na sticanje beneficija biti ostvareno.

Aktuarski dobici i gubici koji proističu iz iskustvenih korekcija i promena u aktuarskim pretpostavkama knjiže se na teret ili u korist kapitala u okviru ostalog finansijskog rezultata u periodu u kome su nastali. Troškovi minulog rada priznaju se odmah u okviru bilansa uspeha.

Plaćanje akcijama

Na nivou Matičnog Društva postoji poseban plan naknada za rukovodioce koji se primenjuje u svim Društvima koja posluju u sastavu Matičnog Društva. Plan podrazumeva naknadu rukovodiocima u akcijama PMI Inc. nakon ispunjenja određenih uslova i primljene akcije predstavljaju dugoročnu kompenzaciju u vidu učešća u kapitalu Matičnog Društva nakon trogodišnjeg perioda službe.

Troškovi kompenzacije u akcijama su ustanovljeni pozivanjem na fer vrednost datih instrumenata kapitala odmerene na datum dodeljivanja. Fer vrednost se poziva na tržišnu cenu običnih akcija Matičnog Društva na datum dodeljivanja prava na naknadu zaposlenom. Troškovi se priznaju ravnomerno tokom celog perioda izvršenja kao trošak beneficija zaposlenih sa odgovarajućim rezervisanjima na kapitalu.

30. Neraspoređena dobit

Promene na računu neraspoređene dobiti su bile kao što sledi:

	2022	2021
Na početku perioda	**5.387.717**	**4.861.423**
Dobit za period	6.221.231	5.387.717
Dividenda iz prethodne godine (Napomena 17)	(5.387.717)	(4.861.423)
Na kraju perioda	**6.221.231**	**5.387.717**

31. Dugoročna rezervisanja

Promene na računu su bile kao što sledi:

	Jubilarne nagrade	Naknade po odlasku u penziju	Sudski sporovi i ostala rezervisanja	Ukupno
Na dan 01. januar 2021. godine	**61.055**	**82.784**	**50.853**	**194.692**
Prenos na kratkoročna rezervisanja i plaćeno	(8.678)	-	(7.885)	**(16.563)**
Dodatna rezervisanja (Napomena 6)	31.670	6.685	-	**38.355**
Ostalo	14.448	-	-	**14.448**
Troškovi minulog rada	-	3.680	-	**3.680**
Ukidanje rezervisanja	-	(2.046)	(7.402)	**(9.448)**
Prenos aktuarskog dobitka na rezerve	-	-	-	**-**
Revalorizacija	-	-	-	**-**
Na dan 31. decembar 2021. godine	**98.495**	**91.103**	**35.566**	**225.164**
Prenos na kratkoročna rezervisanja i plaćeno	(8.687)	(623)	(6.884)	**(16.194)**
Dodatna rezervisanja (Napomena 6)	4.016	8.152	-	**12.168**
Troškovi minulog rada	-	426	-	**426**
Ukidanje rezervisanja	-	-	(4.372)	**(4.372)**
Prenos aktuarskog dobitka na rezerve	-	(22.981)	-	**(22.981)**
Revalorizacija	-	-	-	**-**
Na dan 31. decembar 2022. godine	**93.824**	**76.077**	**24.310**	**194.211**

Rezervisanja izvršena u 2022. godini prikazana su u okviru Troškova amortizacije i rezervisanja u bilansu uspeha Društva (Napomena 6).

Dugoročna rezervisanja za jubilarne nagrade i nadoknade za odlazak u penziju procenjuju se od strane eksternog nezavisnog aktuara svake druge godine. Osnovne aktuarske pretpostavke za jubilarne nagrade i nadoknade za odlazak u penziju prikazane su kao što sledi:

	2022	2021
Diskontna stopa	7,50%	3,60%
Buduće povećanje zarada	4,00%	3,00%
Smrtnost	EVK90	EVK90
Godine starosti za odlazak u penziju	Po sticanju jednog od uslova za penziju	

32. Obaveze i rashodi po osnovu lizinga

Prilikom primene MSFI 16, Društvo je priznalo obaveze po osnovu lizinga koji je prethodno bio klasifikovan kao "Operativni lizing" po principima MRS 17 "Lizing". Ove obaveze su odmerene po osnovu preostalih rata plaćanja za lizing, diskontovanih korišćenjem inkrementalne kamatne stope zaduživanja Društva na dan 01. januar 2019. godine.

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Dugoročne obaveze po osnovu lizinga u zemlji	122.649	191.661
Kratkoročne obaveze po osnovu lizinga u zemlji	108.843	129.983
	231.492	**321.644**

32. Obaveze i rashodi po osnovu lizinga (nastavak)

Rashodi po osnovu lizinga priznati u okviru bilansa uspeha

	2022	2021
Amortizacija prava na korišćenje osnovnih sredstava (Napomene 6, 20)	128.612	124.869
Troškovi koji se odnose na kratkoročni lizing	68.325	61.904
Troškovi koji se odnose na lizing sredstava male vrednosti koja nisu prikazana kao kratkoročni lizing	40.297	24.395
Troškovi kamata po osnovu lizinga (Napomena 11)	15.653	16.243
Troškovi koji se odnose na varijabilna plaćanja lizinga koja nisu uključena u obaveze za lizing	4.304	2.975
	257.191	**230.386**

33. Obaveze iz poslovanja

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Dobavljači – povezana pravna lica na inostranom tržištu	4.822.510	3.338.521
Dobavljači – na domaćem tržištu	1.798.728	1.728.603
Dobavljači – na inostranom tržištu	342.068	257.877
Dobavljači – povezana pravna lica na domaćem tržištu	216.961	289.166
	7.180.267	**5.614.167**

Uslovi i vrsta odnosa povezanih pravnih lica iskazani su u Napomeni 38.

34. Ostale kratkoročne obaveze

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Obaveze za zarade i ostale kratkoročne obaveze	186.157	183.163
Obaveze za neiskorišćene godišnje odmore i ostale obaveze	72.894	52.854
Obaveze za dividendu	23.590	21.677
	282.641	**257.694**

35. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost, ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgraničenja

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Obaveza za akcizu	4.896.004	4.856.035
Razgraničeni troškovi	1.035.502	985.411
Obaveza za porez na dobit	222.867	173.502
Ostali porezi i doprinosi	54.557	83.757
	6.208.930	**6.098.705**

35. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost, ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgraničenja (nastavak)

Razgraničeni troškovi u iznosu od RSD 1.035.502 (2021: RSD 985.411) obuhvataju:

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Podsticaji za trgovinu	374.383	420.082
Direktni troškovi marketinga	264.450	131.371
Obezbedjenje, čišćenje i pomoćno osoblje	73.674	80.723
Troškovi održavanja	69.683	48.110
Troškovi komunalnih usluga	51.150	30.436
Agencijske, konsultantske, revizorske i pravne usluge	33.295	40.437
Primanja zaposlenih (uključujući poreze)	27.643	24.778
Troškovi zaposlenih preko agencija	17.958	17.302
Transport i špedicija	12.904	16.734
Troškovi licenci za softver	2.913	75.651
Ostalo	107.449	99.787
	1.035.502	**985.411**

36. Vanbilansna sredstva i obaveze

	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Garancije za akcizu, carine i PDV	8.100.000	7.630.000
Materijali, poluproizvodi i roba u tuđem vlasništvu	7.928.156	6.897.640
Dodatno penziono osiguranje	633.385	593.250
	16.661.541	**15.120.890**

37. Usaglašavanje potraživanja i obaveza

Društvo usaglašava potraživanja i obaveze sa svojim poslovnim partnerima u 2022. godini sa stanjima na kontima ili zapisnika o poređenju. Rezultati usaglašavanja izvršenih u izveštajnom periodu su zadovoljavajući.

38. Transakcije sa povezanim pravnim licima

Za svrhe ovih finansijskih izveštaja, pravna lica se tretiraju kao povezana ukoliko jedno pravno lice ima mogućnost kontrolisanja drugog pravnog lica ili vrši značajan uticaj na finansijske i poslovne odluke drugog lica, što je definisano u MRS 24 "Obelodanjivanja povezanih strana". Prilikom razmatranja svih mogućih vrsta odnosa između povezanih pravnih lica, pažnja se usmerava na suštinu odnosa, a ne samo na pravnu formu.

Društvo je kontrolisano od strane Društva Philip Morris Holland Holdings BV, koje poseduje 87,52% akcija Društva. Akcije Društva se kotiraju na Beogradskoj berzi. Krajnje matično Društvo je Društvo Philip Morris International Inc, New York, SAD.

Salda na dan 31. decembar 2022. godine i 31. decembar 2021. godine, kao i transakcije sa povezanim pravnim licima Društva sastoje se iz sledećeg:

38. Transakcije sa povezanim pravnim licima (nastavak)

a) Salda sa povezanim pravnim licima	Odnos	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Potraživanja od kupaca, bruto (Napomena 25)	povezano	307.954	1.831.536
Potraživanja od kupaca, bruto (Napomena 25)	matično	-	3.035
Potraživanja od kupaca, bruto	zavisno	-	-
Obaveze prema dobavljačima (Napomena 33)	povezano	(5.039.471)	(3.627.687)
Obaveze prema dobavljačima	zavisno	-	-
Obaveze prema dobavljačima	matično	-	-
Ukupno		**(4.731.517)**	**(1.793.116)**

Salda potraživanja sa povezanim pravnim licima prikazana su u tabeli ispod:

i) Povezano pravno lice	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Philip Morris Products S.A.	296.000	1.700.238
Philip Morris Tutunski Kombinat Skoplje	7.340	662
Philip Morris Services S.A.	4.082	3.612
Tabaqueira - Empresa Industrial de Tabacos, S.A.	180	32
UAB Philip Morris Lietuva	99	115
Philip Morris Products S.A. Manufacturing	84	-
Papastratos Cigarette Manufacturing	69	23
Philip Morris CR A.S.	68	-
Philip Morris Polska S.A.	22	108
Philip Morris Manufacturing Senegal	10	-
AO Philip Morris Izhora	-	126.438
PM Investments B.V.	-	3.035
Philip Morris Romania S.R.L. Otopeni	-	222
Philip Morris BH d.o.o. Sarajevo	-	80
Philip Morris Manufacturing and Technology Bologna SPA	-	6
Ukupno	**307.954**	**1.834.571**

Salda obaveza prema povezanim pravnim licima prikazana su u tabeli ispod:

ii) Povezano pravno lice	31-Dec-2022	31-Dec-2021
AO Philip Morris Izhora	(2.593.682)	(527.720)
Philip Morris Products S.A.	(1.686.793)	(1.999.584)
Philip Morris Services d.o.o. Beograd	(216.961)	(289.166)
Philip Morris Global Brands INC.	(191.584)	(317.998)
Philip Morris Products S.A. OC Division	(121.032)	(109.287)
Philip Morris CR A.S.	(100.612)	(449)
Philip Morris International IT	(79.466)	(296.825)
PMI Service Center Europe	(26.883)	(38.229)
Philip Morris Services S.A.	(11.664)	(9.728)
Philip Morris Montenegro LTD	(9.258)	(9.818)
Tabaqueira - Empresa Industrial de Tabacos, S.A.	(538)	(126)
UAB Philip Morris Lietuva	(469)	-
Philip Morris Polska S.A.	(317)	(286)

38. Transakcije sa povezanim pravnim licima (nastavak)

ii) Povezano pravno lice	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Philip Morris Romania SRL	(147)	(353)
Philip Morris Manufacturing and Technology Bologna SPA	(65)	-
Philip Morris Ukraine	-	(25.756)
Philip Morris Indonesia PT	-	(1.681)
Philip Morris Pakistan Limited	-	(572)
Philip Morris Manufacturing GMBH	-	(92)
Philsa Philip Morris Sabanci	-	(17)
Ukupno	**(5.039.471)**	**(3.627.687)**

b) Transakcije sa povezanim pravnim licima	Odnos	2022	2021
Nabavke	povezano	11.736.385	7.472.003
Prodaja	povezano/matično	8.536.823	8.142.839
Isplaćena dividenda	matično	4.507.240	4.067.575
Ostali troškovi poslovanja	povezano	4.306.322	3.852.574

Nabavke od povezanih pravnih lica prikazane su u tabeli ispod:

i) Povezano pravno lice	2022	2021
AO Philip Morris Izhora	6.274.249	3.500.237
Philip Morris Products S.A.	5.113.192	3.877.083
Philip Morris CR A.S	99.399	516
Philip Morris Products S.A. Manufacturing	97.504	-
Philip Morris Ukraine	57.305	17.427
UAB Philip Morris Lietuva	49.233	-
Tabaqueira - Empresa Industrial de Tabacos, S.A.	39.894	333
Papastratos Cigarette Manufacturing	4.655	-
Philip Morris Manufacturing GMBH	431	52.050
Philip Morris Polska S.A.	299	84
Philip Morris Romania SRL	177	395
Philip Morris Manufacturing and Technology Bologna SPA	47	-
Philip Morris Pakistan Limited	-	22.197
Philip Morris Indonesia PT	-	1.681
Ukupno	**11.736.385**	**7.472.003**

38. Transakcije sa povezanim pravnim licima (nastavak)

Prodaja povezanim pravnim licima prikazana je u tabeli ispod:

ii) Povezano pravno lice	2022	2021
Philip Morris Products S.A.	8.521.106	7.961.230
Philip Morris Tutunski Kombinat Skoplje	8.080	662
PMFTC, INC.	3.893	-
Philip Morris Polska S.A.	2.040	2.487
Tabaqueira - Empresa Industrial de Tabacos, S.A.	589	1.009
Philip Morris Manufacturing GMBH	268	149
UAB Philip Morris Lietuva	217	727
Philip Morris CR A.S.	210	1.441
AO Philip Morris Izhora	126	126.440
Philip Morris Products S.A. Manufacturing	111	1.141
Philip Morris Romania S.R.L	91	573
Papastratos Cigarette Manufacturing	74	23
Philip Morris Manufacturing Senegal	18	-
PT Hanjaya Mandala Sampoerna TBK.	-	33.690
Philip Morris BH d.o.o. Sarajevo	-	10.226
PM Investments B.V.	-	3.035
Philip Morris Manufacturing and Technology Bologna SPA	-	6
Ukupno	**8.536.823**	**8.142.839**

Ostali troškovi poslovanja iz transakcija sa povezanim pravnim licima prikazani su u tabeli ispod:

iii) Povezano pravno lice	2022	2021
Philip Morris Services d.o.o. Beograd	1.483.061	1.340.593
Philip Morris International IT	834.990	727.012
Philip Morris Global Brands INC.	803.165	737.974
Philip Morris Products S.A. OC Division	517.208	448.692
Philip Morris Products S.A.	431.566	372.459
PMI Service Center Europe	113.180	109.418
Philip Morris Montenegro LTD	65.973	57.524
Philip Morris Services S.A.	53.261	55.129
CTPM International SA	1.733	2.803
Philip Morris International INC.	1.155	970
Philip Morris Products S.A. Manufacturing	1.048	-
Philsa Philip Morris Sabanci	(18)	-
Ukupno	**4.306.322**	**3.852.574**

Naknade ključnom rukovodstvu

Naknada koja se isplaćuje ključnom rukovodstvu za njihove usluge, bilo da su ostvarili puno radno vreme ili honorarni rad, obuhvata platu po ugovoru. Dodatne naknade i kompenzacije mogu se isplatiti rukovodstvu za usluge u tom svojstvu, a takođe i za prisustvo sednicama Odbora direktora.

Ukupna naknada za ključno rukovodstvo za 2022. godinu uključena u bilans uspeha iznosi RSD 8.827 (2021: RSD 9.099).

39. Potencijalne obaveze

i) Pitanja zaštite životne sredine

Propisi o životnoj sredini u Republici Srbiji su u procesu razvoja i Društvo nije iskazalo obaveze na dan 31. decembar 2022. godine za bilo koji predviđeni trošak uključujući naknade za pravne i konsultantske usluge, proučavanje lokacije, dizajn i primenu korektivnih planova, koji se odnose na pitanja zaštite životne sredine. Efikasno upravljanje zaštitom životne sredine u okviru Društva je na visokom nivou i Društvo je posvećeno stalnom unapređenju poslovnih aktivnosti kako bi postiglo najviše standarde održivosti.

ii) Sudski sporovi

Na dan 31. decembar 2022. godine protiv Društva se vodi više sudskih sporova čija visina tužbenih zahteva iznosi RSD 99.531. Prema instrukcijama dobijenih od advokata koji zastupaju Društvo u tim sporovima, a na osnovu procene svakog pojedinačnog sudskog spora, Društvo je izvršilo rezervisanje iznosa za sudske sporove od RSD 24.310 (Napomena 31). Rukovodstvo Društva procenjuje da će preostali deo tekućih sporova od RSD 75.221, biti rešen u korist Društva, pa je stoga procenilo da ne treba da vrši rezervisanje za te sporove.

40. Poreski rizici

Poreski zakoni Republike Srbije podležu različitim tumačenjima i čestim izmenama i dopunama. Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti, može da se razlikuje od onih koje je izvršilo rukovodstvo Društva. Kao rezultat, neke transakcije mogu biti dovedene u pitanje od strane poreskih vlasti i Društvo može biti obavezno da plati dodatne poreze, kazne i kamate. Krajnji rok dospeća poreskih obaveza je pet godina. To znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neplaćene poreske obaveze u roku od pet godina od datuma transakcije. Rukovodstvo je ocenilo da Društvo nema nepriznatih poreskih obaveza koje su nastale zaključno sa 31. decembrom 2022. godine.

41. Naknade ovlašćenim revizorskim društvima

Reviziju finansijskih izveštaja za 2022. godinu odradila je revizorska kuća PricewaterhouseCoopers d.o.o. Beograd. Naknada za pruženu uslugu iznosi RSD 4.342. Za pružanje usluga savetovanja rukovodstva o strateškim pitanjima poreske i akcizne politike, carinskih propisa i ostalih usluga tokom 2022. godine, angažovana je revizorska kuća KPMG d.o.o. Beograd. Ukupna naknada za pružene usluge iznosi RSD 2.075.

42. Događaji posle datuma bilansa stanja

Nije bilo događaja koji su nastali posle datuma bilansa stanja do datuma odobrenja finansijskih izveštaja od strane Odbora direktora Društva 27. marta 2023. godine koji bi zahtevali izmene ili obelodanjivanje u napomenama uz priložene finansijske izveštaje.

Niš, 27. mart 2023. godine

Marija Stefanović

Lice odgovorno za sastavljanje izveštaja

PHILIP MORRIS OPERATIONS A.D. Niš F2

Aleksandar Jakovljević

Zakonski zastupnik

U skladu sa članom 71. i 73. Zakona o tržištu kapitala ("Službeni glasnik RS" broj 129/2021) i članovima 34, 35. i 37. Zakona o računovodstvu ("Službeni glasnik RS" broj 73/2019 i 44/2021), izdavalac Philip Morris Operations a.d. Niš, objavljuje:

GODIŠNJI IZVEŠTAJ O POSLOVANJU AKCIONARSKOG DRUŠTVA ZA 2022. GODINU

I Opšti podaci, poslovna aktivnost, podaci o upravi Društva i organizacionoj strukturi

(U ovoj tački dati su podaci predviđeni članom 34. stav 4. tačka 1. Zakona o računovodstvu i članom 71. stav 9. Zakona o tržištu kapitala)

Poslovno ime	Philip Morris Operations a.d. Niš
Adresa	Bulevar 12 februar br. 74, Niš
Matični broj	07319665
Poreski identifikacioni broj	101859529
Veb-sajt	www.din.co.rs
E-mail adresa	office.PMOP@pmi.com
Broj i datum rešenja o upisu u registar privrednih subjekata	BD 37879/2005 29.08.2005. godine
Delatnost	1200 – Proizvodnja duvanskih proizvoda
Prosečan broj zaposlenih tokom 2022. godine	606
Društvo za reviziju koje je revidiralo poslednji finansijski izveštaj (31. decembar 2022. godine)	PricewaterhouseCoopers d.o.o. Omladinskih brigada 88a, Beograd
Organizovano tržište na kojem se trguje akcijama Društva	Beogradska berza a.d. Beograd Omladinskih brigada 1, Novi Beograd

1. Hartije od vrednosti

1.1 Struktura akcijskog kapitala

Na dan 31. decembar 2022. godine, kapital Društva se sastoji od 11.461.033 akcija, vrednosti od RSD 1.000 po akciji, od čega 6.510.054 običnih akcija sa pravom glasa i pravom na dividendu i 4.950.979 preferencijalnih akcija sa pravom na dividendu i bez prava glasa.

Vlasnici preferencijalnih akcija I klase imaju pravo na prioritetnu dividendu čiji je iznos najmanje jednak prosečnoj kamatnoj stopi na oročene dinarske depozite preko dvanaest meseci koju priznaje banka kod koje Društvo ima najveći dinarski depozit. U toku 2022. godine ova kamata iznosila je 6,35% kod OTP banke kod koje je Društvo imalo najveće dinarske depozite u 2022. godini.

Vlasnici preferencijalnih akcija II klase imaju pravo na prioritetnu dividendu u godišnjem iznosu od 2% nominalne vrednosti akcija.

Vlasnici preferencijalnih akcija III klase imaju pravo na prioritetnu dividendu u godišnjem iznosu od 1,5% nominalne vrednosti akcija.

Dodatno, vlasnici svih preferencijalnih akcija imaju pravo na dividendu koja se raspodeljuje vlasnicima običnih akcija.

Struktura izdatih akcija sa učešćem u osnovnom kapitalu je data u nastavku:

Vrsta akcija	Klasa	Broj akcija	ISIN broj	CFI kod	Učešće u osnovnom kapitalu	Obaveze
Obične	-	6.510.054	RSDINNE11951	ESVUFR	57%	-
Preferencijalne	I klasa	3.308.768	RSDINNE78828	EPNNAR	29%	-
	II klasa	1.131.734	RSDINNE87514	EPNNPR	10%	-
	III klasa	510.477	RSDINNE53565	EPNNPR	4%	-

Ukupan broj akcionara na dan 31.12.2022. godine iznosi 1.641, a struktura prvih 10 akcionara sa najvećim učešćem u akcijskom kapitalu je data u sledećem pregledu:

Poslovno ime pravnog lica / ime i prezime	Br. akcija	Učešće u osnovnom kapitalu
PHILIP MORRIS H. H. B.V.	10.031.234	87,52%
AKCIONARSKI FOND AD BEOGRAD	1.051.467	9,17%
PHILIP MORRIS OPERATIONS A.D.	56.975	0,50%
DRAGOMIR OSTOJIĆ	12.837	0,11%
MILENKO BRKIĆ	8.018	0,07%
ADRIATIC OPPORT.MASTR.F.CAYMAN	7.565	0,07%
KERAMIKA JOVANOVIĆ DOO	4.032	0,04%
SAŠA SEBIĆ	3.857	0,03%
MINJA BJELICA	3.002	0,03%
SRĐAN MANČIĆ	2.900	0,03%

1.2 Ograničenja prenosa hartija od vrednosti

Akcije Društva su prenosive, Društvo nije predvidelo ograničenja u prenosu akcija Društva.

1.3 Imaoci hartija od vrednosti sa specijalnim kontrolnim pravima i opis tih prava

Imaoci hartija od vrednosti nisu uspostavili specijalna kontrolna prava, izuzev kontrole koju nad Društvom ostvaruje većinski akcionar Philip Morris Holland Holdings BV.

Društvo je kontrolisano od strane Philip Morris Holland Holdings BV, koje, na dan 31. decembar 2022. godine, poseduje 83,6% običnih akcija sa pravom glasa, odnosno 87,52% akcijskog kapitala Društva. Akcije Društva se kotiraju na Beogradskoj berzi. "Krajnje matično" Društvo je Philip Morris International Inc, New York, SAD.

1.4 Sistemi kontrole dodele akcija zaposlenima u slučajevima da zaposleni ne mogu direktno da ostvaruju pravo glasa

Društvo nema politiku dodele akcija zaposlenima, pa samim tim ni sisteme kontrole dodele akcija zaposlenima u vezi ostvarivanja prava glasa na osnovu dodeljenih akcija.

1.5 Akcionarski sporazumi koji mogu imati za posledicu ograničenje prenosa akcija i/ili glasačkih prava, a koji su poznati društvu

Društvu nije poznato postojanje akcionarskih sporazuma akcionara Društva, niti akcionarskih sporazuma koji mogu imati za posledicu ograničenje prenosa akcija i/ili glasačkih prava.

1.6 Organičenja prava glasa

Akcionar Društva, kao i lica koja su sa njim povezana, ne mogu glasati na sednici Skupštine na kojoj se odlučuje o: (i) njegovom oslobađanju od obaveza prema Društvu ili o smanjenju tih obaveza; (ii) pokretanju ili odustajanju od spora protiv njega; (iii) odobravanju poslova u kojima taj akcionar ima lični interes, kao i u drugim zakonom predviđenim slučajevima. Akcionar sa preferencijalnim akcijama Društva ima pravo učešća u radu Skupštine, bez prava glasa, osim u slučajevima predviđenim Zakonom o privrednim društvima.

2. Podaci o upravi društva

2.1 Pravila vezana za imenovanje i razrešenje uprave društva

Odbor direktora Društva ima 5 (pet) direktora, od kojih su dva izvršni direktori, dok od tri neizvršna direktora jedan direktor je nezavisan od Društva.

Predlog kandidata za direktora može dati: (i) komisija za imenovanje, odnosno Odbor direktora ako ta komisija nije imenovana; i (ii) akcionari koji imaju pravo na predlaganje dnevnog reda sednice Skupštine akcionara.
Direktor ne može biti lice: (i) koje je direktor ili član nadzornog odbora u više od pet društava; (ii) koje je osuđeno za krivično delo protiv privrede, tokom perioda od pet godina računajući od dana pravnosnažnosti presude, s tim da se u taj period ne uračunava vreme provedeno na izdržavanju kazne zatvora; (iii) kome je izrečena mera bezbednosti zabrane obavljanja delatnosti koja predstavlja pretežnu delatnost Društva, za vreme dok traje ta zabrana.

Direktore Društva imenuje Skupština akcionara na period od 4 godine. Nakon isteka mandata direktor može biti ponovo imenovan.

Ako se broj direktora smanji ispod 5 (pet), preostali direktori mogu imenovati lice, odnosno lica koja će vršiti dužnost direktora do imenovanja nedostajućih direktora od strane Skupštine akcionara (kooptacija). Broj tako imenovanih lica koja će vršiti dužnost direktora ne može biti veći od dva. Ukoliko se broj izabranih direktora smanji ispod polovine, preostali direktori su dužni da sazovu Skupštinu akcionara radi imenovanja nedostajućih direktora.

Mandat direktora prestaje: (i) istekom perioda na koji je imenovan; (ii) ukoliko direktor u toku trajanja mandata prestane da ispunjava uslove da bude imenovan za direktora Društva; (iii) ako Skupština ne usvoji godišnje finansijske izveštaje Društva u roku koji je predviđen za održavanje redovne sednice Skupštine; (iv) odlukom Skupštine; i (v) ostavkom direktora. Direktoru, koji je imenovan kooptacijom, mandat prestaje na prvoj narednoj sednici Skupštine akcionara.

2.2 Članovi Odbora direktora na dan 31. decembar 2022. godine

Ime i prezime Prebivalište	Obrazovanje	Sadašnje zaposlenje	Članstvo u Upravnim i Nadzornim odborima drugih društava
Aleksandar Jakovljević, Beograd, Srbija	Diplomirani ekonomista, Ekonomski fakultet Univerziteta u Beogradu"	Philip Morris Operations a.d. Niš – Generalni direktor	-
Igor Kroshko, Niš, Srbija	Diplomirani inženjer, Mašinski fakultet, Vojno inžinjerski institut Mozhaisky; i Diplomirani psiholog, Državni univerzitet u Sankt Petersburgu, Ruska Federacija	Philip Morris Operations a.d. Niš – Izvršni direktor Sektora proizvodnje	-
Ivan Miletić Beograd, Srbija	Doktor iz oblasti prava, pravni fakultet Seton Hall Newark, Nju Džersi, SAD. Osnovne studije Univerzitet Pfeiffer Severna Karolina, SAD, književnosti i komunikacije	Philip Morris Services d.o.o. Beograd – Direktor korporativnih poslova za jugoistočnu Evropu	Prvi potpredsednik Američke privredne komore u Srbiji
Maurizio Lionetti, Beograd, Srbija	Diplomirani ekonomista Univerzitet u Rimu, La Sapienza, Italija	Philip Morris Services d.o.o. Beograd – Direktor finansija za jugoistočnu Evropu	-
Uroš Ćamilović, Beograd, Srbija	Diplomirani ekonomista, Univerzitet u Redingu i M.Phil – oblast finansija, Univerzitet u Kembridžu, Velika Britanija	BDO Business Advisory d.o.o. Beograd - Partner za usluge poslovnog savetovanja	Član Nadzornog odbora Sava životno osiguranje a.d.o. Beograd; Direktor BDO Ventures d.o.o. Beograd; Direktor Starlink d.o.o. Beograd

2.3 Podaci o zavisnim društvima

Društvo nema zavisna društva.

2.4 Način izmene statuta društva

Statut Društva, kao i njegove izmene i dopune donosi Skupština običnom većinom glasova svih akcionara sa pravom glasa.

2.5 Ovlašćenja uprave, a naročito ovlašćenja da izdaju akcije ili da za društvo steknu sopstvene akcije

Skupština Društva odlučuje o svakoj emisiji hartija od vrednosti, broju odobrenih akcija, kao i o promenama prava ili povlastica bilo koje klase akcija Društva.

Odbor direktora Društva, može doneti odluku o izdavanju odobrenih akcija, kao i o sticanju sopstvenih akcija u skladu sa Zakonom.

2.6 Unutrašnji nadzor

Lice nadležno za unutrašnji nadzor poslovanja je interni revizor Slađana Krstić koja je zaposlena u Društvu.

2.7 Pisani kodeks ponašanja

Uprava Društva ima usvojen pisani kodeks ponašanja koji je objavljen na veb – sajtu www.din.co.rs.

2.8 Svi značajni ugovori Društva kod kojih promena kontrole ponudom za preuzimanje utiče na njihov nastanak, promenu ili prestanak, kao i o posledicama takvih ugovora

U izveštajnom periodu nije bilo ponuda za preuzimanje Društva.

2.9 Svi ugovori između Društva i uprave ili zaposlenih, kojima se obezbeđuje naknada u slučaju razrešenja ili otkaza bez opravdanog razloga ili prestanka ugovora o radu zbog ponude za preuzimanje

U izveštajnom periodu nije bilo zaključenih ugovora između Društva i uprave ili zaposlenih, kojima je ugovorena naknada u slučaju razrešenja ili otkaza bez opravdanog razloga ili prestanka ugovora o radu zbog ponude za preuzimanje.

3. Organizaciona struktura Društva

- Administracija direktora;
- Finansije (Računovodstvo);
- Proizvodnja (Direktna proizvodnja; Tehničke usluge; Treninzi);
- Upravljanje i podrška proizvodnji (Planiranje proizvodnje; Lanac snabdevanja; Nabavka; Obezbeđenje kvaliteta; Unapređenje proizvodnje; Održivost; Inženjering; Obezbeđenje);
- Opšte usluge i
- Pravna služba

II Verodostojan prikaz razvoja, finansijskog položaja, rezultata poslovanja i važni podaci za procenu stanja imovine Društva, kao i informacije o kadrovskim pitanjima i postojanju ogranaka

(U ovoj tački dati su podaci predviđeni članom 34. stav 4. tačka 2. i 8. Zakona o računovodstvu)

1. Prikaz razvoja i poslovanja Društva

U poređenju sa 2021. godinom, ukupna neto dobit Društva za 2022. godinu je povećana sa RSD 5.387.717 na RSD 6.221.231 i rezultat je posvećenosti dugoročno održivom razvoju Društva uz implementaciju poslovnih modela koji doprinose očuvanju profitabilnosti i konkurentnosti uz maksimalno iskorišćenje proizvodnih kapaciteta.
Radi ispunjenja postavljenih ciljeva, poslujući u modelu uslužne proizvodnje, Društvo teži da očuva obim prodaje za domaće i za strana tržišta održavanjem profitabilnosti i konkurentnosti, uključujući i komercijalizaciju „RRP" proizvoda. U okviru grupacije Philip Morris International pod "RRP" proizvodima podrazumevaju se proizvodi koji predstavljaju, ili će verovatno/potencijalno predstavljati, proizvode smanjenog rizika od štetnosti za pušače koji se opredele za ove proizvode nasuprot daljem pušenju tradicionalnih cigareta.

Društvo nije imalo značajnije probleme prilikom naplate potraživanja. Društvo nema značajnu koncentraciju kreditnog rizika, jer ima utvrđene politike koje obezbeđuju da se prodaja proizvoda i usluga vrši kupcima koji imaju odgovarajuću kreditnu istoriju. Takođe, Društvo ima utvrđene politike koje obezbeđuju da se prodaja proizvoda i usluga osigura bankarskim garancijama i menicama izdatim od banaka. Kao rezultat navedenog, Društvo nije iskusilo teškoće u naplati potraživanja u rokovima dospelosti nakon datuma bilansa stanja.

Na kraju 2022. godine, Društvo je poslovalo profitabilno sa adekvatnom strukturom bilansa stanja.

Pod uslovom da eksterni faktori bitno ne pogoršaju uslove poslovanja, rukovodstvo Društva procenjuje da kontinuirana optimizacija strukture portfolija, zajedno sa ostalim važnim strategijama obezbeđuje očuvanje dostignutih rezultata poslovanja i dalji razvoj Društva.

2. Analiza ostvarenih rezultata poslovanja, sa posebnim osvrtom na solventnost, likvidnost, ekonomičnost, rentabilnost društva i njegovu tržišnu vrednost

Najznačajniji pokazatelji poslovanja Društva:	2022	2021
Prinos na ukupan kapital	23,55%	22,30%
Neto prinos na sopstveni kapital	35,96%	32,44%
Stopa poslovnog dobitka	24,95%	24,75%
Stepen zaduženosti	44,29%	42,59%
I stepen likvidnosti	0,65	0,56
II stepen likvidnosti	1,55	1,71
Neto obrtni kapital (u 000 RSD)	11.515.828	10.507.949
Trzišna kapitalizacija (u 000 RSD)	73.561.158	73.373.017
Dobitak po akciji (u dinarima)	524,77	464.17

Cena akcija – najviša i najniža u izveštajnom periodu, ako se trgovalo (posebno za obične i preferencijalne)	najviša	najniža
Obične	7.500	7.500
Preferencijalne	7.799	6.076

Isplaćena dividenda po redovnoj i preferencijalnoj akciji I, II i III klase, za poslednje 3 godine, pojedinačno po godinama	Isplaćena dividenda za 2019* RSD po akciji	Isplaćena dividenda za 2020** RSD po akciji	Isplaćena dividenda za 2021*** RSD po akciji
Obične	396,33	417,59	464,17
Preferencijalne I klasa	429,73	438,79	483,87
Preferencijalne II klasa	416,33	437,59	484,17
Preferencijalne III klasa	411,33	432,59	479,17

** u skladu sa Odlukom o isplati dividende od 29.6.2020.*
*** u skladu sa Odlukom o isplati dividende od 11.6.2021.*
**** u skladu sa Odlukom o isplati dividende od 20.5.2022*

3. Informacije o ostvarenjima Društva po segmentima (formiranim na proizvodnoj i geografskoj osnovi), u skladu sa zahtevima MRS 14 i postojanje ogranaka

Društvo ima samo jedan poslovni segment, proizvodnju i prodaju duvanskih proizvoda i u svom sastavu nema ogranke.

4. Struktura ukupnog ostvarenog rezultata poslovanja Društva u 2022. godini je sledeća:

	2022	2021
Poslovni prihodi i rashodi		
Poslovni prihod	28.897.912	25.702.542
Poslovni rashod	21.689.204	19.342.413
Poslovni rezultat – dobitak / (gubitak)	**7.208.708**	**6.360.129**
Finansijski prihodi i rashodi		
Finansijski prihodi	324.706	90.193
Finansijski rashodi	152.171	125.990
Finansijski rezultat – dobitak / (gubitak)	**172.535**	**(35.797)**
Ostali prihodi i rashodi		
Ostali prihodi	132.948	161.360
Ostali rashodi	137.987	126.043
Rezultat ostalih prihoda i rashoda – dobitak / (gubitak)	**(5.039)**	**35.317**
Ukupan bruto rezultat		
Ukupni prihodi	**29.355.994**	**25.956.388**
Ukupni rashodi	**21.979.947**	**19.595.481**
Dobitak / (Gubitak) pre oporezivanja	**7.376.047**	**6.360.907**

5. Podaci važni za procenu stanja imovine Društva:

Podaci važni za procenu stanja imovine Društva se nalaze u finansijskim izveštajima sadržanim u okviru ovog izveštaja.

6. Informacija o kadrovskim pitanjima:

Nije bilo značajnijih promena u kadrovskoj strukturi Društva tokom 2022. godine.

III Opis očekivanog razvoja Društva i glavnih rizika, promena u poslovnim politikama i pretnji kojima je Društvo izloženo

(U ovoj tački dati su podaci predviđeni članom 34. stav 4. tačka 5, 9, 10. i 11. Zakona o računovodstvu)

1. Opis očekivanog razvoja Društva

Cilj Društva je da kroz upravljanje kapitalom zadrži sposobnost Društva da nastavi da posluje u neograničenom periodu u predvidljivoj budućnosti kako bi akcionarima obezbedilo dividende, a ostalim zainteresovanim stranama povoljnosti u stabilnom okruženju i da bi očuvalo optimalnu strukturu kapitala sa ciljem da smanji troškove kapitala.

Prelaskom na novi poslovni model uslužne proizvodnje Društvo je unapredilo model proizvodnje i poslovanja i nastaviće da maksimalno iskorišćava proizvodne kapacitete, što će uz dalju komercijalizaciju „RRP" proizvoda održati profitabilnost i konkurentnost Društva.

Da bi očuvalo odnosno korigovalo strukturu kapitala, Društvo može da izvrši korekciju isplata dividendi akcionarima, vrati kapital akcionarima, izda nove akcije ili može da proda sredstva kako bi smanjilo potencijalna dugovanja.

Rukovodstvo preduzima sve neophodne mere kako bi podržalo opstanak i razvoj poslovanja Društva.

2. Opis glavnih rizika i pretnji kojima je Društvo izloženo

Poslovanje Društva izloženo je različitim finansijskim rizicima. Upravljanje rizicima u Društvu je usmereno na nastojanje da se u situaciji nepredvidivosti finansijskih tržišta potencijalni negativni uticaji na finansijsko poslovanje Društva svedu na minimum.

Rizikom se upravlja u sklopu politika koje je odobrilo Matično Društvo. Politike Matičnog Društva daju pisane principe za opšte upravljanje rizikom kao i pisane politike koje pokrivaju specifične oblasti kao što je rizik od promene kurseva, rizik od promene kamatne stope, kreditni rizik, upotreba derivativnih i nederivatnih finansijskih instrumenata i investiranje većih sredstava.

Društvo posluje u međunarodnim okvirima i izloženo je riziku od promena kurseva stranih valuta, u prvom redu EUR, USD i CHF.

Ukoliko bi na dan 31. decembar 2022. godine dinar oslabio/ojačao za 5%, a sve druge promenljive ostale konstantne, profit bi se smanjio/povećao za RSD 249.940 (2021: RSD 137.782), a kao rezultat negativnih/pozitivnih kursnih razlika koje bi nastale po osnovu preračuna potraživanja i obaveza u stranoj valuti iskazanih u bilansu stanja na dan 31. decembar 2022. godine, odnosno na dan 31. decembar 2021. godine.

Društvo nema značajnu koncentraciju kreditnog rizika. Društvo ima utvrđene politike koje obezbeđuju da se prodaja proizvoda i usluga vrši kupcima koji imaju odgovarajuću kreditnu istoriju. Društvo ima utvrđene politike koje ograničavaju nivo kreditne izloženosti prema svakoj pojedinačnoj finansijskoj instituciji.

Finansijska sredstva, koja potencijalno mogu izložiti Društvo kreditnom riziku sastoje se uglavnom od potraživanja od kupaca. Knjigovodstvena vrednost potraživanja, umanjena za ispravke vrednosti potraživanja, predstavlja maksimalan nivo izloženosti kreditnom riziku. Gotovina se plasira u finansijske institucije, za koje se smatra da u momentu deponovanja sredstava imaju minimalan rizik od neispunjenja obaveza.

U napomenama datim u tački 4 Finansijskog izveštaja prikazane su finansijske obaveze Društva i neto izmirene izvedene finansijske obaveze koje su grupisane prema datumu dospeća na osnovu perioda preostalog do ugovornog datuma dospeća, a na datum bilansa stanja.

Uporedni podaci su u skladu sa izmenama i dopunama MSFI 7 koje se odnose na obelodanjivanje rizika likvidnosti.

3. Opis promena u poslovnim politikama Društva:

Nije bilo značajnih promena u poslovnim politikama Društva.

IV Važni poslovni događaji koji su nastupili po završetku poslovne godine za koju se izveštaj priprema

(U ovoj tački dati su podaci predviđeni članom 34. stav 4. tačka 4. Zakona o računovodstvu)

Nije bilo događaja koji su nastali posle datuma bilansa stanja do datuma odobrenja finansijskih izveštaja od strane Odbora direktora Društva 27. marta 2023. godine koji bi zahtevali izmene ili obelodanjivanje u napomenama uz priložene finansijske izveštaje.

V Značajniji poslovi sa povezanim licima

(U ovoj tački dati su podaci predviđeni članom 71. stav 8. Zakona o tržištu kapitala)

Za svrhe ovog izveštaja, pravna lica se tretiraju kao povezana ukoliko jedno pravno lice ima mogućnost kontrolisanja drugog pravnog lica ili vrši značajan uticaj na finansijske i poslovne odluke drugog lica, što je definisano u MRS 24 „Obelodanjivanja odnosa sa povezanim licima". Prilikom razmatranja svih mogućih vrsta odnosa između povezanih pravnih lica, pažnja se usmerava na suštinu odnosa, a ne samo na pravnu formu.

Salda na dan 31. decembar 2022. godine i 31. decembar 2021. godine, kao i transakcije sa povezanim pravnim licima Društva prikazane su u sledećoj tabeli:

i) Salda sa povezanim pravnim licima	Odnos	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Potraživanja od kupaca, bruto	povezano	307.954	1.831.536
Potraživanja od kupaca, bruto	matično	-	3.035
Potraživanja od kupaca, bruto	zavisno	-	-
Obaveze prema dobavljačima	povezano	(5.039.471)	(3.627.687)
Obaveze prema dobavljačima	zavisno	-	-
Obaveze prema dobavljačima	matično	-	-
Ukupno duguje/(potražuje)		**(4.731.517)**	**(1.793.116)**

ii) Transakcije sa povezanim pravnim licima	Odnos	2022	2021
Nabavke	povezano	11.736.385	7.472.003
Prodaja	povezano/matično	8.536.823	8.142.839
Isplaćena dividenda	matično	4.507.240	4.067.575
Ostali troškovi poslovanja	povezano	4.306.322	3.852.574

Detalji transakcija sa svakim pojedinačnim povezanim pravnim licem su obelodanjeni u okviru napomene uz Finansijske izveštaje broj 38. Transakcije sa povezanim pravnim licima.

VI Aktivnosti Društva na polju istraživanja i razvoja

(U ovoj tački dati su podaci predviđeni članom 34. stav 4. tačka 6. Zakona o računovodstvu)

Na nivou PMI Internacional Inc. postoje specijalizovana odeljenja koja se bave aktivnostima istraživanja i razvoja. Društvo samostalno nema takve aktivnosti.

VII Ulaganja u cilju zaštite životne sredine

(U ovoj tački dati su podaci predviđeni članom 34. stav 4. tačka 3. Zakona o računovodstvu)

Društvo razvija efektivni sistem za upravljanje poslovnim procesima, smanjujući njihov negativni uticaj na životnu sredinu, a obezbeđujući postizanje kompanijskih i nacionalnih ciljeva u skladu sa zahtevima zakona.

Iznos ulaganja za zaštitu životne sredine najvećim delom se odnosi na iznošenje komunalnog otpada, tretman otpada kompostiranjem/spaljivanjem, upravljanje ambalažnim otpadom i drugo. Ukupna ulaganja u zaštitu životne sredine u 2022. godini iznose 92.622 hiljade dinara.

Društvo pruža podršku poslovanju u cilju stvaranja bezbednog radnog okruženja i eliminacije rizika promovisanjem kulture kontinuiranog poboljšanja bezbednosti u samom Društvu.

VIII Podaci o otkupu sopstvenih akcija

(U ovoj tački dati su podaci predviđeni članom 34. stav 4. tačka 7. Zakona o računovodstvu)

Društvo je do 31. januara 2011. godine otkupilo ukupno 56.975 preferencijalnih akcija I klase (0,5% ukupnog kapitala Društva) od akcionara nesaglasnih sa Odlukama Skupštine o izmenama Osnivačkog akta usvojenim 12. aprila 2010. i 29. novembra 2010. godine. Odluka o njihovoj prodaji ili poništenju biće doneta u skladu sa Zakonom o privrednim društvima.

IX Odluka nadležnog organa o usvajanju godišnjih finansijskih izveštaja

(U ovoj tački dati su podaci predviđeni članom 73. stav 1. Zakona o tržištu kapitala)

Godišnji izveštaj, kao i godišnji finansijski izveštaji su odobreni od strane Odbora Direktora i isti će biti podneti na usvajanje Skupštini akcionara, čija sednica nije održana do dana podnošenja ovog izveštaja. Skupština akcionara biće održana u zakonom propisanom roku.

X Odluka o raspodeli dobiti

(U ovoj tački dati su podaci predviđeni članom 73. stav 3. Zakona o tržištu kapitala)

Do datuma podnošenja ovog izveštaja organi Društva nisu odlučivali o raspodeli dobiti Društva. Organi Društva će u zakonom propisanom roku odlučiti o raspodeli dobiti.

XI Izveštaj o korporativnom upravljanju

(U ovoj tački dati su podaci predviđeni članom 35. Zakona o računovodstvu)

Philip Morris Operations a.d. Niš je javno akcionarsko društvo, čije akcije se kotiraju na Beogradskoj berzi na „Open Marketu" (www.belex.rs). Korporativno upravljanje je uređeno Statutom, Kodeksom korporativnog upravljanja i Poslovnikom o radu Skupštine Društva, koji su objavljeni na sajtu Društva (www.din.co.rs). Društvo redovno vrši sva neophodna obaveštavanja akcionara i objavljuje dokumenta, finansijske i druge izveštaje, bitne događaje i slične akte na svom sajtu, kao i sajtu Komisije za hartije od vrednosti, Centralnog registra, Beogradske berze i APR-a.

Internu kontrolu poslovanja u Društvu vrši lice nadležno za unutrašnji nadzor, koje ispunjava uslove za internog revizora propisane zakonom. Poslovi unutrašnjeg nadzora vrše se u skladu sa relevantnim propisima, politikom upravljanja rizicima, internim aktima Društva i politikama matične grupe PMI Inc. Interni revizor je nezavisan u radu i izveštaje podnosi Komisiji za reviziju Odbora direktora. Internim aktima Društva uređena su pitanja procene rizika, plana aktivnosti internih kontrola, kao i druga pitanja ukljucujuci i smanjenje rizika u vezi finansijskog izvestavanja. U Društvu se vrše interne kontrole organizovane od strane internog revizora, kao i kontrole na nivou matične grupe.

Korporativno upravljanje Društva je jednodomo. Društvo ima Skupštinu akcionara, Odbor direktora i sekretara Društva. Odbor direktora Društva ima pet članova - direktora, od kojih su dva člana izvršni direktori i tri člana koji su neizvršni direktori od koji je jedan neizvršni direktor istovremeno i nezavisan od Društva. Jedan od izvršnih direktora je istovremeno zakonski zastupnik i generalni direktor Društva. Odbor direktora obavlja funkciju svih komisija, izuzev Komisije za reviziju. Komisija za reviziju ima tri člana, koji ispunjavaju sve uslove predviđene pozitivnim propisima za obavljanje funkcije člana Komisije za reviziju.

Pri izboru članova korporativnih organa Društva, pored ispunjenosti uslova propisanih zakonom, procena kandidata za konkretnu funkciju obuhvata kompetentnost kandidata za funkciju, obrazovanje potrebno za kvalitetno vršenje funkcije, etičnost i savesnost u radu, kao i radno iskustvo. Pri tome, kad god je moguće vodi se računa o rodnoj ravnopravnosti.

NEFINANSIJSKI IZVEŠTAJ
PHILIP MORRIS OPERATIONS AD. NIŠ
ZA 2022. GODINU

PHILIP MORRIS OPERATIONS A.D.NIŠ

Sadržaj

1. O izveštaju ... 1
2. Uvodna reč Generalnog direktora ... 2
Reč direktora proizvodnje ... 3
3. O kompaniji ... 4
3.1 O kompaniji Philip Morris u Srbiji ... 4
4. Održivo poslovanje ... 6
5. Transformacija našeg poslovanja ... 7
5.1. Istraživanje i razvoj ... 7
6. Strateški okvir ... 8
6.1. Inovacije za razvoj boljih proizvoda ... 9
- Naši proizvodi od nesagorevajućeg duvana na srpskom tržištu
- Pristup proizvodima od nesagorevajućeg duvana
6.2. Poslovanje u skladu sa najboljim praksama ... 11
- Integritet u poslovanju
- Odgovoran marketing i prodaja
- Održivo upravljanje lancem snabdevanja
- Poštovanje ljudskih prava
- Privatnost i zaštita podataka
- Sprečavanje nezakonite trgovine duvanom
- Odgovorno zastupanje i poštovanje fiskalnih praksi
- Sprečavanje korupcije
6.3. Briga o ljudima sa kojima radimo ... 19
- Zdravlje, sigurnost i dobrobit zaposlenih
- Prepoznavanje i zadržavanje talenata
- Obuke i razvoj
- Poštovanje različitosti i inkluzija
- Benefiti za zaposlene
- Nagrade i priznanja
- Mogućnosti za studente
- Projekti u zajednici
6.4. Zaštita životne sredine ... 29
- Klimatske promene
- Dekarbonizacija naših operacija
- Upravljanje vodama
- Alliance for Water Stewardship
- Upravljanje otpadom
- Sprečavanje nepravilnog odlaganja proizvoda nakon upotrebe

1. O izveštaju

Zadovoljstvo nam je da vam predstavimo nefinansijski izveštaj za 2022. godinu o napretku naše kompanije u oblasti održivog razvoja koji predstavlja rezultate koje smo postigli na poljima transformacije poslovanja, razvoja naših zaposlenih, lokalne zajednice i zaštite životne sredine.

Izveštaj obuhvata aktivnosti kompanije *Philip Morris Operations a.d. Niš* (PMOP) i odnosi se na period od 1. januara do 31. decembra 2022. godine.

Izveštaj je objavljen na zvaničnoj internet stranici kompanije *www.din.co.rs*

2. Uvodna reč Generalnog direktora

Aleksandar Jakovljević
Generalni direktor
za Jugoistočnu Evropu

Veoma mi je drago što imam priliku da vas uvedem u naš godišnji izveštaj o nefinansijskom poslovanju za 2022. godinu, koji opisuje veliki broj inicijativa realizovanih u raznim oblastima u toku prethodne godine, i daje širu perspektivu finansijskom izveštaju čiji je sastavni deo.

Ova 2023. godina za nas je godina jubileja - 20 godina otkad je kompanija Philip Morris International (PMI) privatizovala Duvansku industriju Niš. U tom periodu naša fabrika se razvijala, modernizovala, privlačila u Srbiju sve veću proizvodnju za strana tržišta i korak po korak pozicionirala se veoma visoko na lestvici u sistemu kompanije PMI.

Ali nismo se zadržali samo na tradicionalnom biznisu, već smo pre šest godina u Srbiji predstavili IQOS, naš sada već dobro prepoznatljiv proizvod koji zagreva duvan. Zahvaljujući inovativnoj tehnologiji i naprednim naučnim istraživanjima koja stoje iza ovog uređaja, kao i jedinstvenom korisničkom iskustvu i podršci, IQOS je mnogim pušačima dao priliku da naprave bolji izbor i sa cigareta pređu na manje štetne alternative.

Nauka i tehnološki razvoj omogućavaju nam danas da u svim sferama života smanjimo negativne uticaje i pronalazimo bolje opcije, i upravo je to vizija koja stoji iza naših bezdimnih alternativa. Brojni benefiti prelaska na bolje alternative učinili su da IQOS bude predvodnik koncepta smanjenja štetnosti od pušenja koji je do tog trenutka bio nedovoljno prepoznat. Tako je IQOS otvorio vrata mnogim alternativama za cigarete koje dolaze i dolaziće na naše tržište. Naša kompanija je u 2022. godini ušla i na teren elektronskih cigareta lansirajući IQOS VEEV i VEEBA proizvode, iza kojih čvrsto stoji nauka, najnovije tehnologije, kontrola kvaliteta i odgovorna komercijalizacija; zbog čega su, zajedno sa ostalim bezdimnim proizvodima, daleko bolja alternativa od cigareta.

Dosadašnji uspesi, aktuelna transformacija iz tradicionalne u modernu, na nauci i tehnologiji zasnovanu kompaniju, kao i kontinuirani napori države da stvori povoljno okruženje koje počiva na istim principima kojima se mi vodimo, daje nam podstrek za dalji rast i razvoj naše kompanije u Srbiji.

Reč direktora proizvodnje

Zadovoljstvo mi je što ćemo vam u Izveštaju o nefinansijskom poslovanju za 2022. godinu predstaviti realizovane akcije i inicijative na kojima se temelji kontinuiran, održiv i profitabilan rast naše kompanije. Svaka godina nosi sa sobom nove izazove i očekivanja. Uzevši u obzir trenutnu situaciju u svetu, veliko mi je zadovoljstvo da podelim sa vama da je fabrika u Nišu odolela svim izazovima i ostvarila rekordni volumen proizvodnje u 2022. godini.

Kao kompanija sa razvijenom ekološkom svešću težimo ka tome da naša proizvodnja bude održiva, i predano radimo na postizanju što boljih rezultata u svim aspektima zaštite životne sredine i održivog razvoja.

Kao odgovor na rekordni volumen proizvodnje s jedne strane i globalne energetske izazove sa druge, sproveli smo više inicijativa koje su rezultirale smanjenjem specifične potrošnje energije za 5.1%. Pored toga, u skladu sa našom posvećenošću odgovornom upravljanju vodama, smanjili smo specifičnu potrošnju vode za 3.1%, sprovodeći nekoliko važnih inicijativa o kojima možete više pročitati u ovom izveštaju. Poslednje, ali ne manje važno, ostajemo snažno posvećeni smanjenju otpada iz naše proizvodnje i reciklaži, i ponosni smo na ostvarenu stopu reciklaže od 99.97%.

Želim da se zahvalim svim svojim kolegama zato što su pozitivno odgovorili na sve izazove koji su se našli pred nama. Kompanija će se u narednim godinama truditi da dodatno poboljša svoje performanse, a to je moguće jedino uz kontinuirane napore i posvećenost čitavog našeg tima koji je zaslužan za uspehe koje postižemo. U sklopu ovog izveštaja možete naći više detalja o našem poslovanju i postignutim rezultatima.

Igor Kroshko
Direktor proizvodnje
za Jugoistočnu Evropu

3. O kompaniji Philip Morris International

Philip Morris International (PMI) predvodi transformaciju u duvanskoj industriji koja za cilj ima stvaranje budućnosti bez duvanskog dima i zamenu cigareta bezdimnim proizvodima, za dobrobit odraslih pušača koji bi inače nastavili da puše, društva, kompanije i njenih akcionara. PMI je vodeća internacionalna duvanska kompanija koja se bavi proizvodnjom i prodajom cigareta, bezdimnih proizvoda i sa njima povezanih elektronskih uređaja i dodataka, kao i drugih proizvoda koji sadrže nikotin.

PMI gradi budućnost na novoj kategoriji bezdimnih proizvoda koji, iako nisu bez rizika, predstavljaju mnogo bolji izbor u odnosu na pušenje cigareta.

Kroz multidisciplinarne mogućnosti u razvoju proizvoda, najsavremenije proizvodne pogone i naučnu potvrdu rezultata, PMI ima za cilj da osigura da njegovi bezdimni proizvodi ispune očekivanja odraslih pušača kao i stroge regulatorne zahteve. Portfolio bezdimnih proizvoda kompanije PMI uključuje proizvode od nesagorevajućeg duvana i proizvode sa parom koja sadrži nikotin. Od 30. septembra 2021. godine bezdimni proizvodi kompanije PMI su dostupni u prodaji na 70 tržišta, uključujući i Srbiju.

Za više informacija posetite **www.pmi.com** i **www.pmiscience.com**

3.1 O kompaniji Philip Morris u Srbiji

U Srbiji, *Philip Morris International* obavlja delatnost kroz dva ogranka, *Philip Morris Operations a.d. Niš* (PMOP) i *Philip Morris Services d.o.o. Beograd* (PMSE). Fabrika u Nišu jedna je od najmodernijih u globalnoj mreži fabrika kompanije PMI, i najveći je proizvođač duvanskih proizvoda u zemlji, dok je Beograd regionalno sedište kompanije PMI za jugoistočnu Evropu (SEE) kao i jedan od centara ekspertize za finansijsko poslovanje kompanije PMI. Trenutno imamo ukupno 911 zaposlenih širom zemlje, od čega u PMOP radi 606 zaposlenih.

Novija istorija kompanije PMOP počinje u oktobru 2003. godine kada je PMI privatizovao najveću srpsku fabriku duvana, DIN "Fabrika duvana" a.d. Niš (DIN). Od 2003. godine PMI je uložio više od 894 miliona dolara u Srbiji, čime ostaje jedan od najvećih investitora u zemlji.

U Srbiji smo od 2003. godine uložili preko 22 miliona dolara u razne inicijative u zajednici. Želimo da pomognemo razvoj zajednice kroz programe usmerene na inovativno preduzetništvo, obrazovanje i nauku. Naš najnoviji strateški donatorski program "StarTech", koji se realizuje u saradnji sa Nacionalnom alijansom za lokalni ekonomski razvoj (NALED), je trogodišnji program vredan 5 miliona dolara, usmeren na promociju inovacija i tehnološkog razvoja u Srbiji, kao i podršku digitalnoj transformaciji malih i srednjih preduzeća. Cilj projekta je da se ubrza rast srpskih kompanija i transformacija tradicionalne ekonomije u digitalnu, kroz podršku u formi obezbeđivanja sredstava i ekspertize, rada na unapređivanju uslova za podsticanje inovacija i promocije domaćeg inovativnog preduzetništva.

Philip Morris u Srbiji

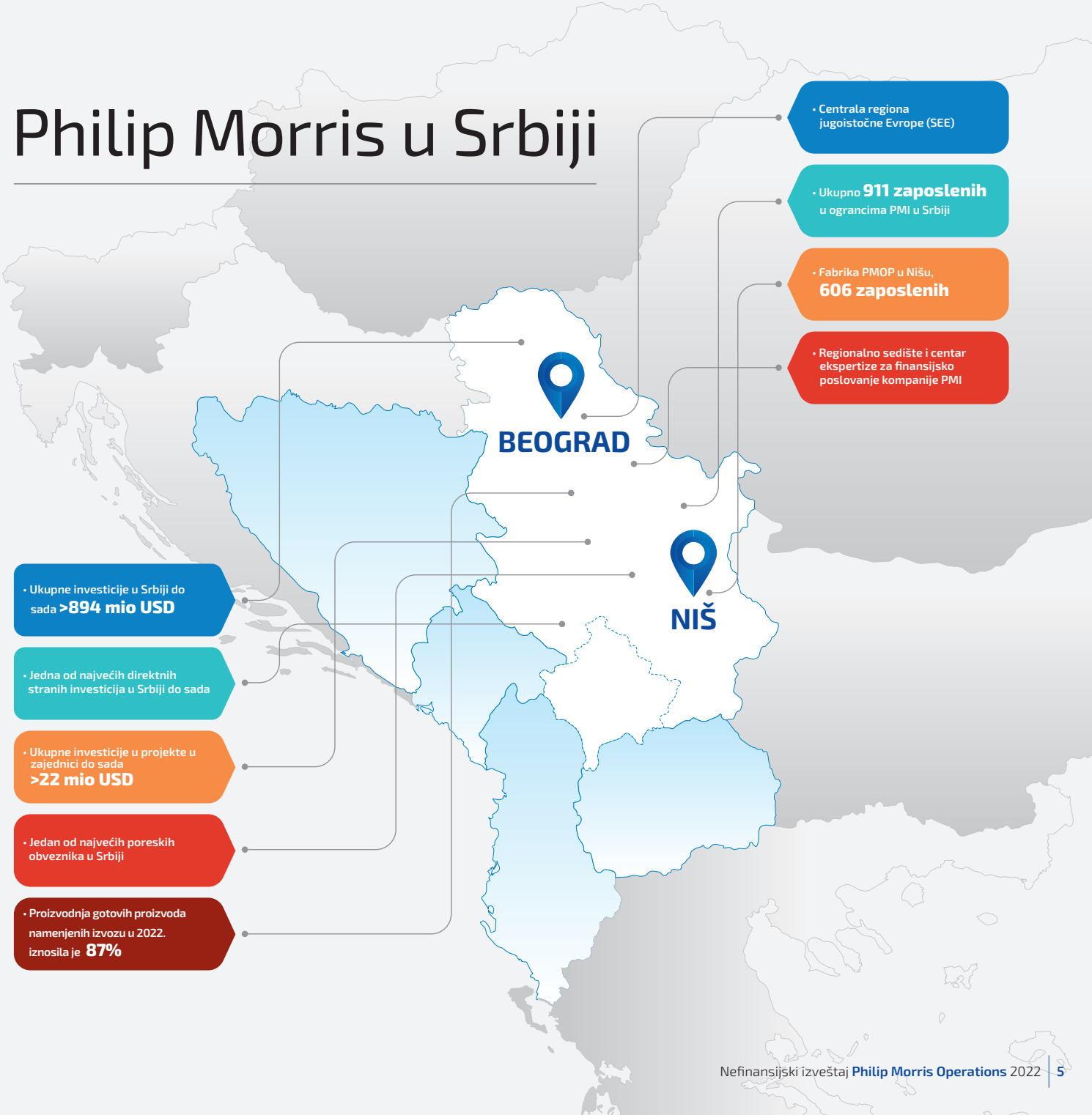

- Centrala regiona jugoistočne Evrope (SEE)
- Ukupno **911 zaposlenih** u ograncima PMI u Srbiji
- Fabrika PMOP u Nišu, **606 zaposlenih**
- Regionalno sedište i centar ekspertize za finansijsko poslovanje kompanije PMI
- Ukupne investicije u Srbiji do sada **>894 mio USD**
- Jedna od najvećih direktnih stranih investicija u Srbiji do sada
- Ukupne investicije u projekte u zajednici do sada **>22 mio USD**
- Jedan od najvećih poreskih obveznika u Srbiji
- Proizvodnja gotovih proizvoda namenjenih izvozu u 2022. iznosila je **87%**

4. Održivo poslovanje u našoj kompaniji

Ostvarivanje budućnosti bez duvanskog dima mora biti postignuto na održiv način. Održivo poslovanje predstavlja srž transformacije kompanije PMI, koje podstiče inovacije i osigurava dugoročni uspeh. Naš pristup održivosti fokusira se na tri ključne oblasti: životnu sredinu, društvo i upravljanje, to jest na način kako obezbeđujemo poštovanje zakona i svih internih procedura koje regulišu naše poslovanje.

Ove oblasti posmatramo u odnosu na to ŠTA proizvodimo i KAKO proizvodimo, odnosno kroz prizmu uticaja naših proizvoda na okruženje, i samih operacija (bilo proizvodnih ili komercijalnih). Ali pre svega, naša strategija se zasniva na tome da je za dugoročnu održivost naše kompanije neophodno da u potpunosti zamenimo cigarete alternativama bez duvanskog dima. U osnovi ove strategije nalaze se inovacije usmerene na razvoj alternativnih proizvoda koje će zameniti cigarete. Upravo je ovo oblast gde možemo dati najveći doprinos unapređenju javnog zdravlja.

Tri stuba održivosti

Adresiranje ovog ključnog pitanja zahteva trostrani pristup:

1. Razviti bolje alternative pušenju
Istraživanje, razvoj i komercijalizacija naučno potkrepljenih proizvoda koji sadrže nikotin koji su manje štetni od cigareta.

2. Ubrzati trend opadanja broja pušača
Obezbediti širok pristup alternativama za punoletne pušače, koji inače ne bi prestali da puše, kako bi osigurali da ovi proizvodi ubrzaju pad rasprostranjenosti pušenja.

3. Učiniti da cigarete postanu stvar prošlosti
Fokusiran rad na tome da bolje alternative zamene cigarete i učine ih zastarelim.

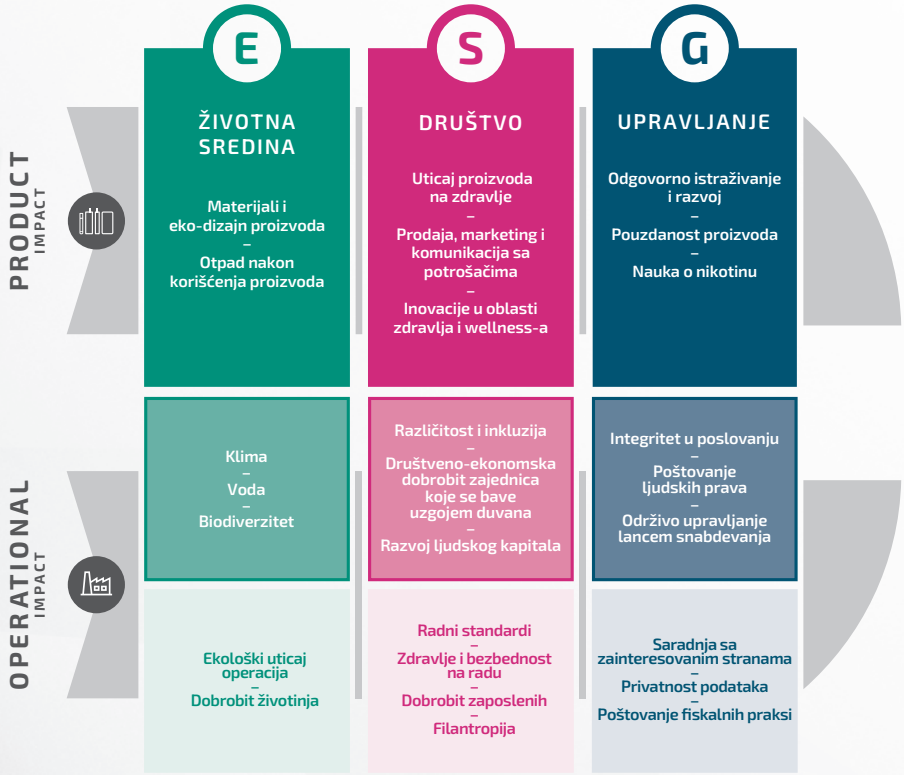

5. Transformacija našeg poslovanja

Pušenje je štetno po zdravlje,a najbolji način da se izbegnu štetne posledice pušenja jeste da se nikada ne počne ili da se u potpunosti prestane s pušenjem. Ipak, prema podacima Svetske zdravstvene organizacije (SZO) iz 2022. godine, približno 1.3 milijarde ljudi širom sveta je pušilo cigarete ili druge duvanske proizvode koji se zasnivaju na sagorevanju duvana, a prema podacima SZO, očekivanja su da će 2025. godine biti otprilike isti broj pušača.

Naš prioritet je da adresiramo uticaj pušenja na zdravlje nudeći alternative koje su naučno potvrđene kao mnogo bolji izbor u odnosu na nastavak pušenja. Verujemo da svaka kompanija ima etičku i društvenu odgovornost da adresira i smanji negativne uticaje proizvoda koje proizvodi i prodaje.

Iza naše posvećenosti stoji značajan naučno-istraživački rad i razvojni program, kao i velika ulaganja u proizvodne, komercijalne i ljudske kapacitete i infrastrukturu potrebnu da se ove alternative iznesu na tržište.

Ukoliko želite da pogledate ceo tekst PMI izjave o svrsi, posetite: **https://www.pmi.com/statement-of-purpose**

5.1 Istraživanje i razvoj

Glavni izvor bolesti povezanih sa pušenjem je poznat: sagorevanjem duvana emituje se većina štetnih materija koje se nalaze u dimu cigareta. Izbegavanjem sagorevanja smanjujemo ili eliminišemo stvaranje štetnih i potencijalno štetnih sastojaka (HPHCs). Kroz značajna ulaganja u istraživanje i razvoj, razvili smo proizvode koji imaju značajno smanjen uticaj na zdravlje u poređenju sa cigaretama koje sagorevaju duvan. To smo postigli naučnim istraživanjima i razvojem bezdimnih proizvoda, čiji je profil smanjenog rizika naučno potkrepljen, koristeći program koji se zasniva na najboljim praksama farmaceutske industrije (pročitajte više na **https://www.pmiscience.com/sr/home**).

Naša dva glavna centra za istraživanje i razvoj, smeštena u Švajcarskoj i Singapuru, zapošljavaju stotine naučnika, inženjera i drugih stručnjaka koji rade na razvoju i evaluaciji bezdimnih proizvoda. Ovim radom rukovode naš globalni direktor za bionauke, globalni direktor za proizvode i globalni direktor za potrošače, koji su članovi najvišeg menadžmenta kompanije PMI.

6. Strateški okvir

6.1 Inovacije za razvoj boljih proizvoda

Institucije javnog zdravlja, naučna zajednica i mnoga regulatorna tela, kao što je Američka uprava za hranu i lekove (FDA), slažu se da primarni uzrok bolesti povezanih sa pušenjem nije nikotin, već udisanje štetnih i potencijalno štetnih sastojaka, od kojih se većina emituje kao rezultat sagorevanja duvana. Iz tog razloga, naša kompanija je razvila i nastavlja da usavršava portfolio proizvoda koji oslobađaju nikotin bez sagorevanja - bezdimnih proizvoda. Iako nisu bez rizika, ovi proizvodi su daleko bolji izbor od nastavka pušenja.

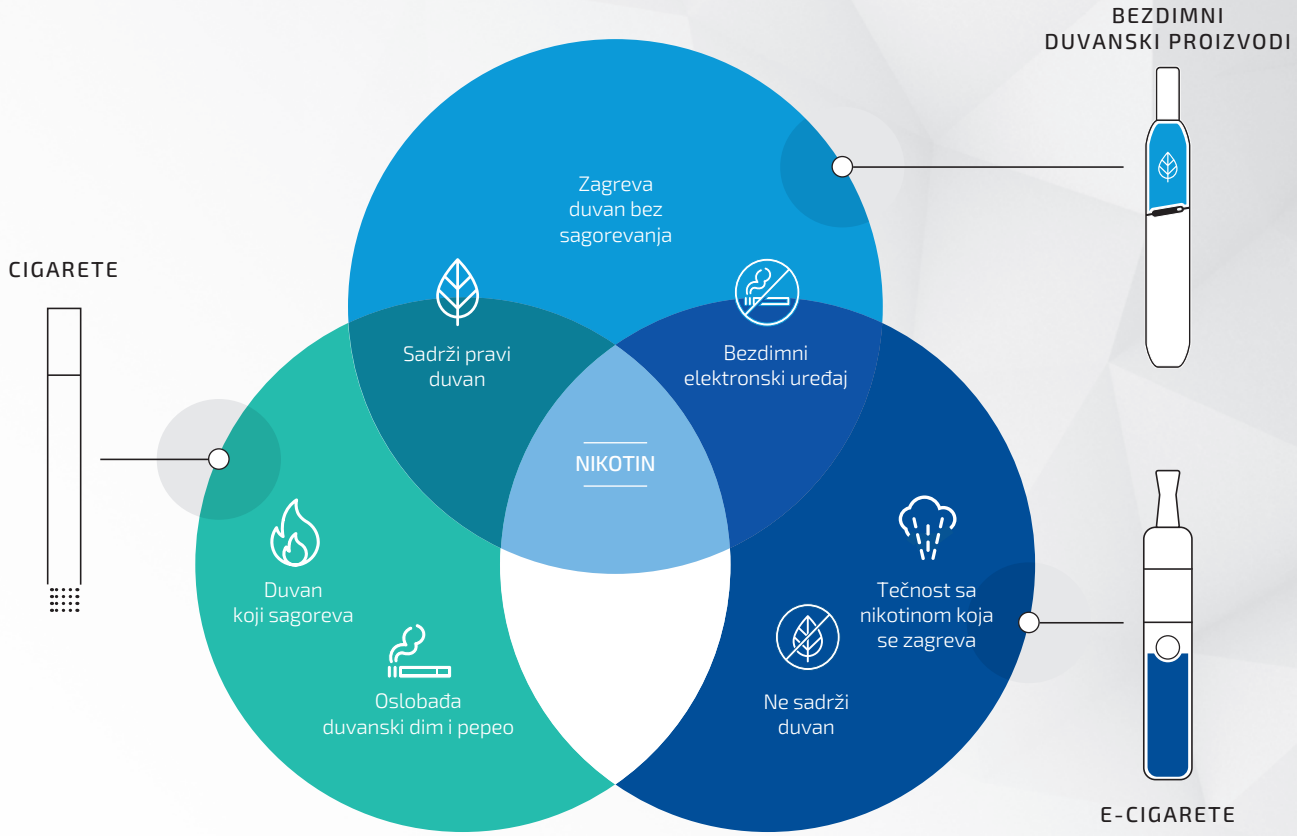

Razlika između cigareta, e-cigareta i bezdimnih duvanskih proizvoda

Naši bezdimni proizvodi na srpskom tržištu

Naš glavni proizvod u ovoj kategoriji, IQOS, lansiran je na srpskom tržištu u aprilu 2017. godine. U maju 2021. lansirali smo i lil Solid, drugi proizvod iz ove kategorije na našem tržištu. IQOS uređaj je elektronski uređaj koji ne sagoreva već zagreva duvan, pri čemu se proizvodi aerosol koji sadrži nikotin koji korisnik udiše.

U decembru 2022. godine na srpskom tržištu su lansirana i dva nova proizvoda, IQOS VEEV i VEEBA, elektronski bezdimni proizvodi namenjeni isključivo punoletnim pušačima koji ne sadrže duvan, već tečnost sa nikotinom.

Kako ovi proizvodi mogu da smanje rizik?

Studije koje je sprovela kompanija PMI pokazuju da IQOS izbegavanjem sagorevanja duvana smanjuje rizik od štetnosti u poređenju sa pušenjem. Decenije epidemioloških podataka su pokazale da je razvoj bolesti povezanih sa pušenjem izazvan hroničnim udisanjem štetnih i potencijalno štetnih materija (HPHC) koje se nalaze u dimu cigareta. Kada se upali cigareta, temperatura koju proizvodi duvan koji gori dostiže od 600 do 900 stepeni Celzijusa. Visoka temperatura koju stvara sagorevanje stvara HPHC. Kada se koristi IQOS, uređaj stalno prati i kontroliše temperaturu duvana tako da ostane ispod 350 stepeni Celzijusa. Kao rezultat toga, para koja sadrži nikotin koju potrošač udiše sadrži znatno niže nivoe HPHC-a od cigareta. Naše studije pokazuju da tokom rada IQOS-a ne dolazi do sagorevanja, a aerosol koji se generiše ima u proseku od 90 do 95 procenata niže nivoe HPHC u odnosu na dim cigareta. Najnovije inovacije iz IQOS porodice elektronskih uređaja, IQOS VEEV i VEEBA, karakteriše MESH tehnologija zagrevanja i digitalni kontrolni sistem na uređaju koji sprečava pregrevanje, stvarajući u proseku 95% niži nivo štetnih sastojaka u poređenju sa cigaretama. Ova tehnologija je više od 6 godina naučno razvijana i testirana u Švajcarskoj.

Od svih vrsta bezdimnih proizvoda koje smo do sada razvili, najviše podataka i istraživanja je urađeno za IQOS. Prikupljeno je jako puno kliničkih i nekliničkih podataka koji potkrepljuju potencijal ovog proizvoda za smanjenje rizika od razvoja bolesti povezanih sa pušenjem u poređenju sa nastavkom pušenja cigareta. Naše naučne rezultate takođe podržava i sve veći broj nezavisnih istraživanja. Lista nezavisnih studija (ukupno preko 279) koje su objavljene u vezi sa bezdimnim proizvodima naše kompanije i/ili našim metodama i rezultatima, od 16. marta 2022, može se pronaći na **https://www.pmiscience.com/whats-new/independent-studies**. Nezavisno od metodologije koju primenjuju, većina studija ukazuje na pozitivne razlike između IQOS aerosola i duvanskog dima.

Pristup bezdimnim proizvodima

Korist koju bezdimni proizvodi mogu imati po javno zdravlje zavisi ne samo od njihovog potencijala da smanje rizik od bolesti povezanih sa pušenjem, već i od njihove stvarne upotrebe kao alternative cigaretama od strane odraslih pušača. Da bi pušači prešli na njih, ove alternative moraju biti dostupne.

Globalna ambicija kompanije PMI je da do 2025. najmanje 40 miliona pušača pređe na PMI bezdimne proizvode i prestane da puši. Da bismo postigli svoj cilj, koristimo svoje resurse da, tamo gde možemo, podignemo svest, prihvatljivost, dostupnost i pristupačnost bezdimnih proizvoda. Ovaj broj bi mogao rasti ukoliko bi više regulatornih organa u svoje politike uključilo koncept smanjenja štetnosti od duvana kao dopunu postojećim propisima u pogledu prevencije početka pušenja i podsticaju prestanka pušenja. Da bi se poboljšao pristup bezdimnim proizvodima, ključno je regulatorno okruženje koje omogućava prodaju bezdimnih proizvoda i komunikaciju sa odraslim pušačima.

6.2 Poslovanje u skladu sa najboljim praksama

Težimo izvrsnosti u svemu što radimo. To uključuje da radimo sve što je u našoj mogućnosti kako bismo osigurali da se naši proizvodi komercijalizuju odgovorno, u skladu sa propisima i društvenim očekivanjima. Programi i pravila koja smo uspostavili pomažu nam da ispunimo visoke standarde koje smo postavili za naše marketinške i prodajne aktivnosti.

Naš lanac snabdevanja čini značajan deo našeg društvenog i ekološkog uticaja u zajednici. Zato principi održivog razvoja čine sastavni deo našeg upravljanja lancem snabdevanja, a mi kontinuirano blisko sarađujemo sa našim dobavljačima i poslovnim partnerima kako bismo stvorili održivu vrednost. U svemu ovome, naš vodeći princip ostaje da štitimo i promovišemo ljudska prava svih koji su uključeni u naše poslovne aktivnosti.

Integritet u poslovanju

Za nas, poslovanje sa integritetom znači poštovanje zakona, našeg *Vodiča za uspeh* (Kodeks ponašanja kompanije PMI) i drugih obaveza kompanije. Naš *Vodič za uspeh* definiše pravila koja sledimo i opisuje vrednosti koje čine osnovu etičkog postupanja.

Svesni smo da reputacija kompanije proizilazi iz zbira naših pojedinačnih akcija. Stoga, jasno definišemo očekivanja u pogledu etičkog postupanja i pravila ponašanja koja imamo kako za sve zaposlene u našoj kompaniji tako i za dobavljače sa kojima radimo. Ta očekivanja su utkana i u naše sisteme upravljanja što nam omogućava da osiguramo da se ona i ispunjavaju.

Odgovoran marketing i prodaja

Naša kompanija podržava regulativu koja uključuje koncept smanjenja štetnosti od duvana, mere kojima se ljudi obeshrabruju da počnu da puše i podstiču da prestanu da puše, ali i podstiču pušači, koji ne nameravaju da prestanu da puše, da pređu na manje štetne bezdimne alternative cigaretama.
Primenjujemo stroga pravila u pogledu načina na koji komuniciramo o našim proizvodima sa odraslim potrošačima. Svoje proizvode komercijalizujemo odgovorno kako bismo sprečili da našim proizvodima imaju pristup i koriste ih osobe kojima nisu namenjeni, uključujući maloletne osobe i nepušače. PMI upozorava potrošače na to kako naši proizvodi utiču na zdravlje. Sva pakovanja za konvencionalne duvanske proizvode koji sagorevaju i za bezdimne alternative sadrže jasna i vidljiva zdravstvena upozorenja.

Sve naše komercijalne aktivnosti se vode setom osnovnih principa:

- Proizvodi kompanije PMI namenjeni su isključivo odraslim potrošačima koji puše ili koriste druge proizvode koji sadrže nikotin.
- Upozoravamo potrošače na to kako naši proizvodi utiču na zdravlje.
- Mi komuniciramo o našim proizvodima kako bismo odraslim potrošačima omogućili da naprave izbor. Način na koji proizvode plasiramo na tržište je iskren i transparentan.
- Dizajniramo, razvijamo i komercijalizujemo naše proizvode na načine koji su u skladu sa našom misijom budućnosti bez duvanskog dima.

PMI u potpunosti poštuje zakon i naše sopstvene visoke standarde. Naši principi i prakse u oblasti prodaje i marketinga su definisani kroz dva zasebna marketinška Kodeksa ponašanja – Kodeks za konvencionalne duvanske proizvode koji sagorevaju i Kodeks za alternative od nesagorevajućeg duvana (bezdimni proizvodi). Ovi marketinški kodeksi ponašanja uspostavljaju sveobuhvatan proces upravljanja kako bi se osiguralo da su svi komercijalni programi, kampanje i inicijative u skladu sa svim relevantnim zakonima kao i principima koje sadrži sam Kodeks. Sve osobe koje su uključene u aktivnosti u vezi komercijalizacije proizvoda kompanije PMI - uključujući naše zaposlene i treća lica koja deluju u naše ime - moraju biti obučeni o Kodeksima i moraju ih poštovati.

Naša posvećenost prevenciji pristupa mladih duvanskim proizvodima

Mladi ne bi smeli da imaju pristup, niti da konzumiraju bilo koji duvanski ili nikotinski proizvod. Zaštita osoba mlađih od 18 godina od kupovine ovih proizvoda mora biti prioritet za sve aktere, od duvanskih i drugih kompanija koje proizvode ili uvoze konvencionalne i elektronske cigarete („vejp"), tako i za trgovačke firme koje se bave maloprodajom, ali i za institucije koje regulišu ceo proces. Podržavamo propise koji obezbeđuju da samo punoletne osobe mogu da kupuju duvanske i nikotinske proizvode. Naše odgovorne prakse u pogledu komercijalizacije proizvoda oslanjaju se na pridržavanje pravila i posvećenost naših zaposlenih i trećih strana sa kojima radimo.

Mi takođe postavljamo stroge standarde za naše direktne trgovinske partnere i radimo sa njima kako bismo obezbedili da se spreči prodaja ovih proizvoda maloletnim osobama. Ovo uključuje mehanizme kao što su: redovno slanje pisma o obavezi sprečavanja prodaje duvanskih proizvoda maloletnim osobama, ugovorne klauzule koje obezbeđuju striktno poštovanje zakona koji reguliše ovu oblast, edukativne module na platformi za digitalnu komunikaciju koju koristimo sa našim maloprodajnim partnerima koji se bave temom sprečavanja prodaje naših proizvoda maloletnim osobama (Youth Access Prevention - YAP), kao i monitoring u pogledu poštovanja pravila.

Globalni PMI cilj u pogledu pokrivenosti mreže direktnih trgovinskih partnera YAP programom iznosi 90%, a rezultat od 95.2% koji smo postigli na tržištu Srbije potvrđuje našu posvećenost prevenciji pristupa mladih duvanskim i nikotinskim proizvodima.

95,2%

Maloprodajne mreže sa kojom sarađujemo širom Srbije dobilo je pismo našeg generalnog direktora o obavezi sprečavanja prodaje duvanskih proizvoda maloletnim osobama

Trgovinskih partnera je uključeno u programe edukacije (kroz digitalnu platformu ili uživo)

Trgovinskih ugovora sadrži ugovornu klauzulu o poštovanju zakona koji reguliše ovu oblast

Održivo upravljanje lancem snabdevanja

Imajući u vidu rastući trend integrisanja i globalizacije lanaca snabdevanja, postizanje balansa između obezbeđenja kontinuirane nabavke i ekonomske isplativosti sa ambicioznim ekološkim, društvenim, i standardima kvaliteta je glavni prioritet. Čvrsto verujemo da PMI ima važnu ulogu u pogledu angažovanja naših dobavljača kako bi se ne samo smanjio bilo kakav negativni društveni i ekološki uticaj naših poslovnih aktivosti na društvo, već i kreirala pozitivna društvena, ekološka i ekonomska vrednost za ljude i zajednicu sa kojima sarađujemo.

Naša strategija održivosti lanca snabdevanja zasnovana je na *Principima odgovorne nabavke* (Responsible Sourcing Principles - RSP) kompanije PMI, koji su usklađeni sa Rukovodećim principima UN o poslovanju i ljudskim pravima, Deset principa Globalnog dogovora UN i konvencijama Međunarodne organizacije rada (ILO). RSP, zajedno sa svojim odgovarajućim Uputstvima za implementaciju, postavlja standarde procesa i performansi za naše dobavljače materijala i usluga, od direktnih materijala koji se koriste u proizvodnji naših proizvoda, do roba i usluga potrebnih za vođenje našeg poslovanja. Radom na održivosti u našem lancu snabdevanja duvanom globalno upravlja naše Odeljenje za duvan i zasniva se na *Kodeksu dobre poljoprivredne prakse* (Good Agricultural Practices - GAP) i našem *Kodeksu dobrih radnih praksi u poljoprivredi* (Agricultural Labor Practices - ALP).

RSP definiše zahteve u pogledu procesa i performansi dobavljača, koji se primenjuju na sve dobavljače koji posluju sa našom kompanijom. To je dokument, koji prihvataju svi naši postojeći dobavljači, a takođe je i sastavni deo naše konkursne dokumentacije prilikom ugovaranja novih dobavljača. Kako bismo ovoj temi pridodali još veći značaj RSP će takođe biti sastavni deo velikog broja naših ugovora koje sklapamo sa dobavljačima. Očekujemo da se naši dobavljači pridržavaju zahteva sadržanih u RSP-u, da sagledaju svoje poslovanje i svoj lanac snabdevanja i da procene njihovu usklađenost sa našim očekivanjima. U sklopu standardnog procesa koji primenjujemo, proveravamo da li se dobavljači pridržavaju RSP-a i očekujemo da rade na otklanjanju svih uočenih nedostataka.

U Srbiji smo 2019. godine takođe primenili globalni PMI *STEP* program za due diligence koji smo koristili kako bismo obezbedili da naši ključni dobavljači budu u skladu sa našim RSP-om. Od 2022. godine koristimo *Ecovadis* (**www.ecovadis.com**), globalnu platformu za ocenjivanje održivog razvoja dobavljača i njihovu sertifikaciju, i fokusiramo se na rad sa dobavljačima koji su ocenjeni visokom ocenom.
Očuvanje šuma nam je od izuzetne važnosti jer predstavlja stub posvećenosti održivom razvoju na koji se naša kompanija obavezala. Postavili smo ambiciozne ekološke ciljeve i znamo da ih ne možemo postići sami. Naša ekološka posvećenost ovom aspektu je detaljno opisana u „Manifestu o nultom krčenju šuma“ (PMI Zero Deforestation Manifesto) sa kojim smo upoznali sve naše dobavljače koji svoje proizvode izrađuju od drveta i od njih zatražili postupanje u skladu sa ovim dokumentom, kao i podnošenje odgovarajućih sertifikata.

Zajedno sa našim dobavljačima, kontinuirano razvijamo i implementiramo mnoge inicijative za poboljšanje efikasnosti. U Srbiji, u 2022. godini održali smo trend iz 2021. godine od 14%, u pogledu broja inicijativa koje su bile direktno povezane sa održivim razvojem, kao što je smanjenje emisije CO2, upotreba ekološki prihvatljivih materijala u proizvodnji, itd. Tako je na primer PMOP bio među prvim PMI filijalama koje su implementirale nova ekološka rešenja u svoj vozni park potpunom zamenom celokupnog voznog parka hibridnim automobilima.

Još jedna ilustracija naše posvećenosti može se videti i kroz proces selekcije novih dobavljača. U 2022. godini, zahvaljujući selekciji novog dobavljača za upravljanje otpadom, čiji su procesi u skladu sa našim globalnim ciljevima održivosti, od početka godine su postignuti rezultati povrata otpada od 99.93%.

Pored stroge kontrole materijala od kojih naši dobavljači izrađuju materijale za komercijalne aktivnosti, poseban fokus smo stavili na rukovanje materijalima kojima je prošla inicijalna upotrebna vrednost. Cilj nam je da smanjimo generisanje otpada u svakom pogledu, pa velikom delu tih materijala produžavamo životni vek. Zajedno sa svojim dobavljačima ih dorađujemo, menjamo im svrhu ili ih jednostavno obnovimo i ponovo koristimo za svoje komercijalne aktivnosti, a onaj deo koji se ne može ponovo upotrebiti u potpunosti recikliramo.

U 2022. godini, dodavanje novih proizvoda u naš portoflio, naročito proizvoda za jednokratnu upotrebu, dodatno je podstakao naše napore da se podigne opšta društvena svest o neophodnosti recikaže. Da bismo smanjili količine otpada koji se odlaže na deponije i povećali stopu reciklaže, trudimo se da kontinuirano informišemo naše potrošače o najboljim praksama u pogledu tretmana različitog otpada koji se generiše nakon upotrebe naših proizvoda. Pored toga, mi im pružamo i jedinstven program u okviru koga ih pozivamo da nam se priključe u očuvanju našeg okruženja. Naše potrošače snabdevamo posebnim kutijicama i kesicama, izrađenim od ekološki prihvatljivih materijala, kako bi im olakšali da svoje proizvode koje više ne koriste sačuvaju i vrate nam kako bismo ih reciklirali, a njima pružili mogućnost da odgovorno odlažu otpad nakon konzumacije naših proizvoda.

Poštovanje ljudskih prava

Podržavamo etički pristup, integritet u poslovanju, kulturu poštovanja, poštenja i pravičnosti kroz strukture upravljanja, procedure i prakse koje podstiču transparentnost i sprečavaju neetičko ponašanje u našem poslovanju i lancu snabdevanja.

U kompaniji PMI, poštovanje ljudskih prava je osnov za dobro upravljanje rizicima i stvaranje vrednosti. Mi na to ne gledamo samo kao na ispravnu stvar koju treba poštovati, već to predstavlja jasan poslovni cilj: integrisanje poštovanja ljudskih prava u sve naše strategije i celokupno poslovanje omogućava nam da smanjimo pravne i finansijske rizike, kao i da sprečimo rizike u pogledu problema u lancu snabdevanja. Ukupna reputacija kompanije zasniva se na njenim postupcima i poverenju koje stiče na osnovu toga kako to vide zainteresovane strane. Ovakvo sagledavanje rizika je posebno važno za multinacionalne kompanije poput naše, koje posluju širom sveta.

Naš rad u pogledu zaštite ljudskih prava, na koji se primenjuju globalni principi o poštovanju ljudskih prava kompanije PMI (**PMI's Commitment to Human Rights - HRC**) vodi centralni tim sastavljen od predstavnika različitih funkcija i sprovodi se kroz opsežno interno angažovanje i obuke, eksterne procene uticaja na ljudska prava (HRIA), konsultacije sa stručnjacima i partnerske projekte. Implementacija HRC-a podrazumeva uspostavljanje pravih sistema kontrola u okviru naših procesa i praksi. Rizici iz oblasti ljudskih prava uključeni su u našu ukupnu integrisanu procenu rizika, naš program poštovanja pravila, i procese *due diligence* i evaluacije dobavljača.

Sagledavanje pitanja ljudskih prava uključeno je u naš Kodeks ponašanja (nazvan Vodič za uspeh) i prateći skup principa i praksi (P&P), koji se primenjuju na sve zaposlene u PMI-u i odražavaju naše osnovne vrednosti – kulturu poštenja, poštovanja i pravičnosti. Podržavamo atmosferu međusobnog razumevanja, bezbednosti i profesionalizma na radnom mestu. Odluke vezane za zapošljavanje i karijerni razvoj naših zaposlenih donosimo isključivo na osnovu njihovih profesionalnih sposobnosti i zasluga. Ne ograničavamo mogućnosti za zapošljavanja ili napredovanja u karijeri na osnovu godina starosti, invaliditeta, etničke pripadnosti, pola i seksualne orijentacije, veroispovesti, trudnoće, ili drugih karakteristika koje nisu povezane sa profesionalnim kompetencijama. Svi zaposleni treba da imaju jednaku mogućnost da doprinesu ukupnom rezultatu i da napreduju u karijeri isključivo zahvaljujući profesionalnim dostignućima.

U okviru obaveznih kurseva i obuka, svi naši zaposleni pohađaju obuku o ljudskim pravima, kako u okviru treninga orijentacije za novozaposlene, tako i u okviru raznih obuka za obnavljanje znanja za postojeće zaposlene.

Sloboda udruživanja

Naša ambicija je da budemo poslodavac za primer u svim zemljama gde poslujemo širom sveta, što podrazumeva da obezbedimo poštene uslove rada za sve naše zaposlene. Posvećeni smo poštovanju svih međunarodno priznatih ljudskih prava u skladu sa Rukovodećim principima Ujedinjenih nacija (UN) o poslovanju i ljudskim pravima. Ophođenje prema ljudima sa poštovanjem i dostojanstvom su osnovni principi naše organizacione kulture i ujedinjuju sve nas u PMI-u.

Za našu kompaniju, pošteni uslovi rada su definisani kao sagledavanje radnih odnosa kroz stalni angažman i socijalni dijalog, uz promovisanje slobode udruživanja i prava na kolektivno pregovaranje. Posvećeni smo poštovanju prava zaposlenih da osnivaju ili se pridruže sindikatima i drugim organizacijama koje predstavljaju zaposlene po svom izboru. Promovišemo saradnju na pitanjima od zajedničkog interesa i poštujemo visoke standarde zapošljavanja i radnih odnosa.

U okviru Philip Morris Operations a.d. Niš aktivno je 5 sindikata, sa kojima postoji veoma bliska i konstruktivna saradnja, a sve bitne odluke vezane za zaposlene donose se uz redovne konsultacije sa njima. U kompaniji je na snazi i Kolektivni ugovor, koji je obnovljen u novembru 2022. godine na period od naredne 3 godine. Potpisivanje novog kolektivnog ugovora, koji je prema utiscima svih učesnika ovog procesa jedan od najboljih i najsveobuhvatnijih kolektivnih ugovora zaključenih između poslodavaca i socijalnih partnera na nivou naše države, potvrda je izuzetne saradnje koja se gradi godinama između predstavnika zaposlenih i kompanije.

Prijavljivanje nepoštovanja pravila i procedura

Kompanija ne dozvoljava bilo kakvo osvetoljubivo ponašanje ili pretnju u bilo kom obliku usmerenu protiv zaposlenih koji u dobroj nameri, prijave kršenje procedura kompanije. U radu sa našim zaposlenima vodimo se principom: „vaša je dužnost da prijavite".

Da bi se omogućilo pravovremeno prijavljivanje mogućih kršenja pravila unutar kompanije, postoji nekoliko mehanizama: kontaktiranje direktnog supervizora ili rukovodioca odeljenja, obaveštavanje Menadžment tima, prijavljivanje sumnje na kršenje pravila Odeljenju za etiku i poštovanje pravila, Pravnom odeljenju, Odeljenju unutrašnje kontrole ili Odeljenju za ljudske resurse i organizacionu kulturu. Zaposleni takođe može anonimno prijaviti problem putem odgovarajuće digitalne platforme ili kontaktirati Call centar za poštovanje pravila koji je dostupan 24/7.

Kompanija temeljno istražuje sve prijave o neprihvatljivom ponašanju ili kršenju pravila i procedura i sprovodi korektivne mere.

Privatnost i zaštita podataka

Poslednjih godina, značajno je povećana svest o pitanjima privatnosti i kako kompanije pristupaju zaštiti ličnih podataka.

Čak i pre nego što je Direktiva EU o zaštiti podataka o ličnosti (GDPR) stupila na snagu u maju 2018. godine, kompanija PMI je razvila svoj globalni program zaštite privatnosti (GPP) kako bi uspostavila nove globalne standarde za zaštitu privatnosti podataka. Izvan EU, PMI postavlja GDPR kao svoj globalni standard u ovoj oblasti, gde god je to u skladu sa lokalnim zakonom i praksama, obezbeđujući da je cela PMI organizacija usklađena sa visokim standardom zaštite privatnosti. GPP se primenjuje kroz sisteme koje PMI koristi za rukovanje svim vrstama ličnih podataka kojima raspolažu PMI filijale i dizajniran je da obezbedi usklađenost sa GDPR-om ili drugim relevantnim lokalnim propisima, politikama i praksama u vezi sa poštovanjem privatnosti podataka. GPP je sproveden u Srbiji 2018. godine.

Sprečavanje nezakonite trgovine duvanom

Ilegalna trgovina je stalna i rastuća pretnja, jer tehnologija, globalna trgovina i e-trgovina mogu stvoriti nove mogućnosti da kriminalci koji profitiraju od krivotvorenih i krijumčarenih proizvoda dođu do potrošača. Ilegalna trgovina može izazvati ozbiljne probleme u oblasti javnog zdravlja, a prihodi od nezakonite prodaje koriste se za finansiranje drugih kriminalnih aktivnosti. Nezakonita trgovina stvara prepreku održivom razvoju, uz gubitke državnih prihoda koji dovode do manje ulaganja u javne usluge i infrastrukturu.

Sprečavanje ilegalne trgovine je, stoga, sastavni deo naših napora da dostignemo operativnu izvrsnost i izgradimo održivu budućnost. Značajno ulažemo u primenu inovativne tehnologije kako bismo obezbedili naš lanac snabdevanja i zaštitili potrošače i naše brendove, dok paralelno sarađujemo sa drugima kako bismo pomogli u borbi protiv ilegalne trgovine.

Naša kompanija u Srbiji sarađuje sa nadležnim organima i drugim partnerima iz javnog i privatnog sektora na sprečavanju i smanjenju ilegalne trgovine PMI proizvodima, uključujući kontinuirani rad u okviru Koordinacionog tela Vlade Republike Srbije za borbu protiv sive ekonomije na čijem je čelu ministar finansija, kao i Radne grupe za borbu protiv krijumčarenja duvana na čelu sa direktorom p olicije. Pored ključnih aktivnosti u okviru ovih radnih grupa, naša kompanija aktivno učestvuje u inicijativama poslovnih udruženja na temu suzbijanja šverca i sive ekonomije kao što su Naled, AmCham, FIC i Privredna komora Srbije.

Odgovorno zastupanje i poštovanje fiskalnih praksi

Za PMI, odgovorno zastupanje se odnosi na društveno zalaganje u skladu sa zakonom, profesionalnim standardima i etičkim principima, kao i internim procedurama kompanije. To znači da se prilikom zastupanja svojih pozicija kod zainteresovanih strana i ostalih društvenih činilaca ponašamo fer, pošteno i uz puno poštovanje drugih strana.

PMI teži da bude dobar korporativni građanin u svakoj zemlji u kojoj posluje. Plaćanje poreza u skladu sa realizovanim poslovnim aktivnostima nije samo dužnost, već i ključna stvar koju svaka kompanija treba da uradi kao deo odgovornog poslovanja u zajednici.

Sprečavanje korupcije

Podmićivanje je neprihvatljivo za našu kompaniju, jer podriva vladavinu prava i šteti društvu. Verujemo da poslovni ciljevi nikada ne bi trebalo da se postižu na nepošten način. Dosledno se držimo ovog principa, kako ne bismo ugrozili legitimitet našeg delovanja i naš ugled.

Nikada ne nudimo niti dajemo mito, niti dozvoljavamo bilo kome da plaća mito u ime naše kompanije. Izuzetno smo oprezni kada dajemo bilo kakve poklone ili usluge koji bi mogli izgledati kao pokušaj uticaja na profesionalne postupke ili odluke osobe koja ih prima. Nikada ne dajemo novčane naknade ili poklone državnim službenicima u zamenu za ubrzavanje određene procedure ili pružanje usluga mimo zakonskih rokova ili procedura. Naša kompanija ima internu proceduru koja detaljno reguliše ovu oblast i daje jasne smernice zaposlenima u pogledu svih interakcija sa državnim organima i službenicima.

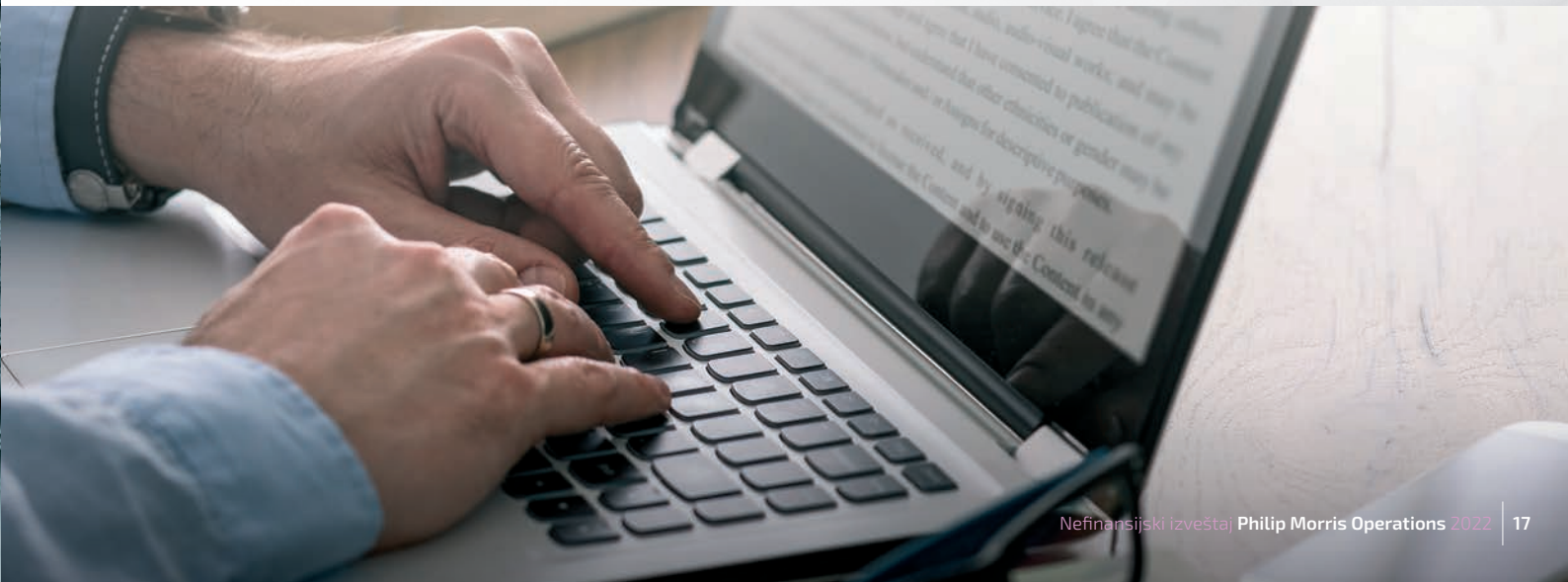

Briga o ljudima sa kojima radimo

6.3 Briga o ljudima sa kojima radimo

Kontinuirano unapređenje uticaja koji imamo na društvo i zajednicu unutar i izvan naših operacija je od suštinskog značaja za dugoročni uspeh naše kompanije. Promovisanje bezbednog i zdravog radnog okruženja je od vitalnog značaja. U našim fabrikama, kancelarijama, laboratorijama, maloprodajnim objektima i za naše prodajne timove na terenu, trudimo se da stvorimo bezbedno i sigurno radno okruženje koje doprinosi motivaciji ljudi koji u njemu rade.

Zdravlje, bezbednost i dobrobit zaposlenih

Okruženje koje pruža osećaj sigurnosti i brige o zaposlenima je preduslov za produktivan rad. Potpuno smo posvećeni tome da obezbedimo sigurno i bezbedno radno okruženje za sve zaposlene, poslovne partnere i saradnike, kao i posetioce koji borave u našim poslovnim prostorijama. Naša odgovornost se ne zaustavlja na kapiji naše fabrike; očekujemo da naši dobavljači i poslovni saradnici podjednako brinu o bezbednosti i sigurnosti svojih zaposlenih.

Uslovi rada u našoj kompaniji su regulisani našim Vodičem za uspeh (naš kodeks ponašanja) i našim principima i praksama iz oblasti zdravlja, bezbednosti i sigurnosti. Ovi standardi se redovno ažuriraju, a zaposleni prolaze obuke kako bismo osigurali da svi timovi razumeju i poštuju pravila. Naši programi obuke pokrivaju sve aspekte zdravlja i bezbednosti, uključujući procenu rizika, svakodnevno korišćenje alata kojima unapređujemo bezbednost, istragu incidenata, standarde i procedure. Naša kompanija često postavlja standarde koji su iznad onih propisanih zakonima u ovoj oblasti, jer stalno pokušavamo da unapredimo naš sistem bezbednosti.

U tom cilju, sprovodimo:

- Izradu i redovno preispitivanje strategija i planova zaštite na radu
- Procenu rizika u cilju identifikacije i kontrole rizika po zdravlje zaposlenih, izvođača radova, posetilaca i životne sredine
- Obuku i informisanje radnika o pitanjima zdravlja i bezbednosti
- Promovisanje organizacione kulture u kojoj su pitanja zdravlja i bezbednosti sastavni deo naših aktivnosti
- Istragu i analizu incidenata kako bi se preduzele preventivne mere da se takvi slučajevi ne dešavaju u budućnosti

Vršimo procene rizika da bismo identifikovali opasnosti i primenili neophodne kontrole, a postavljeni ciljevi u vezi sa incidentima pomažu nam da procenimo efikasnost naših procedura i programa u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu. Naše praćenje parametara i rezultata iz oblasti zdravlja i bezbednosti je eksterno verifikovano od strane SGS - vodeće svetske kompanije za testiranje, kontrolu i sertifikaciju.

PMI ima sertifikate ISO 45001 i ISO 14001.

Sve ove mere su posebno važne za fabričko okruženje. Vršimo procenu rizika u vezi sa radnim mestima, opremom, prostorom ili tehnološkim procesom da bismo identifikovali i sprečili povrede, opasnosti po zdravlje zaposlenih u fabrici ili nepoštovanje regulatornih zahteva. Tim za procenu rizika uključuje zaposlene koji su direktno uključeni u relevantni proces u sektoru proizvodnje, izvođače (ako je potrebno), eksperte iz relevatnih tehničkih oblasti i predstavnike Odeljenja za održivost proizvodnje.

Na nedeljnom nivou, članovi menadžmenta fabrike realizuju posebne aktivnosti za sprečavanje incidenata koje omogućavaju da se prepoznaju i procene rizici i opasnosti u okviru radnog okruženja u fabrici, identifikuju trendovi u pogledu potencijalnih rizika i planiraju redovna (preventivna) poboljšanja u cilju eliminisanja rizika.

Ove aktivnosti uključuju:

- Procenu ponašanja (Behavioral Observation System-BOS) - sistem koji pomaže u prevenciji povreda tako što se podstiče bezbedno ponašanje, identifikuju nebezbedne aktivnosti i razlozi za pojavu ovih aktivnosti koje treba eliminisati. BOS alat koriste svi zaposleni u kompaniji, kao i treća lica. Na kraju svakog meseca, ovaj sistem omogućava da se identifikuju tri najčešća primera ponašanja koja treba unaprediti, na nivou cele fabrike i pojedinačnih odeljenja. Tokom narednog meseca, svako odeljenje se fokusira na to da takvo ponašanje eliminiše ili smanji.
- Sistem „Okidač za bezbednost“ (Safety Trigger) - sistem koji omogućava procenu i identifikaciju bezbednosnih rizika pre svake smene u proizvodnji i određuje akcije neophodne za smanjenje identifikovanih rizika.
- Redovno praćenje - svi procesi eliminacije incidenata se mere i redovno prate, a korektivne aktivnosti se definišu kada je potrebno.

PMI takođe primenjuje koncept **„Misija nula" (Mission Zero)**, čiji je cilj smanjenje rizika od povreda na radu, poboljšanje uslova rada i poboljšanje bezbednosne kulture radnika.

Ovaj koncept podrazumeva uvođenje u bezbednosnu kulturu jednostavnih, ali u isto vreme izuzetno važnih principa:

- Bezbednost je vrednost
- Verujemo da se svaki incident može sprečiti
- Bezbednost je odgovornost svakog od nas
- Od naših zaposlenih očekujemo bezbedno ponašanje uvek i svuda - na poslu i kod kuće

MISSION ZERO
BECAUSE WE CARE

U okviru *Mission Zero* koncepta, pored obavezne obuke svih zaposlenih iz oblasti zaštite na radu, organizujemo sesije i interne događaje za podizanje svesti zaposlenih kao i različite programe sa ciljem da svakog zaposlenog uključimo u razvoj bezbednosne kulture. U toku 2022. godine realizovan je program koji je prirodan nastavak programa **STOP.THINK.ACT**. realizovanog prethodne godine koji ima za cilj da angažuje zaposlene kroz fokusiranje na bezbedno ponašanje i procenu rizika od različitih redovnih ili rutinskih situacija i aktivnosti. Novi program, pod nazivom STOP 5 SEC, ima za cilj da ohrabri zaposlene da neposredno pre početka aktivnosti zastanu na 5 sekundi, razmisle i urade brzu procenu rizika (QRP), i tek nakon toga, uz korektivne akcije ukoliko ih ima, bezbedno realizuju planiranu aktivnost.

Čvrsto verujemo da nema boljeg načina da uočite potencijalne opasnosti i sprečite povrede nego da uključite zaposlene koji direktno rade na određenim pozicijama tako što će posmatrati ponašanje i davati predloge za stalna poboljšanja. Predlozi

zaposlenih se uvek pažljivo razmatraju, a najbolji nagrađuju i realizuju u praksi. Ipak, i pored kontinuiranih aktivnosti u pogledu bezbednosti i zdravlja na radu koje obuhvataju kako PMI zaposlene tako i treća lica koja rade u okviru naše kompanije, u 2022. godini u PMOP-u su zabeležene 2 povrede trećih lica, te je kompanija sprovela detaljnu istragu i shodno tome sprovela mere sa ciljem smanjenja rizika od nastanka povrede.

Neke od sprovedenih dodatnih mera sa ciljem unapređenja bezbednosti u 2022. godini u fabrici u Nišu:

- Instalacija zaštitne mreže u Add back zoni
- Instalacija pešačkih barijera nove generacije
- Nabavka hidraulične podizne platforme

U 2022. godini zaposleni u našoj fabrici u Nišu pohađali su preko 750 časova obuke iz oblasti zaštite na radu.

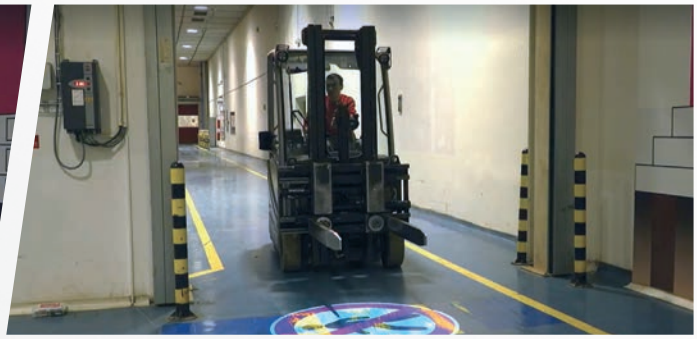

Sa ciljem postizanja što bezbednijih radnih uslova naših zaposlenih, u sektoru pripreme duvana realizovan je projekat instaliranja projektora na više lokacija gde dolazi do ukrštanja pešačkih staza i transportnih puteva. Projektori funkcionišu uz pomoć senzora, koji kada registruje kretanje vozila unutrašnjeg transporta transportnim putem aktivira projektor koji na podu projektuje znak "zabrana kretanja pešaka", a u slučaju slobodnog transportnog puta na podu projektuje otvoren "pešački prelaz". Instaliranjem ovog sistema poboljšali smo saobraćajnu svetlosnu signalizaciju i stvorili bezbednije uslove za kretanje pešaka i vozila unutrašnjeg transporta.

Dobrobit zaposlenih

Održavanje pozitivnog, bezbednog i zdravog radnog okruženja je podjednako važno za zaposlene, ali i za poslovanje kompanije. Briga o mentalnom zdravlju naših zaposlenih, o tome da se oni dobro osećaju u svom radnom okruženju, da su fizički bezbedni, jednako je važno kao i briga o njihovoj finansijskoj sigurnosti. Sve to kompaniji pomaže u upravljanju operativnim troškovima i da neguje kulturu koja privlači i zadržava sjajne ljude.

Naša kompanija je još 2019. godine uvela program fleksibilnog radnog vremena *FLEXability*. Ovaj program omogućava fleksibilan pristup organizovanju radnog vremena, koji treba da pomogne zaposlenima da bolje organizuju svoje vreme kako bi postigli ravnotežu između posla i privatnog života, što ujedno omogućava i da budu zadovoljniji svojim poslom. Tokom proteklih godina ovo je prošireno na dugoročnije mogućnosti rada na daljinu za mnoge naše kolege, posebno one u kancelarijama.

Pored toga, PMI takođe ima Globalni program pomoći zaposlenima (Employee Assistance Program - EAP) u saradnji sa kompanijom *LifeWorks*. U današnjem svetu koji odlikuje brz život, EAP program nudi poverljivu, pravovremenu, kvalifikovanu pomoć i podršku kako bi pomogao u upravljanju raznim složenim životnim situacijama, bez ikakvih troškova. U bilo koje doba dana i godine naši zaposleni mogu dobiti savetodavnu podršku uživo, telefonski ili onlajn u vezi sa širokim spektrom tema ili problema. U sklopu programa naši zaposleni takođe imaju pristup preko 8000+ proverenih i pouzdanih onlajn resursa za dalju podršku (članci, podkasti, e-knjige...).

Bezbednost na putu

Mission Zero se ne odnosi samo na naš proizvodni pogon već i na ostatak naše organizacije, a posebno je važan za naše kolege koji provode dosta vremena za volanom. Za sve vozače službenih vozila sprovodi se redovna obuka bezbedne vožnje. Obuku vožnje po međunarodnim programima sprovodi stručni tim internih i eksternih trenera. Obuka obuhvata časove preventivnih i bezbednosnih mera, kako kroz teoriju, tako i kroz praktične časove vožnje u saradnji sa Nacionalnom vozačkom akademijom NAVAK, tematske seminare na različite teme, razmenu najboljih praksi sa drugim PMI filijalama i kompanijama.

Sva službena vozila su opremljena telematiks sistemom koji prikuplja podatke o svakom vozaču u smislu njegovih performansi i stila vožnje. Ovo omogućava timu da pravi analize i daje preporuke vezane za tehnike vožnje koje se mogu unaprediti za svakog vozača službenog automobila, a zaposlenima omogućava da unaprede svoje vozačke veštine kroz teorijsku i praktičnu obuku.

Podacima o korišćenju službenih vozila, poput podataka o povredama, statistike u vezi nesreća, potrošnje goriva i emisije izduvnih gasova, upravlja se kroz centralizovan sistem iz centrale naše kompanije u Švajcarskoj, i koriste se za analize i izveštavanje. Ključni podaci o nezgodama se redovno prate, a svaka saobraćajna nezgoda se detaljno analizira kako bi se identifikovali glavni uzroci i kako da se oni izbegnu u budućnosti.

- ***Broj pređenih kilometara službenim vozilima u 2022. godini - 3,238,994 km***
- ***Broj incidenata u kojima su učestvovala službena vozila u 2022. godini - 1 incident***

Prepoznavanje i zadržavanje talenata

Naš dugoročni poslovni uspeh zavisi od sposobnosti da privučemo i zadržimo talentovane ljude. Njihova posvećenost i angažovanje su od vitalnog značaja u svakoj funkciji u okviru naše organizacije. Posvećenost, talenat, otvorenost i strast naših zaposlenih omogućavaju bržu tranziciju naše kompanije u organizaciju koja je potpuno usmerena na potrošače i fokusirana na nauku i inovacije. Zato je ulaganje u naše zaposlene ključno za naš uspeh sada i u budućnosti.

Za PMI, upravljanje talentima podrazumeva dve glavne oblasti: kreiranje pozitivnog radnog okruženja koje može da privuče potencijalne buduće zaposlene i u kome sadašnji zaposleni mogu lično i profesionalno da napreduju, kao i gde mogu da razviju karijere kojima će biti zadovoljni.

Odluke u vezi sa zapošljavanjem i karijerom zaposlenih donosimo isključivo vodeći računa o njihovim profesionalnim sposobnostima i zaslugama. Ne ograničavamo mogućnosti za zapošljavanje ili napredovanje u karijeri na osnovu godina starosti, trudnoće, invaliditeta, etničke pripadnosti, pola i seksualne orijentacije, veroispovesti ili drugih ličnih karakteristika.

Pružamo zaposlenima mogućnosti da uče, rastu i doprinose odličnim rezultatima dok se istovremeno stalno prilagođavamo očekivanjima koja zaposleni imaju od svojih poslodavaca.

Prilikom formiranja sistema nadoknada nastojimo da svakom zaposlenom obezbedimo paket nadoknada koji bi nam omogućio da privučemo, motivišemo i zadržimo najbolje i najtalentovanije ljude. Poslednjih sedam godina, Philip Morris u Srbiji je prepoznat kao jedan od najboljih poslodavaca u zemlji od strane Top Employer instituta i dobio sertifikat Top Employer (Najbolji poslodavac).

Obuke i razvoj

PMI u Srbiji pruža mnoge mogućnosti za razvoj od prvog dana u kompaniji, tako da svako može da stekne specijalizovana znanja u vezi svog posla i bolje razume kako poslujemo i koje procese imamo. Svaki zaposleni može da pristupi stotinama opcija za obuku, bilo u učionici ili elektronski, preko naše digitalne platforme za učenje *FUSE*.

U principu, koristimo mešoviti pristup učenju, gde se e-kursevi, obuka na poslu, učešće u projektima i obavljanje svakodnevnih zadataka uz povratne informacije od supervizora i kolega kombinuju sa tradicionalnim obukama u učionici.

Philip Morris u Srbiji takođe ima za cilj da pomogne svojim zaposlenima i trećim licima da pristupe alatima za učenje jezika, preko međunarodne *Rosetta Stone* platforme, kako bi im pomogao da steknu jezičke veštine koje su im potrebne za obavljajnje sadašnje pozicije ili razviju potencijal za ispunjavanje zahteva budućih pozicija. Paketi su dostupni svim zaposlenima i uključuju dodatne funkcije kao što su online sesije sa izvornim govornicima, kako bi se poboljšale veštine konverzacije.

Ovo je samo nekoliko primera kako se trudimo da doživotno učenje i razvoj kompetencija budu integrisani u svakodnevni život i našu organizacionu kulturu, u skladu sa korporativnom strategijom održivog razvoja.

top EMPLOYER СРБИЈА SERBIA 2022
CERTIFIED EXCELLENCE IN EMPLOYEE CONDITIONS

Prihvatanje različitosti i inkluzija

Cilj naše kompanije je da neguje različitosti unutar organizacije i inkluzivno okruženje u kome svi zaposleni osećaju da se prema njima odnosi s poštovanjem, da imaju podršku i da su uključeni u aktivnosti kompanije, jer tada mogu da pruže svoj maksimum.

Jedna od oblasti koju je naša kompanija prepoznala kao ključnu za postizanje ovog cilja, jeste bolja ravnoteža polova na rukovodećim pozicijama. Ovo predstavlja jedan od prioriteta za PMI, i drago nam je da možemo da podelimo da je kompanija ispunila globalni cilj od 40% rukovodećih pozicija koje zauzimaju žene zaključno sa 2022. godinom. U PMI ograncima u Srbiji ovaj procenat je još bolji te 47% rukovodećih pozicija zauzimaju žene, dok je u PMOP-u taj procenat 48,4%.

Takođe smo ponosni što od 2019. godine imamo sertifikat o jednakoj zaradi - EQUAL-SALARY. Ovaj važan sertifikat, koji izdaje nezavisna međunarodna fondacija EQUAL-SALARY, dokaz je naše posvećenosti da svima pružimo jednake mogućnosti unutar organizacije. Pored toga što osiguravamo da podjednako plaćamo žene i muškarce za jednak rad, imamo procedure i smernice u vezi sa fleksibilnim radnim aranžmanima i roditeljskom podrškom za roditelje oba pola.

Benefiti za zaposlene

Pored fleksibilnih radnih aranžmana opisanih ranije u ovom poglavlju, naša kompanija u Srbiji trudi se da pruži podršku zaposlenima u postizanju zdrave ravnoteže između posla i privatnog života, kroz niz namenskih programa.

Shvatamo da važni događaji u našim životima zaslužuju više vremena ili više resursa. Stoga, pored zakonski definisanog prava na godišnji odmor i regres za godišnji odmor, odobravamo dodatne dane odmora na osnovu godina radnog staža, ili za posebne prilike u životu naših zaposlenih kao što su brak ili rođenje deteta, između ostalog.

Ugovor na neodređeno vreme u našoj kompaniji pruža zaposlenima pogodnost dodatnog programa zdravstvenog osiguranja, omogućavajući im pristup nizu zdravstvenih usluga (uključujući po potrebi hirurške intervencije i lečenje težih bolesti) u širokoj mreži medicinskih centara u Srbiji. U okviru ovog programa posebno prepoznajemo značaj preventivnih zdravstvenih pregleda i podstičemo zaposlene da planiraju godišnje sistematske preglede u nekom od zdravstvenih centara koji su deo ovog programa.

Takođe shvatamo da neželjeni događaji kao što su nesreće i smrtni slučajevi ozbiljno utiču na zaposlene i članove njihovih porodica, stoga su naši zaposleni stalno osigurani od bilo koje nezgode ili smrtnog slučaja.

Osim ovih dodatnih zdravstvenih programa i programa osiguranja, na raspolaganju su i brojni drugi programi beneficija, uključujući program putnog osiguranja, zdravstvenog osiguranja članova porodice, solidarne pomoći (u slučaju teške/duge bolesti zaposlenog ili člana uže porodice, potrebe za zdravstvenom rehabilitacijom, teškog materijalnog stanja, itd.), podrške u obrazovanju dece zaposlenih samohranih roditelja i drugo. Kolegama koji su tek postali roditelji i njihovim partnerima pomažemo da još više uživaju u rođenju ili usvajanju deteta kroz jednokratnu pomoć za svako dete. Svake godine sva deca naših zaposlenih do 10 godina dobiju i poklon vaučere za novogodišnje praznike.

Znajući da je fizička aktivnost ključna za zdravlje i dobrobit naših zaposlenih, u našoj fabrici u Nišu na raspolaganju im je potpuno opremljena savremena teretana. Nakon više od dve godine od kako je teretana bila privremeno nedostupna u skladu sa preventivnim merama uvedenim zbog pandemije Covid19, u 2022. godini teretana je ponovo otvorena i dostupna zaposlenima, kako za individualne treninge tako i grupne termine fit-aerobika sa instruktorom. Naša kompanija takođe redovno organizuje mogućnosti za pohađanje časova joge/grupnih treninga za zaposlene u Beogradu.

Nagrade i priznanja

Naš osnovni princip je da osiguramo da naši zaposleni dobiju priznanje koje zaslužuju. Bilo da se radi o individualnom doprinosu ili učešću u projektnom timu koji je značajno doprineo rezultatima kompanije, razvili smo i implementirali konkurentne programe nagrađivanja i priznanja koji podstiču ljude da daju svoj maksimum.

Svake godine se dodeljuje veliki broj različitih nagrada, od formalnih nagrada za uspešan završetak složenih poslovnih zadataka i projekata, do vaučera ili malih poklona za učešće u različitim internim aktivnostima angažovanja zaposlenih koje organizujemo tokom cele godine.

Što se tiče formalnih nagrada, u 2022. u PMI ograncima u Srbiji dodelili smo ukupno 972 nagrade, od kojih je 868 nagrada dodeljeno kolegama iz PMOP-a.

Prikupljanje povratnih informacija zaposlenih

Efikasan i redovan dijalog sa zaposlenima je za nas izuzetno važan. Svake godine sprovodimo nekoliko istraživanja mišljenja zaposlenih (eNPS) kako bismo saznali kakva su njihova očekivanja i kakvo je njihovo mišljenje o radu u našoj kompaniji. eNPS anketa nam omogućava da utvrdimo u kojoj meri su naši zaposleni spremni da preporuče našu kompaniju kao poslodavca svojoj porodici i prijateljima. Ovaj indikator je zasnovan na NPS sistemu - *Net Promoter Score* metodologiji, u skladu sa aktuelnom praksom kompanija koje su potpuno orijentisane na klijente.

Visoki procenat učešća zaposlenih u svakoj anketi najbolji je dokaz da su zaposleni spremno prihvatili priliku da podele svoje povratne informacije. Ankete su odličan alat za identifikaciju oblasti koje su dobre, ali i onih u kojima možemo raditi na unapređenju, što nam omogućava da zajedno sa našim zaposlenima kontinuirano stvaramo odlično radno okruženje.

Mogućnosti za studente

Naša kompanija nudi i atraktivan program plaćene prakse pod nazivom "INKOMPASS". Ovaj program je namenjen studentima završnih godina različitih smerova, koji tečno govore engleski jezik. Ovaj program pruža priliku da studenti provere svoja znanja u praksi, steknu dragoceno iskustvo, upoznaju se sa strukturom i poslovnim procesima kompanije i predstave se kao budući potencijalni zaposleni. Praksa se zasniva na konkretnim projektima i zadacima koje treba realizovati u datom periodu prakse, a svaki od tih projekata je pažljivo osmišljen kako bi omogućio studentima da uče i razvijaju svoje veštine, dok istovremeno obavljaju stvarne radne zadatke koji su važni za kompaniju.

U 2022. smo organizovali ovaj program plaćene prakse za ukupno 14 studenata, od čega 6 u Nišu i 8 u Beogradu.

Projekti u zajednici

Naša kompanija je veoma posvećena pružanju podrške zajednici u kojoj posluje i gde žive i rade naši zaposleni i njihove porodice, naši poslovni partneri i dobavljači, i ove aktivnosti su uređene internom procedurom. Čvrsto verujemo da strateška podrška zajednici može ne samo da pomogne u rešavanju društvenoekonomskih ili ekoloških problema, već i da kroz razvojne projekte otvori mogućnosti da zajednica postane otpornija na izazove i napreduje.

Od kada je Philip Morris počeo sa radom u Srbiji, od 2003. godine, uložili smo preko 20 miliona dolara u različite projekte i dugoročne programe koji su uglavnom bili usmereni na podršku obrazovanju, preduzetništvu, nauci i inovacijama. Neki od naših dobro poznatih programa tokom godina uključivali su „Pokreni se za posao“, „Pokreni se za budućnost“ i „Pokreni se za nauku“ koji su omogućili mnogim generacijama preduzetnika, studenata i naučnika da ispune svoj potencijal i doprinesu razvoju Srbije. Naš primarni moto je da prepoznamo i nagradimo talenat, vredan rad i posvećenost, i pomognemo takvim ljudima da ostvare svoje ideje ovde u Srbiji, pomažući tako da raste i razvija se čitava zajednica.

Krajem 2020. godine započeli smo aktuelni donatorski program StarTech, koji je trenutno naš primarni program podrške zajednici u Srbiji.

Volontiranje zaposlenih

Naša kompanija podstiče volontiranje svojih zaposlenih, i već godinama unazad podržava različite inicijative koje uključuju hiljade naših zaposlenih. Cilj nam je da dodatno osnažimo naše zaposlene i podstaknemo volonterski rad kao redovnu aktivnost zaposlenih. Verujemo da omogućavanje našim zaposlenima da se bave ciljevima koji su im važni u životu čini organizaciju jačom.

PMOP je i u 2022. podržao dve akcije u kojima redovno učestvuju naše kolege. Akcije koje u Nišu svake godine organizuje lokalni radio Banker, u saradnji sa JKP Medijana, pod nazivom „Trash Challenge Niš“ i „Neka Niš diše“, okupljaju u proseku preko 200 volontera iz raznih kompanija, među kojima je i naša. Ove akcije imaju za cilj da podignu svest sugrađana o zaštiti životne sredine i potrebi da brinemo o svom gradu.

Tokom 2022. godine naši zaposleni su očistili veliki prostor za odmor i rekreaciju pored reke Nišave u Duvaništu, i zasadili 45 stabala na dve gradske lokacije – obala reke Nišave u Medoševcu i osnovna škola u Medoševcu. Nastojimo da ovu praksu podržimo i u narednom periodu, a takođe i uključimo još veći broj naših zaposlenih kao i članove njihovih porodica.

Šta je StarTech?

StarTech je trogodišnji projekat, vredan 5 miliona dolara, za podršku inovacijama i digitalnoj transformaciji srpske privrede, koji sprovodi NALED, a u potpunosti finansira naša kompanija. Projekat StarTech se realizuje u saradnji sa Vladom Republike Srbije.

Projekat ima za cilj da ubrza rast preduzeća u Srbiji i podstakne transformaciju iz tradicionalne u digitalnu ekonomiju pružanjem podrške u vidu grantova i ekspertize, poboljšanjem uslova za inovativno preduzetništvo i promocijom inovativnih srpskih kompanija. StarTech je ujedno i najveći razvojni projekat u Srbiji koji u potpunosti finansira privatna kompanija.

Projekat se sastoji od tri glavna stuba:

- Direktna finansijska i stručna podrška srpskim kompanijama
- Unapređenje uslova za razvoj inovacija i digitalne ekonomije
- Promocija inovacija, inovatora i Srbije kao investicione destinacije

Na poziv za finansijsku podršku u 2022. godini pristiglo je 197 prijava, što pokazuje da postoji veliko interesovanje među start up i već postojećim kompanijama.

Nagrađeni projekti u brojkama *u 2022.:*

- Program je podržao ukupno 28 projekata
- Ukupan iznos izdvojen za finansijsku podršku projekata 976,488 USD.
- Prepoznate su inovativne i kreativne ideje kao što je platforma za zdravstvene konsultacije, razvojna platforma za primenu veštačke inteligencije, platforma za upravljanje i analizu podataka iz mašina i alata, rešenje za uzgoj pčela u kućnim uslovima, itd.

Unapređenje uslova za inovacije i digitalnu transformaciju

U cilju podsticanja dijaloga, pokretanja reformi zasnovanih na analizi i koordinaciji inicijativa javnog, privatnog i civilnog sektora, u okviru projekta StarTech je 2021. godine osnovana Laboratorija za inovativnu politiku.

Kroz istraživanje mišljenja biznisa i građana, situacione analize, javnu kampanju kao što je „Mesec inovacija“ i uključivanje široke zajednice u dijalog – Laboratorija je radila na mapiranju izazova i identifikovanju preporuka (Siva knjiga inovacija) za poboljšanje uslova za inovacije i digitalnu transformaciju privrede. Laboratorija takođe doprinosi izradi nacionalne strategije razvoja start-ap ekosistema i podržava rad Saveta Vlade Srbije za digitalnu ekonomiju, osnovanog u septembru 2021. godine na inicijativu StarTech-a, uz podršku premijerke Srbije.

Program je nastavljen i u 2022. godini i ponosni smo što možemo da podelimo sa Vama da su usvojeni predlozi Laboratorije inovativnih politika za izmenu regulative za frilensere, a tim se nastavlja aktivnost na ovom planu kroz podršku u izradi softvera i obuka za njegovo korišćenje. Na inicijativu StarTech-a i digitalne zajednice produženo je ograničenje rasta mesečnih obaveza do najviše 10% za paušalce. Ovaj program se nastavlja u 2023. i radujemo se što ćemo u narednim izveštajima podeliti napredak sa vama.

Zaštita životne sredine

6.4 Zaštita životne sredine

Efikasno upravljanje zaštitom životne sredine u okviru naših operacija i lanca snabdevanja daleko je više od zahteva važećih zakona i propisa u našoj zemlji. Posvećeni smo stalnom unapređenju naših poslovnih aktivnosti kako bismo postigli najviše standarde održivosti, u skladu sa globalnim Manifestom o zaštiti životne sredine koji je objavila kompanija PMI (za više informacija pogledajte PMI Environmental Commitment).

Iako je poboljšanje ekoloških performansi u okviru naših proizvodnih aktivnosti od vitalnog značaja, većina uticaja naših operacija na životnu sredinu nastaje negde drugde u okviru lanca vrednosti, a posebno u pogledu otpada koji generišu potrošači. Zato je saradnja sa dobavljačima, maloprodavcima, udruženjima građana i državom ključna za postizanje ekoloških ciljeva.

Klimatske promene

Klimatske promene su jedan od najvećih problema sa kojima se društvo suočava na globalnom nivou. Postoji naučni konsenzus o ciljevima za smanjenje emisije gasova sa efektom staklene bašte (GHG), ali ono što je neophodno je akcija svih činilaca u društvu da bi se ovi ciljevi postigli.

Na globalnom nivou, PMI je prepoznat kao klimatski lider i mi kontinuirano radimo sa našim dobavljačima kako bismo ostvarili naše ciljeve, postavljene prema naučno utvrđenoj metodologiji. PMI svake godine dostavlja svoje rezultate CDP-u, a u 2022. godini smo ostvarili „trostruki A“ rezultat za liderstvo u održivosti treću godinu godinu za redom. PMI je jedna od 12 kompanija širom sveta, od ukupno 1000 prijavljenih, koja je nosilac prestižnog A priznanja u sve tri kategorije - klima, šume, vode.

Ažuriranje planova

PMOP je u 2022. inicirao reviziju i izradu nekih od planskih dokumenata od velike važnosti u ovoj oblasti:

- Procena rizika od katastrofa
- Plan zaštite od udesa
- Plan zaštite i spasavanja
- Plan zaštite od požara
- Plan upravljanja otpadom
- Plan merenja emisija zagađujućih materija u vazduhu
- Akcioni plan za postepeno dostizanje graničnih vrednosti emisije zagađujućih materija u vodi

Testiranje Plana zaštite od udesa

U okviru sjajne saradnje koju imamo sa Sektorom za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova i Vatrogasno-spasilačke jedinice u Nišu, i u skladu sa godišnjim planom aktivnosti Ministarstva unutrašnjih poslova, u aprilu 2022. godine organizovana je vežba, tj. testiranje Plana zaštite od udesa, kao zajednička planirana aktivnost naše kompanije i Ministarstva. Vežba je počela simulacijom izlivanja hemikalija, požarom, reakcijom timova, a evakuacione sirene oglasile su se unutar zgrade proizvodnje. Akcija je uspešno sprovedena i pokazala da kontinuirana saradnja donosi veliku spremnost za reakciju u slučaju da dođe do nepredviđenih okolnosti.

PM

Dekarbonizacija naših operacija

Naša kompanija je na globalnom nivou objavila cilj da nameravamo da ostvarimo ugljeničnu neutralnost u našim direktnim operacijama do 2030. godine, a ova obaveza se odnosi na naše proizvodne pogone, kancelarije i magacine, i vozni park kompanije. Da bismo ostvarili ovu ambiciju, kombinujemo dobre prakse upravljanja procesima sa strateškim energetskim ulaganjima u svim našim operacijama. Ulažemo u optimizaciju energetske i procesne efikasnosti i zamenu energije dobijene iz fosilnih goriva onom dobijenom iz obnovljivih izvora. Kompenzaciju naše apsolutne emisije ugljen dioksida kupovinom zelenih sertifikata koristimo samo kao poslednje sredstvo - kada maksimalno iskoristimo sve mogućnosti za smanjenje emisija putem energetske efikasnosti i korišćenja obnovljive energije.

U PMOP-u u Srbiji smo ovu potrebu da se aktivno uključimo u adresiranje globalnih klimatskih izazova videli kao šansu da u našoj zemlji implementiramo dobre prakse i inovativne projekte u oblasti energetske efikasnosti, korišćenja obnovljivih izvora energije i smanjenja ugljeničnog otiska. Iz godine u godinu pravimo ambiciozne planove i realizujemo različite projekte u cilju povećanja efikasnosti.

Rezultati u 2022. u odnosu na 2021. na osnovu sprovedenih lokalnih inicijativa u našem proizvodnom pogonu:

- ***Specifična potrošnja energije smanjena je za 5.1%***
- ***U toku 2022. godine emisija ugljen dioksida iz naših direktnih operacija u fabrici smanjena je za 4.8% u odnosu na 2021.***

Lokalne inicijative sprovedene 2022. godine:

1. Rekuperacija toplote u FTD-ju (Flash Tower Drying)
2. Implementacija Cryogen X4 projekta u čilerskom postrojenju
3. Povezivanje bojlera u zgradi administracije na sistem rekuperatora toplote sa vakuum pumpama u zgradi proizvodnje
4. Automatizacija rasvete u podrumskim prostorijama i zamena rasvete LED panelima u zgradi administracije

Smanjenje našeg ugljeničnog otiska je izuzetno važno i mi kontinuirano planiramo i realizujemo projekte koji imaju za cilj da dostignemo ugljeničnu neutralnost našeg proizvodnog pogona u bliskoj budućnosti.U toku 2019. godine na lokaciji PMOP instalirali smo fotonaponsku elektranu. Ovaj pilot projekat je protekao po planu i dao rezultate u skladu sa projektovanim vrednostima. Trenutno se nalazimo u fazi idejnog rešenja za instalaciju solarne elektrane većeg kapaciteta, uzimajući našu posvećenost konceptu održivog razvoja i rastućom potrebom za diverzifikacijom snabdevanja električnom energijom.

Podržavamo inicijative države da kako građane, tako i privredu, uključi u aktivnosti koje imaju za cilj prelazak na obnovljive i održivije izvore energije. Takođe, nadamo se da će država podržati i potencijalno podstaći takva ulaganja preduzeća u narednim godina. U međuvremenu, kao kompanija, trudimo se da maksimalno smanjimo svoj uticaj kroz odgovorno snabdevanje energijom. Sva električna energija koja se koristi u našoj fabrici u Nišu proizvodi se iz obnovljivih izvora energije.

100% električne energije koja se koristi u našoj fabrici dobija se iz obnovljivih izvora energije.

100% električne energije koja se koristi u našoj fabrici dobija se iz obnovljivih izvora energije.

„Zeleni“ vozni park

U skladu sa globalnom strategijom u vezi sa voznim parkom, koja podrazumeva ubrzani prelazak na električne i hibridne automobile i opremanje naših vozila novim tehnologijama u cilju poboljšanja efikasnosti, PMOP u Srbiji koristi isključivo hibridna vozila što je omogućilo smanjenje CO2 emisije naših vozila za 34% u odnosu na prethodni model voznog parka.

Pored toga, mi stalno promovišemo ekološki prihvatljivo ponašanje u vožnji naših korisnika službenih automobila. Svi naši korporativni automobili su opremljeni modernim GPS sistemima koji takođe prate stil vožnje. Analiza dobijenih podataka služi kao podsticaj našim zaposlenima da poboljšaju svoje performanse i smanje potrošnju goriva, što takođe pozitivno utiče na smanjenje emisije CO2.

Upravljanje vodama

Upravljanje vodama

Dobro je poznato da je voda jedan od najvažnijih prirodnih resursa na našoj planeti, ali ujedno i najugroženiji klimatskim promenama. Održivo upravljanje vodama je neizostavan deo borbe protiv klimatskih promena, ali ovaj front je pun prepreka i izazova za mnoge zemlje, uključujući i našu.

Naš cilj je da optimizujemo potrošnju vode u našim operacijama, smanjimo vodeni otisak naših proizvoda i adekvatno tretiramo otpadnu vodu koju generišemo u našoj fabrici.

Da bismo smanjili potrošnju vode u našoj fabrici, vodimo evidenciju o utrošenoj vodi i redovno analiziramo dobijene podatke, pratimo korišćenje vode kroz redovne revizije i inspekcije, optimizujemo režime rada opreme i preduzimamo niz drugih mera za održivu potrošnju vode.

Kao kompanija koja ima razvijenu svest o značaju i zaštiti životne sredine, sprovodimo akcije koje delimo na:

• Društvene akcije, koje uključuju učešće u zajedničkim projektima koji se odnose na širu zajednicu, prikupljanje podataka u vezi sa vodom za procenu najkritičnijih rizika po vodu i prioritetnih akcija za ublažavanje ovih rizika, kao i zajedničkih aktivnosti sa lokalnim zainteresovanim stranama u cilju podizanja svesti, deljenja najboljih praksi i povratnih informacija kako bi se angažovala zajednica.

• Tehničko tehnološke aktivnosti, koje uključuju implementaciju tehnoloških rešenja za uštedu vode i unapređenja upravljanja vodom, kao i povezanih najboljih praksi, u cilju ostvarenja konkretnih ušteda, odnosno smanjenja količine vode za piće koja se koristi.

Tehničko - tehnološke aktivnosti u 2022. godini:

1. Ponovno korišćenje otpadne vode iz reverzne osmoze i rashladnih kula na sistemima za vodeno prečišćavanje u procesu pripreme duvana (Scrubbers) - umesto korišćenja pijaće vode iz javnog vodovoda, sada se prerađuje i koristi otpadna voda što doprinosi smanjenju upotrebe pijaće vode.

2. Instalacija 17 dodatnih internih vodomera čime je poboljšan monitoring potrošnje vode i ustrojen sistem praćenja kvarova kako bi se smanjila potrošnja i potencijalni gubici.

3. Izrađen je Akcioni plan za postepeno dostizanje graničnih vrednosti emisije zagađujućih materija u vodi. Detaljnim mapiranjem procesa u krugu fabrike doprineli smo izradi adekvatnih planova. Mapiranjem su identifikovani rizici i definisane mere koje će doprineti smanjenju emisije zagađujućih materija u vodu.

4. Proizvodnja tople vode rekuperacijom toplote sa FTD (Flash Tower Drying) uz uštedu vode sa sistema javnog snabdevanja.

Društvene akcije i aktivnosti u 2022. godini:

1. U organizaciji lokalnog Banker Radia, zaposleni PMOP u proteklih par godina učestvuju u akcijama čišćenja gradskih oblasti uz reku Nišavu, parkova, istorijskih spomenika, zaštićenih oblasti. Svakoj od akcija pridruži se i aktivno učestvuje oko 80 učesnika - PMOP zaposlenih i članova njihovih porodica.

2. Kako na podizanju svesti moramo početi iz svog dvorišta, jedna od akcija koju smo sproveli među zaposlenima jeste kampanja podizanja ekološke svesti pod nazivom „Misli globalno, deluj lokalno - naša voda, naš život". Članovi tima Održivog razvoja i tima Inženjeringa zaposlenima su predstavili rezultate koji su postignuti u smislu smanjenja potrošnje pijaće vode i svih projekata i akcija koji su direktno povezani sa postignutim rezultatima u oblasti odgovornog upravljanja vodom.

3. PMOP je u 2022. godini podržao projekat „Održivo upravljanje atmosferskim vodama u Nišu" koji sprovodi udruženje građana „Zelena Gradnja" u saradnji sa Građevinsko-arhitektonskim fakultetom u Nišu. Grad Niš se godinama unazad susreće sa problemom oticanja atmosferskih voda usled obilnih padavina, a svedoci smo da se iz godine u godinu ovakve vremenske prilike sve češće javljaju. Građevinsko-arhitektonski fakultet u Nišu i NVO „Zelena Gradnja" pokrenuli su projekat ispitivanja različitih materijala i njihove poroznosti, a rezultati ispitivanja će moći da se koriste za buduće infrastrukturne projekte kako bi se pomenuti problem u gradu uspešno rešio.

4. Klimaton za mlade inovatore - u organizaciji Climate Innovation Hub, Climate-KIC, Junior Achievement Serbia, NTP Niš i NVO „Zeleni Ključ" održan je hakaton u kome su pravo učešća imali učenici osnovnih i srednjih škola. Timovima su dodeljeni mentori i definisan zadatak da osmisle inovativno rešenje ili ideju iz oblasti odgovornog i održivog upravljanja vodama. Predstavnik PMOP učestvovao je kao član žirija. Tri prvoplasirana tima posetila su PMOP i upoznala se sa dobrim praksama održivog i odgovornog upravljanja vodama.

U 2022. godini uspeli smo da smanjimo specifičnu potrošnju vode za 3.1% u odnosu na prethodnu godinu.

AWS (Alliance for Water Stewardship)

Kao kompanija čiji je globalni stepen razvoja ekološke svesti na visokom nivou, PMI je 2018. godine započela primenu standarda Alijanse za održivo upravljanje vodama (AWS) sa ciljem da implementira pomenuti standard u svim svojim filijalama. Primenu AWS standarda je 2022. godine započeo i PMOP Niš.

Implementacijom AWS standarda, PMOP radi na tome da ponudi kredibilan, globalno primenljiv okvir za druge velike korisnike vode i zainteresovane strane u našem slivu, u želji da ih podstakne da sagledavaju svoje korišćenje vode, uticaj i zajedničke rizike u vezi sa vodom. Dugoročni cilj je da se udruže snage i postave temelji za saradnju i sinergijsko delovanje ka održivim praksama upravljanja vodom na lokalnoj teritoriji na kojoj svi živimo i poslujemo.

Procenu usaglašenosti sa AWS standardom sprovodi WSAS - Water Stewardship Assurance Services. Početkom novembra meseca 2022. godine od strane WSAS-a organizovana je i sprovedena provera usaglašenosti PMOP u Nišu sa AWS standardom. Finalni izveštaj je dostavljen PMOP-u u prvom kvartalu 2023. godine čime je naša kompanija u Srbiji i zvanično sertifikovana.

O standardu

Vlasnik standarda je organizacija pod nazivom Alliance for Water Stewardship, tj. Alijansa za odgovorno upravljanje vodama, iz Škotske. Ovu asocijaciju čine velike privatne kompanije, državne institucije, zakonodavni organi, javni sektor, manjinske grupe, udruženja, itd. Sve članice ove asocijacije čine globalni program saradnje koji doprinosi održivosti lokalnih vodnih resursa usvajanjem i promovisanjem univerzalnog okvira za odgovorno i održivo upravljanje vodama. Osnova standarda jeste koncept održivog upravljanja vodama i princip „Misli globalno, deluj lokalno“ uz prepoznavanje i angažovanje relevantnih zainteresovanih strana.

PMOP je, u saradnji sa internim i eksternim relevantnim zainteresovanim stranama, pripremio plan upravljanja vodama i akcioni plan na osnovu pet glavnih oblasti od interesa u okviru AWS standarda. (5 main outcomes slika) Kriterijumi za odeđivanje relevantnih zainteresovanih strana odnose se na uticaj, zainteresovanost i snagu zainteresovane strane, kao i na zajedničke rizike i izazove koje dele sa PMOP.

Upravljanje otpadom

U svetu sa ograničenim resursima, svi moramo da doprinesemo održivoj budućnosti smanjenjem otpada koji generišemo i odlažemo. Za našu kompaniju, odgovorno upravljanje otpadom podrazumeva smanjenje otpada koji se generiše u našim proizvodnim pogonima i kancelarijama, promovisanje ponovne upotrebe materijala, reciklažu i odgovorno odlaganje.

Resursi koje koristimo u proizvodnji su dragoceni, tako da nam je cilj da obezbedimo da se oni efikasno koriste, izbegavajući kreiranje otpada kada je to moguće. Gde god je moguće, stvaramo novu vrednost od nusproizvoda kroz reciklažu i proizvodnju energije.

*Rezultat u **2022.** godini: **98.74%** otpada reciklirano + **1.23%** otpada tretirano insineracijom = **99.97%** ukupno tretiranog otpada*

Ovo znači da je samo 0,03% otpada koji je nastao u našoj fabrici u 2022. godini odloženo na deponiju. Naša kompanija se tu ne zaustavlja već nam je cilj da što pre postignemo cilj Zero Landfill – 0% otpada odloženog na deponiju. Tokom 2022. godine sproveli smo inicijativu za upotrebu staklene ambalaže umesto plastične, kao i inicijativu za dodatnu separaciju otpada kako bismo još više smanjili količinu otpada koji se odlaže na deponiju.

Kontinuirano unapređujemo proces separacije otpada, kako u proizvodnom procesu tako i u kancelarijama, i tražimo najbolja moguća, odnosno najodrživija rešenja za sve vrste otpada koji nastaje u našoj kompaniji.

Eko dizajn i cirkularnost proizvoda

U kompaniji PMI, posvećeni smo tome da što bolje razumemo i upravljamo uticajima na životnu sredinu i društvo u celom našem lancu vrednosti, uključujući životni ciklus naših proizvoda. Poklanjanje pažnje održivosti proizvoda je posebno važno imajući u vidu da se u srži naše tranzicije ka budućnosti bez duvanskog dima nalaze tehnološki napredni proizvodi koje plasiramo na tržište.

Što se tiče naših bezdimnih proizvoda, PMI je na globalnom nivou postavio ciljeve u pogledu eko-dizajna i cirkularnosti proizvoda koje planira da ostvari do 2025., a koji se odnose na elektronske uređaje, dodatke i duvanske patrone. Više o ovim globalnim ciljevima možete pročitati na sledećem linku: **https://www.pmi.com/sustainability/protecting-the-environment/product-eco-design-and-circularity**

Na postizanju ovih ciljeva rade sve PMI filijale, tako da Philip Morris u Srbiji već blisko sarađuje sa našim poslovnim partnerima i lokalnim operaterom za upravljanje otpadom kako bi obezbedio pravilno upravljanje i reciklažu elektronskog otpada (IQOS uređaja). IQOS uređaji prikupljeni preko naše direktne maloprodaje, koji se više ne koriste, rastavljaju se na komponente koje se mogu reciklirati, omogućavajući operateru da obezbedi reciklažu 85% generisanog otpada iz uređaja. Pored toga, nastavljamo da radimo na pronalaženju drugih dostupnih rešenja i održivih opcija za dalje proširenje i unapređenje reciklaže otpada nakon upotrebe.

Sprečavanje nepravilnog odlaganja proizvoda nakon upotrebe

Zagađenje životne sredine otpadom je ono što se dešava kada se otpadni proizvodi nepravilno odlažu. Na taj način se nanosi šteta životnoj sredini, zagađuje zemljište i voda, tako da ovaj problem sve više postaje ozbiljan razlog za brigu u mnogim zemljama. Pošto su pojedinci u velikoj meri odgovorni za ovakvo neadekvatno bacanje otpada, važno je razumeti zašto to rade, kao i kako ih podstaći da ne zagađuju okruženje otpadom.

Iako se većina duvana i papirnog omota cigareta dezintegriše prilikom konzumacije, neki delovi ostaju i nakon konzumiranja. Opušak se uglavnom sastoji od filtera, finog papira, male količine duvana i nekih sastojaka dima koji ostanu u filteru. Dok se fini papir i ostaci duvana brzo razgrađuju, materijal od koga je napravljen filter - celulozni acetat (CA), biopolimer na bazi drveta - sporo se biorazgrađuje.

Mi smo posvećeni bezbednom i odgovornom odlaganju otpada nakon upotrebe i delimo zabrinutost u vezi sa posledicama nepravilnog odlaganja otpada na životnu sredinu. Takođe prepoznajemo svoj deo odgovornosti za očuvanje prirodnog okruženja i verujemo da kroz aktivnu saradnju sa svim zainteresovanim stranama, možemo zajedno da podstaknemo promene ponašanja potrošača.

Dok mnogi potrošači pravilno odlažu svoj otpad, nažalost i dalje previše otpada završava u životnoj sredini. Nastojimo da pomognemo da se promeni ponašanje kako bismo sprečili bacanje opušaka i podstakli pravilno odlaganje otpada. Da bismo ovo realizovali, doneli smo na nivou PMI-a **Anti-Littering Policy** (Politika o sprečavanju nepravilnog odlaganja proizvoda nakon upotrebe) i realizujemo niz aktivnosti gde god PMI posluje kako bismo to ispunili; shodno tome, pokrenuli smo globalne kampanje podizanja svesti kao i kampanje protiv nepravilnog odlaganja otpada u mnogim zemljama.

Pored toga, pozdravljamo akcije čišćenja koje se organizuju u zajednici i podržavamo i ohrabrujemo naše zaposlene da učestvuju u njima. Verujemo da kampanje čišćenja ne mogu i ne treba da reše problem otpada ili da zamene usluge javnog čišćenja, ali podržavamo njihov cilj da podignu svest javnosti o problemu otpada u zajednici.

Za više informacija o našim akcijama volontiranja zaposlenih, pogledajte *stranicu 25.*

Fotografije koje upotpunjuju izgled Izveštaja o nefinanskijskom poslovanju za 2022. godinu, pobedničke su fotografije internog foto-konkursa na temu održivog razvoja. Zahvaljujemo se svim kolegama koji su učestvovali, a pogotovo pobednicima: Vladimir Mladenović, Miljan Janićijević, Lazar Stamenković, Miljan Lakić i Maja Radenković.

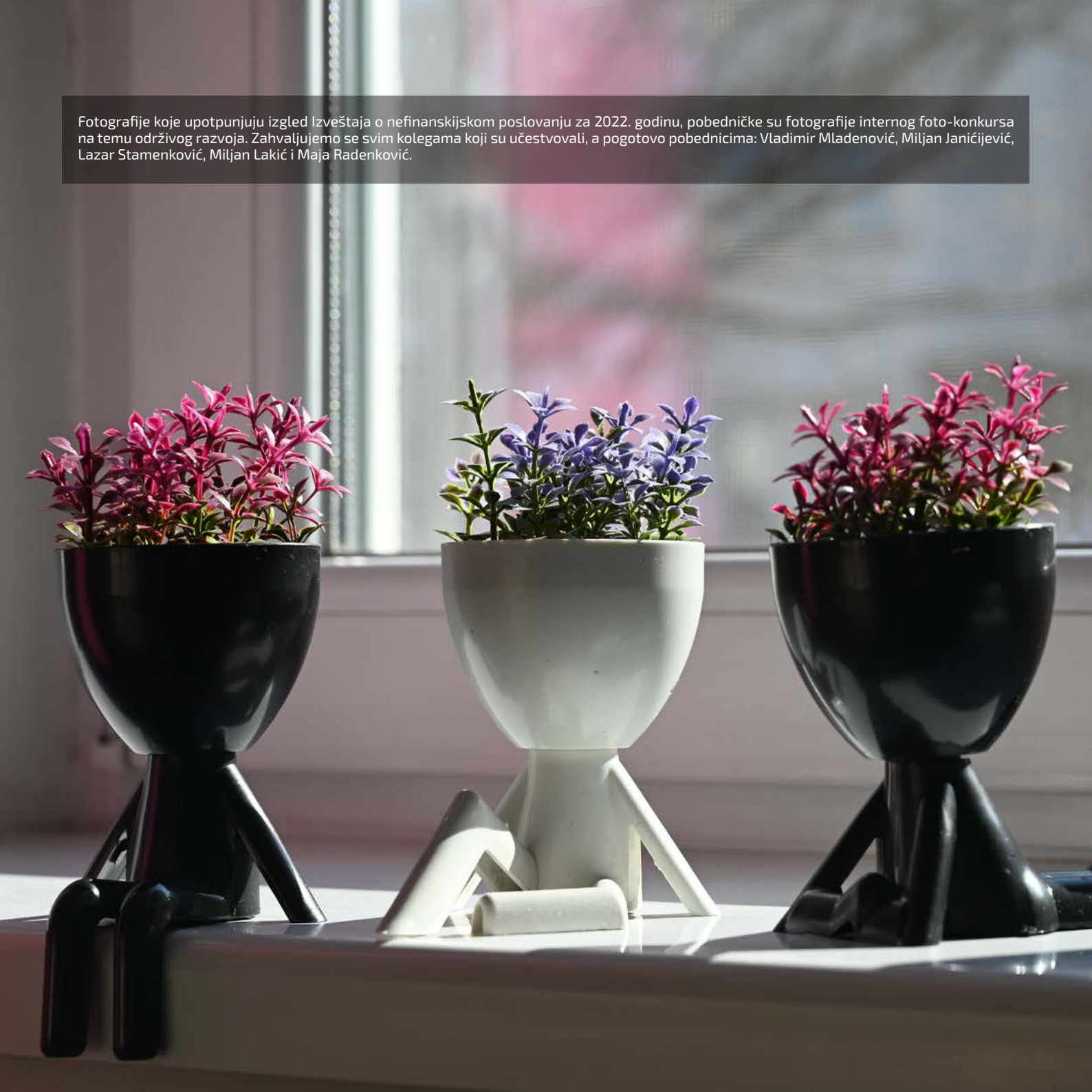

PHILIP MORRIS OPERATIONS A.D. NIŠ

PHILIP MORRIS OPERATIONS A.D. NIŠ
Bulevar 12. februar 74, 18000 Niš, Srbija
tel: +381 18 55 44 33 email: office.PMOP@pmi.com

XIII Izjava lica odgovornih za sastavljanje godišnjeg izveštaja

(U ovoj tački dati su podaci članom 71. stav 3. tačka 3. Zakona o tržištu kapitala)

Odgovorna lica za sastavljanje godišnjeg izveštaja:

Aleksandar Jakovljević, zakonski zastupnik
Marija Stefanović, šef računovodstva

izjavljuju da je prema njihovom najboljem saznanju, godišnji izveštaj sastavljen uz primenu odgovarajućih standarda finansijskog izveštavanja u skladu sa Zakonom o tržištu kapitala Republike Srbije, Zakonom o računovodstvu Republike Srbije i napomenom 2.1 uz finansijske izveštaje i da daje istinite i objektivne podatke o imovini, obavezama, finansijskom položaju i poslovanju, dobicima i gubicima, tokovima gotovine i promenama na kapitalu Društva.

Niš, 27. mart 2023. godine

Marija Stefanović
Lice odgovorno
za sastavljanje izveštaja

PHILIP MORRIS OPERATIONS A.D. Niš F2

Aleksandar Jakovljević
Zakonski zastupnik